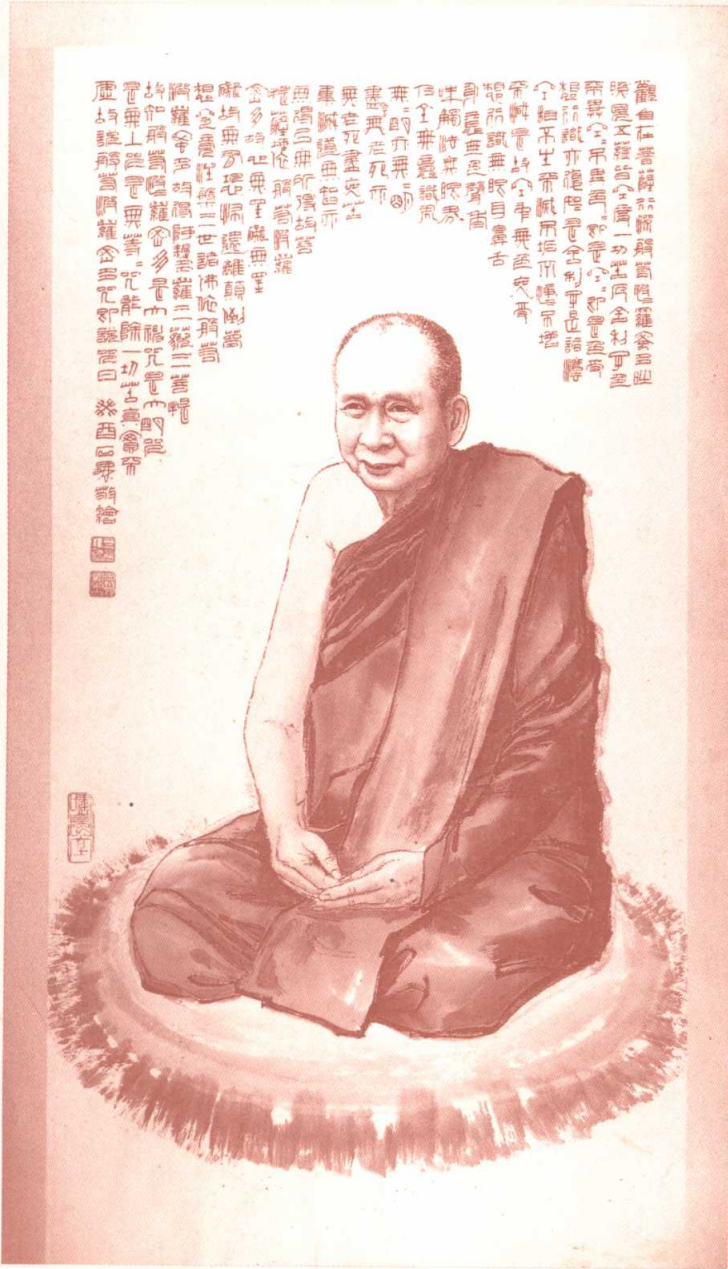

เสด็จธรรม

ถนนหนังสือ ฉบับที่ ๓๖ ปีที่ ๗ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๔๐

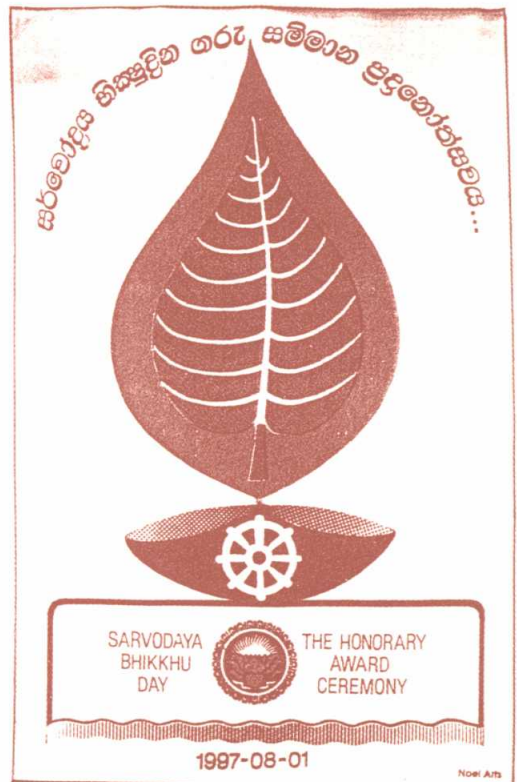
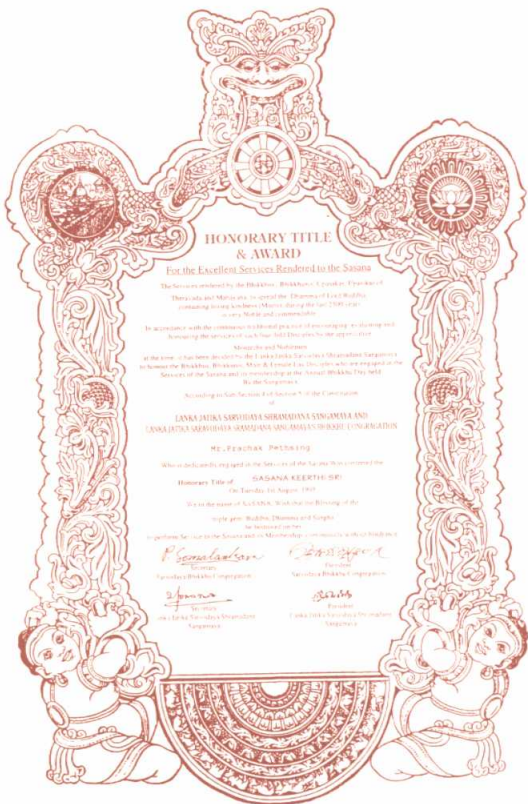

๘๔ พรรษา มหาสังฆราชา

- ❁ ปาฐกถาพุทธทาส
- ❁ ธรรมะสร้างสำนักชุมชน

วัดศาลารี นนทบุรี ไครอยากรู้อเรื่องของวัดนี้ ดูได้ที่ ช่วงแห่งชีวิต ของ ส.ศิริรักษ์

ใบประกาศเกียรติคุณและธงของขบวนการสรวอวัยท
มอบให้นายประจักษ์ เพชรสิงห์เนื่องในโอกาส ที่ได้รับรางวัล “ศาสน กীরติ ศรี”

สารบัญ

๓	สาราโหมโรง	
	หน้าแรก	
๔	๔๔ พรรษา มหาสังฆราชา	อ่าง ปัทมภาส
๖	สงฆราชาภิกขุคณา	พระมหาสัญญา ปณฺญาวิจิตโต
๘	จดหมายเหตุเสวยธรรม	
	ปรากฏธรรม	
๑๑	การปฏิรูปการศึกษาพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต	รัญจวน อินทรกำแหง
๑๖	ธรรมจักรกับชีวิต	ระพี สาคริก
	อนุทินเสวยธรรม	
๑๘	เหลียวหลังแลหน้า เครือข่ายงานพัฒนาภาคชุมชน	ปรีดา เรืองวิชาธร
๒๑	บันทึกการเดินทางท่องเที่ยวตอนแอมร์	จิรธัมม์ ภิกขุ
	เกาะกระแสนประชาธิปไตย	
๒๔	วิกฤตเศรษฐกิจการเมืองไทยปัจจุบัน	เสน่ห์ จามริก
	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
๒๕	ธรรมะสร้างสำนักชุมชน	โกเมน สันนุติ
๓๓	พุทธศาสนาท้าทายเศรษฐกิจโลก	เฮเลนา นอร์เบิร์ก ฮอดจ์
	กระแสใหม่	
๓๖	หลักสูตรแนวใหม่ สวดมนต์รักษาโรค	นพ.ประสาน ต่างใจ
	มุมมองสุขภาพ	
๓๙	“ชีวิตจิต” การใช้ชีวิตอย่างเข้าใจธรรมชาติ	ธรรมปราโมทย์
๔๐	มองลวดหน้าต่างวัด	
	สตรีและเด็ก	
๔๒	ศิลปะมาดากับความพยายามในการรื้อฟื้น “ภิกษุณี” ในศรีลังกา	ขวัญใจ เอมใจ
๔๔	ที่ทางใหม่สำหรับแม่ชีไทย	พระไพศาล วิสาโล
๔๖	คຸ້ນหนังสือเสวยธรรม	
๔๗	แนะนำหนังสือ	
๕๑	บทกวี	
	จับกระแส	
๕๒	ให้ปกติ.เผยแพร่ข้อมูล เพื่อทุกฝ่ายร่วมพิจารณาทำต่อ-ระงับ	
๕๓	อดีตพระประจักษ์รับรางวัลสรรโวทัย	
๕๕	IMF นักบุญหรือผีบุญ	สมเกียรติ มีธรรม
	พระดีศรีสยาม	
๕๙	พระครูสุวิมลพัฒนกิจ “กุดชุม”	ลานธรรม
	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	
๖๒	สภาพพระพุทธศาสนาในไต้หวัน	ส.ศิวัรักษ์
๖๕	ปกิณกะ	
	ปกหน้า	ภาพวาดสีน้ำสเมด็จพระสังฆราช โดยศิลปินชาวจีน
	ปกหน้าด้านใน	วัดศาลารี่และใบประกาศเกียรติคุณและธงสัญลักษณ์ของขบวนการสรรโวทัย
	ปกหลังด้านใน	รูปนางทักษิณีและรูปอนุสาวรีย์พระเจ้าบุเรงนอง

เสถียรธรรม

เป็นจดหมายข่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสถียรธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสถียรธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๓ ฉบับ ค่าสมัครสมาชิก ๒๐๐ บาท ต่อ ๑ ปี หรือตามกำลังศรัทธา ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก
อุปถัมภ์ให้แก่พระหรือแม่ชี โปรดส่งธนาณัติหรือตัวแลกเงินในนาม
นายวรพงษ์ เวชมาสินนท์ มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ
ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธำรง ปัทมภาส

คณะกรรมการ ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)

พระอธิการทับทิม อนาวโร

พระอธิการวิทยา จิตตธมโม

พระมหาประจวบ ปญญาทีโป

พระมหานิพนธ์ สุภธมโม

พระมหาเจิม สุวโจ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วชิรญาโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายเชน นคร

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

นายปรีดา เรื่องวิชาธร

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายวรพงษ์ เวชมาสินนท์

นางพูนฉวี เรื่องวิชาธร

นายพรชัย บริบูรณ์ตระกูล

กลุ่มเสถียรธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยใน
พระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์
ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอก
เหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกัน
ในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการ
หนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อ
วัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อ
สมดุลของระบบนิเวศน์อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุข
สมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม
ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสาน
งานกลุ่มเสถียรธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา
เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๔๔๔๕ และ ๔๓๗-
๔๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่
เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและ
การพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
- ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อ
สนับสนุน ส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

ไ
นยามนี้ เรื่องวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ยังคงเป็นหัวข้อที่นำมาพูดคุยกันได้อีกหลายแง่มุม แม้ว่าจะมีการวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยของปัญหาดังกล่าวจากหลายฝ่าย หลายความคิดเห็นกันมากมายแล้วก็ตามอนาคตข้างหน้าซึ่งหลายฝ่ายให้ความหวังไว้อย่างดูมิดม่นและไม่แน่นอน แต่ที่แน่ๆคือ มีคนทยอยกันตกรานมากขึ้นเรื่อยๆ ดูเหมือนคลื่นความทุกข์กำลังครอบคลุมชาวไทยจำนวนมาก

เวลาคนมีความทุกข์ ก็มักจะเห็นแต่เรื่องร้ายๆ และโทษฟ้าโทษดินโทษโชคชะตาเต็มไปหมด ในแง่จิตวิทยาอาจจะเป็นการระบายความเครียดได้ระดับหนึ่ง แต่หากเราหมกมุ่นอยู่กับอารมณ์เหล่านั้นนานเกินไป กลับจะบั่นทอนทั้งกายและใจ แท้ที่จริงถ้ามองกันให้ดี เราคงจะเห็นข้อดีหลายๆอย่างของสถานการณ์ ซึ่งนอกจากที่พูดกันจนเหมือนแพ้น้ำว่าในวิกฤติการณ์เป็นโอกาสที่เราจะพลิกให้กลับมารุ่งเรืองอย่างมีคุณภาพมากขึ้นแล้ว ยังมีเรื่องอื่นๆอีกมากที่เราไม่ควรละเลย อย่างน้อย ลำสุดเร็วนี้เอง ถ้าไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว เรื่องที่รัฐธรรมนูญจะผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาคงไม่ง่ายอย่างนี้แน่ๆ

บางคนตั้งแต่เดิมมีชีวิตอยู่ในวังวนกระแสเงินตราอันเชี่ยวกราก ต้องดิ้นรนดัดดวงผลประโยชน์ในยามที่เศรษฐกิจฟู่ทะยานให้มากที่สุด จนลืมนึกถึงสิ่งสำคัญๆอื่นๆอีกหลายเรื่องในชีวิต กลับวางจิตวางใจได้ดีขึ้น บอกว่าก็ดีเหมือนกัน จะได้หยุดดิ้นรนสักพักแล้วมาทำสิ่งที่ตัวเองชอบ อย่างเช่นการตระเวนไปตามวัดป่าเพื่อปฏิบัติธรรม

การแสวงหาความสุขที่ต้องอาศัยวัตถุ ซึ่งถูกประโคนหมกมุ่นอย่างใหญ่โตในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คงต้องชะลอตัวลงไป เมื่อไม่มีกำลังที่จะเสพเพียงพอหลายคนคงจะหันมาแสวงหาความสุขที่มีคุณภาพขึ้น และพึงพาวัดถุ์น้อยลง

ในขณะที่เดียวกัน อีกหลายคนซึ่งไม่สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงได้ง่ายนัก ย่อมต้องการที่พึ่งทางจิตใจ จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ศาสนธรรมและคณะสงฆ์จะกลับมามีบทบาทที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้นกว่าเดิม

บรรดาอภิมหาโครงการต่างๆที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาล เช่น โรงไฟฟ้านิวเคลียร์อาจต้องชะลอออกไป ซึ่งจะทำให้เรามีเวลาได้รื้อรื้อเพื่อหาทางเลือกอื่นที่เหมาะสมกว่าอย่างเปิดเผยยิ่งขึ้น

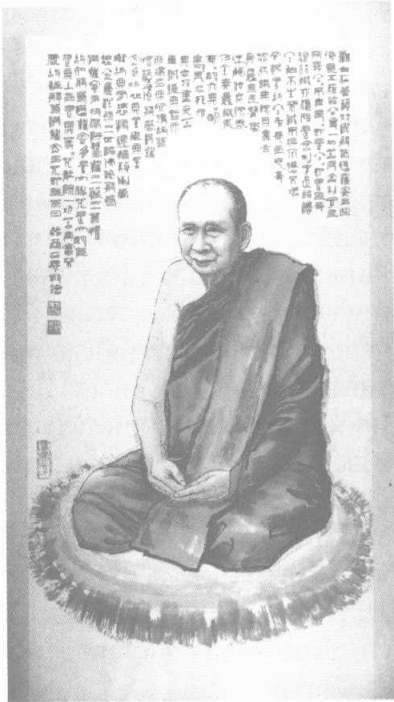
หากนำเสียดายนัก ที่ในกรณีท่อก๊าซไทย-พม่า

รัฐบาลกลับยังเฉยเมย มิใช่ว่าจะมีการเรียกร้องจากหลายฝ่ายให้คำนึงถึงผลเสียทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งประเด็นหลังดูเราจะไม่ใส่ใจเอาเลย ผลประโยชน์ที่ได้จากโครงการนี้จะทำให้เผด็จการสลอร์ดคดขี่ชาวพม่าและชนกลุ่มน้อยต่างๆในพม่ามากขึ้นอย่างไร และจะกลับมาเป็นหอกที่มแทงไทยในอนาคตอย่างไร อย่างน้อยอนุสาวรีย์พระเจ้าบุเรงนองซึ่งหันพระพักตร์มาทางฝั่งไทยที่สลอร์ดสร้างขึ้นและมีนัยยะที่แสดงให้เห็นความมีอำนาจเหนือไทยนั้น น่าจะแสดงให้เห็นว่าสลอร์ดคิดอย่างไรกับไทย ดังเราได้นำเอารูปและข้อความซึ่งแสดงไว้ที่ฐานอนุสาวรีย์มาลงไว้ในปกหลังด้านใน (ดูหน้า ๑๐ ประกอบ) สิ่งเหล่านี้รัฐบาลไม่เห็นเอาเลยหรืออย่างไร จะไม่มีทางออกอื่นๆซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหาล้างงานแล้ว ยังสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมหรือกระทบให้น้อยที่สุด ตลอดจนไม่เป็นการสนับสนุนพวกเผด็จการซึ่งประชาชนไทยเคยสัมผัสความเลวร้ายและร่วมต่อสู้จนขับไล่มาแล้วหลายครั้งในประวัติศาสตร์ เวลาที่ยังพอมีที่เราจะทบทวนอย่างรอบคอบก่อนจะดำเนินการอะไรต่อไป

สุดท้าย ภาพปกด้านหน้ารูปสมเด็จพระสังฆราชองค์สกลมหาสังฆปริณายก เป็นภาพวาดสีน้ำโดยฝีมือของศิลปินชาวจีน ซึ่งเขียนถวายพระพรเนื่องในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ ๗ รอบ ณ วันที่ ๓ ตุลาคม ศกนี้ โดยตัวอักษรจีนในภาพเป็นข้อความในคัมภีร์ปรัชญาปรมิตาเหตุยสูตร ซึ่งเป็นพระสูตรที่ทางมหายานถือว่าสำคัญที่สุดคัมภีร์หนึ่ง

ทางเหนือ ก็จะมีการจัดงานสมโภชพระดีอิกรูปคือ พระโพธิธิริงษ์ ซึ่งจะมีอายุเข้าเขต ๘๐ ปี ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม พระคุณท่านมีคุณูปการที่สำคัญทางด้านศิลาจารวัดร และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มพุทธศาสนิกทางเชียงใหม่จะจัดงานปลุกมโนธรรมสำนึก คนเมืองในเรื่องที่เอ่ยถึงทุกๆ เดือน จนธันวาคม ๒๕๔๑

อนึ่ง เนื่องในภาวะที่เศรษฐกิจของชาติตกต่ำส่งผลให้ต้นทุนการผลิตไม่ว่าจะเป็นค่ากระดาษหรืออื่นๆเพิ่มขึ้น ดังนั้น ตั้งแต่ฉบับที่ ๓๗ คือฉบับหน้าเป็นต้นไป **เสขียธรรม** จะขอปรับระยะเวลาการเผยแพร่จากรายสามเดือนเป็นรายสัปดาห์ ปีสละ ๓ ฉบับ ในอัตราค่าสมาชิกเท่าเดิม

๘๔ พรรษา มหาสังขราชา

ธำรง ปัทมภาส

ใ
ครก็ตามหากแม่ได้เคยเฝ้าขึ้นชมพระบารมี
เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
องค์สกลมหาสังฆปริณายกโดยใกล้ชิด ย่อมต้องได้รับ
ปิติในธรรมอันทรงแสดงออกโดยพระจริยาวัตรและ
พระมธุรสพจน์อันตรัสประทานเป็นธรรมคติอยู่
เนื่องนิตย์ ไม่ว่าผู้ที่ได้เฝ้าจะเป็นศาสนิกนิก
เหล่าใดก็ตาม

เนื่องเพราะเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงมี
พระอัจฉริยภาพเป็นเอกอุในการแสดงธรรมคำสอน
อันเป็นสิ่งซึ่งเข้าใจได้โดยยากให้เป็นเครื่องประเทือง
ปัญญาอันง่ายแก่การศึกษาเข้าถึง เหตุดังนี้ พระ
ตำรัสอันตรัสประทานในวาระปรกติหรือธรรมกถาที่
ทรงแสดงในโอกาสใดๆ จึงมักน้อมนำใจให้ผู้ที่ได้สดับ
รับฟังมีความความตั้งมั่นอยู่ในธรรมอันประเสริฐ ยิ่ง
พระจริยาวัตรอันเปี่ยมด้วยสมณจรรยาอย่างถึงพร้อม
ยิ่งชวนให้ผู้ที่ได้พบเห็นปิติอัมเอมในสังฆจริยาอัน
งดงามอย่างเปี่ยมด้วยพระเมตตาบารมีธรรมเป็นที่ยิ่ง

แม้เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงสำเร็จการศึกษา
ในทางโลกแต่เพียงชั้นประถม ๕ หากเมื่อเสด็จสู่พระ-

บวรพุทธศาสนาโดยทรงบรรพชาเป็นสามเณรและ
อุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ในกาลต่อมา กลับได้ทรง
ศึกษาภาษาบาลีและไวยากรณ์ ตลอดจนพระปริยัติ-
ธรรม โดยทรงสอบได้นักธรรมชั้นตรี โท เอกเป็น
ลำดับ ทั้งทรงสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค อัน
เป็นชั้นสูงสุดของการศึกษาในฝ่ายศาสนจักร ดังนี้
จึงเป็นพื้นฐานแห่งความทรงภูมิธรรมความรู้อันแตก
ฉานในหลักธรรมของพระองค์ท่านและเป็นทางให้
ทรงสนพระทัยในการแสวงหาความรู้ยิ่งขึ้นไป ดังทรง
มีความสันตติจิตเจเนในภาษาอังกฤษ ในกาลต่อมา
แม้แต่ภาษาจีนก็ทรงรับสั่งว่า ได้เคยศึกษามาบ้าง
แต่ยังทรงเป็นเด็ก เพราะทรงมีบรรพชนทางหนึ่ง
เป็นญวนและจีน ดังนั้น เมื่อคราวเสด็จจาริกเยือน
สาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการเมื่อปี๒๕๓๖
จึงสามารถทรงลายพระหัตถ์และตรัสภาษาจีน
ได้อย่างพอเหมาะ เป็นที่ปลอบปลื้มแก่ชาวจีนที่ได้
เฝ้าถวายงานในครั้งกระนั้น

กล่าวจำเพาะพระศาสนกิจแห่งเจ้าพระคุณ
สมเด็จพระญาณสังวรคุณแก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่

สำคัญนั้น ย่อมได้แก่การที่ทรงนิพนธ์หนังสือประเภทต่างๆไว้มาก ทั้งที่เป็นตำราประกอบการศึกษาเป็นธรรมกถา ธรรมเทศนาหรือศาสนคดีต่างๆ เช่น **หลักพระพุทธศาสนา, ๔๕ พรรษาของพระพุทธเจ้า, พระพุทธศาสนากับสังคมไทย, แนวปฏิบัติในสติปัฏฐาน ฯลฯ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงส่งเสริมริเริ่มให้มีการแปลหนังสือทางพุทธศาสนาที่สำคัญจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ช่วยให้เป็นคู่มือการศึกษาพระพุทธศาสนาสำหรับชาวต่างประเทศและเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างสำคัญ แม้บทพระนิพนธ์ของพระองค์เองที่ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษก็มิได้อยู่ไม่น้อยเช่น *What did the Buddha Teach?, 45 years of the Buddha* เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีที่แปลเป็นภาษาจีนอีก คือ บทพระนิพนธ์เรื่อง **พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไร**

อย่างไรก็ตามบทพระนิพนธ์ที่ดูจะเข้าถึงและเป็นประโยชน์ในวงกว้างแก่พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่แล้ว เห็นจะเป็นพระคดิธรรมหรือธรรมโอวาท ที่ทรงประทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสต่างๆ ซึ่งเป็นธรรมกถาสั้นๆ ทันยุคทันเหตุการณ์ และเป็นธรรมอันนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ดังพระธรรมคดิที่ประทานในวันผู้สูงอายุ ทางวิทยุและโทรทัศน์ประจำปีหรือพระโอวาทธรรมที่ตรัสประทานในโอกาสวันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นอาทิ พระธรรมคำสอนเหล่านี้ มีคุณค่าอย่างสำคัญในการปลูกเตือน

ให้ประชาชนคนไทย มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการประพฤติปฏิบัติธรรมให้เท่าทันกับความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของโลก

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงอยู่ในพระสถานะอันสูงส่ง คือทรงเป็นประมุขแห่งคณะสงฆ์ ทรงเป็นองค์สกลมหาสังฆปริณายกที่พระมหाराชาทรงให้ความเคารพนับถือ ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชที่คณะสงฆ์ให้ความยกย่องยำเกรง และทรงเป็นองค์สังฆบิดรอันพุทธศาสนิกนิกรให้ความสักการบูชา ด้วยทรงเป็นผู้ที่เจริญดีสมดังพระสมณฉายาว่า **“สุวฑฺฒโน”** และทรงมีความสำรวมในญาณสมดังราชทินนามที่ทรงได้รับการสถาปนาว่า **“สมเด็จพระญาณสังวร”**

ณ วโรกาสที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๔ พรรษาในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๐ นี้ ขอพุทธศาสนิกชนชาวไทยได้ร่วมใจกันน้อมรับเอาพระธรรมคดิ พระโอวาทธรรม ตลอดจนพระธรรมคำสั่งสอนที่ได้ทรงแสดงไว้ดีแล้วนั้น นำมาประพฤติบำเพ็ญ เป็นส่วนแห่งการพระกุศล ถวายเป็นปฏิบัติบูชาแด่พระองค์ท่าน อันจักถือเป็นการประกาศพระเกียรติคุณในฐานะที่ทรงเป็นพระประทีปแห่งคุณธรรมที่ส่องสว่างอยู่กลางใจของปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง

เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระญาณสังวร สกลมหาสังฆปริณายกมีพระชนม์มครบ ๗ รอบนักษัตร วันที่ ๓ ตุลาคม โปรดให้ศิษยานุศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องที่เคารพนับถือพระองค์ท่านร่วมกันสร้างพระไพริพินาศขนาดย่อม ๑,๐๐๐ องค์ เพื่อประทานไปประดับพุทธวิหารแห่งนิภาวชิรยานซึ่งสร้างเสร็จใหม่ในชมพูทวีป โดยพระลามะจากอินเดียจะมาร่วมทำพิธีพุทธาภิเษก ณ พุทธมณฑล ระหว่างวันที่ ๘-๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ ถ้าผู้ใดสนใจใคร่ร่วมโดยเสด็จพระกุศล อาจบริจาคทุนทรัพย์ได้องค์ละ ๔๕๐ บาท จะบริจจาค้น้อยหรือมากกว่านั้นก็สุดแท้แต่ศรัทธาอาจส่งนาณัติหรือเช็คมาได้ยังนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ประธานมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ๑๑๓-๑๑๕ ถ.เฟื่องนคร เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ ปณฝ.มหาตไทย สำหรับผู้ที่ส่งเงินหรือแจ้งเจตนาจ้างมาร่วมการกุศลแล้วมี

๑. คุณชรรค์ชัย บุนปาน ๑๐๐ องค์	๔๕,๐๐๐ บาท	๗. น.พ.ประเวศ วะสี	๑,๐๐๐ บาท
๒. คุณถนอมวรรณ โกศลนาวันและญาติ ๔๕ องค์	๒๐,๒๕๐ บาท	๘. คุณขวัญข้าว ศิวรักษ์	๑,๐๐๐ บาท
๓. คุณสุวิกรม ภรณ์วิไลยและคณะ	๓,๙๒๐ บาท	๙. คุณธนาวัต มุสิกพรหม	๔๕๐ บาท
๔. ศ.ปรีดี เกษมทรัพย์ ๑๐ องค์	๔,๕๐๐ บาท	๑๐. คุณศรีประภา-คุณคุ้ย วิวัฒน์สุระเวช	๓,๐๐๐ บาท
๕. คุณสมบูรณ์ วรพงษ์ ๒ องค์	๙๐๐ บาท	๑๑. คุณสุณีย์ วงศ์ไควศยวรรณ	๕๐๐ บาท
๖. คุณสุพัตรา ทวีปวรรณ ๑๐ องค์	๔,๕๐๐ บาท		

(อ่านต่อหน้า ๗)

สงฺขราชาภิตฺตคาถา

วสันตติลกณโท ๑๔

เสฏฺโฐ มหาครุ มหาจริโย ๑ เจริ
 สุตฺธาภิธานกรฺณาธิคฺคณาภิตฺโต
 สฺวาภาชาตมารชินฺสฺวาสนธมฺมจารี
 สฺปิปภาณภูตภทฺตาทุยานุภมฺปิ
 สฺปิปวาริหาริกฺขชาติภณฺณเฑโต
 สฺปิภาวภิกขามครุ ทบฺยภิกฺขุคฺคณานัน
 สฺพิชฺชมฺสฺวินฺตฺตฺตฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺพิพพตฺถ โลภฺยปฺริกฺขภณฺณเฑเทหิ
 สฺมฺมมานิตาภิกคณินฺยสฺวาปฺตโต
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺนินฺนทฺริโย ๑ ๑ตฺติวาทฺยสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส

แปลวสันตติลกณันท์

พระมหาเถรอาจารย์ ผู้นำเคารพยิ่ง ผู้ประเสริฐสุด กอปร
 ไปด้วยพระบริสุทธิคุณ พระปัญญาธิคุณ และพระกรุณาธิ-
 คุณ ประพฤติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าผู้
 พิชิตมาร เปี่ยมด้วยพระเมตตา รัก เกื้อกูล สิ่งมีชีวิตมี
 ลมหายใจทรงมีพระปรีชาบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
 ทรงมุ่งมั่นศึกษาค้นคว้า ทรงบำบัตทุกข์ของชนชาวไทย
 และทรงบำรุงความร่มเย็นเป็นสุขด้วยพระสัทธรรม อันผู้
 มีความรู้หมั่นพิจารณาชาวโลกนับถือรู้จักและมาเข้าเฝ้า
 เสมอพระองค์ (แม้จะถูกรุมและธิดามารบกวรังควาน)
 ก็ทรงพิชิตมารและธิดามาร ผ่านพ้นอุปสรรคมาได้ มี
 พระจริยาวัตรตรงตามเหลือเกิน ทรงอดทนอดกลั้นคำพูด
 ล้วงเกิน ฝึกฝนพระองค์ดีแล้ว เปรียบเสมือนพญาช้างที่
 เข้าสู่สงครามอดทนต่อลูกศรอันถูกยิงมาทุกทิศ ฉะนั้น
 อันใครๆไม่อาจกล่าวใส่ร้าย ก่อเรื่องด้วยคำไม่เป็นจริง
 แก่พระองค์ได้)...พระมหาเถรรูปนั้น คือ สมเด็จพระ-
 สังฆราชาผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงมีพระราชทินนาม
 ในพระสุพรรณบัฏว่า “สมเด็จพระญาณสังวร” สกลมหา-
 สังฆปริณายก ผู้อันคณะสงฆ์ยกย่องยอมรับ ทรงปฏิบัติ
 ศาสนกิจในตำแหน่งพระสังฆราชาด้วยความสามารถ ฯ

ปรุยยาวตฺตณโท ๘

๑ขขสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	รตตณฺณวาทฺตคามินฺ
ปวรนเณลวาทฺต-	วาทฺสโน ๑ สฺริมโต
๑ตฺตราสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	ปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
มหาภิมฺภตฺตโต โทติ	สฺมฺมจฺจลาภิตฺตภุชฺชโต
สฺพิเพ มยฺ ปโมทนฺดา	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
๑ตฺตสฺสฺสฺสฺสฺส	ภฺยโยสฺสฺสฺส
๑ตฺตสฺสฺสฺส	ภฺยโยสฺสฺส

แปลปรุยยาวตฺตรณันท์

ขอประกาศว่า วันนี้ เป็นวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระ
 พระสังฆราชา ผู้เปี่ยมไปด้วยความสามารถ ผู้รัตัญญู ผู้
 ทรงประทับอยู่ที่ “วัดบวรนิเวศวิหาร” ทรงเป็นมิ่งขวัญ
 ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๔ พระองค์นั้น จึงยอมเป็น
 วันอภิมหามงคลอภิสิทธิ์กาลสมัยโดยแท้ เกล้าข่างพว
 กันยินดีทุกถ้วนหน้า ขอสดุดีพระองค์ตามความจริง ใน
 คราวเช่นนี้ เพื่อความเจริญงอกงามยิ่งๆขึ้นไป ฯ

อินทวีสถนโท ๑๒

พุทธเลิศ เดโช อมณาโสโก อโร
 ธมมเลิศ เดโช ภยธโสโก สโร
 สฤษดิ์เลิศ เดโช รุชทวารโก สุโร
 อธิเบศร์ ดิถินัน รตนาน เดชโส
 ทิมาโยโก โส สดโตโต ปรายโก
 อดนณนุณโต นรุตทโธ สทา
 อาโรคยยโต สฤษโต พลธโต
 บุปโปโต สหัท อ ยมธธิตติ อรมุติ ฯ

สรีสรี นาม ฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ปยุรวีสาวาเส วิหรรตา มยา ปณญาวิจิตเตน นาม ภิกขุนาถาย ฯ

พระมหาสังญา ปณญาวิจิตโต ป.ธ. ๙

อินทรวงศ์ฉันท์

ขอเดชะคุณพระพุทธรัตนกำจัตทุกข
 เจริญสุขศิริศักดิ์มีหลักฐาน
 ขอเดชะคุณพระธรรมรัตน์กำจัตพาล
 ให้ไพศาลผดผ่องพันผองภัย
 ขอเดชะคุณพระสงฆ์รัตนกำจัตโรค
 ให้เสื่อมโศกสับสนมัจจนเกินชั้ย
 ขอเดชะคุณพระไตรรัตน์ตั้งฉัตรชัย
 เจริญวิญเจริญศรทวิคุณ เทอญ ฯ

(ต่อจากหน้า ๕)

๑๒. คุณสายใจ พินิจธรรม	๔๕๐ บาท	๓๘. คุณพงษ์-คุณนงลักษณ์ สภาวสุ	๕๐๐ บาท
๑๓. คุณตั้ง-คุณจ้อ-คุณขอลั ศรีษฐกร	๔๕๐ บาท	๓๙. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๑๐๐ บาท
๑๔. คุณธนพรรณ สิทธิสุนทร	๕๐๐ บาท	๔๐. คุณนวลจันทร์ สุทธิประการ	๔๕๐ บาท
๑๕. รศ.ดร.สวนิด ยมาภย	๙๐๐ บาท	๔๑. คุณนวลระทง ไกรนาม	๔๕๐ บาท
๑๖. เจ้าหน้าที่ภาวสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม	๒๐๐ บาท	๔๒. คุณเตียน ไกรนาม	๔๕๐ บาท
๑๗. คุณทองอินทร์ สมุทคุปต์	๙๐๐ บาท	๔๓. คุณสุธี สุทธิประการ	๔๕๐ บาท
๑๘. คุณวินัย-คุณทิชากร-ด.ช.เหม ซาติอนันต์	๙๐๐ บาท	๔๔. คุณนิพนธ์ แจ่มดวง	๑,๐๐๐ บาท
๑๙. คุณอังคณา ตุ่นเจริญ	๔๕๐ บาท	๔๕. คุณสุรพงษ์ ชัยนาม	๑,๐๐๐ บาท
๒๐. คุณอังคณา รุ่งวรโคภิต	๕๐๐ บาท	๔๖. นพ.เหวง โตจิราการ	๓,๑๕๐ บาท
๒๑. คุณจก แซ่โก, คุณวรวารรณ รุ่งเลิศชัยกุล	๔๕๐ บาท	๔๗. นพ.สวัสดิ์ สินธุเสน	๕๐๐ บาท
๒๒. คุณกรรณา-คุณเรืองอุไร กุศลาลัย	๔๕๐ บาท	๔๘. คุณวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน	๔๕๐ บาท
๒๓. พนักงานบริษัทเคสดีไทย	๒,๒๕๐ บาท	๔๙. นพ.วิชัย โชควิวัฒน์	๔๕๐ บาท
๒๔. ครอบครัวจิตจาตุรันต์	๓,๖๐๐ บาท	๕๐. คุณเปรมวดี มัลลินส์	๗๒๐ บาท
๒๕. คุณอุบล เนตรวิเชียร	๕๐๐ บาท	๕๑. คุณธัญญาลักษณ์ สุนทรารจิต	๔๕๐ บาท
๒๖. คุณเปรมปรีดี สุทธิคำ	๔๕๐ บาท	๕๒. คุณนรินทร์ ประดิษฐกุล	๙๐๐ บาท
๒๗. คุณสุวิทย์ วัจนะพุกกะ	๔๕๐ บาท	๕๓. คุณรุจพร วิชาสุรเมณฑล	๔๕๐ บาท
๒๘. ดร.มณเพ็ญ อภิมาลศรี	๑,๐๐๐ บาท	๕๔. คุณเยาวลักษณ์ ณ เชียงใหม่	๔๕๐ บาท
๒๙. ดร.บรรเจิด จงอภิรัตน์กุล	๙๙๙ บาท	๕๕. คุณเอกไชย พรรณเชษฐ์	๔๕๐ บาท
๓๐. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๒ บาท	๕๖. คุณเกษม สุขสบาย	๑,๐๐๐ บาท
๓๑. คุณสำราญ วัฒนสังสุทธิและคณะ	๔,๐๕๐ บาท	๕๗. คุณนิยม-คุณพินันตรา- ด.ช.ชยุติ-ด.ญ.พลอยขวัญ บุญสิงห์	๑,๘๐๐ บาท
๓๒. คุณสมหมาย สุขสำราญ	๔๕๐ บาท	๕๘. คุณภรตา-คุณพิศมัย โรจนยุกตานนท์	๔๕๐ บาท
๓๓. คุณจุมพฏ อาชวนิจกุล	๔๕๐ บาท	๕๙. คุณจงเจริญ-คุณนันทนา ศิริเชตต์	๔๕๐ บาท
๓๔. คุณจินดา ชยาธารักษ์	๔๕๐ บาท	๖๐. คุณคำเอื้อย อุดริชัย	๔๕๐ บาท
๓๕. คุณชัยชาญ-คุณพัชรินทร์- ด.ช.ชัยพัทธ์ วิวัฒน์สุระเวช	๔๕๐ บาท	๖๑. คุณบุญชัย-คุณนงวดี ไชยวงศ์	๔๕๐ บาท
๓๖. คุณศศิธร วรธนกุล	๔๕๐ บาท	๖๒. คุณบุญมี-คุณแสงหล้า ศิริเชตต์	๙๐๐ บาท
๓๗. คุณวัชรินทร์ เรื่องพานิช	๔๕๐ บาท	๖๓. คุณอินทร์ตา-คุณอารี ศิริเชตต์	๔๕๐ บาท
		๖๔. คุณจันทร์-คุณสุวรรณ พ้อคำ	๔๕๐ บาท
		๖๕. คุณจรรยา ศรีสังข์ทองวัน	๔๕๐ บาท

(อ่านต่อหน้า ๑๗)

วัดป่าสุคะโต... ๙ ส.ค.๕๐

เจริญพร...บรรณาธิการ *เสขยธรรม*

ไม่ได้อ่านหนังสือเสขยธรรมมาหลายฉบับแล้ว ก็ไม่แน่ใจว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยหรือไม่อย่างไร แต่ที่แน่ใจอยู่จนถึงขณะนี้ ก็คืออยากจะอ่านเรื่องราวที่เพื่อนสมาชิกกลุ่มเสขยธรรม เขียนหรือคัดเลือกส่งมา เพื่อเป็นธรรมบรรณาการแก่เพื่อน สหธรรมิกจะได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหว หรือความเป็นไปของแต่ละท่าน เพราะจริงๆ แล้วทาง บ.ก. ก็เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกท่านอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าพวกเราอาจจะยังหาโอกาสที่อำนวยได้ยาก และบางท่านอาจจะมีโอกาส แต่ไม่มีความสามารถ หรือไม่มีความมั่นใจพอ จึงยังไม่ได้ส่งมาให้ตีพิมพ์สักที

อาตมาเองก็เป็นคนหนึ่งที่มีโอกาส แต่ไม่มีความสามารถพอ บางครั้งก็มั่นใจว่าเขียนได้ แต่โอกาสก็ไม่อำนวยให้เสีย เข้าพรรษานี้ได้อ่านหนังสือของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกเล่มหนึ่ง รู้สึกขึ้นมาทันทีว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเราเองเป็นคนแรก เพื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เราอยากให้มีให้เป็นในสังคมของเรา จะได้เป็นจริงขึ้นได้ ที่ผ่านๆ มาก็ได้แต่บ่นว่าหนังสือ*เสขยธรรม* น่าจะมีอะไรใหม่ๆ กว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งรู้สึกว่าไม่ได้ช่วยสร้างสรรค์อะไรขึ้นมาได้เลย จึงได้พยายามรวบรวมความกล้าหาญเขียนอะไรขึ้นมาเป็นการเบิกฤกษ์เอาชัย เพื่อเป็นกำลังใจแก่คนทำหนังสือ และเพื่อชักชวนให้คนที่อยากจะลองได้เริ่มต้นดูสักที

เรื่องแรกที่ยากเสนอก็คืออยากให้เพิ่มคอลัมน์ “มุขสุภาพ” เหมือนนิตยสาร “จี.เอ็ม.” เพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนควรทราบโดยเฉพาะพระสงฆ์และแม่ชีเรา เพราะสังเกตุจะพบว่าเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยชรา พระและแม่ชีจะถูกใช้งานมากขึ้น ในขณะที่สังขารเริ่มเสื่อมลงที่ได้ยินข่าวปัจจุบัน ก็คือท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก หลวงพ่อพระครูสุภาจาโรวณฺโณ และหลวงพ่อกำเขียน ซึ่งล้วนเป็นปูชนียบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งต่อสังคมไทย ปัจจุบัน กำลังถูกโรคต่างๆ รุมเร้าอยู่ ซึ่งน่าจะเป็นอุทาหรณ์แก่พวกเรา ที่จะได้คิดหาทางดูแลรักษาสุขภาพของตนให้สามารถทำประโยชน์มากที่สุดก่อนที่จะถูกโรคร้ายต่างๆ มาเบียดเบียน ดังนั้น จึงได้ส่งบทความที่อาตมาได้รวบรวมจากที่ต่างๆ มาเสนอ เพื่อเป็นบรรณาการแก่เพื่อนสมาชิกทุกท่าน แทนความเป็นห่วงเป็นใยในสุขภาพของทุกท่าน ดีหรือไม่พิสูจน์ได้ด้วยการลองปฏิบัติตามอย่างจริงจังซึ่งบอกสำหรับตัวอาตมาเอง ถือว่าเป็นความโชคดีย่างยิ่งที่ได้รู้เรื่องเหล่านี้ เพราะจะมีอะไรเล่าที่สำคัญที่สุดเท่ากับสุขภาพของเรา เพราะสุขภาพที่ดีเท่านั้น ที่จะทำให้มนุษย์เราสามารถใช้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มกำลังที่มีอยู่ หรือทำได้อย่างสูงสุด

นอกเหนือจากเรื่องสุขภาพแล้ว กำลังใจก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการอยู่เสมอ จึงได้ส่งบทกวีที่ลงทุนถอดเทปด้วยตนเองมาให้เพื่อเป็นกำลังใจแด่มวลมิตรทุกท่าน เป็นบทกวีของท่านจันทเสฏฐโฐ นักเทศน์ นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงกระฉ่อนจากค่ายสันติอโศก ซาบซึ้งใจกันเพียงไร ขอให้ท่านอ่านกันดูเอาเองก็แล้วกัน

นอกจากนั้น ก็ได้ลองใช้ความพยายามเขียนอะไรเป็นข้อคิดเล็กๆ น้อยๆ เพื่อประดับหนังสือ*เสขยธรรม* ของเราให้มีอะไรอ่านมากขึ้นมาอีกเรื่องหนึ่ง ก็หวังว่าคงจะได้รับการตอบรับจาก บ.ก. ช่วยกันเขียนให้เข้าขั้นที่พอจะพิมพ์ให้คนอื่นอ่านด้วย ก็จะเป็นพระคุณไม่น้อยทีเดียว สำหรับมือใหม่อย่างอาตมา

หวังว่าหนังสือ*เสขยธรรม* คงจะยังมีชีวิตอยู่ครบ ๑๐ ปี และมีอะไรที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ และพัฒนาขึ้นทุกวัน และในที่สุดก็อยากขออ้อและวิงวอนให้

เพื่อนเสขีธรรมได้ช่วยกันผลักดันหนังสือเสขีธรรมให้เป็นหนังสือที่ทำโดยพวกเราเสียที โปรดเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อกลุ่มเสขีธรรม และเพื่อความหวังของสังคมไทยด้วยเทอญ

ธรรมปราโมทย์

สิ่งที่อยากบอกและได้บอกกับสมาชิกเสขีธรรม โดยเฉพาะที่เป็นพระคุณเจ้าและแม่ชีมาโดยตลอด หลวงพี่ก็ช่วยย้าให้แล้ว พวกผมไม่มีอะไรจะตอบมากไปกว่าคำขอบคุณ หวังว่านี่คงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และมีการสานต่อให้เป็นจริงขึ้นเรื่อยๆ

ที่ มอ ๐๒๐/๒๕๔๐ โรงเรียนมุสลิมอุปถัมภ์
๕๕ หมู่ที่ ๙ ต.นาทวี
อ.นาทวีจ.สงขลา ๙๐๑๖๐

วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐

เรื่อง ขออนุมัติการสมัครเป็นสมาชิก **เสขีธรรม**

สืบเนื่องจากทางโรงเรียนมุสลิมอุปถัมภ์ได้มีโครงการจัดตั้งห้องสมุดประจำโรงเรียนขึ้น ซึ่งยังขาดเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าและประสงค์ต้องการสมัครเป็นสมาชิกนิตยสาร**เสขีธรรม** จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และอุปการคุณจากทางหน่วยงานนี้

โรงเรียนเห็นว่าเป็นประโยชน์มากหากได้รับหนังสือไว้ประจำในห้องสมุด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทางหน่วยงานนี้ คงรับพิจารณาโดยการให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายมาฮัมหมัด ก่องสามัน)

ผู้จัดการโรงเรียน

เรายินดีอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมธรรมให้กับโรงเรียนใดก็ตามที่จะนำไปใช้ทำประโยชน์เช่นนี้ แต่ก็เป็นเพียงหนึ่งในจำนวนน้อยรายเท่านั้นที่เราส่งเสริม ไปให้ ทั้งนี้เพราะ เสขีธรรม ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และเราก็ไม่ต้องการใช้วิธีหว่านส่งไปโดยไม่แน่ใจว่าจะเป็นประโยชน์คุ้มกับค่าพิมพ์หรือไม่ ดังนั้นหากสมาชิกท่านใดเห็นควรจะสนับสนุนให้พระสงฆ์และแม่ชีหรือโรงเรียนที่ท่านรู้จักได้รับเสขีธรรม โดยการอุปถัมภ์สมัครเป็นสมาชิกให้ก็จะช่วยอุดหนุนให้เสขีธรรม สามารถพิมพ์ต่อไปได้ยาวๆ หรือแม้ว่าจะขาดปัจจัยแต่เห็นสมควรว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อท่านเหล่านั้นหรือชุมชน เราก็ยินดีจะจัดส่งให้เช่นกัน

ที่วัดเพลง

๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๐

สวัสดี คณะ ศพพ. ทุกท่าน

ดิฉันนอสมภรณ์ได้รับหนังสือที่ส่งไปให้แล้วทั้ง ๔ เล่ม “ด้วยความขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง” อ่านแล้วแต่ยังไม่จบนะ ถึงเพียงนั้นก็มักกำลังใจขึ้นมากในการทำความดีและมีชีวิตอยู่ต่อไป “ไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคคือขันธมาร”

ได้อ่าน **เสขีธรรม** ฉบับ เมษา-มิถุนา โดยเฉพาะบทเรียนประสบการณ์ของคุณเล็ก(ปรีดา) เขียนแล้วถึงกับน้ำตาซึม ทำไมมันตรงกับปัญหาที่ดิฉันประสบมาเสียเหลือเกิน “มีความขัดแย้งหลายอย่างซ่อนอยู่ภายในกลุ่มหรือองค์กรแต่ไม่ได้รับการสะท้อนหรือคลี่คลายออกมา” จริงด้วย บางครั้งดิฉันรู้สึกคลุมเครือในบทบาทของตนเอง และบ่อยครั้งที่ท้อใจ

และอีกอนุทินหนึ่งของสาทิศ กุมาร ดิฉันรู้จัก

เขา เคยเข้ารับการอบรมกับเขาที่หมู่บ้านเด็ก ตรงหน้า
อาศัยที่ได้ศึกษามาแล้วก็ยกไปอยู่ป่าพัฒนาเขา
แบบระบบนิเวศวิทยา “จุดเทียนเล่มน้อยในตัวเอง
เพื่อให้เกิดความสว่างเพียงเล็กน้อย จะดีกว่าตะโพน
ต่ำความมืด แล้วเทียนเล่มอื่นๆ ก็จะจุดตามกันให้
ความสว่างเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้น”

ที่ส่งมาด้วยคือ แสตมป์ “ตราไปรษณีย์” เพื่อ
ช่วยในการส่งหนังสือหรือติดต่อเครือข่ายได้แม้ไม่มาก
ก็จากใจค่ะ

นับถือ
อสมภรณ์

ดีใจครับ ที่เขียนใน เสนิยธรรมมีส่วนที่เข้า

ถึงจิตใจของผู้อ่าน แม้จะเพียงน้อยก็เป็นกำลังใจ
สำหรับพวกเรามากโข แน่หนอนว่าคนที่ทำงานย่อม
พานพบอุปสรรค ประสบการณ์ที่ออกมาจากใจอย่าง
ตรงไปตรงมา ย่อมอาจตรงใจคนทำงานที่มีศรัทธาใน
ความดีงามคล้ายๆ กัน ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ ผม
เชื่อว่ามืออยู่มากมาย หวังว่าแม่ชีหรือผู้อ่านท่านอื่นๆ
จะแบ่งปันให้เพื่อนสมาชิกได้เรียนรู้ด้วย

หน้าปิตินทนเหล่าสาวเขาที่จะมีแม่ชีดีๆ เข้าไป
เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเพิ่มขึ้นอีกท่าน๑ อย่างไร
ก็ตาม ช่วงนี้ ผมว่าแม่ชีควรรักษาเนื้อรักษาตัวให้
หายจากโรคภัยไข้เจ็บเสียก่อนคงยังไม่สายนะครับ

พระเจ้าบุเรงนอง (ค.ศ. ๑๕๕๑-๑๕๘๑)

เกิดปี ค.ศ. ๑๕๑๕ บิดาชื่อ มิน จี ชวี มารดาชื่อ คิน เมียว เมียด ชื่อเดิมของท่านคือ ชิน เย ทูท บิดาท่านเป็นที่
เลื่องชื่อกษัตริย์ตะเบ็งชเวตี้ และมารดาท่านเป็นแม่นมของพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ เช่นกัน ชิน เย ทูท แก่กว่าเจ้าชายตะเบ็งชเวตี้ ๓ เดือน
๕ วัน ทั้งสองคนเป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เด็กและสนิทสนมกันมากตั้งเป็นพี่น้องกัน เมื่อเป็นหนุ่ม ชิน เย ทูท เกิดความรักกับ
เจ้าหญิงคิน คิน จี พี่สาวของเจ้าชายตะเบ็งชเวตี้ เมื่อเจ้าชายตะเบ็งชเวตี้ขึ้นครองราชย์ ท่านได้จัดงาน อภิเษกสมรสให้ ชิน เย ทูท
กับ เจ้าหญิงคิน คิน จี และได้พระราชทานนามใหม่ให้ชิน เย ทูท ว่า “กะยอติ นรธา” เพื่อแสดงถึงการเป็นส่วนหนึ่งของราชวงศ์
และดูแลด้านการทหาร

เมื่อครั้งสงคราม นอง โย ในปีค.ศ. ๑๕๓๗ กะยอติ นรธา ได้รับชัยชนะ พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้จึงได้มอบหัวนากำไลทับทิม
และที่ดินเมืองลาง (Hlang) ให้เป็นรางวัล จากนั้นได้พระราชทานนามให้ใหม่ว่า “บายินนอง” (คือบุเรงนองในภาษาไทย-ผู้แปล)
หมายความถึงการเป็นพี่ชายของพระมหากษัตริย์ เพื่อแสดงถึงความเคารพอย่างสูงในฐานะของพี่ชาย

หลังจากที่พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้สิ้นพระชนม์ บุเรงนองได้ขึ้นเป็นกษัตริย์องค์ใหม่ ในปีค.ศ. ๑๕๕๑ โดยได้จารึกพระนาม
ในสุพรรณบัฏว่า “ศิริโครบายานามิตยา บวร บัณทิต สุทธธรรมราชา มหาอภินิ” พระมเหสีคิน คิน จี ได้รับตำแหน่งเป็นอัครมเหสี
ภายใต้พระนาม “อทุลาสิริ มหาราชเทวี” ในปีค.ศ. ๑๕๕๓ พระเจ้าบุเรงนองได้สร้างพระราชวังขึ้นใหม่ ชื่อว่า “กัมโบสะทาดิ” ขึ้นที่
เมืองพะโค และในปีค.ศ. ๑๕๕๖ ได้ตั้งเป็นเมืองหลวงใหม่ในชื่อว่า “หงสาวดี” ซึ่งมีประตูกองเมืองยอดแหลมปิดทอง ๒๐ ประตู
ก่อสร้างโดยกษัตริย์แห่งเมืองน้อยใหญ่ ๒๐ เมืองที่อยู่ภายใต้จักรวรรดิของพระเจ้าบุเรงนอง

ในปีค.ศ. ๑๕๖๓ พระเจ้าบุเรงนองได้ครอบครองอยุธยาและได้รับช้างเผือก ๕ เชือก ดังนั้น ท่านจึงได้รับพระราชทาน
พระนามใหม่ว่า “พระเจ้าช้างเผือกแห่งเมืองหงสาวดี” จักรวรรดิของพระเจ้าบุเรงนองได้แผ่ไพศาลไปกว้างไกล มีความสัมพันธ์ทาง
การทูตกับนานาประเทศทั้งใกล้และไกล ท่านได้ทำงานด้านศาสนาและปฏิรูปสังคม นอกจากนั้นท่านยังได้ถวายสักการบูชาพระ
มหาเจดีย์ที่เมืองพะโค ซึ่งเป็นสถานที่เก็บพระทันตของพระพุทธเจ้า ในปีค.ศ. ๑๕๗๔ ท่านได้รับขามหินอ่อนและคาปฎิญา
จากกษัตริย์แห่งศรีลังกาในปีค.ศ. ๑๕๗๖ พระเจ้าธรรมพะลาจากลังกาได้ถวายพระเชี้ยวแก้ว ซึ่งท่านได้เก็บไว้ในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์
เพื่อเป็นสิริมงคลต่อชัยชนะในการทำสงคราม

พระเจ้าบุเรงนองได้หล่อระฆังที่สร้างจากโลหะสำริดไว้ที่เจดีย์ชเวสิกองในปีค.ศ. ๑๕๕๗ และได้จารึกคำอุทิศเป็นภาษา
บาลี มอญและพม่า บรรยายถึงการทหารและงานทางศาสนาในดลตรุษสมัยของพระองค์ลงในหนังสือที่ชื่อว่า “หงสาวดี ชินนุ มยา
ชิน วัด ตัน”

ในปีค.ศ. ๑๕๘๑ ซึ่งเป็นปีที่ ๓๒ ของการครองราชย์ พระเจ้าบุเรงนองได้สิ้นพระชนม์เมื่อมีอายุได้ ๖๖ พรรษา

ประพันธ์โดย ศ.ดร.คิน หม่อง ยูนต์
(ดูปกหลังด้านในประกอบ)

ปาฐกถาธรรม

บทความนี้ ตัดทอนมาจากปาฐกถาพุทธทาสครั้งที่ ๓ ซึ่งอุบาสิกาบุญจวนแสดงในงานคล้ายวันคล้ายอายุท่านพุทธทาสประจำปี ๒๕๔๐ เมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา

ในวันนี้จะพูดเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต เพราะเห็นว่า เรื่องพุทธศาสนาเป็นเรื่องสำคัญของชีวิต สังคมและบ้านเมือง ด้วยพระพุทธศาสนาเชื่อว่าเราสามารถพัฒนาบุคคลแต่ละคน จากผู้ที่มีความรู้ความคิดง่าย ๆ ดั้น ๆ หรือเห็นแก่ตัว ไปสู่ความเป็นผู้มีความคิดที่ลึกซึ้งกว้างขวางละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบ ไม่ทำอะไรอย่างมั่วง่าย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เป็นบุคคลที่จะมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลด้วยน้ำใจ คือจะเห็นแก่ผู้อื่นมากขึ้น ๆ ไม่เห็นแก่ตัวเองฝ่ายเดียว ซึ่งเราก็เชื่อว่าสังคมนั้นจะมีความสุขที่เรียกว่า ร่มเย็นเป็นสุขอย่างทั่วกัน ไม่เฉพาะบุคคล ไม่เฉพาะกลุ่ม ไม่เฉพาะพวก ต่อเมื่อมาคิดดูว่า ทำไมมันจึงเกิดขึ้นไม่ได้สักที ทั้งที่

ทุกคนอยากสุข อยากเย็น อยากรักกัน แล้วทำไมรักกันไม่ได้ เพราะอะไร นั่นก็คือ เพราะจิตใจที่ขาดรากฐานของธรรมมีศีลธรรม หรือจริยธรรมในใจนั่นเอง เนื่องจากขาดการอบรม ฝึกฝนให้มันฝังอยู่ในใจ ทั้ง ๆ ที่เราได้เรียนวิชาพุทธศาสนาวิชาศีลธรรมในโรงเรียน

ปาฐกถาพุทธทาสครั้งที่ ๓

การปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต

อุบาสิกาบุญจวน อินทรกำแหง

ตั้งแต่เล็กจนกระทั่งบัดนี้ แต่การสอนก็เพียงผิวเผิน เพียงแต่แค่เรียนรู้เรื่องของประวัติ แต่ไม่ได้ลึกลงไปในเรื่องของธรรมะ และก็มีการฝึกฝนอบรมให้เพียงพอ ฉะนั้นจึงได้นำเรื่องการศึกษาพุทธศาสนา มาพูดย้ำ ซึ่งถ้าเรามารู้การต่อยอด ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัตินั้นให้สูงขึ้นไปถึงยอด โดยมีความมุ่งหวังว่า ยอดที่สุดที่องค์สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน แล้วเราก็ค่อยๆ เชียบขึ้นไปทีละน้อยๆ จะเป็นหนทางที่ทำให้จิตใจของมนุษย์นั้นมีรากฐานของจริยธรรมมากขึ้น และก็จะมีเห็นแก่ผู้อื่นมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัวน้อยลง

ความสงสัย ความสะดุ้ง ความหวาดผวา ที่

เป็นอาการของไสยศาสตร์นั้น มันเป็นอาการของความทุกข์ เพราะฉะนั้นในฐานะของพุทธบริษัทที่ตั้งใจจะปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิตก็จำจะต้องหาทางระงับอาการเหล่านั้นเสีย เพราะเราไม่ต้องมีความทุกข์ จึงควรที่จะสร้างกระบวนการศึกษาพุทธศาสนาที่ถูกต้อง กระบวนการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่ถูกต้องนั้น สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ สิ่งที่ต้องการศึกษา

๑. คือความจริง ความจริงเกี่ยวกับเรื่องของความทุกข์และการดับทุกข์เป็นอันดับแรก เพราะสิ่งนี้คือหัวใจของคำสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องศึกษาเรื่องความจริงเกี่ยวกับเรื่องความทุกข์และการดับทุกข์

๒. ความจริงเกี่ยวกับเรื่องของตัวเราหรือตัวตนหรืออัตตา ซึ่งเป็นความจริงที่ต้องทำให้พบ ค้นให้พบให้ได้ ทั้งนี้ ก็เพราะว่าสิ่งที่เป็นต้นเหตุของความทุกข์นั้นไม่ใช่อะไรอื่น เพราะอัตตาดัตตานั้นเอง

๓. วิธีการปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์หรือถึงที่สุดแห่งการสิ้นสุดความรู้สึกเป็นตัวเป็นตน ให้มันหมดไปตามลำดับ ต้องค่อยๆ ชดถล่น้อยๆ ด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความพากเพียรพยายาม แล้วความทุกข์นั้นจะลดลงตามลำดับ

ทีนี้เมื่อมีจุดหมายว่าจะศึกษาความจริง ค้นหาความจริงดังนี้แล้ว สิ่งที่ต้องเป็นศูนย์กลางของการศึกษาก็คือตัวเอง องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทรงเห็นที่เดียวว่าสิ่งที่ต้องศึกษาคือตัวเราอัตตาดัตตานั้นเพิ่งเข้าไป การที่ได้ศึกษาคือเพิ่งเข้าไปข้างใน ไม่ได้ดูออกไปข้างนอก ถ้าดูออกไปข้างนอก เห็นแต่คนอื่นผู้อื่น จะพวนโทษไป

ท่านจึงสอนให้เพิ่งดูเข้าไปข้างใน เราไม่ได้ดูที่เนื้อหนัง ที่เป็นวัตถุรูปธรรม แต่เราดูเข้าไปที่ความรู้สึก ความรู้สึกที่มันเป็นนามธรรม ที่เราไม่สามารถจับต้องได้ แต่ความรู้สึกไข่มุมคะ ที่มันรบกวนจิตใจของเราอยู่ทุกวี่ทุกวัน นั่นแหละ คือศูนย์กลางของการศึกษา ที่ว่าศึกษาที่ตัวเรา หรือที่เบญจขันธ์นี้ คือขันธ์๕ วิเคราะห์ใจเราเอง ทุกแห่งทุกมุมด้วยความซื่อตรง ซื่อตรงต่อตนเอง มองเห็นสิ่งที่อาจจะบอกตัวเองว่ามันชั่วร้ายถึงขนาดนี้หรือ ก็ดูมันลงไปให้มองเห็น ชั่วร้ายขนาดไหนก็ต้องเผชิญหน้า เพื่อที่จะขุดคุ้ยแก้ไขความชั่วร้าย ความผิดพลาด ความไม่งดงามให้เป็นความถูกต้องให้เกิดขึ้นให้ได้ และที่สำคัญคือ

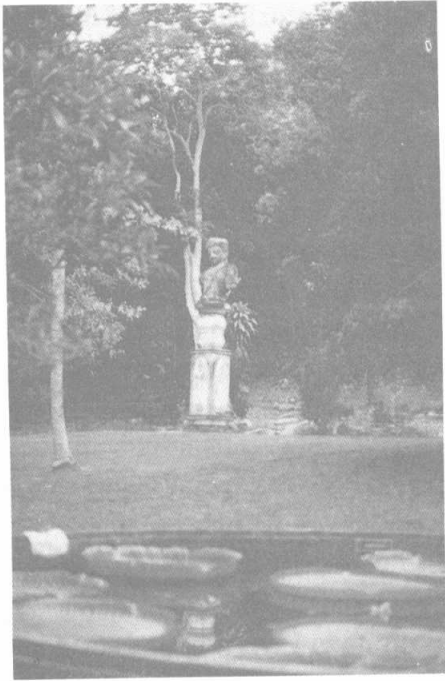
ซื่อตรงต่อพระธรรม อย่าเอาพระธรรมมาแปรให้เข้ากับความพอใจหรือความต้องการของเรา

นอกจากนั้น ก็ควรที่จะพยายามสร้างสรรค์สิ่งที่แวดล้อมต่อตนเองให้มีพลังผลักดัน ผลักดันให้ขึ้นสู่เบื้องสูงไม่ใช่จุดลดต่ำ ก็คือ ในขณะที่มุ่งปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิตนั้น ให้มีจุดมุ่งหมายสูงสุดอยู่ในใจ คือต้องเรียนรู้ให้ถึงที่สุด ต้องเรียนรู้จริงให้ได้ที่สุดคือ นิพพาน ที่หลายคนบอกว่าเอาไว้อ่อน ขึ้นไม่ถึง นั่นก็เพราะไม่ศึกษาให้เข้าใจว่านิพพานจริงๆ นั้นมีความหมายในทางพุทธศาสนาว่า “เย็น” เจ้าพระคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์ ท่านบอกอยู่เสมอว่า นิพพาน หมายถึง “ความเย็น” เมื่อใดที่ความเย็นเกิดขึ้นในใจ เมื่อนั้นแหละ ภาวะของนิพพานได้ปรากฏให้เห็น ให้เห็นเพื่อให้ลองชิมดู ได้ลิ้มรส ได้สัมผัส

รองลงมาก็คือมุ่งถึงอนัตตา ให้มองเห็นถึงความไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน จะได้คลายความยึดมั่นถือมั่นในตัวเอง ไม่มุ่งตัวเองเป็นใหญ่ แต่จะมุ่งประโยชน์ถึงผู้อื่น เจ้าพระคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์เคยแนะนำว่าทำอะไรโดยไม่หวัง ทำด้วยสติปัญญา มีสติปัญญาที่จะทำให้เกิดผลดีที่สุด ประกอบเหตุปัจจัยอะไร ได้ผลแบบนั้น ผลอย่างไร ย่อมมาจากเหตุปัจจัยอย่างนั้นกรรมนี้ใครบันดาลให้ มันอยู่ที่ตัวเรา การทำอะไรโดยไม่หวังผลมันขึ้นใจขนาดนี้นะ มันเกิดขึ้นเอง และนี่คือการเลื่อนฐานะ หรือปฏิรูปฐานจริยธรรมที่มีอยู่ในใจให้สูงขึ้นเป็นรูปพระเจดีย์ที่จะต่อยอดไปเป็นเจดีย์ที่สมบูรณ์ในข้างหน้า

สิ่งที่ควรจะมีให้เกิดขึ้นอีกคือ ความตั้งใจจริง ความอดทน ความประหยัด เด็ดเดี่ยว แกร่งกล้า ฝ่าฝืนอย่างไม่หยุดไม่ถอย เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับผู้ที่จะปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อให้มีรากฐานที่มั่นคงในจิตใจ ทุกเวลาเวลาที่นั้นจะมองการงานที่เกี่ยวข้องเป็นการปฏิธรรมไปในตัว ฉะนั้น การปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังไม่ใช่ของง่าย ของสนุก จะรู้สึกโดดเดี่ยว ถ้าไม่แข็งแรงแรง ไม่เด็ดเดี่ยว ถอยหลังหนีกลับไป ผลที่สุดไม่สามารถขึ้นบันไดของการปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาได้

ท่านเจ้าพระคุณสวนโมกข์ เมื่อท่านคิดจะทำอะไรสักอย่างหนึ่งนี้ ท่านใช้คำพูดว่า เมื่อเหลียวไปทางไหนจะต้องทะลุไปให้ถึงสิ่งนั้น ท่านจะไม่ทำอะไรครึ่งๆกลางๆ แต่จะทำจนสำเร็จ อาตมาเวลาทำอะไร

ไม่เคยคิดครั้งเดียว อย่างน้อยต้อง ๓ ครั้ง ท่านจะคิดซ้ำ คิดให้รอบคอบ นอกจากนี้ ต้องเป็นผู้ที่เผชิญความจริง ไม่หลบเลี่ยงความจริง แม้ความจริงนั้นจะเป็นความจริงที่ไม่ปรารถนา ต้องเผชิญความจริงเดินฝ่าฟันเข้าไปหา แก่ไข สู้ด้วยสติปัญญา สู้ด้วยความมั่นคงในพระธรรม และมั่นคงในความถูกต้อง ความถูกต้องนั้น เราเอาอะไรเป็นเกณฑ์วัด ก็คือความที่เรามองเห็นแล้วว่า การกระทำนั้นเป็นประโยชน์แก่งาน แก่ส่วนรวม สิ่งที่ต้องการศึกษาก็คือ ความทุกข์และการดับทุกข์ ขณะที่ศึกษา ต้องศึกษาด้วยความเป็นไท มีอิสระภาพ ความเป็นไทหรืออิสระภาพหมายถึงว่า เป็นอิสระภาพที่เกิดจากสติปัญญา จะต้องมีสติปัญญาที่ใคร่ครวญ ไตร่ตรองลึกซึ้ง กว้างขวาง รอบคอบ ละเอียดถี่ถ้วน มาประกอบเป็นวิจารณ์ญาณ นี่คืออิสระภาพที่สมควรใช้ในการพิจารณาในการปฏิรูป อิสระภาพอันนี้ถ้าจะใช้หลักในทางพุทธศาสนาคือหลักของกาลามสูตร ศึกษาหลักของกาลามสูตรให้ละเอียดถี่ถ้วน เข้าใจทั้ง ๑๐ ข้อแล้วก็จึงสรุปลงได้ว่า สิ่งใดที่จะเชื่อ สิ่งใดที่จะตัดสินใจต้องมาจากการพิสูจน์ด้วยการฝึกอบรม ปฏิบัติด้วยใจของตนเอง ควรฝึกตนเองให้มีการทำงานแบบอนัตตา คือทำงานแบบไม่มีตัวตน คือฝึกทำงานเพื่อหน้าที่ ให้ทำงานแบบสීමตัว สීමตัวในทางธรรม

นี่คือธรรมะสูงสุด คือการไม่มีอัตตาตัวตนในการอยู่ การกิน การทำงาน

นอกจากนี้ ฝึกบังคับตนเองให้มีวินัยอยู่เสมอ วินัยเป็นสิ่งสำคัญ วินัยที่น่าจะลองฝึกคือ ฝึกวินัยให้หยุดคิดเหลวไหล เป็นวินัยที่สำคัญมาก เหลวไหลคือฟุ้งซ่าน ประุ้งแต่งวิตกกังวล เศร้าหมอง นี่แหละทางธรรมบอกว่า เป็นสังขาร คือความคิด ประุ้งแต่ง หยุดสังขารเสียเมื่อไหร่ความทุกข์ก็หยุดก็หมด ฉะนั้นฝึกวินัยหยุดคิดเรื่องเหลวไหล ฝึกยังก็นำอานาปานสติภาวนาหรือวิธีทำสมาธิภาวนามา กำกับใจ ถ้ากำกับไม่อยู่ ก็ลองฝึกตายทุกวันๆ หรือกำลังตายนะๆ เราไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะหยุดหายใจ ฝึกอย่างนี้ก็ดี เพราะบอกตายนะๆ จะทำให้เราหยุดคิดหรือตกตาของเจ้าพระคุณท่านอาจารย์ อันนั้นก่อให้เกิดปัญหามากอะไรก็ตกตา อะไรก็เช่นนั้นเอง มันเช่นนั้นเองอยู่ในภพอนิจจัง เดี่ยวก็เกิด เดี่ยวก็ดับ หรือหยิบบทสวดมนต์ที่ชอบสักบทเอาเข้ามา สวดเพื่อหยุดความคิดที่เหลวไหลนี้ หยุดคิดเรื่องเหลวไหลมาฝึกคิดเรื่องสร้างสรรค์

นอกจากนี้ สิ่งที่เราควรฝึกอีก คือฝึกการมองทุกอย่างในแง่ดี กิจการของสวนโมกข์นี้เรียกว่า เริ่มต้นด้วยความยากจนมาก ที่นี้ท่านเจ้าพระคุณอาจารย์ ท่านได้เงินมาตั้งต้นแต่ก็ไม่มากพอที่จะก่อสร้างเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ไม่โอ้อวดสง่า สงบและเป็นที่พักของคนที่หลายเหมือนสวนโมกข์ในสมัยนี้ แต่ท่านมีความเชื่อมั่นอยู่อย่างหนึ่งว่า มนุษย์เราทุกคนนั้น ธรรมชาติได้ให้ต้นทุนมาแล้วอย่างเพียงพอ นั่นคือ นิ้ว ๑๐ นิ้ว และมันสมองหนัก ๑ ปอนด์ เป็นต้นทุนที่มากพอที่จะทำให้ชีวิตก้าวหน้า และท่านก็ใช้นิ้ว ๑๐ นิ้ว มันสมองหนัก ๑ ปอนด์ พร้อมกับคุณสมบัติที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาก่อสร้างสวนโมกข์ จากสวนโมกข์เก่าที่พุ่มเรียงมาเป็นสวนโมกข์ปัจจุบัน มีกิจกรรมและเอื้ออำนวยประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์มหาศาล ฉะนั้นเกิดจากอะไร ก็เกิดจากท่านมองโลกในแง่ดี ไม่เก็บเอามาเป็นความน้อยเนื้อต่ำใจ ว่าความยากจนนั้นเป็นอุปสรรคหรือเป็นความอาภัพ

นอกจากนั้น ท่านยังพยายามที่จะสร้างคิด ถ้อยคำที่ให้อำนาจแก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย รักกัน ชอบกันมองอะไรในแง่ดี เช่น มองแต่แง่ดีเกิด

เขามีส่วนเลวบ้างข้างหัวเขา

**เลือกเอาส่วนที่ตีเขามืออยู่
เป็นประโยชน์โลกบ้างยังนำคุณ
ส่วนที่ชั่วอย่าไปรับของเขาเลย**

คุณค่าของการฝึกมองทุกอย่างในแง่ดีนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ที่ต้องการจะปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต ให้เป็นชีวิตที่มีความสุขสงบเย็น

คุณสมบัติที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการฝึกอบรมตนเองให้มีการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานั้นมิได้จำกัดอยู่แต่ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย นั่นเป็นแต่เพียงการศึกษาที่อยู่ในระบบ แต่การศึกษานอกระบบที่ทุกคนต้องศึกษาตลอดชีวิต สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากและเป็นสิ่งที่นำความเจริญมาสู่ชีวิตอย่างแท้จริง และท่านเจ้าคุณอาจารย์ก็เป็นตัวอย่างของบุคคลที่เห็นทุกอย่างเป็นการศึกษาไปหมดไม่ว่าธรรมชาติที่ล้อมรอบตัว บุคคล สิ่งแวดล้อมที่ท่านได้ประสบ ท่านถือเป็นเรื่องของการศึกษาทั้งนั้น การอ่านหนังสือถือว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของท่าน ตั้งแต่ท่านยังหนุ่มอยู่ และคุณสมบัติของความเป็นนักศึกษตลอดชีวิตที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือการเป็นนักฟัง ท่านเจ้าคุณฟังได้ทุกอย่าง เพราะท่านถือว่าเป็นการศึกษา การที่จะศึกษาพุทธศาสนานั้นต้องรู้วิชาทางโลกด้วย คือเรื่องของศาสตร์ต่างๆนั้นก็จะนำมาประกอบกันให้ความรู้ในทางธรรมนั้นไปไต่รวดเร็วขึ้น ที่ว่าไปได้อย่างรวดเร็วคือ วิชาทางโลกที่เรียนมานั้นมาเป็นแบบฝึกหัดที่ศึกษาทางธรรมประกอบ ไม่ว่าวิชาใดจะมีธรรมะอยู่ในนั้น พอเราศึกษาศาสตร์ต่างๆ สิ่งที่เราเห็นคือไตรลักษณ์ เราต้องอาศัยความรู้รอบตัวประกอบโดยมีพุทธศาสนาเป็นแกนกลางแล้วก็ผันเกลียว คือเอาพุทธศาสนาผันเกลียวกับวิชาความรู้ในศาสตร์ทุกศาสตร์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วจะสามารถทำให้มองเห็นเรื่องของธรรมะชัดเจนยิ่งขึ้น หรือธรรมะช่วยสนับสนุนให้มีความเข้าใจชัดเจนในเรื่องของทางโลกได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ กระบวนการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่ถูกต้องยังต้องการการฝึกอบรมในเรื่องความละเอียดถี่ถ้วน การปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิตนั้นจะกระทำอย่างหยาบๆไม่ได้ หยาบไม่ได้เลยต้องละเอียดถี่ถ้วนในทุกแง่ทุกมุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือละเอียดถี่ถ้วน สังเกตในอาการของความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตของเรา นิดเดียวก็ต้องรู้ ว่าความรู้สึกนี้

เกิดจากอะไร เพราะอะไร จะปรับแก้ไขได้รวดเร็ว ฉะนั้น ศึกษาพุทธศาสนาด้วยการเรียนรู้ให้ถูกต้อง ควรจะเริ่มคิดตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ๑.ทุกข์คือ อะไร ๒.เพราะเหตุใด ๓.จะได้ผลคืออะไร ๔.โดยวิธีใด นี่คือการคิดตามหลักอริยสัจ ๔ ตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เป็นตัวอย่าง ถ้าเราฝึกคิดตามหลักอริยสัจ ๔ เชื่อแน่ว่า การคิดทำงานการสิ่งใด การพลาดพลั้งมีน้อย เพราะได้คิดอย่างรอบคอบ ถี่ถ้วน ข้อต่อไปคือ ควรจะฝึกอย่างเป็นครูเขา ในการศึกษาธรรมะนั้น อย่าศึกษารู้เฉพาะตัวเรา มันจะแคบไป เจ้าพระคุณสอนว่า ศึกษาธรรมะต้องศึกษาอย่างเป็นครูเขา เราต้องให้ความแจ่มแจ้งแก่ลูกศิษย์เวลาสอน เวลาศึกษาธรรมะ ต้องศึกษาอย่างเป็นครู ต้องคิดค้นชุดค้อย่างแจ่มแจ้งทั้งในเรื่องของหลักการ วิธีการ ปฏิบัติ ในเรื่องของอุปสรรค หรือข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้น ต้องแก้ไขอย่างไร ต้องรู้อย่างลึกซึ้ง

นอกจากนี้ ควรศึกษาอย่างองค์รวมไม่ใช่แยกส่วน ศึกษาอย่างองค์รวม เช่น ศึกษาเรื่องความทุกข์และการดับทุกข์ หลักธรรมที่เป็นส่วนประกอบ เพื่อส่งเสริมความรู้เรื่องของการเกิดทุกข์และการดับทุกข์นั้นมื่อะไรบ้าง ก็นำหลักธรรมที่กล่าวแล้วเข้ามา เช่น อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาท อิทัปปัจจยตา ไตรลักษณ์ กาลามสูตร ฯลฯ เป็นต้น นำมาเป็นส่วนประกอบเพื่อส่งเสริมในการเข้าใจเรื่องความทุกข์และการดับทุกข์ชัดเจนขึ้นหรือศึกษาเรื่องอริยมรรคมีองค์ ๘ ไม่ใช่แยกว่าตอนนี่ศึกษาเรื่องสัมมาทิฏฐิ เดือนหน้าสัมมาสังกัปปะ เดือนนั้นสัมมาวาจา เดือนนั้นสัมมาสมาธิ ไม่ได้ ต้องศึกษาพร้อมกัน เพราะเรื่องของอริยมรรคมีองค์ ๘ คือการทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้ ศึกษาเครื่องมือศาสนาที่ธรรมชาติให้มาคือ เรื่องของอายตนะ ๖ คือเรื่องตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทั้ง ๖ อย่างนี้ต้องรู้จักให้ละเอียด คือสิ่งที่ธรรมชาติให้มาเพื่อทำหน้าที่เท่านั้น มันไม่ใช่ตาของเรา หูของเรา จมูกของเรา ปากของเรา กายของเรา ใจของเรา ธรรมชาติให้มาเพื่อทำหน้าที่ ตาก็ทำหน้าที่ เห็น ทุกอย่างที่ธรรมชาติให้มาเพื่อทำหน้าที่สนองประโยชน์ ตามที่ต้องการ แต่ไม่ใช่ให้ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของเรา

นอกจากนี้ เตรียมการศึกษาเป็นอย่างไรศึกษาเรื่องอย่าประมาทไม่ว่าจะศึกษาเรื่องอะไร แม้เรื่องศีล ๕ ก็เตรียมทำความเข้าใจเรื่องศีล ๕ ให้ละเอียดไม่ใช่

เพียงท่องได้ ไม่ว่าเรื่องใหญ่เรื่องเล็ก เครื่องมือของการศึกษานั้นขาดไม่ได้ซึ่งจิตภาวนาหรือสมาธิภาวนา เป็นเครื่องมือของการศึกษาเพราะการศึกษา พุทธศาสนาต้องการใจเพียงสงบ นิ่ง มั่นคง ไม่หวั่นไหว และเป็นจิตที่ว่างพอสมควร ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติสมาธิภาวนาเป็นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นจิตภาวนาหรือสมาธิภาวนานั้น เป็นสิ่งที่จำเป็น ถือเป็นเครื่องมือการศึกษา

นอกจากนั้น ศึกษาข้อธรรมะต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วให้แจ่มแจ้ง ให้หาถ้อยคำวลีที่กินใจเพื่อส่งเสริมใจของเราไม่ให้หมดกำลังใจ เกิดท้อใจ เช่น มองอะไร มองให้เห็นเป็นครูสอน หรือ เป็นอยู่อย่างต่ำ มุ่งกระทำอย่างสูง การทำงานคือการปฏิบัติธรรมต่อไป

พูดถึงผลของกระบวนการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ตัวอย่างในรูปธรรม ท่านอาจารย์พุทธทาส แห่งสวนโมกขพลาราม ท่านมีศักยภาพในการเรียนรู้ ที่ถูกต้องเป็นประโยชน์มหาศาลต่อเพื่อนมนุษย์อย่างกว้างขวางที่สุด

๑. เกิดพุทธทาส ผู้มีความเป็นทาสของพระพุทธรูปอย่างไม่มีเงื่อนไข ในการนำพุทธประสงค์ของพระพุทธรูปมาเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่ว่าในเรื่องการสอนธรรม การศึกษา การกระทำที่ท่านกระทำอยู่ทุกวัน นำสู่หัวใจของพระพุทธรูปศาสนา ท่านนำคำสอนออกมาอธิบายเป็นคำง่าย ๆ ที่ชาวโลกจะเข้าใจง่าย เป็นภาษาธรรมดาๆ เช่น ธรรมะคือหน้าที่ การปฏิบัติธรรมไม่จำเป็นต้องมาที่วัด ถ้าหากเราทำหน้าที่ของเราถูกต้องเกิดประโยชน์แล้วมีสิทธิ์ที่จะมีสวรรค์อยู่ในทุกอิริยาบถ เรานำวัดไปอยู่ในใจของเราได้

นอกจากนั้น คำสอนของท่านนำเข้าสู่ลัดตัดตรงเข้ามาสู่ในเรื่องการไม่เห็นแก่ตัว ความไม่ยึดมั่นถือมั่นในตัวตนโดยให้เข้าใจถึงเรื่องปฏิจจสมุพบาท ซึ่งก็คือเกิดจากกระแสของความต่อเนื่องของการกระทำด้วย วิชชา สติปัญญาที่ถูกต้อง และเรื่องของธรรมะอื่น เช่น อนัตตา เป็นต้น

๒. การเกิดขึ้นของสวนโมกขพลาราม ซึ่งเป็นอารามแห่งความหลุดพ้น บรรดาที่แจ่มแจ้งความสุขให้แก่มวลมนุษย์ เช่น ธรรมชาติที่สงบ ร่มรื่นทางวิญญาน สระน่านาฬิกา ธรรมบรรยาย เพื่อให้เกิดความสว่างด้วยปัญญา ศรัทธาในพุทธศาสนา เป็นการช่วยย่นย่อระยะเวลาของการ

ศึกษา การปฏิบัติให้ทันต่อปัจจุบันกาลแห่งชีวิต เราสามารถเข้าสู่ “นิพพาน” ได้ ถ้าหากเรามุ่งเข้าสู่แก่นพุทธธรรมในการปฏิบัติ

๓. ปฏิธาน ๓ ประการของท่านพุทธทาส คือ

๑. การนำศาสนาทุกศาสนาให้เข้าใจความหมายลึกซึ้งแห่งศาสนาตน จะทำให้มนุษย์มีน้ำใจกรุณาปรานีแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

๒. ทำความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา เพื่อประสานความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นในโลก เช่น ท่านยังเปิดโอกาสให้มีการอบรมแก่ชาวต่างประเทศที่สนใจอานาปานสติภาวนา และอบรมธรรมะ

๓. ดึงเพื่อนมนุษย์ออกมาจากวัตถุนิยม วิฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทุกวันนี้แล้วแต่เกิดจากการเป็นทาสของวัตถุนิยมทั้งสิ้น ท่านจึงเห็นว่า สิ่งนี้นำความวิบัติมาสู่สังคมและโลก การดึงเพื่อนมนุษย์ออกมาจากวัตถุนิยมได้ มองว่าวัตถุนิยมเป็นเพียงเครื่องมือเช่น คอมพิวเตอร์ เป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้ประโยชน์ ไม่ใช่ไว้สนองกิเลส

ข้อความที่ท่านเขียนไว้บอกว่า ชีวิตของเรามีค่ามากสำหรับเราเพียงใด แต่ก็ยังไม่เกินกว่าเราจะเสียดสละมันไปเพื่อทางรอดของเพื่อนมนุษย์ นำธรรมะมาเป็นรากฐานของการศึกษาในสถาบันการศึกษา เราต้องการการศึกษาที่มีจริยธรรมเป็นรากฐานให้มีความมุ่งหมายเป็นพิเศษ คือ มีโลกอยู่โลกหนึ่งโดยที่ทุกคนทำหน้าที่ของตนโดยมีสติสัมปชัญญะหน้าที่อันถูกต้องคือธรรมะ ให้อธิฐานจิตร่วมกันว่า ขอให้ปัจจัยแห่ง ความเปลี่ยนแปลงในโลกนี้จงบังเกิดมีโลกที่สมบูรณ์ด้วยธรรมะ โดยเราทั้งหลายจะเริ่มปฏิรูปตนเองให้มีความสมบูรณ์ของธรรมเกิดขึ้นในตนเองก่อน บัดนี้

ธรรมสวัสดิ์

ด้วยกองทุนธรรมสวัสดิ์ได้รับอนุญาตจากอุบาสิกาคุณรัฐจวน อินทรกำแหงให้จัดทำเทปบันทึกภาพปาฐกถาพิเศษเรื่อง “การปฏิรูปการศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต” ในงานวันพุทธทาสประจำปี ๒๕๔๐ ณ สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เพื่อเป็นธรรมบรรณาการแก่ผู้สนใจจะพัฒนาตนเองให้มั่นคงอยู่พระธรรม

ติดต่อขอรับเทปชุดนี้เพิ่มเติมที่ นางสาวอนงค์ กุศลวิทย์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐ โทร. ๓๑๔-๓๓๗๕ ต่อ ๒๔ (ในวันเวลาราชการ)

ปาฐกถาธรรม

ศาสตราจารย์ระพี สาคริก

ธรรมจักรคือความจริงที่เป็นพื้นฐานวิถีการเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเน้นความสำคัญอยู่กับเหตุและผลภายในรากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน ซึ่งเป็นตัวกำหนดบทบาทอย่างสำคัญ

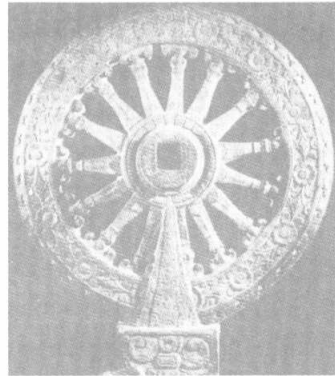
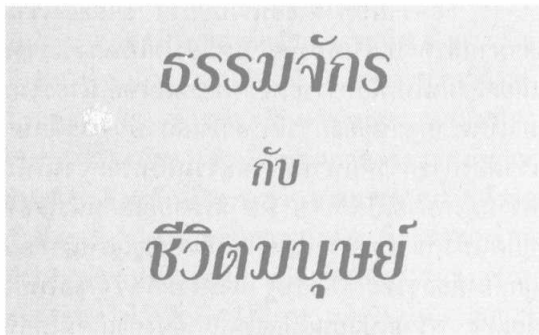
อนึ่ง “เหตุและผล” มีการหมุนวนอยู่บนแกนเดียวกัน เป็นธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวหากใครรู้สึกได้จะพบเองว่า มีกระแสที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับหลักการหมุนวนของกงล้อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจริงได้อย่างรวมๆ

ถ้าหากมองเห็นสังขารธรรม ไม่ว่าจะขณะใดและมองจากมุมไหนย่อมเห็นสิ่งที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้สองด้านเสมอ อีกทั้งมีทิศทางการหมุนระหว่างสอง

และเป็นส่วนที่สัมผัสกับพื้นดิน ช่วยให้กงล้อสามารถเคลื่อนที่ไปได้ ส่วนด้านบนซึ่งหมุนไปข้างหน้ากลับเป็นส่วนที่ลอยอยู่ในอากาศ

แต่ถ้าสามารถมองเห็นความจริงซึ่งเชื่อมโยงถึงกัน แทนการมองในลักษณะ “แยกส่วน” ย่อมพบว่า ทั้งสองด้านต่างก็มีความสำคัญร่วมกัน เนื่องจาก “เพราะมีด้านบนซึ่งแม้จะลอยอยู่ในอากาศ จึงมีด้านล่างทำให้ทั้งล้อสามารถเคลื่อนตัวได้” เป็นธรรมชาติหรืออาจกล่าวว่า “เหตุกับผลเป็นสิ่งพึ่งพากันและกัน” จากรากฐานที่อิสระ

บุคคลผู้สามารถพึ่งตนเองได้ ย่อมหมายความว่า สามารถรักษาแก่นนภายในรากฐานให้มั่นคงและ

ด้านสวนทางกันอย่างผืนไม่โต้ ดังที่พบความจริงว่า “เมื่อด้านหนึ่งมุ่งไปข้างหน้า ย่อมทำให้อีกด้านหนึ่งจำเป็นต้องถอยหลัง”

แต่ก็มีความจริงที่เชื่อมโยงถึงกันเป็นหนึ่งเดียว หากมองเห็นจุดรวมซึ่งอยู่ที่แกน ดังนั้นจึงกล่าวสรุปว่าบุคคลผู้มองเห็นสังขารธรรม ณ จุดนี้ ย่อมสามารถรู้เหตุและผลซึ่งเชื่อมโยงถึงกันได้ทุกเรื่อง จากอิสรภาพที่มีอยู่ในรากฐานของตนเองแล้ว

การหมุนวนที่ช่วยให้กงล้อสามารถเคลื่อนตัวไปได้ ย่อมต้องมีพื้นดินเป็นฐานรองรับ หากเริ่มต้นมองจากภาพรวมของกงล้อซึ่งกำลังหมุนรอบแกนตัวเองแล้ว จะพบว่าด้านที่หมุนไปข้างหน้าคือ ส่วนซึ่งอยู่ด้านล่าง

ชัดเจนอยู่ได้ จึงเป็นผู้ควรได้รับการยอมรับว่า “รู้เหตุรู้ผล” ไม่ว่าจะปฏิบัติการณ์อันใดก็ตาม หากสภาพดังกล่าวยังคงอยู่ ย่อมช่วยให้เกิดความมั่นคงเสมอ

อย่างไรก็ตาม ถ้าไม่มีพื้นดินรองรับให้ด้านที่หมุนไปข้างหลังมีโอกาสมัดสั ย่อมไม่ช่วยให้กงล้อสามารถเคลื่อนตัวไปข้างหน้าได้ ดังนั้นความหมายของพื้นดินจึงน่าจะหมายถึงเงื่อนไขในด้านวัตถุซึ่งเป็นพื้นฐานของกระบวนการสิ่งแวดล้อมที่ทุกชีวิตมีโอกาสสัมผัสได้ โดยมีกาลเวลาและโอกาสเข้ามาเป็นส่วนร่วม ช่วยให้ทั้งล้อสามารถทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน

ถ้าเข้าใจความจริงว่า ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่ง

เปลี่ยนแปลงอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติของตัวเอง ย่อมมีเหตุผลผลสนองแก่กันและกันอยู่ภายในรากฐานความรู้สึกรู้คิดของมนุษย์แต่ละคนเป็นสังขารมอย่างปฏิเสธมิได้ หากผู้ใดปฏิเสธย่อมตกอยู่ในสภาพปฏิเสธตัวเอง ทำให้ชีวิตจำต้องได้รับความเสียหายในที่สุด

หากผู้ใดสามารถเข้าใจได้ถึงสังขารมซึ่งมีเหตุผลกำหนดวิถีชีวิตมนุษย์ดังกล่าวแล้ว ย่อมพบความจริงว่า “การทบทวนอดีตซึ่งเข้าไปปรากฏเป็นเงื่อนไขอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง นับตั้งแต่เกิดมาสู่โลกซึ่งมีพื้นดินเป็นสังขารมเปรียบคูด้านล่างของกงล้อ แม้จะหมุนถอยหลัง แต่เป็นส่วนที่ผูกพันอยู่กับพื้นดินช่วยให้ทั้งล้อสามารถเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง”

ถ้ามีแต่ด้านบนซึ่งหมุนไปข้างหน้า โดยที่ด้านล่างห่างจากพื้นดิน นอกจากจะไม่ช่วยให้ล้อทั้งล้อสามารถเคลื่อนตัวไปได้ด้วยพลังจากแกนของตนเอง และจำต้องอาศัยผู้ดีไปกับสิ่งลวงจูงจากภายนอกแล้ว ยังทำให้ไม่อาจดำรงตนอยู่บนทิศทางที่พึงประสงค์อย่างแท้จริงต่อไปได้อีก

ดังนั้น ไม่ว่าขณะใดที่คนในสังคมเอาแต่มุ่งไปข้างหน้าด้านเดียวโดยเกรงไปว่าถ้าไม่มุ่งเน้นไปสู่ทิศทางดังกล่าว จะทำให้อยู่ไม่ได้จริงๆ แล้ว กลับทำให้อยู่ต่อไปไม่ได้จนในที่สุด เนื่องจากวิถีทางดังกล่าว นำตนไปสู่ภาวะสูญ ภาวะเสียคุณค่าความเป็นมนุษย์ ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ดังที่มีการกล่าวจากรากฐานซึ่งรู้สังขารมแล้วว่า “ผู้ซึ่งชีวิตมีโอกาสเติบโตยิ่งขึ้น แต่กลับสะท้อนพฤติกรรมและแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาให้เห็นว่าไม่อาจหยั่งลงพื้นดิน” ไม่ว่าจะคิดหรือนำปฏิบัติในเรื่องใดก็ตาม ซึ่งเชื่อว่าตนสามารถแก้ไขปัญหาและนำสู่แนวทางสร้างสรรค์ กลับส่งผลทำลายหนักมากขึ้นจนถึงจุดจบในที่สุด ไม่ว่าเร็วหรือช้า

ดังนั้น ขณะที่คิดได้ จึงใช้โอกาสซึ่งยังมีอยู่บันทึกไว้เพื่อเตือนสติตนเอง ให้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญดังกล่าวแล้วชัดเจนอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไปโดยไม่ประมาท ในขณะที่กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านรูปวัตถุมีความรุนแรงสูงขึ้นเป็นลำดับ

คงขออนุญาตกล่าวสรุปไว้ ณ ที่นี้ว่า ทุกคนที่เกิดมาย่อมมีกรรมเป็นฐานชีวิต แม้อาจตื่นสีกหนาบางต่างกัน และกรรมย่อมเป็นเหตุให้การนำปฏิบัติมีผลตราบเท่าที่ยังหมุนวนเป็นกระแสต่อไป จนกว่าจะถึงจุดจบสิ้นบนฐานธรรมชาติในที่สุด ซึ่งคงเป็นไปตามเหตุและผลอันมีทิศทางวนกลับมาชำระล้างกรรมนั้นอีกเช่นกัน

แล้วจึงมีโอกาสพบความสุขได้โดยสมบูรณ์ด้วยตนเองในที่สุดไม่ว่าจะถึงเร็วหรือช้า ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพของเงื่อนไขภายในรากฐานแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน

(ต่อจากหน้า ๗)

๖๖. คุณดารารามณ์ สุคนธสิงห์	๔๕๐ บาท	๗๕. คุณชัยรินทร์ ไชยวัฒน์	๑๐๐ ดอลลาร์
๖๗. คุณจินตนา เชื้อสันติกุลชัย	๒,๒๕๐ บาท	๗๖. คุณอรุณีทิพย์ พันธุ์สวัสดิ์	๓,๖๐๐ บาท
๖๘. คุณสุรสิทธิ์ โกศลนาวัน	๒,๒๕๐ บาท	๗๗. พระครูภาวนาชัยคุณ	๑,๐๐๐ บาท
๖๙. คุณณนอมสิงห์ โกศลนาวัน	๒,๒๕๐ บาท	๗๘. ท.ท.พงษ์ทนต์ นทโพบูลย์วิวัฒน์	๑,๐๐๐ บาท
๗๐. ด.ญ. นันทวัน โกศลนาวัน	๒,๒๕๐ บาท		
๗๑. ด.ญ. นันทวิตร โกศลนาวัน	๒,๒๕๐ บาท		
๗๒. คุณสุชาดาและคุณวิมลภ	๕๐๐ บาท		
๗๓. คุณอรณิชาและคุณสมเกียรติ ดิ่งโน	๕๐๐ บาท		
๗๔. คุณยง-คุณวิภา ดิ่งกิติคุณ	๕๐๐ บาท		

“เหลียวหลังแลหน้าเครือข่ายงานพัฒนาकुตชุม” :

สายธารกิจกรรมในห้วงเวลาแห่งการ ปรับปรุงโฉมใหม่

ปรีดา เรืองวิชาธร

นับแต่มีการรวมตัวของเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาต่างๆ ในแถบ อ.กุตชุม จ.ยโสธรเป็น “เครือข่ายงานพัฒนาชุมชน จ.ยโสธร” เมื่อราวสิงหาคม ๒๕๓๘ นั้น การขยับแข้งขยับขาเคลื่อนไหวงานพัฒนาของนักพัฒนากลุ่มนี้ก็ดุจศึกค้ำยันขึ้นเรื่อยๆ กลุ่มนี้ตั้งที่ทราบกันดีว่า มาจากสมาชิกที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่รัฐ และองค์กรเอกชน ซึ่งพวกเขาเชื่อว่า การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องทำงานอย่างเป็นกลุ่มเครือข่ายเพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในทิศทางเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำงานทั้งด้านความคิด ประสพการณ์ การประสานความร่วมมือในการทำงาน และที่สำคัญคือ การเกื้อกูลด้านกำลังใจ เท่าที่ผมคลุกคลีสัมผัสอยู่ด้วยนี้ เห็นได้ชัดว่าความเป็นกัลยาณมิตรภายในกลุ่มนับวันจะมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งส่งผลอย่างมากในการผลักดันเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาของชุมชนในอนาคต ผมอยากขยายความอีกนิดในเรื่องความเป็นกัลยาณมิตร คือความเป็นเพื่อนในกลุ่มทำงานด้วยกัน มันช่วยให้พูดคุยกันรู้เรื่องได้ง่ายขึ้น เพราะความเสมอภาคเสมอไหล่ที่มีอยู่ช่วยมากในเรื่องความกล้าหาญที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ ที่สำคัญเกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งหลายทั้งปวงนี้จะนำไปสู่การทำงานร่วมกันในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น เช่น กรณีการค้นหากาฬฝืนในการทำงานร่วมกัน การปรับความคาดหวังในระดับที่ยอมรับกันได้ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม การแบ่งหน้าที่

ความรับผิดชอบและทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนศิลปะในการประสานพลังอันหลากหลายของกลุ่ม ให้เป็นเอกภาพบนรากฐานแห่งความเข้าใจและเท่าทันต่อความขัดแย้งภายในกลุ่ม แน่ละครับ ผลันปลายเช่นนี้ย่อมต้องผ่านอุปสรรคหลายซับหลายซ้อน แต่ที่เหล่าสมาชิกเครือข่าย อ.กุตชุม ยังกัดฟันรวมกลุ่มทำงานด้วยกันจนถึงทุกวันนี้ นอกจากความเป็นเพื่อนที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ที่สำคัญทุกคนเชื่อว่า ชะตากรรมของชุมชนไทยทุกวันนี้ ในแง่หนึ่งต้องรังสรรค์ด้วยพลังของกลุ่มเครือข่ายจึงจะไปรอดได้ ลีๆ แล้วทุกคนรู้สึกว่าเป็นเรื่องท้าทายและถือเป็นเรื่องปฏิบัติธรรมโดยฝึกขัดเกลาดตัวเองเพื่อพร้อมที่จะเข้าใจตนเองและผู้อื่นในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในช่วงปีแรก (๒๕๓๘-๒๕๓๙) กลุ่มมีกลไกในการกำหนดทิศทางของงานและติดตามความเคลื่อนไหวโดยอาศัยการประชุมประจำเดือนเป็นหลัก ในระยะแรกมีผู้เข้าร่วมประชุมหลากหลายและเป็นจำนวนมาก มีประเด็นที่ต้องหารือและติดตามกันมากเกินกว่าเวลาที่กำหนด จนบางท่านคิดว่า การประชุมน่าจะเอื้อประโยชน์ได้มากกว่านี้ หากมีการจัดรูปลักษณะของการประชุมให้สอดคล้องกับประเด็นและความมุ่งหมาย ดังเช่น การจัดวงสนทนาให้เล็กลง หากจะวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องถกเถียงกันมาก และการติดตามความเคลื่อนไหวของงาน อาจทำได้โดยการมีการคุยกลุ่มย่อยที่ทำในเรื่องเดียวกันมาก่อน แล้วส่งตัวแทนมาสรุปแลกเปลี่ยนในอีกรวงหนึ่งเป็นต้น ดังนั้นการปรับรูปขบวนการทำงานใหม่ของเครือข่าย

กลุ่มนี้จึงต้องจัดสังคายนาใหม่ โดยใช้เวลาร่วมปี (๒๕๓๙-๒๕๔๐) จึงเสร็จสิ้นจนพอเรียกได้ว่า “วิถีการทำงานชัดเจนขึ้น”

สายธารแห่งกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อปรับปรุง ขบวนการทำงานใหม่ เริ่มจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างสรรคความเป็นชุมชนภายใน กลุ่มเครือข่ายและเพื่อความเข้าใจศักยภาพของกลุ่ม เนื้อหาประกอบด้วยการศึกษาตัวเองและผู้อื่นผ่านวิธีการมองคนแบบกงล้อ ๔ ทิศ (KELTIC WHEEL) การเล่าสายธารชีวิตของแต่ละคนการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อค้นหาจุดอ่อน จุดแข็ง และปัจจัยเสริมจุดอ่อนและจุดแข็ง เป็นต้น สัมมนาครั้งนี้นับเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้สมาชิกรู้จักกันมากขึ้นโดยอาศัยกระบวนการบางอย่าง ซึ่งเพิ่มความสัมพันธ์ของกลุ่มนั้นล้วนมาจากการปฏิสัมพันธ์โดยไม่เป็นทางการและผ่านการทำงานร่วมกัน ทุกคนรู้สึกว่าการบวนการเหล่านั้นช่วยเสริมให้สายสัมพันธ์ที่มีอยู่ให้เป็นไปในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น

การประชุมแบบมีส่วนร่วมในเรื่อง “ความเข้าใจและความคาดหวังในการทำงานเป็นกลุ่มเครือข่ายของเรา” เป็นกิจกรรมถัดมา ครั้งนี้มุ่งเน้นการปรับ ความเข้าใจและปรับความคาดหวังต่อการทำงานเป็นกลุ่ม เราอาศัยการจับคู่ที่ทำงานใกล้ชิดกัน ให้แลกเปลี่ยนกันแล้ว แบ่งกลุ่มย่อยและสรุปรวมในกลุ่มใหญ่เป็นลำดับสุดท้าย กิจกรรมนี้ทำให้เราทราบถึงระดับความคาดหวังต่อการทำงานเป็นกลุ่มเครือข่าย ซึ่งแบ่งได้ ๓ ระดับคร่าวๆ กล่าวคือ ระดับแรก หวังเพียงให้กลุ่มตอบสนองการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งในแง่ยุทธศาสตร์การทำงาน (ซึ่งอาจจะไม่ได้วางร่วมกัน) และสถานการณ์ต่างๆในการทำงาน เรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และช่วยเหลืองานกันในบางโอกาส ระดับที่สอง นอกจากจะต้องตอบสนองในระดับแรกแล้ว กลุ่มจะต้องมีการกำหนดแผนงานร่วมกัน มุ่งงานหรือกิจกรรมงานพัฒนาที่จะต้องทำร่วมกันอย่างชัดเจน แม้ว่าแผนงานส่วนใหญ่จะยังแยกกันทำตามศักยภาพและความสนใจของแต่ละคนมี ดังนั้นในระดับนี้จึงหวังเพียงมีบางกิจกรรมเท่านั้นที่จะต้องทำร่วมกัน ระดับนี้ยังคาดหวังเรื่องการสร้างสรรค์ความ เป็นชุมชนภายในกลุ่มด้วย ในระดับสุดท้าย คาดหวัง

ให้กลุ่มกำหนดแผนงานต่างๆ ที่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมทุกงาน เรียกได้ว่า “ทำงานด้วยกันเลยโดยไม่แยกส่วนกัน” สมาชิกของกลุ่มเครือข่ายนี้ดูเหมือนจะมีความคาดหวังปะปนกันทั้ง ๓ ระดับ จึงยังตัดสินใจไม่ได้ว่า กลุ่มจะเลือกเอาระดับไหนจึงจะยอมรับกันได้แน่ จึงเป็นเหตุปัจจัยให้กลุ่มต้องจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์การทำงานอย่างมีส่วนร่วม” กลุ่มใช้เวลาร่วม ๔ เดือน โดยอาศัยการพบปะกันเดือนละ ๑-๒ ครั้ง เพื่อจัด สัมมนาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

เราตกลงกันว่าจะทำสัมมนากันในกลุ่มเล็กๆ ประมาณ ๑๔ คน ส่วนใหญ่จะเป็นตัวจักรสำคัญ ของขบวนการพัฒนาในแถบนี้ และเป็นผู้ที่สนใจที่จะร่วม วิเคราะห์โครงสร้างการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เราจึงมีพระสงฆ์ในพื้นที่ ๕ รูป เจ้าหน้าที่องค์กร พัฒนาเอกชน ๖ คน เจ้าหน้าที่รัฐ (อิสระ) ๒ คน และ ชาวบ้านอีก ๑ คน การสัมมนาแบ่งเป็น ๕ ขั้นตอน ได้แก่

- ๑) การค้นหาภาพฝันที่แต่ละคนอยากเห็นจากการทำงานในพื้นที่ในอีก ๓ ปีข้างหน้า
- ๒) การวิเคราะห์หาอุปสรรคที่จะขัดขวางไม่ให้เกิดภาพฝันในข้อแรก
- ๓) การกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานเพื่อ สลายอุปสรรคและทำภาพฝันให้เกิดขึ้นได้จริง
- ๔) การกำหนดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมในแต่ละ ยุทธศาสตร์
- ๕) การลำดับความสำคัญของงานและวางแผน การดำเนินงานระยะ ๓ เดือน

เมื่อให้แต่ละคนใช้จินตนาการของตนเองเพื่อ ดึงเอาภาพฝันจากข้างในออกมา เราพอสรุปเป็นภาพ ฝันของกลุ่มได้ ๖ ด้านด้วยกัน คือ

- เกิดธุรกิจเพื่อการพึ่งพิงด้านเศรษฐกิจของ ชุมชน เช่น การเลี้ยงสัตว์ไว้กินและขาย มีโรงสีกลาง ขนาดใหญ่ การแปรรูปอาหารพื้นบ้าน และผลิตยา สมุนไพร เป็นต้น

- มีการทำพุทธเกษตรกรรมในหมู่ชาวบ้าน ๗ ครอบครัวเป็นอย่างน้อย ซึ่งชาวบ้านอาจจะทำ เกษตรกรรมผสมผสาน หรือเกษตรกรรมธรรมชาติก็

ได้ แต่ข้อสำคัญ คือการเปลี่ยนวิธีคิดไปจนถึงวิถีชีวิตที่จะต้องเรียบง่ายลง โกลีซีธรรมชาตียิ่งขึ้น

- การส่งเสริมให้เกิดอัมมิกชุมชน มุ่งหวังให้ชุมชนดำรงชีวิตด้วยสัมมาอาชีวะ มีการพัฒนาชีวิตครบพร้อมทั้ง 4 ระดับ คือ กาย ศิล จิต และปัญญา โดยอาศัยแก่นพุทธศาสนาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิต

- การรวมกลุ่มเยาวชนเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติในชุมชน เน้นไปที่การปลูกจิตสำนึกของเยาวชนให้รักธรรมชาติ โดยเฉพาะการใช้ชีวิตประจำวันที่ไม่ทำลายสมดุลทางนิเวศวิทยา ไม่ว่าจะเป็นการไม่ใช้ภาชนะกำจัดยาก ลดการใช้สารเคมีในเกษตรกรรม การปลูกป่าชุมชน การรักษาและพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นต้น

- การพัฒนาองค์รวมด้านการแพทย์พื้นบ้านเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน เป็นความมุ่งหวังให้ชาวบ้านนำเอาภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้านมาเป็นหลักในการดูแลรักษาสุขภาพของตน (แม้จะผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน) สามารถปรุงยาจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเอาไว้ใช้เองได้ มีการสืบสานองค์ความรู้ไปยังคนรุ่นหลังได้

- มีกลุ่มเครือข่ายที่ทำงานพัฒนาอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ข้อนี้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการสร้างสรรค์ความเป็นชุมชนในหมู่บ้านทำงาน มีความเป็นกัลยาณมิตรเป็นพื้นฐานในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีการวางระบบการวิเคราะห์โครงสร้างงานร่วมกัน การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ร่วมกัน และการติดตามประเมินผลงานร่วมกัน เป็นต้น

และเมื่อช่วยกันระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์ถึงอุปสรรค ยุทธศาสตร์ในการทำงาน กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม และการลำดับความสำคัญของงานพร้อมทั้งการวางแผนงาน ๓ เดือนแล้ว ทำให้เครือข่ายเห็นภาพงานพัฒนาชัดเจนเป็นรูปเป็นร่าง แลเห็นสู่ทางการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยเฉพาะการแบ่งบทบาทในการทำกิจกรรมเริ่มชัดเจนว่า กิจกรรมใดจะเริ่มทำช่วงไหน? ใครรับผิดชอบ? ร่วมกับใคร? กลุ่มเป้าหมายใด? และสถานที่ใด? ว่าถึงยุทธศาสตร์การทำงานและกิจกรรม นอกจากจะพุ่งเป้าหมายเพื่อ

ทำให้เกิดภาพฝันข้างต้นได้แล้ว ยังช่วยสลายอุปสรรคหรือจุดขัดแย้งในการทำงานด้วย ภารกิจต่อไปคือลงมือทำตามที่เราวางไว้ ซึ่งหลังจากที่เริ่มดำเนินงานมากกว่าค่อนปีแล้ว ผมสังเกตเห็นข้ออ่อนอันหนึ่งของการทำงาน กล่าวคือ กลุ่มของเราขาดในเรื่องระบบบันทึกแผนงาน ซึ่งมันช่วยทำให้เราทำงานได้ตามที่กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และยังช่วยมากเมื่อมีปัญหาอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจนอาจจะต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์หรือกิจกรรม ซึ่งมันจะทำให้เราช่วยกันทบทวนโดยไม่หลงประเด็นหรือถึงกับหลงทิศทางได้ง่าย เเคราะห์ดีที่เรายังมีการประชุมเพื่อทบทวนติดตามงานกันอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เราดำเนินงานไปได้ดีพอสมควร

คงจะปิดท้ายด้วยเรื่องยุทธศาสตร์สำคัญข้อหนึ่งของกลุ่มเครือข่ายนี้ คือ “การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มเป้าหมาย(ชาวบ้าน) เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด วิถีชีวิตที่ยืนอยู่บนการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งถือว่าเป็น การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” ที่ผ่านมากิจกรรมที่นำเข้าไปชุมชนเพื่อเกื้อหนุนให้ชาวบ้านพึ่งตนเองได้ในหลายๆ ด้าน มักจะขาดระบบสร้างวิสัยทัศน์ให้กับชาวบ้าน ขาดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนทำกิจกรรมกับชาวบ้าน ดังนั้น กิจกรรมหรือโครงการที่มีเนื้อหาสาระดี ๆ จึงมักจะหล่นหายในภายหลัง อีกแง่หนึ่งคุณค่าหรือประโยชน์ที่ชาวบ้านมองเห็นจากกิจกรรมเหล่านั้น มักจะจำกัดเพียงบางด้านบางมุม ดังกรณี โครงการส่งเสริมให้ทำเกษตรกรรมทางเลือก ซึ่งชาวบ้านอาจจะสนใจเพียงว่า เกษตรแบบนี้มันช่วยให้ผลผลิตอะไรเราบ้าง คำนึงค่ากับความเสี่ยงที่จะทำหรือไม่ แต่คุณค่าด้านอื่น เช่น เรื่องรักษาสสิ่งแวดล้อมหรือเรื่องวิถีชีวิตเรียบง่าย ที่ควรจะมาพร้อมกับการทำเกษตรกรรมทางเลือกมักจะถูกมองข้ามไป ดังนั้นกลุ่มเครือข่ายจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมให้กับชุมชนเพราะเพียงการแนะนำหรือสอนให้ชาวบ้านทำอย่างที่เราคิดนั้นคงไม่เพียงพอเสียแล้ว

บันทึกการเดินทาง

ท่องแดนเขมร

จิรัชม์

เรื่องราวของขบวนการ-
ยาศตราเพื่อสันติภาพที่เขมรเมื่อวันที่
๑๕ มีนาคม - ๑๓ เมษายน ศกนี้
ยังคงมีต่อเนื่องเป็นตอนที่ ๓ แล้ว
โดยจิรัชม์โม ภิกษุที่บันทึกภาพแะ
มุมต่างๆ ที่เป็นไปในเขมรด้วย
ปลายปากกาอย่างละเอียดตลอด
ตลอดการเดินทาง ในสัปดาห์ที่ ๒
ต่อจาก ๒ ตอนแรกของสมเกียรติ
มิตรธรรมซึ่งเดินทางกลับเมืองไทยไป
ก่อนหน้าแล้ว

เพื่อนชาวไทยของเรา
ท่านกิตติศักดิ์ สมเกียรติและคุณ
แมวเดินทางกลับพนมเปญ กลับ
ไปทำธุระปะปังและขึ้นเครื่องกลับ
เมืองไทยไปก่อนเหลือพวกเรา ท่าน
เดชพลญู นายหมู่และข้าพเจ้า
เราจะต้องอยู่ต่อไปกระทั่งเป้าหมาย
ของการเดินทางวันสุดท้าย จะมา
ถึงที่บ้านเดี่ยวขแมร์ โน่นแหละ

ฟ้าหลังฝน ที่กรุงไพลิน

ทัศนียภาพหลังฝนตก
ของกรุงไพลินอัญมณีแห่งเขมร
มองจากกุฎีชั้นสองของวัดกองกาง
มาทางฝั่งไทย ดูสะอาดสะอ้าน
ท้องฟ้าใสฟ้าสด เหมือนมีใคร
มากวาดเอาหมู่เมฆทมิฬเมื่อบาย
ไปเก็บไว้ที่ไหนสักแห่ง ทอดตกต่ำ
ลงมาบบ้านเรือนเป็นทิวแถวแซม
ด้วยร่มไม้ตรงนั้นตรงนี้ เห็นตึก
คอนกรีตที่โดนรอยกระสุนพ่นไป
ทั้งตึกก็มี ทราบจากคนที่เห็นว่า
ก่อนจะเกิดสงคราม กรุงไพลิน
เป็นเมืองที่มีเสน่ห์เป็นเพชรน้ำ
หนึ่งของเขมรทีเดียว โยมบุรุษนาค
ซึ่งเป็นโยมอุปัฏฐากสมเด็จฯบอก
เราว่า คนที่นี้เวลาเดินไปไหนเขา
ไม่เอ้อระเหยมมองซ้ายมองขวากัน
หรอก หากจะเดินก้มงดูๆเหมือน
จะมุ่งไปทำงานอย่างพวกญี่ปุ่นยุค
ฟื้นฟูประเทศทีเดียว สอบถามดูก็
ได้ความว่า มีหลายคนเมื่อเดิน

ด้วยอิริยาบถนี้แล้วกลายเป็นเศรษฐกิจ
ในช่วงพริบตาก็มี นั่นก็เพราะเจอ
เข้ากับพลอยเม็ดโตๆ ที่มีอยู่
เกลื่อนกลาดนั่นเอง

การเดินทางของวันพรุ่งนี้
(๒๗ มีนาคม ๕๐) แม้ระยะทาง
ตามทีระบุเอาไว้ในหมายกำหนด
การ จะแค่ ๑๕ ก.ม. แต่นั่นก็เป็น
แค่ข้อมูลที่เราไม่มีมือซึ่งพร้อมที่จะ
เปลี่ยนได้ทุกเวลา ยิ่งตอนนี้เรายู่
ในเขตของเขมรแดงเต็มที่แล้ว ยิ่ง
ไม่มีอะไรแน่นอนตายตัว ประสบ-
การณ์ของเมื่อวานขึ้นที่ทุกคนใน
ขบวนกว่า ๕๐๐ ชีวิตต้องเดินกัน
กระทั้งเกือบ ๒ ทุ่ม ระยะทางถึง
๓๘ กม. ทำให้ทุกคนเข้มแข็งและรู้
ว่านี่คือของจริง เป็นสมรภูมิจริงๆ
บางที่ยังกรุ่นควันดินปืน ยังกรุ่น
ไอร้อนแห่งสงครามอยู่เลย

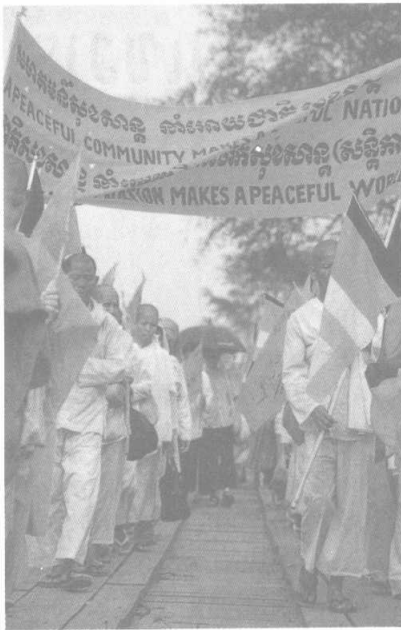
พวกเราทราบจากกวีตี่ ซึ่ง
เป็นกรรมการผู้ร่วมจัดว่า จะมีอดีต
รัฐมนตรีคลัง ชามรอนซี (สาม รังสี)

จะมาร่วมเดินกับเราด้วย ข้าพเจ้านึกในใจทันทีว่า เอาอีกแล้ว.. นักการเมืองเอาอีกแล้ว? ได้หน้าได้ตากันก็คราวนี้แหละ ตรงนี้หลายคนในหมู่พวกเราตั้งข้อสังเกตกันว่าหากมีทหารหรือคนแต่งเครื่องแบบมารวมด้วยหรือแค่มาสังเกตการณ์ มาเคลียร์พื้นที่ล่วงหน้า ก็อาจจะทำให้เสียความเป็นกลางของขบวนการไปได้

พระพุทธองค์ทรงให้อภัยต่อความไม่รู้ของมนุษย์ชาติทั้งมวล

เข้าสู่นมาการณ์ก็เป็นอย่างที่คิดเอาไว้ เสียงแรกแห่งอรุณตีห้าที่ทุกคนคุ้นชินมา ตลอดหนึ่งสัปดาห์ที่ได้ตั้งขึ้น นั่นคือเสียงสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ นำมือ เมียว โฮ เร็ง เก โช ของท่านมูราคามิและมิตซูรุ สลับกับเสียงกลองพัดให้จังหวะก็กระหน่ำปลุกเร้าให้ทุกคนเตรียมตัวออกเดินทาง ขบวนของซาม รอนชิ และทหารนอกและในเครื่องแบบจำนวนหนึ่งก็มาต้อนรับขบวนที่หน้าวัดกองกาง สมเด็จพระมหาโพชนันทะ องค์อุปถัมภ์และเป็นผู้ก่อตั้งขบวนธรรมะเขยัตราเพื่อสันติได้กรุณานำขบวนออกเดินทางผ่านใจกลางกรุงไพลินตั้งแต่เช้าตรู่ กล่าวเฉพาะเรื่องการสวดของท่านมูราคามิ พระชาวญี่ปุ่น นิกายนิปปอน ชัม เมียวโฮจิ หรือที่เรียกกันสั้นๆว่านิปปอนซัง ซึ่งเป็นอนุรักษของนิกายนิชิเรนอีกที่หนึ่งนี้ แรกๆข้าพเจ้าเองเมื่อฟังแล้วก็รู้สึกตะแม่งๆอยู่บ้าง อาจ

เป็นเพราะภาษาที่สวดก็ไม่เข้าใจ เสียงที่ได้ยินก็ซ้ำๆซากๆ แต่พอเวลาผ่านมานานเข้า จากเริ่มได้ยินครั้งแรกที่พระตะบอง วันเอาฤกษ์เอาชัยจนมาถึงย่างกุ้งที่ไพลินนี้ ข้าพเจ้ายอมรับทีเดียวว่า หากขาดเสียงนี้ไป การเดินเท้าครั้งนี้

คงไม่สมบูรณ์และแทบเป็นไปได้เอาเลยทีเดียว ถ้าพูดในภาษาชาวบ้านก็ต้องเปรียบว่ามันได้กลายเป็นสปิริต (จิตวิญญาณ) แห่งธรรมะเขยัตราไปเสียแล้ว

นำ - มือ - เมียว - โฮ - เร็ง - เก - โช แปลว่า **พระพุทธองค์ทรงให้อภัยในความไม่รู้ของมนุษย์ทั้งมวล**

ทั้งสองฟากถนนไม่ว่าจะเป็น ดิกรามอันโอ่อ่าศิลปะโกธิคในพระตะบอง หรือสมรภูมิที่เหลือเฉพาะซากปรักหักพัง ซากหวัระเบ็ดหมวกแก้วหรือแม้แต่เศษเกือกทหาร ซากเดนแห่งสงครามแห่ง

ความแบ่งแยกเกลียดชัง หรือไม่ว่าจะเป็นจุดแวะพักอารามหรือปราสาทอันมหึมาหรือใหญ่ในอดีต กระทั่งโบสถ์ร้างไร้บรรพชิตอาศัยเพราะพิษภัยสงคราม นำมือ เมียว โฮ เร็ง เก โช ยังคงแผดก้องอยู่เสมอ ตราบใดที่ขบวนยังคงย่ำเท้าไป เสียงสวด เสียงสรรเสริญใน “พระพุทธองค์ทรงให้อภัยในความไม่รู้ของมนุษย์ทั้งมวล” นี้ก็ยังคงอยู่ให้อภัยอยู่ไม่วางวาย ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เลือกมิติ เวลา และเทศะ เหมือนการให้อภัยอันประมาทมิได้อย่างนั้นตลอดไป

เสียงท่อนแรกเป็นของท่านมูราคามิที่เปลี่ยนจังหวะขึ้นลงสูงต่ำต่างๆ กันไป และทุกครั้งก็จะตามด้วยเสียงทุ้มหนักของมิตซูรุ (ชรวาาส) ในระดับเดียวกันเสมอ ข้าพเจ้าฟังมันจนรู้สึกตัวเองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับมัน และแทบไม่รู้สึกรู้ว่า ข้าพเจ้าก็พบว่ามันอยู่ในลมหายใจของข้าพเจ้าที่เดียว มันหล่อเลี้ยงให้การเดินทั้งขบวนของเราอาจหาญ เร่งร่า สงบหนักแน่น สะอาด และบริสุทธิ์ใจในขณะเดียวกัน

ประสบการณ์อันนี้มันดูง่าย ๆ เรียบง่าย แคเริ่มด้วยการสวดประโยคเดียวเท่านั้น แต่ปลดปล่อยจินตนาการ ปลดปล่อยอารมณ์ของแต่ละคนให้ท่องไปท่องไป จนลืมหืมตา และหวนกลับมาเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ พลังของคำแค่ประโยคเดียวกันนี้ หลั่งทันออกมาหล่อเลี้ยงเอิบอาบจิตวิญญาณของขบวนธรรมะเขยัตราว่ากับไม่รู้สิ้นรู้สุดจะนั้น

ท่อนซุงที่มีอาจปฏิเสศ ณ จุด เช็กพ้อยท์น บ้าน สังกะสี

คืนวานพักที่ สำนักสงฆ์ บ้านโอ กอม เรียง คุยกับชาวบ้านที่เคยเป็นทหารเก่า แกเล่าให้ฟังว่า แถวนี่ปลดอดกับระเบิดแล้ว ชาวบ้านแถวนี่ทำไร่ข้าวโพดส่งไปขายฝั่งไทย ซึ่งอยู่ห่างออกไปแค่ ๓ ก.ม. ส่วนพวกผู้ชายก็เสียไม้ขายรายได้ดี แม้บ้านบางคน ก็ไปซื้อของฝั่งไทยมาขาย

ข้าวโพดราคาแย้เหลือเกิน ต้นหนึ่งแค่ ๓๐,๐๐๐ เรียล (สามร้อยบาท) เขาเองลงหุ้นกับเพื่อนสามสี่คนหาซื้อเครื่องแล้วตัดไม้แปรรูปเอามาขายฝั่งไทย รายได้ต่อคนตกเดือนละกว่า ๒,๐๐๐ บาท ดีกว่าเงินเดือนทหารที่ได้แค่ ๖๐๐ บาทต่อเดือนเยอะเยาะ และเดือนนี้เป็นเดือนแรกที่เงินเดือนออกในอาชีพทหารของเขา ย้อนเล่าไปถึงเมื่ออายุ ๑๕ ก็กับการจับปืนเป็นทหารครั้งแรกปี ๑๙๗๙ ว่า ตลอดเวลา ๑๙ ปี ทหารเขมรแดงไม่เคยมีเงินเดือนตกถึงลูกเมียเลย ช่วงแรกๆ มีแต่อาหารกระป๋อง ข้าวสารแจกแก่ครอบครัว แต่ต่อมาพอจีนเลิกสนับสนุน (๑๙๘๘)

กองทัพเขมรแดงก็ต้องพึ่งตัวเอง ไม่มีทั้งเงินเดือนไม่มีทั้งอาหารแจกแก่ครอบครัว

ข้าพเจ้าถามถึงเขตเขมรแดงที่กองทัพรัฐบาลยังไม่สามารถผ่านเข้าไปได้มีมัย เขาตอบว่ามีอยู่แห่งเดียวที่ ดอน เมียน เจย์ ซึ่งเป็นที่ๆตะม็อกและพอลพต รั้งท้ายอยู่ ชาวที่ว่าพอลพตตายนั้น เป็นแค่ข่าวลือเท่านั้นเอง ข้าพเจ้าเชื่อที่เขาเล่ามาทั้งหมด แม้ตัวเองจะไม่รู้ว่า ไอ้ดอน เมียน เจย์มันอยู่ทางไหนก็ตาม เหตุผลง่ายๆของข้าพเจ้าก็คือ เขากำลังพูดอยู่กับพระเท่านั้นเอง

เดือนต่อมา ๘ มิถุนายน ก็เป็นจริงอย่างที่ว่าไว้ เมื่อมีข่าวพอลพตแพ้สงครามถูกส่งตัวขึ้นศาลก่อนมีการยึดอำนาจในเขมรเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคมที่ผ่านมาหมาดๆ นี้

ความเป็นจริงอีกอย่างหนึ่งที่ชายคนนี้เล่าให้ฟังนั่นก็คือ การลักลอบค้าไม้แปรรูปทางฝั่งไทย เพราะรุ่งเช้าถัดมาเมื่อเราเดินออกจากโอ กอม เรียง ระยะทาง ๒๐ ก.ม. มาถึงจุดแวะพักที่เรียกกันว่า “ด่านตรวจ” ก็คือ จุดแวะพักไม้ซุงนั่นเอง ท่านมูราคามีถามเพื่อนอเมริกันพร้อมกับชี้ไปที่กองไม้ซุง

อันมโหฬารว่า “นี่มันอะไรกัน” อเมริกันหน้าใสตอบว่า “ผมไม่เห็นอะไรเลยนี่นา ฯพณฯ นายกฯ ฝั่งไทยก็บอกว่าไม่มี ฯพณฯ นายกฯ เขมรยืนยันว่าไม่มี แล้วผมจะเห็นได้อย่างไรละ” แล้วทั้งสองก็ฮาฮันพร้อมกัน!!!

หลังน้ำตาออกมาเกิด หากทำให้เธอพบศรัทธาที่แท้

เดินเท้าวันนี้ผ่านพนมปรีก หรือภูเขาพนมพฤกษ์ อันโดดเด่นงามสง่า หน้าผาชันเป็นแนวเขายาวติดชายแดนไทยคงเป็นจันทบุรีหรือไม่ก็ปราจีน ชาวบ้านแถวนี่ไถไร่เตรียมปลุกข้าวโพดและมัน สองข้างทางก็ปลูกกล้วย บ้านที่อยู่ริมถนนก็ปลูกไม้ผล มะม่วง ชุนุนกล้วย เป็นสวนไว้หน้าบ้านดูร่มรื่นแทบทุกหลังเป็นเรือนไม้ ใช้หลังคากระเบื้องลอนใหญ่ และเกือบทุกบ้านจะทำไม้แผ่นแปรรูป เราเห็นโรงไม้เล็กลอยแทบทุกหลัง

ย้อนกลับไปนิดหนึ่งตามเส้นทางที่ผ่านมาของวันนี้ ขณะที่แต่ละคนจมอยู่กับทัศนียภาพและอารมณ์ของการเดินอยู่นั้น จู่ๆ ก็ได้ยินเสียงร้องไห้ของผู้หญิงกลุ่มหนึ่ง ปลอ่ยโฮออกมาราวกับ

น้ำ มือ เม็งว โอ เรง เก โซ จังดงแพดก็องอญูเลมอ
ตราบโดที่ขบวนจังดงจ่าเท้าไปเส็งงลวดเส็งงลวดเส็งงลวดเส็งงลวดเส็งงลวดเส็งงลวด
“พระพุทธรองค์ทรงให้อภัยในความไม่รู้ของมนุษย์ทั้งมวล”
นี่ก็จังก็องอญู ให้อภัยอญูไม่วางวาง ไม่เลือกที่รักมักที่ซัง
ไม่เลือกมิตี เวลา และเทศ
เหมือนการให้อภัยอันประมาณมิได้อ่างงานนั้นตลอดไป

เธอร้องไห้เพราะไม่เคยเห็นขบวนของพระภิกษุสามเณร และแม่ชีอันมากมายอย่างนี้มาก่อนตลอดช่วงชีวิตของเธอ

ทำหน้าพังทะเลลาย เธอร้องไห้ไปด้วยยิ้มไปด้วยและเอียงอายนิดๆ เมื่อหลายคนหันไปดู และมีแสงแฟลชกดชัตเตอร์

คนที่พอรู้ภาษาเขมรแปลให้เราฟังว่า เธอร้องไห้และพร่ำร้องออกมาด้วยความดีใจ เธอร้องไห้เพราะไม่เคยเห็นขบวนของพระภิกษุสามเณรและแม่ชีอันมากมายอย่างนี้มาก่อนตลอดช่วงชีวิตของเธอ เธอร้องไห้เพราะมันมีบางอย่างถึงขั้นอยู่ในใจอันโหยหาศรัทธาอันเธอไม่เคยพบพาน อายุเธอประมาณ ๓๐ กว่าๆ หญิงชาวบ้านคนนี้ ข้าพเจ้าเหมาเอาว่า เธอและการร้องไห้ของเธอคือป้ายบอกประวัติศาสตร์แห่งเขมรเลยทีเดียว คนรุ่นเธอคงอบอุ่นกับอดีตเมื่อ ๒๐ กว่าปีก่อนขณะที่พระศาสนาและความเป็นชุมชนกำลังรุ่งเรืองอยู่นานผาคั้ง และแล้วสงครามก็มาพรากภาพอันนั้นไปเสีย ภาพที่เธอเห็นขณะที่เป็นเด็กมันยังอยู่ในหัวใจ ยังอยู่ในโน้มนำนึกผ่ายผิงยามเมื่อมาพบเข้ากับขบวนธรรมะเขย-ตราเข้า ขณะที่เธอนั่งประนมมือไหว้อยู่ ขณะที่พระเณรประพรมน้ำมนต์อยู่ มันจึงเปิดมโนสำนึกนั้นให้กลับมา กลับมาชะล้างให้หัวใจบริสุทธิ์สะอาดดังเดิมข้าพเจ้าเชื่อโดยสนิทใจว่า นี่คือความมหัศจรรย์ของขบวนธรรมะเขยตราที่ไม่มีอำนาจพิเศษอันใดในโลกนี้ทำให้เกิดขึ้นได้

ยุทธภูมิตั้งรับ ณ พนมมาลัย

พนมมาลัยเมืองเล็กๆ ตัวตลาดก็เล็กนิดเดียว เหมือนกับตัวอำเภอเล็กๆ เท่านั้น แต่กลับมีความสำคัญในฐานะเป็นจุดยุทธศาสตร์ มีชัยภูมิเหมาะแก่การตั้งรับ ตาม

แผนที่จะเป็นลักษณะคล้ายตั้งเข้ามาในแดนไทย จึงไม่น่าแปลกใจที่จุดนี้ ระยะเวลาหนึ่งของช่วงสงครามจึงเป็นฐานที่มั่นสำคัญของเขมรแดง ปัจจุบันเป็นจุดที่กำลังจะเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นเรื่อยๆ เพราะเมื่อสงครามสงบ ก็มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับฝั่งไทยคล้ายกับไพลิน

ตามกำหนดการ ขบวนจะแวะพักที่นี้ ๒ คืน พวกเราคณะชาวต่างประเทศได้รับเชิญให้มาพักที่สำนักงานหน่วยภาษาสากล ซึ่งอยู่ห่างจากวัดมาลัยมาประมาณ

๑ ก.ม. และห่างจากฝั่งไทยชั่วคราวไม่ถึง ๑๐ นาที เราจบสัปดาห์ที่สองของการเดินเท้าเพื่อสันติกันที่นี่ พักรบกับกิเลสกันวันหนึ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะลุยกันต่อไป ในวันที่ ๓ เมษายน เป้าหมายของเราเป็นจุดที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง ที่เพิ่งเกิดการปะทะกันครั้งสุดท้ายก่อนเขมรแดงจะยอมปลดอาวุธเข้ากับฝ่ายรัฐบาล ชื่อสั้นๆ ของหมู่บ้านนี้คือ คล้าฮอบ หรือในชื่อไทยว่า หมู่บ้านเสือดาย

สงคราม สงคราม ก็คือความวอดวาย ความเป็นความตาย ล้มสลายเผ่าพันธุ์

สงคราม ทำลาย ตั้งไฟร้าย โลกกันต์ ดินปืนควาควัน เลือดคลุ้ม กลุ้มสังขาร

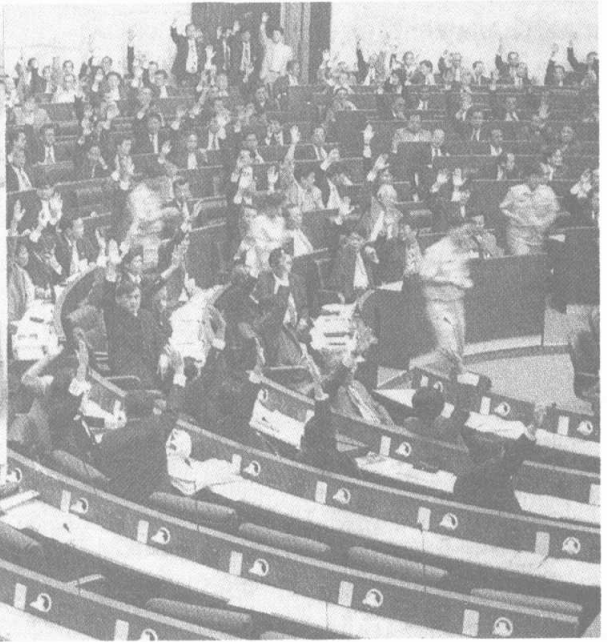
ตาย ตาย ตาย เป็นแสน เป็นล้าน ล้มเจ็บทรมานก็เป็นล้าน เป็นแสน กัมพูชา จะหาไหนมาแทน โส โส โส โส... เลือดข้าแผ่นดินใคร.

บทเพลงของหงา คาราวานที่เคยฟังในอดีตดูเหมือนสะท้อนถ่ายทอดความทุกข์แห่งอาณาจักรกัมพูเจีย ได้ดีทีเดียว

ตอนเดียวกัน

๑๑ กันยายน ๒๕๔๐

วิกฤตเศรษฐกิจการเมืองไทยปัจจุบัน

เมื่อมองย้อนกลับไปพิจารณาถึงขบวนการ
โทรศัพท์มือถือในช่วงเหตุการณ์สังหารโหดกลาง
ถนนราชดำเนิน เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ต่อเนื่อง
มาถึงขบวนการปฏิรูปการเมืองที่ส่วนหลักประกอบ
ขึ้นด้วยนักกฎหมายมหาชนบางสาย ผู้พยายามคิด
ค้นรัฐธรรมนูญสำเร็จรูปที่เพิ่งผ่านการลงมติของ
รัฐสภามาล่าสุดนั้น ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนถึง
ความสลับซับซ้อนของกระแสตีมหากชน ในชีวิต
เศรษฐกิจการเมืองในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งที่เป็น
ตัวชี้ให้เห็นถึงอำนาจของกลุ่มทุนและชนชั้นกลาง
ที่มีสื่อมวลชน, ปัญญาชน, นักวิชาการ และมืออาชีพ
แขนงต่างๆเป็นตัวเคลื่อนไหวอย่างสำคัญ ซึ่งตรงนี้
เองที่เป็นเครื่องกำหนดให้การอธิบายในสภาพ
แห่งปัญหา และการนำเสนอแนวความคิดเป็นไป
อย่างคับแคบ โดยคำนึงถึงและแปรผันไปตามเงื่อนไข

ผลประโยชน์เฉพาะตัวเฉพาะหน้าอย่างละเอียดที่จะใส่
ใจในความเป็นอยู่ของผู้คนในชนบท

สภาวะทางวิชาการและความผูกพันผล
ประโยชน์เฉพาะหน้าดังที่เป็นอยู่ จึงเป็นเหตุให้
กระแสการเคลื่อนไหวเรียกร้องของมวลชนในเมือง
กลายเป็นการบดบังสภาพปัญหาที่แท้จริงของสังคม
ไทยโดยรวม ซึ่งล่าสุดเพื่อหวังผลในแง่ของการแก้
ปัญหาการเงินการคลังของประเทศที่กำลังประสบ
ปัญหาอย่างรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน ถึงขั้นที่มีกระแส
เสียงเรียกร้องให้จัดตั้ง “ประชาธิปไตยแบบพิเศษ” ที่
มี “รัฐบาลแห่งชาติ” โดยรวมเอาคนดีมีความสามารถ
ในการบริหารประเทศ และการซื้อชื่อให้บุคคลพิเศษ
เข้ามาครอบงำประเทศชาติ

ในกรณีเช่นนี้ ความคิดอ่านที่จะแก้ไขย่อมจะ
ก่อให้เกิดความผิดเพี้ยน จนถึงสร้างความแปลกแยก

ระสำร่ายสายชั้นในบ้านเมืองเราได้ในที่สุด

ในมุมมองของกระบวนการปฏิรูปการเมืองนั้น แลเห็นว่าความเลวร้ายไร้ประสิทธิภาพของบรรดาผู้กุมอำนาจรัฐ อันได้แก่ คณะรัฐบาล และระบอบการเมืองที่ถูกครอบงำด้วยชนาธิปไตย คือ รากเหง้าของปัญหาวิกฤตคับขันทางเศรษฐกิจทั้งปวง จนกระทั่งเกิดค่าเงินบาทลอยตัวอย่างกระทันหัน และนำพาตัวเองเข้าสู่การพึ่งพากองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายอำนันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ สสร. ซึ่งเป็นผู้นำคนสำคัญของขบวนการปฏิรูปการเมือง เมื่อครั้งที่ได้รับรางวัลแมกไซไซ ว่า “การที่รัฐบาลต้องพึ่งการช่วยเหลือจากไอเอ็มเอฟ แสดงให้เห็นว่าเราไม่สามารถแก้ปัญหาของเราเอง เพราะไม่มีความศรัทธาในระบบที่เป็นอยู่... เราได้สร้างชาติของเราขึ้นช่วง ๔๐-๕๐ ปีที่ผ่านมา แต่ทว่าระยะเวลาเพียง ๒ ปีครึ่ง ในช่วงรัฐบาล ๒ ชุดที่แล้ว ความพยายามทั้งหมดก็เป็นอันสูญสลายไปสิ้น”

วิกฤตศรัทธาที่เกิดขึ้นกับรัฐบาลอาจส่งผลเสียหายร้ายแรงกระทบไปยังระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การเหมารวมว่า ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจการเงินการคลังที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าต่อตาขณะนี้ มีต้นเหตุมาจากการกระทำของรัฐบาลเพียง ๒ ชุด ในห้วงเวลาเพียง ๒ ปีเศษนั้นเป็นอันตรายอย่างยิ่ง ด้วยเท่ากับเป็นการบิดเบือนสมมติฐานแท้จริงของความล้มเหลวทางธุรกิจตั้งแต่แผนการพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกเมื่อ ๓๐-๔๐ ปีที่ผ่านมา ภายใต้ข้อเสนอแนะจากธนาคารโลก ซึ่งได้ส่งคณะเจ้าหน้าที่มาทำการสำรวจเศรษฐกิจตั้งแต่ช่วงปลายสมัยทศวรรษ ๒๔๙๐ สมัยรัฐบาล ป.พิบูลสงคราม

ทั้งที่รัฐบาลทุกชุดนับตั้งแต่รัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นต้นมา ล้วนแต่มีส่วนดำเนินนโยบายที่สะสมปัญหาความยุ่งยากแก่เศรษฐกิจไทยมาด้วยกันทั้งสิ้น

กล่าวคือจากยุคเศรษฐกิจฟองสบู่สมัยรัฐบาลชาติชาย ซึ่งสืบทอดมาจากยุคโชติช่วงชัชวาลสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในการปล่อยให้

การกว้านซื้อเก็งกำไรที่ดินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มาสู่ยุคปล่อยเสรีนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเช่นรถยนต์ ในสมัยรัฐบาลอำนันท์ ปันยารชุน และยุคปล่อยเสรี-ภาพการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ โดยผ่านกลไกวิเทศธนกิจสมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย

นโยบายเปิดเสรีต่างๆ เหล่านี้ทั้งหมดเป็นเรื่องของความหลงมกมาย ในลัทธิเศรษฐกิจตลาดเสรี อันนำมาซึ่งความเจริญเติบโต และความร่ำรวยมั่งคั่งทรัพย์สินเงินทองทั้งสิ้น และเป้าหมายที่ว่านี้พึงกระทำทุกๆทาง ทุกๆอย่างเพื่อให้มุ่งบังเกิดผลและต้องบังเกิดผลอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ดังที่บรรดานักเศรษฐศาสตร์ชั้นแนวหน้าและมืออาชีพทั้งหลายมักเห็นคล้อยกับการเปิดทางให้มหาอำนาจอุตสาหกรรมเข้ามาครอบงำธุรกิจการเงินของไทย ในนามของหลักการเปิดเสรีอันเป็นกติกากิจการการเงินของโลก ซึ่งบรรดาประเทศมหาอำนาจอุตสาหกรรมได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้น

และเมื่อเศรษฐกิจไทยได้เข้าสู่ยุคเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจในห้วงทศวรรษที่ผ่านมา บรรดานักการเมืองพรรคการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่เข้าร่วมรัฐบาล ต่างได้โอกาสฉวยผลในการสร้างความมั่งคั่งให้เข้มแข็งขึ้นในขอบเขตของรัฐสภาจากการเลือกตั้ง แต่โดยนัยนี้การเมืองไทยจึงต้องเข้าสู่ยุคการเมืองใช้เงินตราซื้อขายคะแนนเสียงเลือกตั้งและสัมปทานทางสาธารณูปโภคผูกขาดกันอย่างเกลื่อนกลาด และเข้มข้นขึ้นเป็นลำดับ ในทำนองเดียวกันเศรษฐกิจเงินตรากับการเมือง เงินตราจึงเป็นพัฒนาการที่คู่ขนานกันมา

ในห้วงสภาวะแห่งเศรษฐกิจฟองสบู่และชนาธิปไตย ได้ก่อให้เกิดพัฒนาการของพลังกลุ่มทุนและชนชั้นกลางใหม่ที่หลากหลายขึ้น กล่าวคือทุนชาติที่เป็นพันธมิตรกับทุนนานาชาติ ซึ่งเริ่มไม่พอใจกับสภาพที่ทุนท้องถิ่น อิทธิพลท้องถิ่นได้เข้ายึดกุมอำนาจรัฐได้ด้วยระบบรัฐสภาที่ล่าหลัง หากไม่สามารถที่จะบริหารรัฐให้ทันโลกยุคการสื่อสารยุคใหม่และการค้าเสรี

การเผชิญหน้ากันของ ๒ พลังเศรษฐกิจการเมืองเงินตราเช่นนี้ ปัญหาเกิดขึ้นว่า เมื่อครั้งวิกฤต

การเมืองเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ พลังชนชั้นกลางใหม่พากันส่งเสียงเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง แต่แล้วชั่วเวลาผ่านไปไม่นานปี พลังดังกล่าวกลับกลายเป็นปฏิบัติการต่อต้านหลักการรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง พร้อมทั้งร่ำร้องเรียกหาคนดีมีความสามารถในภาพลักษณ์ของนักบริหารมืออาชีพ หรืออีกนัยหนึ่งคือ รัฐบาลผู้

เชี่ยวชาญ นำเอาคนดีมาบริหารชาติอันเป็นสูตรสำเร็จและตัวเลือกใหม่

เก็บความเรียบเรียงจาก
ประชาธิปไตยระดับรากหญ้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
ของ เสน่ห์ จามริก
ตีพิมพ์ใน วัฏจักรรายวัน ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๐
โดยนิพนธ์ แจ่มดวง

ผลรางวัลอัลเทอร์เนทีฟโนเบล ปี ๒๕๔๐

คณะกรรมการพิจารณารางวัลสัมมาอาชีพ (The Right Livelihood) หรือที่มักรู้จักกันในนามรางวัลโนเบลทางเลือก ได้ตัดสินให้บุคคลห้าคนจากสี่ทวีปต่อไปนี้ ร่วมกันแบ่งเงินรางวัลจำนวน ๒๔๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐอเมริกา (ประมาณ ๘,๖๔๐,๐๐๐ บาท) ซึ่งจะมีพิธีมอบให้ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๐ ณ รัฐสภา กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน

โจเซฟ ก็เซอร์โบ จากเบอร์กินา ฟาโซ ในอัฟริกาตะวันตก ได้รับรางวัลเนื่องจากการพยายามและความทุ่มเทตลอดชีวิตเพื่อวางรากฐานประวัติศาสตร์ชาวผิวดำเชื้อสายอัฟริกัน และได้วางหลักการและกระบวนการที่จะช่วยให้ชาวอัฟริกันสร้างสรรค์อนาคตที่ดีขึ้นได้ ก็เซอร์โบประสบความสำเร็จในฐานะนักประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และปณิธานที่แน่วแน่ของเขาต่อการพัฒนาตามแนวประชาธิปไตยและมีรากเหง้าอย่างแท้จริงจากสังคมอัฟริกัน เป็นแรงบันดาลใจให้กับนักคิดและนักเคลื่อนไหวจำนวนมากในทวีปอัฟริกา

ไมเคิล ชไนเดอร์ (ฝรั่งเศส) และ จินซาบุโร ตาคากิ (ญี่ปุ่น) ได้ร่วมกันทางกำจัดอันตรายที่ร้ายแรงอย่างยิ่งสำหรับมวลมนุษย์ นั่นคือ การยุติการผลิต การขนส่งและการทิ้งพลูโตเนียม พวกเขาได้รับการสดุดีเนื่องจากผลการวิจัยในด้านวิทยาศาสตร์ และความพยายามเผยแพร่ข้อมูล เหล่านั้น ซึ่งช่วยให้ชาวโลกได้ตระหนักถึงภัยอันร้ายแรงของพลูโตเนียมต่อชีวิตมนุษย์ และยังช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับผู้ที่ทำงานเพื่อต่อต้านการเผยแพร่ข้อมูลอย่างผิดๆ และความลับที่สร้างขึ้นโดยอุตสาหกรรมพลูโตเนียมเพื่อปกปิดความชั่วร้ายของตัวเอง อันเป็นอันตรายต่อสาธารณชนอย่างยิ่ง

มิคาอิล ชุกโกว์ (เยอรมัน) ได้รับการสดุดีสำหรับความพยายามและความมุ่งมั่นในการปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยการทำงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับเพื่อนนักวิทยาศาสตร์ เขาได้ฉวยโอกาสที่มีการส่งเสริมนโยบายเปรสคอยท์และการเปิดออกของทวีปยุโรปตะวันออก ในการผลักดันให้มีความสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อม เริ่มจากที่อดีตเยอรมันตะวันออกอันเป็นประเทศของเขาเอง จนแพร่ไปยังสาธารณรัฐต่างๆ ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียต

ซินดี คูห์ริง (สหรัฐอเมริกา) เมื่อ ๑๒ ปีก่อนได้รับ ผลกระทบจากสารพิษจนทำให้เธอต้องอาศัยอยู่แต่ในบ้าน อย่างไรก็ตาม เธอได้ความพยายามในเวลาต่อมาของเธอเพื่อที่จะค้นหาต้นตอและผลกระทบเนื่องจากความอ่อนไหวต่อสารเคมีในหลายด้าน (Multiple Chemical Sensitivity : MCS) ได้ช่วยให้ชาวโลกตระหนักว่ายังมีสารเคมีที่พวกเขาต้องเผชิญในชีวิตประจำวันจำนวนมากมาย ที่ยังไม่ได้มีการวิจัยถึงผลของการใช้ต่อมนุษย์อย่างดีพอ

อนึ่ง รางวัลสัมมาอาชีพได้รับการสถาปนาขึ้นมาเมื่อปี ๒๕๒๓ เพื่อสนับสนุนและสดุดีกิตติคุณของผู้ที่นำเสนอคำตอบที่โดดเด่นและปฏิบัติได้สำหรับแก้ปัญหา หลักๆ ที่ทำลายโลกอยู่ในทุกวันนี้ ผู้ที่ก่อตั้งรางวัลดังกล่าวคือ นายยาacob ฟอน อุลสทิล ชาวสวีเดนเชื้อสายเยอรมัน ทั้งนี้เพราะเขาเห็นว่ารางวัลโนเบลที่ให้กันอยู่นั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงงานและองค์ความรู้อีกจำนวนมากที่สำคัญยิ่งสำหรับอนาคตของมนุษยชาติ

เมื่อปี ๒๕๓๘ ส.ค.วิรัชของไทยก็ได้รับรางวัลอันทรงเกียรตินี้

ส่วนผลการพิจารณารางวัลโนเบลสาขาสันติภาพปีนี้ โคนัน จอห์น วิลเลียมส์ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการนานาชาติเพื่อรณรงค์หยุดการใช้กับระเบิด ประชากรโลกมากเกือบสามหมื่นคนต้องตายเพราะกับระเบิดในแต่ละปี โจนได้ทำงานรณรงค์จนทำให้เกือบ ๙๐ ประเทศทั่วโลก ร่วมกันรณรงค์หยุดการใช้กับระเบิดบุคคลขึ้นมาได้เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา และจะลงนามกันในเดือนธันวาคมที่จะถึงนี้ นำอายุที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ประเทศของเธอเองประกาศไม่ลงนาม โดยอ้างว่าเพื่อความปลอดภัยของชีวิตทหารสหรัฐในต่างแดน

ว่ากันว่าคราวนี้ เธอไม่ได้รับโทรศัพท์แสดงความยินดีจากประธานาธิบดีคลินตัน ซึ่งชอบโทรศัพท์มาหาหนักก็พาหรือบุคคลดีเด่นของสหรัฐที่ได้รับรางวัลในโอกาสต่างๆ เพื่อเพิ่มคะแนนนิยมให้กับตัวเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโจนได้ให้สัมภาษณ์ก่อนหน้าว่า ประณามประธานาธิบดีท่านนี้ว่าขาดความเป็นผู้นำ ไม่กล้าลงนามในอนุสัญญายุติการใช้กับระเบิดบุคคล และปล่อยให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้บงการ “ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอับอายมากสำหรับประเทศประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก” เธอกล่าว

สนใจข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อ info@rightlivelihood.se

ประจุกต์ธรรมเพื่อสังคม

พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ

ธรรมะสร้างสำนึกชุมชน

โกเมน สันฐิติ

ขาวคราวการประท้วงที่เรียกร้องให้รัฐบาลเร่งช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่ทำกินของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าและนับวันจะปะทุรุนแรงขึ้นทุกขณะ ดูจะเป็นตัวยืนยันถึงสถานการณ์แวดล้อมที่วิกฤตขึ้นเรื่อยๆ

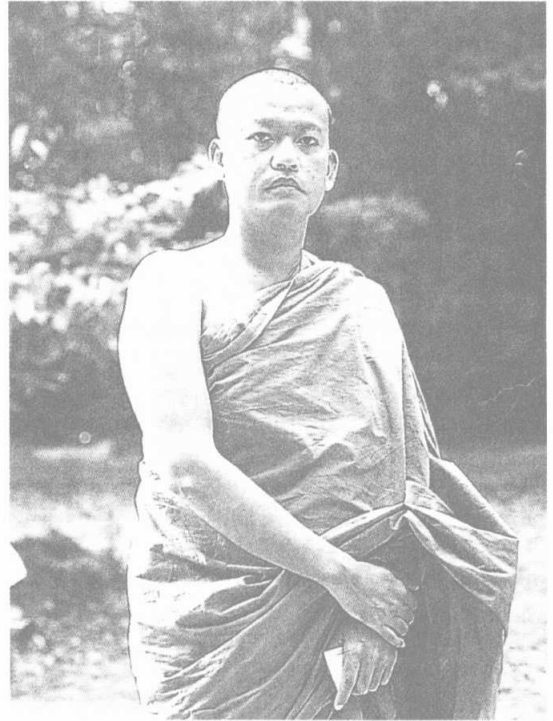
ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ถ้าไม่ใช่เพราะคนเราคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน กระทั่งถึงขีดเกินงาม ก่อให้เกิดความแห้งแล้ง น้ำท่าน้อยลง ถึงฤดูน้ำหลากก็ล้นท่วมเรียกสวนไร่นา

ว่ากันว่า การแก้ไขทำได้วิธีเดียวคือการอนุรักษ์ อันหมายถึง การเก็บ ชนิดที่ห้ามคนที่เคยพำนักอาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นผลให้กะเหรี่ยงที่เคยอยู่บนยอดดอย ต้องถูกอับเปลื้องมาอยู่ตีนดอย เตือดร้อนจนยาดรา กันเข้ามานั่งประท้วงอยู่หน้าทำเนียบกันเป็นเดือนๆ

เมื่อเร็วๆ นี้มีโครงการหนึ่งชื่อว่า “ธรรมยาตรา” เป็นการเดินรอบทะเลสาบสงขลา ระยะทางกว่า ๔๕๐ กิโลเมตร เป็นเวลา ๑ เดือน เดินโดยใช้ธรรมะนำสำรวจจิตใจ เดินเพื่อให้เกิดการตระหนัก เข้าใจในความเป็นไป ณ สถานการณ์ปัจจุบันที่กำลังเป็นอยู่ เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สถาบันศาสนาพยายามเข้ามาเยียวยาสังคม สร้างความเป็นชุมชนให้เกิดขึ้นในสังคมเฉกเช่นเมื่อกาลก่อน

แม้ว่าโครงการนี้ โดยความริเริ่มของพระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ แห่งสวนโมกขพลาราม จะถูกมองว่ามีความไม่ชอบมาพากล และบ่อยครั้งก็มีคนตะโกนผ่านหูให้ได้ยินว่า ไม่ใช่กิจของสงฆ์

พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ ได้บอกเล่าถึงความจำเป็นของโครงการธรรมยัตราดังกล่าวซึ่งปีนี้ได้จัดเป็นปีที่ ๒ ว่า ประสานงานทั้งในส่วนองค์กรผู้จัด และคนในพื้นที่ นอกจากธรรมยาตรา เราก็พยายามให้พระสงฆ์ในพื้นที่ได้รวมตัวกัน ทำงานด้านการพัฒนาด้านจริยธรรมและสิ่งแวดล้อม

ครั้งที่ผ่านมาเป็นครั้งเริ่มต้น เนื่องจากธรรมยาตราไม่เคยจัดในเมืองไทยมาก่อน เมื่อเริ่มต้นเราจึงพยายามเผยแพร่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของทะเลสาบ ไม่ว่าจะเป็นด้านนิเวศวิทยา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านประชาสัมพันธ์และชุมชนทั้งหมด คุณสมเกียรติ มีธรรม จากคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) ช่วยมากเรื่องประสานงานชุมชนต่างๆ จัดกิจกรรมบ้าง

คนในพื้นที่สนใจมากแค่ไหน

ในแง่เข้าร่วมกิจกรรม ปีที่แล้วสนใจพอสมควร ระยะเวลาเดิน ๓ สัปดาห์แต่ละช่วงจะมีคนเข้าออกตลอด บางจุดชาวบ้านก็เข้ามามาก ๔๐๐-๕๐๐ คน แต่บางวันก็มีแต่เฉพาะพวกที่มาจากส่วนกลาง ๓๐ คน ๒๕ คน เดินกันตึกตักๆ ไป

ที่สนใจส่วนใหญ่แล้วอยู่วัยไหน

คนที่มาเดินตลอดเส้นทาง อายุสูงสุด ๘๖ ปี น้อยสุดเป็นเด็กนักเรียนวิทยาลัยประมงอายุประมาณ ๑๘-๑๙ ปี เด็กประถมก็มี แต่ไม่ได้เดินตลอดเส้นทาง มีนักศึกษาบางกลุ่มมาโดยผ่านสื่อ บางกลุ่มก็มา เพราะอาจารย์แนะนำ กลุ่มนั้นที่อยู่ร่วมกับเราเป็น สัปดาห์ประมาณเกือบ ๓๐ คน ระดับ ปวช. ปวส. ปริญญาด้วย ช่วงอายุที่เดินมากที่สุดอยู่ระหว่าง ๒๕-๔๐ ปี จะเป็นกลุ่มใหญ่หน่อย ชาวบ้านบางคนที่เป็นข้าราชการเกษียณก็มาเหมือนกัน

ปีที่แล้ว แม้กระทั่งคนในท้องถิ่นที่สนใจจะเข้าร่วมยังต้อง ติดต่อกับที่กรุงเทพฯ

คนในพื้นที่สนใจรับข่าวสารจากเราน้อยกว่าที่อื่น เพราะความคิดเรื่องการรณรงค์ในเรื่องทะเลสาบหลายๆ ฝ่ายเคยทำมาแล้ว พอมาถึงระยะหนึ่งทุกคนเริ่มอ่อนล้า ไม่เห็นความสำคัญในการรณรงค์ทางด้านจิตสำนึกอย่างจริงจัง เขาไปทำด้านอื่นมากกว่า ไปทำงานกับชาวบ้านโดยตรงหรือด้านกายภาพของทะเล เช่น ทะเลตื้น ก็พยายามให้มีการขุดลอก จนปัจจุบันหลายองค์กรก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการที่พยายามจะรณรงค์ให้เป็นกระบวนการจริงๆ ฉะนั้นปีที่แล้ว แม้มีคนจะบริจาคเงิน องค์กรในพื้นที่บางองค์กรยังบอกว่า “ให้ติดต่อทางกรุงเทพฯ ก็แล้วกัน” ซึ่งเราจะไปโทษเขาไม่ได้

เดินแล้วจะได้อะไร

คนที่ยังไม่ีประสบการณ์ในการเดินทางไกล เช่นนี้ จะมองภาพไม่ออกว่ามันเกิดการเรียนรู้อะไร เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรภายในจิตใจในร่างกายของเรา แต่ถ้าคนที่ไปเดินจะรู้ เหมือนอย่างนักศึกษาในวิทยาลัยประมง ที่จังหวัดสงขลา อายุ ๑๘-๑๙ ปี ตอนแรกอาจารย์ที่รู้จักกับพวกเราเชิญเขามา เขาจะค้างกับพวกเราคืนหนึ่งแล้วจะกลับบ้าน แต่เราขอให้เขาร่วมเดินอีกวัน จึงค้างต่ออีกคืน มีกิจกรรมเล็ก ๆ ให้เรียนรู้ปัญหาทะเลสาบ พาเขาไปนั่งริมทะเล แล้วถามปัญหาเรื่องชุมชน เรื่องชาวบ้าน หลายคนตอบปัญหาทะเลสาบเป็นทะเลสาบในชิคาโก ถามว่า

ทะเลสาบที่คุณนั่งอยู่ที่นี่ เอื้อมมือไปจับน้ำก็เปือกแล้ว คุณรู้อะไรบ้าง คุยกับเขา เข้าขึ้นมา เขาก็เดินกับเรา อีกวันหนึ่ง หลายคนหลังจากนั้นเดินกับเราอยู่ใกล้ สัปดาห์ โดยที่เราไม่ต้องอ้อนวอน ไม่ต้องขอร้อง เพราะว่าการทำงานหนักในลักษณะของการเดิน มันร้อนแล้วก็ทำให้คนเราเรียนรู้

ปีนี้เราเน้นในแง่คนในพื้นที่มากขึ้น พยายามดึงองค์กรทั้งชาวบ้าน องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น เข้ามาร่วมในการจัดมากขึ้น ซึ่งในปีนี้จะระดับองค์กรท้องถิ่นสนใจมากขึ้น เราพยายามดึงหลายฝ่าย เพราะวัตถุประสงค์อีกข้อหนึ่งคือ พยายามให้หลายๆ ฝ่ายที่สนใจปัญหาทะเลสาบได้มีโอกาสมาใช้ชีวิตร่วมกันมากขึ้น ได้เดินดูปัญหาไปพร้อมๆ กันเป็นปัญหาจริงๆ ฉะนั้นเราเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาใช้ชีวิต เข้ามาแลกเปลี่ยน

ปีนี้เผยแพร่ให้คนรับรู้ข่าวสารมากขึ้นแค่ไหน

ปีนี้เราเน้นในท้องถิ่นมากกว่า คือทำอย่างไรที่ในท้องถิ่นเข้ามามีความรับผิดชอบมากขึ้น จึงเปิดโอกาสให้เขาตั้งแต่การกำหนดเส้นทาง กำหนดจุด กระทั่งที่พัก กำหนดกิจกรรมบางกิจกรรมที่เขาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับงานที่เขาทำ หรือชุมชนนั้น เขาจะเป็นคนกำหนด เพียงแต่เราวางกรอบให้เขาว่าปีนี้เราจะจัดไปในประเด็นที่ว่ามันเกิดผลกระทบกับชุมชนอย่างไร หลังจากทีสถานการณ์ของทะเลสาบมันวิกฤตอย่างนี้ มีผลต่อชุมชนต่อวัฒนธรรมต่อวิถีชาวบ้านยังไง ปีนี้ก็เลยพยายามประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ในส่วนกลางคงจะน้อยกว่าปีที่แล้ว ก็ส่งข้อมูลให้กับสื่อ แต่ในแง่กับการต่อสายกับองค์กรทางส่วนกลางเหมือนกับที่เราเคยทำ เราพยายามน้อยลง เพราะเราถือว่า ถ้าหากว่าท้องถิ่นสามารถคิดงานพวกนี้ได้จริงจัง ต่อไปเขาทำงานนี้ได้เต็มที่ เราก็จะถอยลงมาเป็นองค์กรร่วมจัด เพราะมันเป็นกิจกรรมของท้องถิ่น

ตรงนี้ ความเห็นของชาวบ้านส่งมายังเราได้อย่างไร

ปีที่แล้วพอสรุปงานแล้ว เราลงไปเยี่ยมเยียน ไม่ว่าจะเป็นพระวัดต่างๆ เราจัดประชุมพระรอบทะเลสาบ และเราเจตนาด้วยที่จะพูดเรื่องธรรมยาตราหน่อย

แล้วท่านก็ถามเองว่าจะจัดหรือเปล่า เจ้าอาวาสหลาย วัดรอบทะเลสาบท่านอยากให้อัด เราได้ข้อมูลแล้วก็คุยกับองค์กรต่างๆ เราพยายามที่จะทำให้ NGO ท้องถิ่น ได้ร่วมงานในรูปแบบที่มีมิติทางศาสนา มิติทางจิตวิญญาณ

ความพยายามปลูกจิตสำนึก ประสบความสำเร็จแค่ไหน

สิ่งที่เราพยายามปลูกจิตสำนึกเขาขึ้นมาจากปีนั้นแล้วมี ๒ อย่าง หนึ่ง คือความสำเร็จของกิจกรรมในลักษณะของการเดินเพื่อเรียนรู้ เดินเพื่อปฏิบัติธรรม เป็นความสำเร็จที่สูงมาก “อย่างน้อยที่สุดทุกคนที่มาเดินจะได้ประสบการณ์จากสิ่งที่ตัวเองได้สัมผัสกับปัญหาจริง ๆ ได้มีชุมชนของคณะที่เดิน ได้แลกเปลี่ยน ได้มีเพื่อนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนที่อยู่ในพื้นที่โดยตรงแล้วได้สัมผัสกับสภาพปัญหาจริง ๆ” ซึ่งส่วนนี้ถือว่าสำเร็จรองลงมาก็คือ การเผยแพร่ข้อมูลของทะเลสาบ ในด้านที่สัมพันธ์กับศาสนาและวัฒนธรรมในแง่ของวิถีชีวิตชาวบ้านที่กำลังมีปัญหาอย่างไร ก็สำเร็จ แต่ถ้าจะมองว่ามีการมุ่งเข้ามาแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมหรือเปล่า อันนี้ยังต้องใช้เวลาต่อไป

ทำไมไม่จัดให้ทรูปสั้นลง เพื่อให้คนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

เราเปิดโอกาสตลอด คุณไม่จำเป็นต้องร่วมที่จุดสตาร์ท บางคนก็มาจากกรุงเทพฯ วันศุกร์มาร่วมเดินเสาร์-อาทิตย์ อาทิตย์เย็นก็ขึ้นรถไฟกลับ ที่ให้เดินยาว หนึ่ง เพื่อให้รอบทะเลสาบ สอง คนที่เดินตลอดเส้นทางจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความสนใจกับ

ชุมชนเล็กมากขึ้น ได้สัมผัสกับปัญหาเอง ได้แลกเปลี่ยนความรู้กับคนในท้องถิ่น หมายถึงว่า ๒๔ ชั่วโมงที่อยู่กับเรา ยกเว้นเมื่อแยกไปนอน คุณก็จะทำอะไรต่ออะไรให้คุณได้ร่วมอยู่เรื่อยๆ ขณะที่หลายแห่ง เช่น ธรรมยาตราในกัมพูชาจะเป็นการเดินทางอย่างเดียว หรือในยุโรปหรืออเมริกาจะเป็นการเดินทาง พอถึงที่ที่พักแต่ของเราจะมีกิจกรรมอื่นๆ ด้วย ซึ่งโครงการแบบนี้ที่ในต่างประเทศจัดนาน ๓-๔ เดือน ในยุโรปบางที่เดินข้าม ๓-๔ ประเทศก็มี

ต่างประเทศที่มาสสนใจโครงการนี้ สนใจในแง่ธรรมะหรือสภาพแวดล้อม

สนใจที่การประยุกต์วิธีการที่จะใช้ธรรมะสื่อสารกับชาวบ้าน มีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตั้ง ที่บังกลาเทศมีผู้สนใจการเดินทางในลักษณะนี้ แต่ก่อนไปทางปัญหาทางการเมืองมากกว่า เราจึงมีนักศึกษาปริญญาเอกที่อยากมาร่วม โดยเขาจะทำวิทยานิพนธ์กรณีการใช้ศาสนากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นเทคนิคที่ฝรั่งรู้จักกันอยู่ เขาเข้าใจง่าย ไม่มีอะไรที่ตื่นเต้น เขาใจว่ามีเวิร์กช็อป มีคอมมิตตี (steering committee) เขาก็อยากเข้ามาร่วม

ที่ผ่านมาเราเน้นคือ ทำอย่างไรที่การเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมที่นับวันจะรุนแรงขึ้น จะมีมิติทางศาสนาและเป็นสันติวิธี แต่ถ้าเห็นแนวโน้มจะตกใจว่าแนวโน้มการชุมนุมเรียกร้องจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จากคุณฉลาดอดอาหาร กลายเป็นอดอาหารด้วยความสำคัญไป วิธีการชุมนุมประท้วงเริ่มมีเทคนิคมากขึ้น เช่นทางภาคใต้หรืออีสานต้องมีการปิดถนน การเผา แนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น เราจึงหาทางที่จะทำให้เป็นมิติทางศาสนา และเคลื่อนไหวทางสันติวิธี สิ่งเหล่านี้ต่างประเทศค่อนข้างสนใจกว่าในประเทศ

ยกตัวอย่าง สมัชชาคนจนที่ชุมนุมกันอยู่หลายประเด็นเป็นประเด็นสิ่งแวดล้อม การที่กระบวนการภายใน การที่มีการปะทะสัมพันธ์ระหว่างผู้ชุมนุมกับฝ่ายรัฐ แต่ขณะเดียวกันเป้าหมายคุณไม่ชัดเจน คุณก็ต้องพยายามให้มันเผยแพร่ผ่านไปเรื่อยๆ ขณะที่ทางรัฐเขาไม่เดือดร้อน เขามาทำงานเขานั่งรถยุโรปปรับอากาศ แต่คนที่มาชุมนุมเขาต้องมานอนบนถนน

ในเดือนนี้ ต้องมาทบทวนอากาศร้อน วิธีชีวิตมันเปลี่ยนหมด พอเวลานานไปชาวบ้านก็เครียด

ยิ่งนานไป คนก็เบื่อ ก็ต้องมีการคิดว่าทำไงให้มันเดิน แต่อย่างหนึ่งที่ลืมไปคืออันนั้นไม่ใช่วิถีคิดของชาวบ้าน เขาไม่รู้ว่าที่เข้าไปมันก้าวไปสู่จุดไหน ที่สุดชาวบ้านเปลี่ยนจากพึ่งรัฐมาพึ่ง NGO แล้วกระบวนการที่ NGO ทำอยู่นี้ ถ้ามองถ้าชาวบ้านขาด NGO ไปชาวบ้านจะทำอะไรได้

เราจึงพยายามทำให้สิ่งเหล่านี้มันกลับเข้ามาในชุมชน กลับเข้ามาหาศาสนสถาน ไม่ว่าจะเป็วัด เป็นมัสยิด เป็นโบสถ์ ให้มาใช้ที่ตรงนี้ มานั่งคุยกันที่นั่น มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่นั่น เราอาจจะเริ่มด้วยกิจกรรมเดินในลักษณะนี้ ต่อไปเมื่อบุคลากรทางศาสนาสามารถเป็นที่รู้จักขององค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะเอาตมาพูดเรื่องทะเลสาบ ถ้าเขาใช้พื้นที่ตรงนี้พูด แน่นนอนความรุนแรงย่อมน้อยกว่า แล้วก็ถ้าแก้ปัญหาโดยพื้นฐานตรงนี้ ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากกว่าที่จะไปชุมนุมหน้าทำเนียบ ก็เลยคิดว่านี่เป็นแนวทางหนึ่งที่เราจะนำเสนอ

มีโครงการที่จะไปทำกับพื้นที่อื่นหรือเปล่า

จริงๆ แล้ว เราคือเอาตมากับบางคนที่น่าสนใจจะยกระดับโครงการนี้ขึ้นมาเป็นระดับชาติมีหลายภาคมาร่วมกัน เป็นการเคลื่อนไหวในทางสันติวิธี ก็มีทางชายแดนไทย-พม่า เรากำลังคิดกันว่าทำยังไงที่จะให้พระซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในวัดต่างๆ และชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนกับเราในส่วนนี้อาจเป็นการเดินในระยะสั้นๆ ในพื้นที่ อาจจะเป็นป่าต้นน้ำ เพื่อเรียนรู้ร่วมกันก่อน ต่อไปอาจได้แลกเปลี่ยนกับชนกลุ่มน้อยในต่างประเทศ ซึ่งทางภาคเหนือมีพระที่เป็นชาวกะเหรี่ยง พระที่เป็นคนลัวะ และอีกหลายเผ่ามากมาย คือตรงนี้ถ้าทำในมิติศาสนาจะง่ายกว่าการแก้ด้วยวิธีอื่น ทั้งนี้ต้องพิสูจน์ให้รู้ว่าเรามาจากในนามของศาสนาจริงๆ เรามาในความเป็นกลางจริงๆ ไม่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง เอาตมาเคยถูกถามขึ้นมาว่า เอ๊ะ นี่ท่านเป็นพระหรือเปล่า ทั้งๆ ที่เรารู้ว่า คนงานเหล่านั้นเป็นคนงานของนายทุนที่กำลังถมทะเลอยู่ บางพื้นที่ก็มีมอเตอร์ไซด์

ขับโฉบเข้ามาตะโกนว่า มันไม่ใช่กิจของสงฆ์โว้ย

จริง ๆ แล้วปัญหามันเกิดจากอะไร

เรามองว่าปัจจุบันวิถีคิดที่ภาครัฐเองมองว่าเงินเป็นเป้าหมายเอาวิถีคิดแบบนี้เข้ามา ไม่ว่าจะผ่านสื่อผ่านการศึกษา เหมือนอย่างที่ทะเลน้อย พัทลุง ชาวบ้านเรียกร่องถนน ถนนที่จะตัดผ่านป่าพรุ ตัดผ่านช่วงรอยต่อระหว่างทะเลน้อยกับทะเลสาบ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตรงนั้นชาวบ้านมองไม่เห็น เพราะกระบวนการของทางกระทรวงวิทยาศาสตร์หรือสำนักงานสิ่งแวดล้อมฯ อะไรต่ออะไรไม่ได้ให้ภาพของคุณค่าสิ่งแวดล้อมนั้น แต่เขาให้ภาพว่าถ้าตัดถนนตรงนี้ทางเดินทางระหว่างพัทลุงกับสงขลาจะติดต่อดี เขาสามารถเอาของไปขายได้ เขามองว่าทำไถ่ถึงจะได้เงิน คือวิถีชีวิตทะเลน้อยนี้เปลี่ยนแล้ว และวัฒนธรรมทางน้ำกลายเป็นวัฒนธรรมถนน การที่รัฐจะทำให้ชาวบ้านยอมรับถนนตรงนั้นจะด้วยเจตนาหรือไม่เจตนา ทำลายทั้งระบบนิเวศน์ของทะเลและจิตใจของคน เปลี่ยนวิถีชีวิตของพวกเขาไปหมด

โครงการนี้ เหมือนกับพยายามดึงสังคมให้กลับไปเหมือนเดิม มีพระมีวัดเป็นศูนย์กลาง

แน่นอนว่าในกลุ่มเสถียรธรรมซึ่งเป็นกลุ่มของพระ เราเน้นบทบาทของนักบวชมีส่วนร่วมในสังคมได้ชัดเจนขึ้น แต่จริงๆ ก็แยกไม่ได้ว่าจะให้กลับไปอย่างเก่าหรือเปล่า แต่เราจะมองความเป็นจริงด้วย แนวนอนของความเป็นกลาง มากกว่าการมองด้วยระบบบริโภคนิยม หรือมองด้วยคุณค่าของคอมฯ ของประชาธิปไตย

โดย แต่ทำใจจึงจะมองด้วยคุณค่าของความเป็นจริง เหมือนอย่างที่มีมันเป็น “เราถือว่ามีดีทางศาสนามั่นคงอบสนองทางจิตวิญญาณได้ และทำให้คนสงบพอ คนเข้าใจพอ คนก็จะมีสมาธิพอที่จะใช้ความเข้าใจของเขาพิจารณาสังคมของเขาเอง เพราะแม้แต่รัฐหรือฝ่ายไหนก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้เขาได้มากไปกว่าเขาแก้ปัญหาด้วยตัวเอง”

คงจะต้องมีอีกหลายครั้ง

เราคงมีโครงการอย่างนี้ อย่างน้อยที่สุด จนกว่าชาวบ้านจะไม่เอา พยายามให้คนเหล่านี้เป็น

กลุ่มเป็นก้อนของเขา และในนามของศาสนาอาจจะ เป็นพระในท้องถิ่นเราร่วมกับเขาในฐานะที่แลกเปลี่ยน มากกว่าจะลงไปจัดการ (organize)

ในความเป็นจริงแม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่า トラบที่โลกยังคงวิถีชีวิต คนยอมไม่หยุดนิ่ง คนเปลี่ยนแปลง สักคนเปลี่ยน ทว่าก่อนที่จะวิกฤตเลวร้ายไปกว่าทุกวันนี้ “ธรรมะ” น่าจะเป็นวัคชินชานาเดียวที่จะช่วยเยียวยา จิตวิญญาณคนเรา และเป็นกุญแจไขช่วยคลี่คลาย สังคมให้กระตือรือร้นบ้าง...ไม่มากนักน้อย

รายชื่อผู้บริจาคสมาชิกอุปถัมภ์เสขิยธรรม

๑. คุณมงคล วุฒิสงห์ชัย	อุปถัมภ์พระหรือแม่ชี ๙ รูป	๑,๘๐๐ บาท
๒. คุณกิติภูมิ จุฑาสmidt	อุปถัมภ์พระหรือแม่ชี ๒ รูป	๕๐๐ บาท
๓. คุณวชิกรักษ์ อังคศุกรกุล	อุปถัมภ์-วิทยาลัยเทคนิคมันบุรี -พันธชยการมันบุรี	๒๐๐ บาท ๒๐๐ บาท
๔. คุณโฉมศรี ศิวรักษ์	อุปถัมภ์พระมหาจันทิษฐ์ จันทปัญญา	๒๐๐ บาท
๕. คุณนาคกร อริยะวิท	อุปถัมภ์พระหรือแม่ชี ๒ รูป	๕๐๐ บาท
๖. คุณปรีชา นิมสะอาด	อุปถัมภ์พระปัญญา มังคะโส	๒๐๐ บาท
๗. คุณพรณีภา หลินปิยวรรณ	อุปถัมภ์พระหรือแม่ชี ๒ รูป	๕๐๐ บาท
๘. แม่ชีดวงสมร บุญรอด	อุปถัมภ์แม่ชีสายบัวทอง เคนเหลื่อม	๒๐๐ บาท
๙. คุณกรรณา-คุณเรืองอุไร กุศลาลัย	อุปถัมภ์แม่ชีรุ่งนภา มาลา	๒๐๐ บาท
๑๐. คุณ MONICA LINDBERG FALK	อุปถัมภ์แม่ชีกุหลาบ พลศักดิ์	๒๐๐ บาท
๑๑ ศ.นพ.ประเวศ วะสี		๑,๐๐๐ บาท

รายชื่อผู้สมัครและต่ออายุสมาชิกเสขิยธรรม

๑. คุณกวีศักดิ์ หมอนทอง	๒๐๐ บาท
๒. คุณมงคล วุฒิสงห์ชัย	๒๐๐ บาท
๓. ดร.เปรมวดี แยมเพกา มัลลิสส์	๒๐๐ บาท
๔. คุณโสภี แซ่เจีย	๒๐๐ บาท
๕. พระณัฐวัฒน์ ณัฏฐวโร	๒๐๐ บาท
๖. คุณแจ่มใส รัตนมาลี	๒๐๐ บาท
๗. คุณมานิต สุทธิจิตต์	๒๐๐ บาท
๘. คุณกิติภูมิ จุฑาสmidt	๒๐๐ บาท
๙. คุณวชิกรักษ์ อังคศุกรกุล	๒๐๐ บาท
๑๐. คุณนาคกร อริยะวิท	๒๐๐ บาท
๑๑. พระบุญมี อังสุโต	๕๐๐ บาท
๑๒. คุณพรณีภา หลินปิยวรรณ	๒๐๐ บาท
๑๓. คุณสุมิตรา ชายสวัสดิ์	๒๐๐ บาท
๑๔. คุณดวงดา พรหมลิขิต	๒๐๐ บาท
๑๕. แม่ชีดวงสมร บุญรอด	๒๐๐ บาท
๑๖. คุณวันวิทย์ มิ่งมณีนาคิน	๒๐๐ บาท

**รายชื่อผู้บริจาคเงินให้“เสมสิกขาลัย”
ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๐**

๑. คุณปวันรัตน์ มั่นตะหงษ์	๕๐๐ บาท
๒. คุณกาญจนา ศรีรักษา	๑๐๐ บาท
๓. บริษัทธนนิติ ไชยศเคอร์เจจ จำกัด	๕,๗๐๐ บาท
๔. Dr.Andre Turton	๙๓,๙๗๒.๙๖ บาท
๕. Sherry Yano	๑๑๕,๓๒๕.๔๐ บาท
๖. Khun Vimol Buasingkorn	๖,๓๙๒ บาท
๗. อาจารย์กรรณา กุศลาลัย	๓,๐๐๐ บาท
๘. คุณประศักดิ์ ทาวรยุคการต์	๕๐๐ บาท
๙. คุณอัจฉรา บุญนาค ราช	๑,๐๐๐ บาท
๑๐. คุณสุมิตรา ชายสวัสดิ์	๕๐๐ บาท
๑๑. คุณชลอ จันทร์สุวรรณ	๑๐,๐๐๐ บาท

ประชุมกรรมการเพื่อสังคม

เฮเลนา นอร์เบ็ก ฮอดจ์
ผไท แพล

เฮเลนา นอร์เบ็ก ฮอดจ์ เป็นชาวตะวันตก ผู้ยอมสยบต่อวิถีชีวิตอันกลมกลืนกับธรรมชาติของชาวลาตัก และใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นเป็นเวลาห้าปี เป็นผู้เขียนหนังสืออนาคตอันเก่าแก่ (ANCIENT FUTURES) อีกทั้งยังลงแรงกายแรงใจต่อสู้เพื่ออารยธรรมที่แท้

ในครั้งโบราณกาล สังคมของเรา มีความผูกพันกับถิ่นฐานของตัวเอง และสัมพันธ์สอดคล้องกับโลกธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานทางจิตใจในการดำรงชีวิต คำสอนของพระพุทธเจ้าก็มาจากระบอบของสังคมที่เห็นความสัมพันธ์กันของสรรพสิ่ง วัฏจักรของธรรมชาติ ความไม่เที่ยงและความเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน

แต่ในโลกอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เทคโนโลยีที่ซับซ้อนและสถาบันทางสังคมขนาดใหญ่ ทำให้เกิดความแปลกแยกระหว่างบุคคลด้วยกันและกับธรรมชาติ ชีวิตที่ผูกติดกับเทคโนโลยีที่มนุษย์เราสร้างขึ้น โครงสร้างเศรษฐกิจที่เติบโตจนเราไม่สามารถเห็นผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของเราได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากความความโลภ การเฉยเมยต่อสังคม ในฐานะชาวพุทธเราจะต้องตรวจสอบแนวโน้มของกระแสเศรษฐกิจอย่างรอบครอบตามหลักของพุทธศาสนา เพื่อที่จะรู้เท่าทันและผลักดันวิถีทางที่เป็นเศรษฐกิจศาสตร์เชิงพุทธมากกว่าที่เป็นอยู่

โลกานุวัตร : การล่มสลายของความหลากหลายของชีวิต

โลกกำลังถูกคุกคามด้วย “การค้าเสรี” และระบบเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวที่แพร่กระจายไปทั่ว ระบบที่เน้นความสำคัญของเงินตรา วัตถุ และการตอบสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดในตัวมนุษย์ระบบ

พุทธศาสนาท้าทายเศรษฐกิจโลก

- เศรษฐกิจที่มี “มือที่มองไม่เห็น” ช่วยในการเปลี่ยนความเห็นแก่ตัวของคุณคนให้ถูกมองว่าเป็นผลประโยชน์ของสาธารณะ
- กระแสโลกานุวัตรนำมาซึ่งวัฒนธรรมเชิงเดี่ยว ซึ่งครอบงำให้คนบริโภครักษาชีวิตเหมือนกัน กินอาหารเหมือนกัน ใช้เสื้อผ้าจากเส้นใยชนิดเดียวกัน ใช้พลังงานและเชื้อเพลิงจากแหล่งเดียวกัน ใช้วัตถุดิบในการผลิตสิ่งของเหมือนกัน ผลที่ตามมาก็คือ การแย่งชิงทรัพยากร การแข่งขันทางการค้า แรงกดดันจากการแข่งขันต่างๆ และที่สำคัญความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เคยมีอยู่ โดยเฉพาะในประเทศโลกที่สาม วัฒนธรรมที่อิงอยู่กับท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น ความสามารถในการพึ่งตนเอง ระบบเศรษฐกิจขนาดเล็กในท้องถิ่น ได้ถูกพัดพาหายไปกับกระแสโลกานุวัตร แล้วถูกแทนที่ด้วยการเข้ามาของบริษัทขนาดใหญ่ รวมไปถึงช่องว่างทางสังคมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง รากฐานทางศีลธรรมที่เริ่มเสื่อมลง แล้วถูกแทนที่ด้วยความรุนแรง

มุมมองจากชาวพุทธ

ท่ามกลางการคุกคามจากกระแสเศรษฐกิจโลกนี้ กลับไม่มีกระแสตอบโตใดๆ จากชาวพุทธ สาเหตุสำคัญน่าจะมาจากการหลงลืมไปว่า รากฐานของพุทธศาสนานั้นมาจากความจริงของโลกธรรมชาติ ไม่ใช่โลกแห่งเทคโนโลยี ข้อท้าทายสำหรับชาวพุทธก็คือ การประยุกต์หลักธรรมเพื่อมาพิจารณาภาวะการณ์ในปัจจุบัน และให้เท่าทันกับมิชฉาธิฐและมิชฉาอาชีวะที่มีอยู่ทั่วไป

หลักธรรมข้อหนึ่งที่มีถูกบิดเบือนไปคือ ความเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หรืออิทัปปัจจยตา ความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวอย่างเ็นอาจแบ่งแยกได้ ซึ่งพวกเราหลายคนอาจหลงกล ลับสนไปกับคำหาญอย่างว่า “ชุมชนโลก” และโลกไร้พรมแดนของการค้าเสรีที่พยายามให้เราเชื่อว่าจะนำไปสู่การพึ่งพากันและกัน แต่แท้จริงแล้วจะนำไปสู่การพึ่งพากับระบบเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ เทคโนโลยีและบริษัทข้ามชาติเพียงไม่กี่แห่ง

ความไม่เที่ยงหรืออนิจจัง ก็เป็นหลักธรรมอีกข้อหนึ่งที่ถูกบิดเบือน อนิจจังทำให้เรายอมรับการเปลี่ยนแปลงไปของธรรมชาติแห่งชีวิต แต่ไม่ได้หมายถึงการยอมรับอย่างเฉยเมยต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากกระแสโลกสมัยใหม่ที่ปฏิเสธกฎธรรมชาติข้อนี้ ดังจะเห็นได้ว่าเขื่อน โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ การสร้างถนนขนาดใหญ่ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีธรรมชาติที่พระพุทธรเจ้าสอนเราให้ยอมรับ

หลักธรรมอีกสองข้อที่เราเข้าใจผิดบ่อยครั้งในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม ประการแรกคือ กฎแห่งกรรม เรามักนำกฎแห่งกรรมมาสนับสนุนช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย กล่าวคือเรามักถูกสอนให้เชื่อว่าคนที่จนก็เพราะเขาทำเวรทำกรรมไว้ ส่วนคนที่รวยก็เพราะเขาทำทานไว้มาก

อันที่จริง โครงสร้างเศรษฐกิจโลกปัจจุบันส่งเสริมให้คนที่มิฐานะดีอยู่แล้วเพียงไม่กี่คนขยายทรัพย์สินของตนเองออกไปได้อีกโดยง่าย หากใช้เรื่องของเวรกรรมไม่ สิ่งนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้ว แม้ในระดับองค์การนานาชาติ อย่างองค์การสหประชาชาติเองก็ยอมรับว่าการพัฒนาที่ผ่านมาตอบสนองคนรวยเพียงหยิบมือเดียว เป็นการพัฒนาแบบด้วยแฮมเปอญ ที่ฐานซึ่งแทนคนส่วนใหญ่ของโลก ลีบ เรียว แต่ปากแก้วซึ่งแทนคนร่ำรวยด่าง กว้างมากขึ้นเรื่อยๆ

มิชฉาธิฐทางสังคมประการที่สองคือ อกุศลมูลทั้งสาม คือ โลภะ โมหะ โทสะ สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนเป็นปรกติ วัฒนธรรมและจารีตประเพณีแบบเดิมมีส่วนช่วยลดและส่งเสริมอกุศลมูลเหล่านี้ได้ แต่สังคมบริโภคนิยมได้หล่อเลี้ยงและอุมขูดกุศลมูลเหล่านี้ เพียงอย่างเดียว โดยการโฆษณาช่วยยู่ให้เราเกิดความอยาก ต่างๆ นานา ดังจะเห็นได้จากเงินที่ใช้ในการโฆษณาทั่วโลก ตกแล้วปีละ ๔๕๐ พันล้านเหรียญสหรัฐ

● ในสถานการณ์ที่รุนแรงเช่นนี้ พุทธ-
● ศาสนาจะช่วยให้เราเห็นความเป็นไปที่
● แท้จริง เข้าใจถึงระบบโครงสร้างที่ซับซ้อน
● ที่ทำให้เกิดความแปลกแยกและ
● ปัญหาต่างๆ แทนที่จะตำหนิสังคมหรือ
● บุคคลอื่นๆช่วยให้เราเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์
● ของเราที่มีต่อสังคมและสรรพสิ่ง และ
● ตระหนักว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของระบบทั้ง
● หมดนี้ ด้วยมุมมองที่เป็นองค์รวมของ
● พุทธศาสนา จะทำให้เราเข้าใจถึงความ
● เกี่ยวโยงสัมพันธ์ของปัญหาต่างๆ นี้ ทำ
● ให้เราสามารถเห็นถึงต้นตอของปัญหา
● และแสดงออกด้วยความเมตตากรุณา
● สันติและปราศจากความกลัว

● ก้าวออกจากเศรษฐกิจแบบโลกาณูวัตน์
● โครงสร้างและขนาดของเศรษฐกิจ
● โลกในปัจจุบัน เปรียบเสมือนแขนที่ยาว
● ยืดออกไปเรื่อยๆ จนเราไม่อาจเห็นหรือ
● ควบคุมมือของเราได้อีกต่อไป นั่นคือเรา
● ไม่อาจรับรู้ หรือควบคุมผลกระทบที่เกิด
● ขึ้น จากการกระทำของเราเองได้อีก ใน
● ทางตรงข้าม ในชุมชนขนาดเล็ก ผู้คน
● สามารถรับรู้ถึงการกระทำของตนเองและ
● รับผิดชอบต่อการกระทำนั้นๆ

● ในโครงสร้างขนาดเล็กที่มีการ
● กระจายอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการ
● เมือง จะทำให้เราเห็นถึงความเป็นอนิจ-
● จังและความเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน
● มากขึ้นดังในชุมชนเล็กๆ จะสังเกตเห็น
● การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม สังคม
● จากการกระทำของคนแต่ละคนได้ง่ายขึ้น
● และฐานของพุทธศาสนาในเรื่องของ
● อนิจจังและการเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและ
● กันนี้เอง ที่กระตุ้นเตือนให้เราตรวจ
● สอบระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการเติบโต
● และการแข่งขันอย่างไม่สิ้นสุด

● คุณค่าสำคัญของโครงสร้างสังคม
● ที่มีขนาดเล็กคือ ความผูกพัน การใช้
● ชีวิตที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและผู้คน
● และมีเอกลักษณ์ตามสภาพท้องถิ่นของ
● ตนเอง มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ และการ

ตัดสินใจที่สอดคล้องและสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสังคมและธรรมชาตินั้นๆได้ โดยจะช่วยลดการใช้กฎหมายที่ตายตัว และไม่สอดคล้องในบางสภาวะ

ในทางตรงข้าม การรวมศูนย์ที่มีขนาดใหญ่ระดับโลก โดยอ้างคำว่า “โลกเป็นหนึ่งเดียวกัน” “เพื่อกันและกัน” เป็นการส่งเสริมระบบที่เต็มไปด้วยความโลภและความรุนแรงโดยไม่รู้ตัว

การเปลี่ยนท่าทีทางด้านนโยบายในระดับท้องถิ่นและประเทศแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะส่งผลเชิงบวกได้ เช่น การเปลี่ยนระบบขนส่งให้มีขนาดเล็กและอยู่บนฐานของท้องถิ่นมากขึ้น มีการกันงบประมาณสำหรับสร้างทางจักรยาน ทางเท้า ท่าเรือ และบริการรถไฟ ซึ่งสนับสนุนการค้าขายขนาดเล็กในท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีพื้นที่สำหรับตลาดเล็กๆ ในเมือง และมีสินค้าที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันมาวางขาย เป็นสินค้าที่ไม่มีกระบวนการผลิตยุ่งยาก ลดปริมาณขยะจากหีบห่ออย่างเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น

รัฐบาลไม่ควรส่งเสริมกระบวนการขนส่งในระยะทางไกล ที่ก่อมลพิษและสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง แทนการสร้างถนน ทางด่วน และทางยกระดับต่างๆ ที่ส่งเสริมให้มีการขยายตัวของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ รวมถึงการก่อสร้างสาธารณูปโภคทางด้านพลังงานที่มีขนาดใหญ่ เช่น เขื่อน โรงไฟฟ้า ที่เป็นเครื่องมือในการตั้งทรัพยากรจากชนบท รัฐบาลควรหันมาสนับสนุนสาธารณูปโภคที่ใช้พลังงานแบบนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งจะช่วยลดมลพิษ ลดการพึ่งพาปิโตรเลียมที่จะเป็นการรบกวนท้องทะเล รวมถึงพลังงานนิวเคลียร์ที่เป็นอันตราย

ลู่อ้อมแขนของท้องถิ่น : แนวทางเศรษฐกิจศาสตร์เชิงพุทธ

ในขณะนี้ ประชาชนจำนวนมากเริ่มหันมาหารูปแบบของเศรษฐกิจที่พัฒนาจากระดับ ท้องถิ่นมากขึ้น แม้จะ

● ไม่มีการช่วยเหลือจากภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมเลยก็ตาม ใน
● หลายเมืองได้มีการจัดตั้งธนาคารชุมชนขึ้นมา ในบางชุมชนมี
● การส่งเสริมการซื้อขายสินค้าท้องถิ่นของตนเอง ทั้งยังให้ความรู้เกี่ยวกับ
● ราคาค่าที่มองไม่เห็นใน สินค้า นั้น กล่าวคือ การสร้างงานให้คน
● ในชุมชน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และความเป็นชุมชน ในอเมริกา
● แคนนาดา และยุโรป ได้มีการตั้งองค์กรระดับท้องถิ่นเพื่อต้าน
● กระแสการรุกเข้ามาของบริษัทข้ามชาติ ตั้งร้านแมคโดนัลด์ได้ถูก
● ต่อต้านจากคนในท้องถิ่นอย่างน้อยใน ๒๔ เมือง เพราะพวกเขา
● เห็นว่าแมคโดนัลด์เป็นตัวการทำลายป่าเมซอนอย่างเลวร้ายที่สุด

● ในบางชุมชนได้มีการใช้ระบบแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
● ในท้องถิ่น (Local Exchange and Trading Systems - LETS)
● โดยจะมีผู้บันทึกรายการสินค้าและบริการที่สมาชิกแต่ละคนเสนอ
● หรือต้องการ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนกันได้อย่างไม่ต้องพึ่งสื่อ
● กลางที่เป็นเงินตราทั่วไป ระบบเงินตราท้องถิ่นแบบนี้ได้กระจาย
● ไปในประเทศต่างๆ เช่น อังกฤษ ไอร์แลนด์ แคนนาดา ฝรั่งเศส
● อาร์เจนติน่า สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

● อีกความพยายามหนึ่งที่น่าสนใจของคนท้องถิ่นก็คือ
● เกษตรกรรมที่มาจากฐานชุมชน (Community Supported
● Agriculture - CSA) ซึ่งเป็นระบบที่ผู้บริโภคในเมืองสามารถติดต่อ
● โดยตรงกับเกษตรกร และรับซื้อผลผลิตได้ตามฤดูกาลเป็นประจำ
● เดือนหรือเป็นงวดๆ แทนการที่เกษตรกรจะต้องถูกกดราคาจาก
● โรงงานหรือพ่อค้าคนกลาง ระบบเกษตรกรรมเช่นนี้เริ่มแพร่
● กระจายไปอย่างรวดเร็วจนมีเครือข่ายทั้งในยุโรป อเมริกาเหนือ
● ออสเตรเลียและญี่ปุ่น

● จากตัวอย่างที่กล่าวมาและการริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ที่
● กระจายไปทั่วโลกนี้ เป็นผลสะท้อนจากการตระหนักและเข้าใจว่า
● การพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างบ้านใกล้เรือนเคียงจะเป็น
● ทางออกที่ดีกว่าการพึ่งพาระบบเศรษฐกิจโลกและเทคโนโลยี แม้
● การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง และระบบเศรษฐกิจนั้นก็ควรมาจาก
● แรงขับเคลื่อนของแต่ละบุคคล ซึ่งได้สัมผัสกับความเป็นชุมชน
● ความผูกพันกันสถานที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

● ดังคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า การตื่นของมนุษย์ย่อมเกิด
● จากความตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์กับสรรพสิ่งรอบตัวและ
● ธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสายใยของ
● ชีวิตได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และนำไปสู่ความเข้าใจในเอกลักษณ์และ
● ความเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งการปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง
● และธรรมชาติด้วยปัญญาและความเมตตากรุณา ในท้ายที่สุด

นพ.ประสาน ต่างใจ

ท ากวันนี้ นับเวลาถึงกลางปี ๑๙๙๕ มหาวิทยาลัยแพทย์ที่อเมริกามากกว่าหนึ่ง ในสามของทั้งหมดราวสามร้อยแห่ง จะมีหลักสูตร การแพทย์องค์รวมหรือการแพทย์เสริม (holistic/complimentary medicine) มีอยู่ ๕ มหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรที่เน้น ความเชื่อศรัทธา เช่น การสวดมนต์ ในการรักษาผู้ป่วย อย่างเป็นทางการ

คนป่วยที่อเมริกาและประเทศทางตะวันตกของยุโรป หนึ่งในสามคนหายเพราะเชื่อหมอที่ยืนยันว่า โรคจะหายเพราะยาวิเศษ แต่ยาวิเศษที่ว่าคือ แป้งหรือก้อน น้ำตาลหรือน้ำกลั่น ส่วนในการรักษาความ

ในระดับแนวหน้ามากๆ ของอเมริกาในปี ๑๙๙๓ บอกว่า ประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ของอเมริกา มากกว่าครึ่งหนึ่งจะไปหาแพทย์องค์รวมหรือการรักษาวิธีเสริม (๒๕ ล้านครั้ง กับ ๓๘๘ ล้านครั้ง แม้ในปี ๑๙๙๓) ที่ซานตาเฟ นิวเม็กซิโก (มลรัฐหนึ่งในอเมริกา) ประชาชนทั่วไปจะนิยมไปหาแพทย์ทางเลือกหรือองค์รวมมากกว่าหาแพทย์สมัยใหม่ในอัตราส่วนถึงสามต่อหนึ่ง (ประมาณ ๒๑๐ ต่อ ๗๐)

ที่น่าสนใจสำหรับพ่อแม่ และตัวของผู้ที่เข้าเรียนแพทย์เองในอนาคตของบ้านเราก็คือ ที่สหรัฐนั้น ประชาชนทั่วไปที่ควักเงินในกระเป๋าของตนเองเพื่อการ

หลักสูตรแนวใหม่ สวดมนต์รักษาโรค

เจ็บป่วยหรือความเครียด เปอร์เซนต์เพิ่มเป็น ๕๖ เปอร์เซนต์ และ ๖๒ เปอร์เซนต์ตามลำดับ

จนถึงกลางปี ๑๙๙๕ มีรายงานการศึกษาวิจัย อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ที่ตีพิมพ์ลงในวารสารทางการแพทย์ที่มีชื่อเสียงถึงกว่า ๑๓๐ งานวิจัยในช่วงเวลา สองปีก่อนหน้านั้น ตอนนีวารสารทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อของอเมริกาส่วนมาก พร้อมทั้งจะรับรายงานเกี่ยวกับการรักษาป้องกันโรคด้วยวิธีเสริม รวมทั้งการใช้โยคะ การทำสมาธิสวดมนต์ จับเส้น และแม้แต่การนั่งทางในผ่านคนทรง

ในช่วงปลายปี ๑๙๙๕ มหาวิทยาลัยแพทย์ ฮาร์วาร์ดที่บอสตัน จัดการประชุมใหญ่ทางการแพทย์ เรื่องจิตวิญญาณกับการรักษา (Spirituality and Healing in Medicine) มีแพทย์ทั่วโลกมาร่วมกว่าหนึ่งพันคน

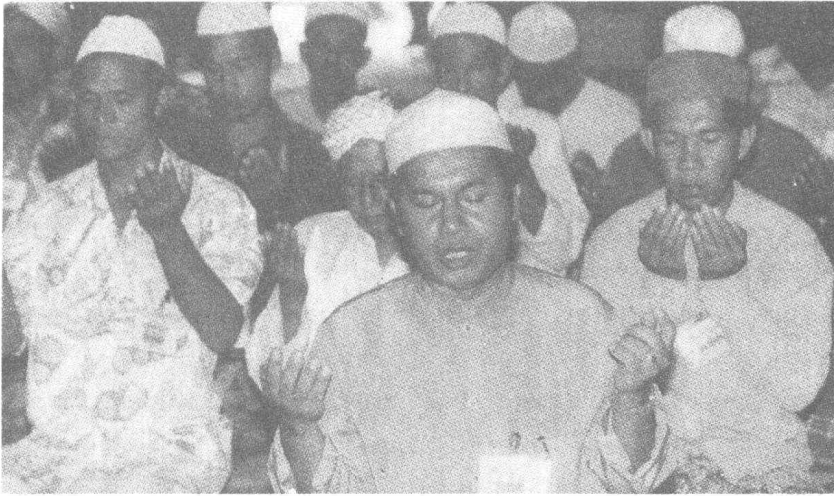
รายงานในวารสารการแพทย์นิวอิงแลนด์ที่อยู่

รักษาพยาบาล จะนิยมไปหาแพทย์ที่ใช้วิธีการแพทย์ทางเลือก การแพทย์เสริม เป็นต้นว่า การนวด จับเส้น ผิงเข็ม การใช้พลังจักรวาล โยคะและสมาธิ อาหาร ธรรมชาติสมุนไพร มากกว่าควักเงินจากกระเป๋าไปหาแพทย์สมัยใหม่ (ไม่นับค่าใช้จ่ายโดยกองทุนประกันหรือรัฐบาล)

ประเทศตะวันตกในทวีปยุโรปที่มีการสำรวจ การรักษาผู้ป่วยด้วยการผิงเข็มอย่างเดียวในจำนวนผู้มี สิทธิทำการรักษาตามกฎหมาย ๘๘,๐๐๐ ราย มีผู้ รักษาที่เป็นแพทย์สมัยใหม่ถึง ๖๒,๐๐๐ คน

ค่าใช้จ่ายเฉพาะการรักษาแบบธรรมชาติอย่างเดียว คนอเมริกันใช้เงินไปปีละ ๑๖๕ ล้านเหรียญ และเพิ่มขึ้นทุกปีปีละ ๓๕ เปอร์เซนต์

ในการสำรวจประชากรด้านรักษาสุขภาพในเดือนมิถุนายน ๑๙๙๖ พบว่าคนอเมริกันมากกว่า

หนึ่งในสี่คนทั่วประเทศ ผิกโยคะ นั่งสมาธิ และการออกกำลังกาย เพียงเพื่อลดความเครียด

ในปี ๑๙๙๖ เช่นกัน คนอเมริกัน ๘๒ เปอร์เซ็นต์ เชื่อในอำนาจของการสวดมนต์ในการรักษาโรคมะเร็งเพียง ๑๓ เปอร์เซ็นต์ไม่เชื่อ และประชาชนทั้งผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยกว่า ๗๕ เปอร์เซ็นต์ปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้แพทย์ผู้รักษาช่วยสวดมนต์ทำสมาธิให้กับผู้ป่วย และ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ จะเข้าชื่อขอให้แพทย์ผู้รักษาร่วมสวดมนต์กับผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วย

มีรายงานจากฮาร์วาร์ด เมื่อนายแพทย์เดวิด แม็คเคลแลนด์ ให้นักเรียนแพทย์ดูวิดีโอที่แม่ซีเทเรเข้ารับรักษาผู้ป่วยที่กำลังจะตาย หลังจากนั้นได้นำน้ำลายของนักศึกษามาตรวจหาระดับภูมิคุ้มกันพบว่าทุกคนมีระดับเพิ่มสูงขึ้นมากบ้างน้อยบ้าง แม้ในคนที่ไม่ค่อยจะเชื่อในเรื่องทางจิตเท่าไรนัก ก็พบว่ามีระดับของภูมิคุ้มกันในน้ำลายเพิ่มขึ้นสูงกว่าปกติทุกคน

ในปี ๑๙๙๒ สภาคองเกรส อนุมัติให้สถาบันสาธารณสุขแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเทียบได้กับกระทรวงสาธารณสุขของเราให้มีหน่วยงานพิเศษขึ้นมาหน่วยงานหนึ่งเรียกว่า สำนักงานทางเลือกทางการแพทย์ ทำหน้าที่รวบรวมหลักการและวิธีการรักษาผู้ป่วยที่ไม่ใช่วิธีของการแพทย์สมัยใหม่หรือที่ทางการวิทยาศาสตร์ไม่สนใจ โดยตั้งเป็นทุนวิจัยให้มหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ นำไปค้นคว้าศึกษา

หลังจากที่ตั้งหน่วยงานขึ้นมาไม่นาน ก็มีแพทย์ของมหาวิทยาลัยนิวยอร์กที่อัลบู เกอร์คกี ผู้

หนึ่งชื่อนายแพทย์สก็อตต์ วอลส์เกอร์ ได้ขอทุนมาทำการวิจัยผู้ติดยาและติดเหล้ารุนแรงที่ได้รับการรักษาโดยให้ผู้อื่นที่มีจิตศรัทธาทางศาสนาช่วยสวดมนต์ภาวนาให้ โดยที่แพทย์ผู้อื่นและผู้ป่วยเองก็ไม่ว่าใครได้รับการสวดมนต์ให้และใครที่ไม่ได้รับ แต่เมื่อข่าวออกไปสู่สื่อ ก็มีนักข่าวมาขอทำข่าววิธี

การสวดมนต์ ของกลุ่ม ซึ่งนายแพทย์วอลส์เกอร์ได้ปฏิเสธโดยขอให้งานวิจัยทำแล้วเสร็จเสียก่อน เรื่องมันไปกันใหญ่ เมื่อข่าวออกไปว่ามหาวิทยาลัยแพทย์เอกชนเอาเงินภาษีอากรไปใช้ในการวิจัยเรื่องของการสวดมนต์ที่เป็น เรื่องทางศาสนา มีมูลนิธิแห่งหนึ่งชื่อมูลนิธิเพื่อความเชื่ออิสระจากศาสนา ต่อต้านพิธีกรรมในทางศาสนาว่าเป็นเรื่องมงายไร้สาระ ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ เน้นนอนที่ผู้คน และองค์กรอีกมากมายในต่างประเทศ เองก็ยังไม่ได้ติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ยุคใหม่และความรู้ในทางจิตศาสตร์ จิตวิญญาณ มูลนิธิดังกล่าวได้ทำเรื่องมายังสถาบันสาธารณสุขให้เรียกเงินคืนอ้างว่าผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญที่แยกรัฐจากศาสนา เรื่องมันไปกันใหญ่ เมื่อมีนักวิทยาศาสตร์มาถือทางกันทั้งสองฝ่ายตลอดเวลา ช่วงปี ๑๙๙๔-๑๙๙๕ จนกระทั่งมีการนำข้อมูลการวิจัยเรื่องของการสวดมนต์และความเชื่อศรัทธาในศาสนาจำนวนมากมายมหาศาลที่ตีพิมพ์ไปแล้วมาชี้แจงกันในหนังสือพิมพ์รายวันและโทรทัศน์ เรื่องราวจึงเบาบางลงไป

ความเชื่อศรัทธาว่าการสวดมนต์สามารถรักษาโรคได้ นับว่าเป็นเรื่องน่าหน้าที่สุดเรื่องหนึ่งในกระบวนการรักษาด้วยวิธีเสริม แต่คงไม่ใช่ความศรัทธาพลังความเชื่ออย่างเดียว เพราะแม้การสวดมนต์เพื่อรักษาผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลออกไป โดยผู้นั้นไม่รู้ตัวก็สามารถหายจากโรคหรืออุบัติเหตุได้ตามที่นายแพทย์ลาร์รี่ ดอสซี่รายงานเอาไว้ในหนังสือ

ที่ขายดีมาก ๆ ของเขา พร้อมด้วยผลตรวจสอบในทางวิทยาศาสตร์ ทุกวันนี้ชาวตะวันตกมากกว่าสี่ในห้าคน นอกจากเชื่อว่าการสวดมนต์รักษาโรคให้หายได้จริงแล้วก็ยังปฏิบัติกันจริงๆด้วย แม้แต่การสวดมนต์ให้กับคนป่วยที่อยู่ห่างไกลไม่รู้ตัวก็ยิ่งช่วยได้ **ไทม์ อิน-เตอร์เนชั่นแนล** ฉบับเดือนตุลาคม ๑๙๙๖ รายงานว่าการรักษาโรคเอดส์ให้กับผู้ป่วยโดยสวดมนต์นั่งทางในช่วยจากการดูรูปถ่ายผู้ป่วยยังสามารถให้ผลที่ดีมากไม่น่าเชื่อ แม้ว่าเอดส์จะไม่หาย แต่อาการและความทุกข์ทรมานได้บรรเทาลงมาก ลาร์รี่ ดอสซี่ สรุปว่า

๑. การสวดมนต์เพื่อรักษาโรคให้ผลดีและพิสูจน์ได้จริง ได้ผลแม้แต่จะอยู่ห่างไกลกัน
๒. การสวดมนต์จะต้องเป็นไปด้วยความจริงใจ เชื่อมมัน เปี่ยมด้วยความรักความเมตตาจึงจะได้ผลที่ดีกว่า
๓. ควรจะสวดมนต์ในลักษณะของคำชี้แนะหรือแนวทางหรือเป็นหลักการมากกว่าการขอที่จำเพาะ

เจาะจงเป็นเรื่อง ๆ

๔. การสวดมนต์ได้ผลตอบแทนทุกครั้ง เพียงแต่ว่าคำตอบอาจไม่ใช่เป็นบวกเสมอไป

๕. ไม่ว่าจะสวดมนต์ด้วยวิธีของความเชื่อใดหรือศาสนาไหน ไม่ว่าให้แก่ใครที่มีความเชื่อนับถือศาสนาเดียวกันหรือไม่ ไม่ได้มีปัญหาใดๆ การตั้งใจสวดมนต์เป็นสากล

(เอกสารอ้างอิง : David Eisenberg : Unconventional Medicine in The US, New England Journal of Medicine, Jan 28 1993 : John Langone : Alternative Therapies, Challenging The Mainstream, Time (special issue) Fall, 1996; Christian Science Monitor, Oct. 12, 1995 : Duane Elgin : Global Consciousness Change. May, 1997; Larry Dossey : Prayer is Good Medicine, 1996)

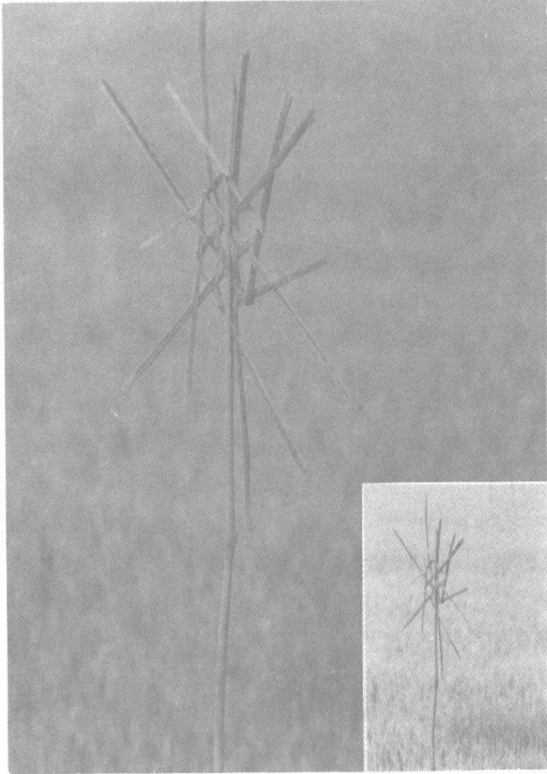
ตัดทอนจาก นสพ.สยามโพสต์

(ต่อจากหน้า ๓๙)

ข้อแนะนำเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี มีจิตใจสงบ เข้าใกล้ธรรมชาติ มีความรักและความโอบอ้อมอารี

๑. เคี้ยวอาหารให้ละเอียด (๕๐ ครั้งต่อคำ) เพื่อให้ย่อยง่าย ไม่เป็นภาระแก่กระเพาะและระบบย่อยอาหาร
๒. เข้านอนไม่เกิน ๔ ทุ่ม และตื่นตี ๔ หรือ ตี ๕
๓. ตื่นขึ้นแล้วทำจิตใจให้บริสุทธิ์ จะสวดมนต์ไหว้พระ หรือนั่งสมาธิแล้วแต่ชอบ จากนั้นออกกำลังกาย แดงด้วยการเดินเท้าเปล่าบนหญ้าหรือพื้นดิน ให้ถูกแสงแดดอ่อนๆ หรือไม่ก็ทำควมสะอาดบ้าน ทำความสะอาดทั้งกายทั้งใจพร้อมกันไป
๔. สวมเสื้อผ้าที่ทำจากพืช เช่น ผ้าฝ้าย ควรหลีกเลี่ยงผ้าจากใยสังเคราะห์
๕. ไม่ควรใช้เครื่องสำอาง หรือน้ำหอม ซึ่งผลิตจากสารเคมี แม้แต่ยาสีฟัน ก็ควรใช้ยาสีฟันที่ทำจากเกลือ จากสารส้มจะดีกว่า
๖. อย่าดูทีวี หรือเล่นเครื่องคอมพิวเตอร์มากเกินไป
๗. ไม่ควรใช้เครื่องทุ้ม เต้าไฟฟ้า หรือไมโครเวฟ ให้ใช้เตาถ่าน เตาแก๊สจะดีกว่า
๘. ปลุกต้นไม้มาก ๆ หัดฟังเสียงนกร้องเกี่ยวกับเสียงบ้าง หาโอกาสเข้าป่าปีละหลาย ๆ ครั้ง
๙. อย่าอาบน้ำร้อน ให้อาบน้ำเย็น ถ้าจะใช้ความร้อน ให้ใช้ผ้าขนหนูชุบน้ำร้อนถูตัวให้ทั่วทั้งเข้าเย็น
๑๐. มองทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความรักและขอบพระคุณ ให้สำนึกว่าเราเป็นหนี้บุญคุณต่อทุกคน และทุกสิ่งทุกอย่างในโลก
๑๑. ให้ขอบคุณอาหารทั้งก่อนและหลังกินอาหาร
๑๒. รักษาหน้าใจคนใกล้ชิด คือพ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ พี่ น้อง ลูก หลาน เพื่อน ติดต่ออย่าให้ขาด
๑๓. ร้องเพลงเพราะ ๆ ทุกวัน ไม่รู้จะร้องเพลงอะไร ร้อง Happy Birthday ให้กับตัวเองทุกวันก็ยังได้
๑๔. ตั้งใจว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขทุกวัน สุขทั้งกายสุขทั้งใจ

มุมมองภาพ

คอลัมน์ **มุมมองภาพ** นี้ เป็นข้อเสนอของธรรม-ปราโมทย์ กัลยาณมิตรของ **เสถียรธรรม** ซึ่งเห็นความสำคัญของการรักษาสุขภาพกายให้แข็งแรงเพื่อเป็นพื้นฐานในการเจริญภาวนาได้อย่างเต็มที่ ให้ถึงพร้อมทั้งด้านกาย คีล จิต ปัญญา ในสังคมที่เต็มไปด้วยมลพิษทั้งในเมืองและกำลังขยายตัวไปสู่ชนบท โดยรับอาสาจะเลือกสรรข่าวสารและคำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพมากำหนดแก่เพื่อนสมาชิกเป็นประจำนับแต่บัดนี้ไป

“ชีวิตจิต”

การใช้ชีวิตอย่างเข้าใจธรรมชาติ

การปฏิบัติตามแนวชีวิตจิต

ชีวิตจิตจะมุ่งเน้นการสร้างสุขภาพกายและใจก่อน โดยการใช้อาหารสุขภาพ การใช้เครื่องอุปโภคบริโภค ที่มาจากธรรมชาติ หรือใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และชีวิตความเป็นอยู่ก็ต้องเป็นไปตามธรรมชาติ คือ ใช้ชีวิตที่บริสุทธิ์และเรียบง่าย และโดยเหตุที่สังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปยึดเรื่องวัตถุนิยมมากมายเหลือเกิน เราจึงควรพยายามละเรื่องวัตถุนิยมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สิ่งไหนที่จะเปลี่ยนความหลงผิดของสังคมได้ ก็ให้เปลี่ยน ถ้าเปลี่ยนไม่ได้ ก็อย่าไปยึดติดกับสังคมนั้น

ชีวิตที่เป็นไปตามธรรมชาติจะเป็นชีวิตที่มีอายุยืนแข็งแรงมีความสุขสดชื่นตลอดเวลา นี่คือการปฏิบัติทางกาย การปฏิบัติทางใจ เป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือความสงบ ความสงบทางกายซึ่งอาศัยธรรมชาติเป็นปัจจัยจะทำให้เกิดความสงบทางใจ เกิดปัญญามองเห็นสังขารของโลกและชีวิต จุดสูงสุดของสังขารธรรมนี้ คือความหลุดพ้น ซึ่งแต่ละคนย่อมมีหนทางและแนวทางเป็นของตนเอง ชีวิตจิตสัญญาไม่ได้ว่า เราจะพาคุณไปถึงจุดนั้น แต่เราสัญญาได้ว่า ถ้าคุณปฏิบัติตามแนวของชีวิตจิต ชีวิตจิตจะเป็นผู้เปิดประตูซึ่งนำไปสู่ความ หลุดพ้นอันนี้ ประตุนั้นชีวิตจิตจะเป็นผู้นำคุณไปถึงได้ง่ายกว่าวิธีอื่น แต่เมื่อคุณเข้าประตูไปแล้ว ก็อยู่ที่ตัวคุณเองว่าคุณจะเดินไปถึงความหลุดพ้นนั้นได้เร็วช้าประการใด

(อ่านต่อหน้า ๓๘)

มองลอดหน้าต่างวัด

คลอดแล้ว พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสงฆ์ ให้ ๒ สถาบันเคียงบา รัฐ-เป็นอิสระ

พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสงฆ์ใกล้คลอดแล้ว หลังรอมมา ๓๐ ปี กรรมาธิการร่วม ๒ สภาลงมติรับรอง เตรียมเสนอ นายกรัฐมนตรี ทูลเกล้าฯ ถวายให้ ทรงลงพระปรมาภิไธยเร็ว ๆ นี้

เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม นายสุทัศน์ ทิวทอง ผู้อำนวยการกองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เปิดเผยถึงความคืบหน้าร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่า สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบตามที่คณะกรรมการร่วมทั้ง ๒ สภาเสนอแก้ไขมาตรา ๗ จากข้อความเดิมที่ระบุว่า มหาวิทยาลัยไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ โดยแก้ไขเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ โดยจะไม่กระทบถึงความ เป็นอิสระในการบริหารงาน

นายสุทัศน์กล่าวว่า สาระสำคัญของร่างกฎหมายนี้คือ ทำให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งมีกฎหมายรองรับในการบริหารจัดการเหมือนมหาวิทยาลัยทั่วไป หลังจากก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ แต่ยังไม่เคยมีกฎหมายรองรับ ทำให้เกิดปัญหาการ รับรองสถานภาพบัณฑิตไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เช่นมหาวิทยาลัยทั่วไป ทั้งนี้กฎหมายได้ระบุให้ มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งจัดให้บริการทางวิชา-

การพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุ สามเณร และ ประชาชนทั่วไป รวมทั้งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

นายสุทัศน์กล่าวอีกว่า ทั้ง ๒ มหาวิทยาลัย สามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาเอก โดยถือเป็น มหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านพุทธศาสนา มีสภา มหาวิทยาลัยรับผิดชอบเรื่องการบริหารงานที่จะเป็น อิสระคล้ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส.) และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ส่วนสถานภาพอาจารย์ ผู้สอน จากเดิมที่เป็นเฉพาะอาจารย์สอนธรรมดา สามารถดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์และ ศาสตราจารย์ ซึ่งจะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ เข้ามาเป็นอาจารย์สอน ซึ่งแต่เดิมขาดแคลนมาก ส่วนด้านเงินเดือนค่าตอบแทนขึ้นกับมหาวิทยาลัย เป็นผู้กำหนด

“กฎหมายนี้จะทำให้พระภิกษุที่จบปริญญาตรี และไปเรียนต่อต่างประเทศ โดยเฉพาะอินเดีย หันกลับมาเรียนในมหาวิทยาลัยทั้ง ๒ แห่งแทน จากนั้นไปรัฐสภาจะส่งร่าง พ.ร.บ. กลับคืนให้นายกรัฐมนตรี นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป คาดว่าภายในสัปดาห์ นี้ รัฐสภาจะนำส่งถึงมือนายกรัฐมนตรี การผ่าน พิจารณาคั้งนี้ถือว่าเป็นผลงานชิ้นสำคัญของรัฐบาล และเป็นที่พอใจของวงการสงฆ์เพราะได้พยายาม ผลักดันมานานกว่า ๓๐ ปีแล้ว”

จาก นสพ.มติชน

บ้านเมืองวิกฤต

พระทั้วประเทศสวคณนค้ช้วย

สมเด็จพระสังฆราชทรงปรารภการที่ประชาชน ประสบกับภาวะด้านเศรษฐกิจของบ้านเมือง ต่างได้รับความเดือดร้อนไม่สบายในปัญหาต่างๆ ทรงมี พระดำริให้คณะสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เพื่อให้ ประชาชนได้นำเอาอานุภาพของพระพุทธมนต์เป็น การเรียกขวัญกำลังใจให้ประชาชนชาวไทย มีสติและ ปัญญาร่วมใจสามัคคี แก้ปัญหาที่ขัดข้องนั้นให้เบา

บางและพ้นไปด้วยความสวัสดิ โดยกำหนดให้คณะ สงฆ์ทุกวัดทั่วประเทศ พร้อมใจกันประกอบพิธีเจริญ พระพุทธมนต์และอธิษฐานจิต เพื่อความเป็นสิริ- มงคลของชาติและประชาชน ในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๐ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ยืนยันคำตัดสินโทษคดี

โจนาธาน ดูดี ซึ่งถูกตัดสินลงโทษในข้อหาสังหาร ๙ ศพ ที่วัดพุทธศาสนาใกล้เมืองฟีนิกซ์ในปี ๒๕๓๔ พายการอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาเดือนมิถุนายนนี้ อลัน เดอร์โซวิทซ์ ศาสตราจารย์ทางกฎหมายจากฮาวาร์ด ซึ่งเป็นผู้ยื่นอุทธรณ์แย้งว่า ดูดี คนเข้าเมืองชาวไทย ไม่เข้าใจ “สิทธิมารินดา (Marinda right) ของตนเอง (สิทธิที่จะไม่พูดหรือสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากนักกฎหมาย)” เมื่อตำรวจเหล่านั้นอ่านให้เขาฟัง

ดูดี ถูกศาลตัดสินลงโทษในปี ๒๕๓๖ จากการฆ่าพระสงฆ์ ๖ รูปและประชาชนอีก ๓ คนที่วัดผู้ตายทั้งหมดถูกยิงที่ศีรษะด้านหลังด้วยปืนไรเฟิลกระบอกหนึ่ง โดยที่น้องชายของ ดูดี ก็เรียนอยู่ที่วัดนั้น

ผู้อุทธรณ์กล่าวว่า ตำรวจ “ลดความสำคัญของการเตือนให้ตระหนักถึงสิทธิมารินดา” ก่อนเริ่มต้นการสอบสวนผู้ต้องหา ๑๒ ชม. ดูดี ยังเด็ก (เวลานั้นเขาอายุ ๑๗ ปี) และข้อเท็จจริงที่ว่าภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาแรกของเขาผู้อุทธรณ์เตือนศาลให้ใช้กรณีของดูดี แสดงให้เห็นว่า ระบบยุติธรรมต้องใช้มาตรฐานในการประเมินการเตือนมารินดาที่สูงกว่าในกรณีของผู้ใหญ่แต่ศาลอุทธรณ์โรโซเนียนกรานคำตัดสินลงโทษดูดี หลังจากการยืนยันว่า จากเทปบันทึกเสียง ตำรวจได้เตือนเขา “ให้ความร่วมมือกับศาลในการพิจารณาคดีซึ่งดูดีตระหนักและสละสิทธิของเขาอย่างมีสติ-สัมปชัญญะ”

๙ ตุลาคม ๒๕๔๐

เรื่อง ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์
เรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ตามที่คณะรัฐมนตรีลงมติเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ให้รัฐบาลไทยเสนอชื่อนายปรีดี พนมยงค์ไปยัง UNESCO เพื่อให้หน่วยงานนั้นประกาศชื่อท่านว่าเป็นบุคคลสำคัญระดับโลก ในโอกาสชาตกาลของท่านครบศตวรรษ ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ นั้น ย่อมเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องเสนอชื่อดังกล่าวไปยังสำนักงานใหญ่ของ UNESCO ที่ปารีส นำยินดีที่ ฯพณฯ ติดตามเรื่องนี้จนเรื่องดังกล่าวไปถึงสำนักงานใหญ่ที่กรุงปารีสแล้ว

ในฐานะที่ข้าพเจ้าเคยทำเรื่องดังกล่าวมายังกระทรวงนี้ แต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๙ ข้าพเจ้าจึงมีความยินดียิ่ง ที่ ฯพณฯ ติดตามเรื่องที่ค้างคา มา อย่างได้ผลอันควรแก่การชมเชย

ขอแสดงความนับถือ
สุลักษณ์ ศิวรักษ์

ขอเชิญสมัครเป็นสมาชิกนิตยสาร Seeds of Peace

Seeds of Peace เป็นวารสารภาษาอังกฤษที่มีอายุยืนยาวกว่าหนึ่งศตวรรษ นำเสนอความคิดที่แปลกใหม่ทั้งด้านนิเวศวิทยา การเมือง สังคม ฯลฯ โดยนักเขียนนามกระเดื่องอย่าง Aitkin Roshi, David Loy ฯลฯ พร้อมรายงานสถานการณ์ชาวพุทธจากทั่วโลกในเครือข่ายพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม (International Network of Engaged Buddhists : INEB) Seeds of Peace ออกรายสี่เดือน

อัตราค่าสมาชิก ๔๕๐ บาทต่อปี (US\$ 15) ต่างประเทศ ๖๐๐ บาท (US\$ 20)

ติดต่อได้ที่

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา
๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
โทรศัพท์ ๔๓๗๙๔๔๕ โทรสาร ๔๓๗๙๔๕๐

ศีลสมาตา กับความพยายาม ในการรื้อฟื้น “ภิกษุณี” ในศรีลังกา

ขวัญใจ เอ็มใจ

ระหว่างวันที่ ๑๔-๒๙ มิถุนายนที่ผ่านมา คณะแม่ช้ไทยกว่าสิบท่านได้เดินทางไปยังประเทศศรีลังกา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและทัศนคติในการทำงานเพื่อสังคมกับคณะนักบวชหญิงของศรีลังกา และประเด็นหนึ่งที่คณะนักบวชหญิงของศรีลังกากำลังให้ความสนใจกันมากในขณะนี้คือ การฟื้นฟูเพื่อที่จะให้มีภิกษุณีขึ้นอีกครั้ง

การเดินทางไปประเทศศรีลังกาของคณะแม่ช้ไทยในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการประสานงานระหว่างสถาบันแม่ช้ไทยกับสถาบันธรรมะเวที อันเป็นองค์กรเอกชนของศรีลังกา ซึ่งทำงานด้านศาสนาและการพัฒนา สนับสนุนทั้งแม่ช้และพระในการทำงานช่วยเหลือสังคม คณะแม่ช้ไทยทั้ง ๑๑ ท่านที่เดินทางไปในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นแม่ช้ ผู้ใหญ่ระดับเจ้าสำนักอาทิ แม่ชีวิไล เลขาสถาบันแม่ช้ไทย แม่ชีสโรชา รองประธานสถาบันฯ รวมทั้งแม่ช้ที่เป็นเจ้าสำนักในจังหวัดต่างๆ เช่น แม่ช้ดินอม หัวหน้าจังหวัดนครราชสีมา แม่ช้ยุพิน หัวหน้าจังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้งแม่ช้คັນสนีย์ เสถียรสุด แห่งเสถียรธรรมสถาน

“นักบวชหญิงในประเทศศรีลังกา เรียกว่า ทะสะศีละมาตา หมายถึง ผู้หญิงที่รักษาศีลสิบบรรูปแบบของศีลสมาตาก็เหมือนแม่ช้ไทย ปลงผม และมีข้อวัตรเหมือนกัน เพียงแต่ท่านนุ่งห่มผ้าสีลึกลับ” แม่ช้คັນสนีย์กล่าวพร้อมทั้งให้ความรู้ว่า การเรียกขื่อนักบวชหญิงในแต่ละประเทศนั้นจะแตกต่างกันไป ในไทยเรียกแม่ช้ ที่เขมรเรียก ดอนชี ส่วนลาวเรียก แม่ช้ขาว และศรีลังกาเรียก ทะสะศีละมาตา หรือศีลสมาตา

และทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็เป็นนักบวชหญิงในฝ่ายเถรวาทซึ่งในปัจจุบันไม่มีภิกษุณีแล้ว

“การไปเยี่ยมสำนักของทะสะศีละมาตาในศรีลังกาถือเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นในการทำงานของนักบวชหญิงทางฝ่ายเถรวาทด้วยกัน เราพบว่านักบวชหญิงในประเทศอื่นก็ทำงานหนักและยากลำบากไม่น้อยไปกว่าแม่ช้ไทยเลย” เมื่อเรียนถามถึงสถานภาพและการยอมรับแม่ช้คັນสนีย์กล่าวว่า ศีลสมาตาได้รับการยอมรับค่อนข้างมากโดยเฉพาะจากชาวบ้านในชนบท และส่วนใหญ่ก็จะมีสำนักเป็นของตัวเองแยกออกจากวัดจากพระโดยสิ้นเชิง

“วันหนึ่งคณะแม่ช้ไทยได้ไปพบท่านสุมิตราเยเนสซารี ซึ่งเป็นศีลสมาตาที่มีประสบการณ์ มีความรู้ มีพรรษามากกว่า ๕๐ พรรษา ท่านเป็นผู้ที่ศีลสมาตาทั้งหลายให้การเคารพนับถือว่าเป็นครูบาอาจารย์ และท่านยังเป็นนักบวชหญิงเพียงท่านเดียวในท่ามกลางพระเถระผู้ใหญ่ทั้งหมด ๑๖ ท่านของเถรสมาคมของศรีลังกาจะเห็นว่าท่านมีศักยภาพมากถึงขนาดที่รัฐบาลยอมรับท่านเข้าไปเป็นสมาชิกเถรสมาคมเลยทีเดียว”

ภายหลังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานเพื่อสังคมของนักบวชหญิงทั้งสองฝ่าย ท่านสุมิตราก็เล่าถึงข่าวคราวที่ปรากฏว่า มีศีลสมาตาของศรีลังกาจำนวนหนึ่งเดินทางไปยังพุทธคยา ประเทศอินเดีย เพื่อเข้าพิธีบวชเป็นภิกษุณี

“ท่านสุมิตราเล่าว่า ศีลสมาตาเหล่านั้นทำ

พิธีบวชโดยสงฆ์ทั้งสองฝ่ายคือ ภิกษุสงฆ์ของฝ่ายเถรวาทและภิกษุณีของฝ่ายมหายาน เพราะทางเถรวาทเราไม่มีภิกษุณี ขาดช่วงหายไปนานแล้ว แต่ด้วยความตื่นตัวของทะสะศีละมาตาเหล่านั้น ที่อยากจะให้ภิกษุณีกลับคืนมาในสังคมอีกครั้ง เพราะคิดว่าเป็นการช่วยสังคมอย่างมาก ถ้านักบวชหญิงที่มีคุณภาพกลับคืนมา ท่านสุมิตราเองก็อยู่ในเหตุการณ์ที่พุทธคยานั้นด้วย แต่ท่านไม่ได้ร่วมบวชด้วย”

“ท่านเผยว่า เหตุผลที่ท่านเลือกที่จะไม่บวชเป็นภิกษุณีในตอนนั้น เพราะท่านคิดว่าการบวชเป็นภิกษุณีที่พุทธคยาครั้งนั้นจะยังไม่เป็นผลดีต่อศีละมาตาในศรีลังกาทั้งหมด” แม้ซีคันสนีย์แล้วว่า “เราจึงเรียนถามต่อไปว่า แล้วท่านคิดว่าอะไรที่จะเป็นผลดี ท่านตอบว่า เมื่อกลับมาจากพุทธคยา ท่านและคณะทำงานพระภิกษุบางรูปของศรีลังกาที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักบวชผู้หญิง ได้วางแผนการทำงานให้ความรู้โดยจัดทำหลักสูตรการศึกษาเบื้องต้นระยะเวลาประมาณหกเดือน เพื่อคัดศีละมาตาจากทั้งหมดสามพันกว่าคน ให้เหลือเพียงสามสิบกว่าคน แล้วมาอยู่รวมกัน ณ สถานที่ที่ได้เตรียมไว้เพื่อการนี้ ให้ความรู้ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปริเวท”

และเมื่อก่อนวันเข้าพรรษาที่ผ่านมาเมื่อองทะสะศีละมาตาทั้ง ๓๕ ท่านก็ได้เริ่มเข้ารับการศึกษาอบรมกันมาแล้ว

“นอกจากจะเรียนธรรมะแล้ว ศีละมาตาเหล่านั้นยังต้องเรียนคอมพิวเตอร์ เรียนภาษาอังกฤษ

ด้วย ทั้งนี้เพราะท่านสุมิตราและคณะทำงานเห็นว่าต้องเรียนไปเพื่อจะเอาตัวเองออกไปสู่สังคมข้างนอกได้อย่างมีศักยภาพจริง ๆ คณะทำงานยังบอกว่าตลอดหกเดือนที่มาอยู่ด้วยกันนี้ ยังมีคอร์สสั้น ๆ จัดอบรม ทั้งเรื่องสมานไมตรี การจัดการ การทำงานสังคม สงเคราะห์ แล้วก็ต้องมีการคัดเลือกกันต่ออีก จนกระทั่งคัดเลือกเอาเฉพาะที่มีศักยภาพจริง ๆ จึงจะจัดให้มีการบวชเป็นภิกษุณี”

คณะผู้ทำงานได้มีการศึกษาในพระไตรปิฎกอย่างละเอียดและมั่นคงเป็นอย่างมากกับการทำงาน เพื่อให้มีภิกษุณีขึ้นอีกครั้ง แม้ซีคันสนีย์แล้วว่า ท่านสุมิตราและคณะทำงานยังกล่าวอีกว่า ภิกษุณีของเถรวาทจะต้องกลับมาและอย่างถูกต้องด้วย ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องยากและมีเสียงที่ไม่สนับสนุนอยู่ด้วย คณะทำงานยังหวังว่า ถ้าศรีลังกามีภิกษุณีที่ถูกต้องแล้ว ก็อาจจะส่งมาบวชให้แม่ซีไทย เพราะสมัยหนึ่งพระอุบาลีจากประเทศไทยก็เคยเดินทางไปศรีลังกาเพื่อฟื้นฟูสยามวงศ์และบวชภิกษุให้ที่นั่นมาแล้ว

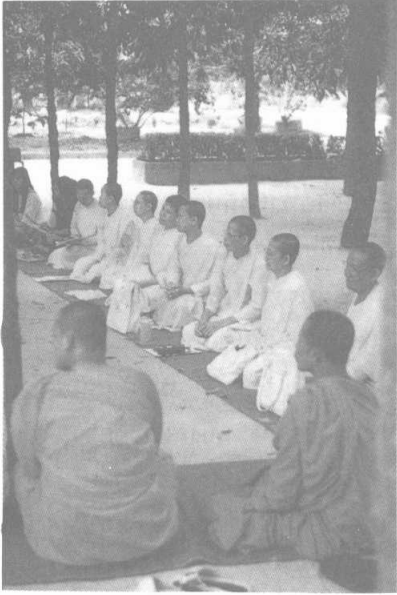
“ตลอดเวลาที่สนทนาแลกเปลี่ยนกัน จะเห็นว่าท่านสุมิตราเน้นย้ำถึงเรื่องของคุณภาพและคุณธรรมของภิกษุณีมากกว่าเรื่องที่จะมีกฎหมายมารองรับ และท่านก็ได้พูดถึงแต่การเปลี่ยนรูปแบบของนักบวชหญิง ที่แค่เปลี่ยนจากการเรียก “ศีละมาตา” มาเป็น “ภิกษุณี” เท่านั้น

ในตอนท้ายของการสนทนา คณะแม่ซีไทยได้ขอใ้งานของทะสะศีละมาตาของศรีลังกาประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะไม่ว่าผู้หญิงที่ไหน กลุ่มใด ชาติใดก็ตามในโลกนี้ หากได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้มีศักยภาพและได้รับการสนับสนุนให้ได้ทำงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมแล้ว นั้นย่อมหมายความว่า “ผู้หญิงและเด็ก” ทั่วโลกก็จะ “รอด” ไปด้วยนั่นเอง

(รักษาตัวสะกดตามต้นฉบับ)

จากนิตยสาร *สารคดี*

ฉบับที่ ๑๕๐ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๐

ที่ทางใหม่

สำหรับ

แม่ชีไทย

๖๖แม่ชีหลายคนพูดตรงกันว่า คำถามที่มักได้ยินเป็นประจำก็คือ “บวชเพราะออกหักหรือ?” และผู้ถามจำนวนไม่น้อยก็เป็นพระเสียด้วย นำแปลกใจก็ตรงที่พระส่วนใหญ่ไม่ได้บวชเพราะออกหัก แต่เหตุใดจึงมักคิดว่าผู้หญิงบวชด้วยเหตุผลที่ต่างไปจากท่าน ทั้งๆ ที่แม่ชีที่เราพบเห็นทั่วไปในเมืองไทยนั้น มีทุกวัย ไม่ผิดไปจากพระเลย

มองในแง่หนึ่งก็มีเหตุผลอยู่เหมือนกันที่คิดว่า การที่ผู้หญิงสักคนหนึ่งจะยอมปลงผมบวชชื่อนั้นแสดงว่าต้องมีเรื่องร้าย (หรือเรียกให้ทันสมัยว่า “วิกฤตการณ์”) เกิดขึ้นกับตนมาก่อน และเรื่องร้ายอะไรจะหนักหนาสาหัสสำหรับผู้หญิงหากไม่ใช่ปัญหาครอบครัว ในกรณีผู้ชายนั้นดูจะเป็นเรื่องธรรมดาหากใครคนหนึ่งจะบวชพระ เพราะเรามีธรรมเนียมบวชเรียนสำหรับผู้ชายที่อายุ ๒๐ ปีขึ้นไปอยู่แล้ว แม้เวลานี้จะมีคนบวชพระน้อยลงแล้ว แต่ในชนบทหรือแม้แต่ในเมืองใหญ่ ถ้าจะมีใครบวชพระ ก็ไม่ค่อยมีคนตั้งข้อสงสัย ตรงกันข้ามกลับอนุโมทนาด้วยซ้ำ

การที่ผู้คนมีสีหน้าแปลกใจเวลาเห็นผู้หญิงบวชชี ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะเราไม่มีธรรมเนียมว่าผู้หญิงจะต้องบวชชีเมื่อถึงวัยสมควรอย่างผู้ชายนั่นเอง ที่น่าคิดก็คือ ทั้งๆ ที่เราไม่มีธรรมเนียมดังกล่าว แต่

เมืองไทยกลับมีแม่ชีอยู่ถึง ๓๐,๐๐๐ คน แม้วตัวเลขดังกล่าวจะเป็นแค่ ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนพระไทย แต่ก็ยังเป็นจำนวนไม่น้อยเลยเมื่อเทียบกับบางประเทศที่ให้ความนับถือแก่สถาบันแม่ชีมากกว่าไทย เช่น ประเทศศรีลังกา แสดงว่าผู้หญิงไทยยังเห็นว่าพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งและมีความหมายมากพอที่ตนจะสละชีวิตครองเรือนได้ ทั้งๆ ที่รู้อยู่แก่ใจว่าสถานะแม่ชีนั้นออกจะต่ำในสายตาของคนทั่วไป

น่าเสียดายที่สังคมไทย ไม่ได้คิดที่จะนำศักยภาพของแม่ชีซึ่งมีศรัทธาแรงกล้าเหล่านี้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากไปกว่าการเป็น “ผู้รับใช้พระ” จริงอยู่ การเป็นผู้รับใช้พระนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่าในตัวเอง แต่ศักยภาพของแม่ชีมีเกินกว่านั้นมาก เพียงแค่แม่ชีมีโอกาสบำเพ็ญภาวนาทางจิต (แทนที่จะถูกจำกัดให้ “ปฏิบัติธรรม” ในโรงครัว) อย่างจริงจัง ก็จะช่วยพระศาสนาและสังคมไทยได้มาก “เพราะปัจจุบันมีผู้หญิงหันหน้าเข้าวัดมากขึ้น คำชี้แนะในด้านชีวิตจิตใจจากแม่ชีที่มีประสบการณ์ในทางธรรม ย่อมจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้หญิงเหล่านั้น และอาจจะเข้าถึงชีวิตจิตใจได้ดีในฐานะที่เป็นผู้หญิงด้วยกัน โลกทุกวันนี้มีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น อายุห่างกันเพียงแค่ ๑๐ ปี แม้จะเป็นเพศเดียวกัน ก็มีช่องว่างมากจนเข้าใจกันไม่ได้ง่ายๆ นับประสาอะไรกับคนต่างเพศ ตรงนี้เองที่ทำให้พระมีข้อจำกัดในการสอนธรรมแก่ผู้หญิง (มีโยจะต้องพูดถึงอุปสรรคด้านพระวินัย) ดังนั้นการ

มีแม่ชีมาเป็นผู้สอนธรรม จึงสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทย ใครที่วิตกว่าพระกำลังมีน้อยลง ยิ่งต้องคิดหาทางให้แม่ชีมามีบทบาทในการสอนธรรมมากขึ้น อย่างน้อย ก็เป็นการแบ่งเบาภาระของพระที่สำคัญไม่น้อยกว่าการทำอาหารถวายพระ

เป็นเรื่องน่าคิดว่าเหตุใดผู้คนส่วนใหญ่จึงไม่ได้ให้ความสำคัญแก่สถาบันแม่ชีเท่าใดนัก ทั้งๆ ที่สังคมไทยให้คุณค่าอย่างมากกับการปฏิบัติธรรม (อย่างน้อยก็โดยคำพูด) คำตอบอาจจะเป็นเพราะว่าเราไม่ค่อยจะคิดกันว่าผู้หญิงบวชชีเพราะต้องการปฏิบัติธรรม ส่วนใหญ่เรามักก็ทักท้วงเอาว่า คนที่มาบวชชีนั้นเพราะอกหัก หลีกลอย คอยงาน แต่ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่เรอาจลืมนึกถึงก็คือ แม่ชีจำนวนมากทีเดียวที่บวชกันคนละหลายๆ ปี คนเราจะอกหัก หลีกลอย คอยงานนานขนาดนั้น เขียวหรือ นาคิดทีเดียวว่า หากมีการสำรวจอายุพรรษาของพระและแม่ชีทั่วประเทศ เราอาจพบว่าพระที่บวชประเดี๋ยวประด๋าว (๓ วันถึง ๓ เดือน) มีสัดส่วนมากกว่าแม่ชีก็ได้

จริงอยู่ ภาพแม่ชีที่คอยเรียโรตามบ้านเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้แม่ชีมีภาพพจน์ไม่สู้ดีนักโดยเฉพาะในสายตาของคนเมือง แต่ถ้าเราติดยึดกับภาพนี้มากเกินไปก็จะทำให้เรามองข้ามคุณค่าของสถาบันแม่ชีไปได้ง่ายๆ ผลเสียก็จะตกอยู่กับพระศาสนาและสังคมไทย เพราะทัศนคติเช่นนี้แหละ คอยเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้เราคิดพัฒนาหรือจุดค้นศักยภาพของสถาบันแม่ชีเพื่อให้เกิดประโยชน์กว้างไกล นำอินดีก็ตรงที่ปัจจุบันมีพระจำนวนมากขึ้นที่พยายามเปิดโอกาสให้แม่ชีได้พัฒนาความสามารถขึ้นมา ทั้งในทางปริยัติและปฏิบัติ ส่วนแม่ชีก็มีความพยายามที่จะฝึกฝนกันเอง และเข้าไปมีบทบาทสงเคราะห์ผู้อื่นมากขึ้น แต่สถาบันแม่ชีคงจะมีสถานะดีขึ้นกว่านี้ได้ยากหากว่าสังคมไทยโดยรวมยังไม่พร้อมที่จะเปิดโอกาสให้แม่ชีมีบทบาทสร้างสรรค์มากกว่าที่เป็นอยู่

โอกาสดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มด้วยการกลับมาสำรวจตรวจสอบทัศนคติของเราเกี่ยวกับแม่ชีอย่างจริงจัง ที่เราไม่เห็นคุณค่าของแม่ชีอาจเป็นเพราะว่าโดยส่วนลึกเรารู้สึกว่าคนยากคนจนและมีอคติกับผู้หญิง การที่แม่ชีจำนวนมากมีพื้นเพมาจากชนบทหรือจากระดับล่างของสังคม เป็นสาเหตุหนึ่งใช้ใหม่ที่ทำให้เราไม่เห็นแม่ชีอยู่ในสายตา ยกเว้นแม่ชี

ที่มาจากแวดวงคนชั้นสูงหรือคนมีเงิน แต่คำถามมีอยู่ว่า ผู้ชายที่มีพื้นเพจากชนบทหรือยากจน หากเข้ามาบวชพระ โดยที่ใครๆ ก็รู้ว่า “อกหัก หลีกลอย คอยงาน” แต่คนทั่วไปก็ยังมีความเชื่อว่า จะสามารถเจริญก้าวหน้าในทางธรรมได้ แต่เหตุใดผู้หญิงที่มีภูมิหลังและผ่านประสบการณ์เดียวกัน เมื่อมาบวชชี กลับไม่ได้รับความคาดหวังหรือความเชื่อมั่นจากคนทั่วไปว่าจะเอาดีในการปฏิบัติธรรมได้ บทบาทประการเดียวที่ผู้คนเห็นว่าเหมาะสมคือทำครัวหรือออกแรงกายช่วยงานวัดเท่านั้น คำตอบเห็นจะอยู่ที่ อคติที่ว่าผู้หญิงทำได้เพียงเท่านั้น ขณะที่ผู้ชายทำได้มากกว่า

อคติดังกล่าวแพร่หลายในสังคมไทยเพียงใด ก็ดูได้จากสถานะอันย่ำแย่ของสถาบันแม่ชี แต่การเรียกร้องให้คนทั่วไปสลัดทิ้งอคติดังกล่าวก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายที่จะประสบผล และอาจดูเป็นการเรียกร้องที่มากเกินไป เพราะไม่มีอะไรที่จะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเขาคิดผิด ด้วยเหตุนี้เองการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคมเกี่ยวกับแม่ชี จะต้องเริ่มต้นด้วยการแสดงให้คนทั่วไปเห็นว่าแม่ชีมีศักยภาพมากกว่าที่เขาคาดคิด นั้นหมายความว่าแม่ชีจะต้องเคียวเชิญกันเองให้หนักขึ้น และใช้โอกาสที่มีอยู่น้อยนิดนั้น สร้างประโยชน์แก่สังคมให้ได้มากที่สุด ขณะเดียวกัน ผู้ที่เชื่อมั่นในศักยภาพของสถาบันแม่ชีก็จะต้องหาทางขยายโอกาสดังกล่าวให้กว้างขึ้น โดยเริ่มจากขอบเขตที่ตนทำได้ จะในวัดของตนหรือในชุมชนของตนก็แล้วแต่

ในยามที่สถาบันสงฆ์กำลังอ่อนเปลี้ยอย่างทุกวันนี้ การช่วยกันเสริมสร้างสถาบันแม่ชีให้เข้มแข็งเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้พระศาสนากลับมามีความหมายในสังคมอีกครั้งหนึ่ง และขณะเดียวกันอาจเป็นการ “จุด” สถาบันนี้ให้กระเดื่องขึ้นมาได้บ้าง ความจริงในทางโลกนั้นมีอยู่ว่า กิจการใดที่ถูกผูกขาดโดยคนเพียงกลุ่มเดียว มักจะเสื่อมโทรมลงได้ง่ายๆ ขณะที่ธุรกิจที่มีการแข่งขันกันมักก่อให้เกิดบริการที่มีคุณภาพข้อเท็จจริงดังกล่าวดูเหมือนจะใช้ได้กับการพระศาสนาในปัจจุบันซึ่งกำลังถูกผูกขาดโดยคณะสงฆ์ ถ้าสังคมไทยมีทางเลือกมากกว่าหนึ่ง ของเดิมก็อาจเลิกนั่งนอนใจ และกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเองให้สมสมัยกับเขาบ้างก็ได้

หลักเกณฑ์ปฏิบัติ สำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรม

๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสารนิยกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม **โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ**

๒) การให้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของ **ภิกษุ สามเณร และแม่ชี** เป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบและเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็น **ฆราวาส**นั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่ ตู้หนังสือเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนน สมเด็จพระยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐ ธนาณัติสั่ง จ่าย นายวรวงษ์ เวชชาลินทร์ ป.ณ. คลองสาน

เล่าเรื่องในไตรภูมิ

เสฐียรโกเศศ

หนา ๑๓๐ หน้า

ราคา ๖๘ บาท

ไตรภูมิ พระร่วงเป็นหนังสือเก่าแก่ที่สุดของไทยรองจากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงที่ยังหลงเหลือรอดมาถึงปัจจุบัน ว่ากันว่าเป็นแหล่งที่มาสำคัญของความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ที่คนไทยรู้จักดี เชื่อว่าหลายคนคงรู้จักไตรภูมิเพียงเท่าที่กล่าวมาผมเองก็เช่นกัน ตราบจนเมื่อไม่นานมานี้ มีโอกาสได้อ่าน บทธรรมกถาของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) เกี่ยวกับเรื่องไตรภูมิ (หนังสือชื่ออะไรก็จำไม่ได้เสียแล้ว) จึงได้ความรู้และมุมมองกว้างขึ้นอีกมาก หากเล่มนั้นเน้นไปที่การอธิบายในแง่หลักธรรม เป็นสำคัญ

จนถึงเมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ยิ่งแน่ใจว่าสำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษา เพื่อเข้าถึงภูมิธรรมดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทย

แล้ว หากควรละเลยต่อการศึกษาไตรภูมิทั้งทางตรงหรือทางอ้อมไม่ เพราะนอกจากความงดงามของภาษาที่ถูกจัดอยู่ในชั้นวรรณคดีแล้ว อิทธิพลที่ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อการเผยแพร่พุทธศาสนาในดินแดนแห่งนี้ ยังฝังรากลึกกลายเป็นความเชื่อและบรรทัดฐานทางศิลปกรรม ตลอดจนแรงบันดาลใจทางศิลปะ ประเพณีของคนไทยมาถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่า ศึกษาไตรภูมิแล้วย่อมเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้ดียิ่งขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย

แม้หนังสือเล่มนี้จะไม่ใช่ต้นฉบับ แต่คุณค่าก็หาได้ด้อยกว่ากันเท่าใดไม่ หน้าข่าวการที่เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุমানราชชน-ปราชญ์ทางไทยคดีซึ่งมีชีวิตอยู่ร่วมสมัย ร.๕-๙) นำมาเขียนแบบเล่าเรื่องอย่างพยายามย่อความให้ง่ายเข้าใจ โดยชี้ชวนให้ชมความงามแห่งวรรณศิลป์ พร้อมกับแทรกเกร็ดความรู้ในทางประวัติศาสตร์ ศาสนาและอื่นๆ อีกมากมายอย่างยากจะหาใครทำได้

นับว่าเป็นการช่วยสืบต่อความรู้อย่างเก่ากับสมัยใหม่ได้อย่างสำคัญนัก

จะเห็นได้ว่างานของท่านนั้นมักเป็นไปในทำนองนี้แทบทั้งสิ้น อันเราควรถือเอาทำที่เช่นนี้เป็นเยี่ยงอย่างในทางไม่เป็นคนลืมรากของตัวเอง ดูถูกตัวเอง โดยหันไปสู่มาทานความคิดของตะวันตกอย่างง่าย ๆ โดยไม่รู้เท่าทันข้อดีข้อเสีย จนกลายเป็นทาสของ IMF ไปแล้วในขณะนี้ ขึ้นต้นด้วยไตรภูมิ แต่ลงท้ายกับกลายเป็น IMF ไปซะแล้ว เວັງก็มิด้วยประการฉะนี้

จดหมายจากพม่า

โดย อองชานซูจี

หนา ๒๑๓ หน้า ราคา ๑๕๐ บาท

จดหมายจากพม่า นี้ เดิม อองชานซูจี เขียนขึ้นเป็นภาษาอังกฤษและตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของญี่ปุ่นฉบับหนึ่ง โดยบอกเล่าเรื่องราวความเป็นไปในพม่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่สลอร์คเข้าครอบครองบ้านครองเมืองด้วยกำลังทหาร จากมุมมองของเธอ เพื่อให้ชาวโลกได้เข้าใจสถานการณ์ของพม่าอย่างรอบด้านมากขึ้น

นอกเหนือไปจากการที่ผู้แปลได้กล่าว

ไว้แล้วในคำนำว่า เธอสามารถให้ภาพรวมของการเมืองอย่างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคม ด้วยหยิบยกเอาจากแง่มุมในชีวิตประจำวันมาอธิบายอย่างง่ายๆ ตลอดจนความงดงามของภาษาแล้ว

มีข้อนำสังเกตหลายประการหลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้กล่าวคือ

ประการแรก แม้ว่าประเด็นหลักของหนังสือจะเป็นเรื่องการเมือง แต่ผู้เขียนสามารถนำเสนอและสะท้อนภาพเหล่านั้นจากแง่มุมที่ละเอียดอ่อน เช่น ในจดหมายฉบับที่ ๖ *กำแพงคุกส่งผลสะท้อนต่อผู้ที่อยู่ข้างนอกเช่นกัน* กล่าวถึงการที่สลอร์คใช้กฎหมายความมั่นคงกักกันแก๊งจับกุมเหล่านักโทษการเมืองนั้น ส่งผลต่อครอบครัวที่อยู่เบื้องหลังเขาเหล่านั้นอย่างไรบ้าง

ประการที่สอง พม่ากับไทยมีหลายอย่างคล้ายคลึงกันมาก ไม่ว่าจะเป็นศรัทธาในพุทธศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม ตลอดจนความหลากหลายของเชื้อชาติและวัฒนธรรม เมื่อได้อ่านจดหมายที่ ๑,๒,๓,๔,๑๖,๕๐ ฯลฯ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นคือ เราดูเรื่องของเพื่อนบ้านน้อยเกินไป นอกจากถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่าพม่าคือคู่ปรับของไทย กลายมาเป็นความเกลียดชังหรือไม่ก็ดูถูกอยู่สักๆ เหมือนๆ กับที่เรา รู้สึกกับลาว เขมร เวียดนาม มาเลเซีย ดังนั้น ควรหรือไม่ที่เราจะตระหนักและก้าวให้พ้นไปจากทัศนคตินิยมที่คับแคบดังกล่าว

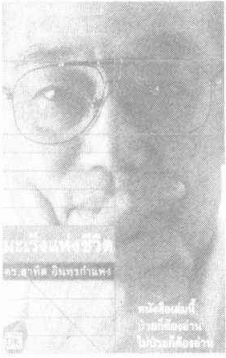
ประการที่สาม แม้ว่าเธอจะเคยได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ รวมทั้งแต่งงานกับชาวต่างชาติ ตลอดจนคุ้นเคยกับวัฒนธรรมตะวันตกไม่น้อย แต่จะเห็นได้จากข้อเขียนว่า เธอมีความภาคภูมิใจในภูมิธรรมและวัฒนธรรมของชาติตนเองอย่างไม่ดูถูกชนชาติอื่น โดยพยายามนำมาประยุกต์ใช้ให้สมสมัยอย่างน่านิยม

การที่เธอเป็นสตรีที่เปี่ยมไปคุณสมบัติของผู้นำซึ่งมักอ้างว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบุรุษเพศนั้น ไม่ใช่เรื่องสำคัญสักเท่าไร แต่การที่เธอยังคงความละเอียดอ่อนและลักษณะของเพศแม่ในท่ามกลางการคุกคามและอย่างเป็นที่ยอมรับของคนจำนวนมากนั้น นับว่าสนใจอันอาจนำมาเป็นแบบอย่างสำหรับผู้นำในยุคต่อๆ ไปเลยทีเดียว

งานรำลึก เพื่อเพื่อนมहितลเดือนตุลา

นายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงษ์และผองเพื่อนมहितลได้จัดงานรำลึกและอุทิศส่วนกุศลแด่เพื่อนมहितล ที่เสียชีวิตเนื่องจากเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ โดยมีการจัดงานดังกล่าวขึ้นที่ห้องประชุมคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ที่ผ่านมา

บทบาทของนักศึกษาหมิดลที่มีต่อกิจกรรมรับใช้สังคม นอกเหนือจากร่วมแถวขบวนในการเรียกร้องประชาธิปไตย และความเป็นธรรมในสังคมแล้ว สิ่งที่น่าประทับใจในยุคนั้นคือ วงดนตรีกรรมมาชน ซึ่งรวมนักศึกษาแพทย์ ทันตแพทย์ เกสัช กายภาพ สาธารณสุข เพลงจากยุคนั้นที่สืบทอดเป็นอุดมคติตราบนานทุกวันนี้ ได้แก่ เพลงเพื่อมวลชน เพลงชวานารำพึง และเพลงแสงดาวแห่งศรัทธา เป็นต้น

บะเร็งชีวิต

ดร.สาทิส อินทรกำแหง
๒๔๓ หน้า ราคา ๑๙๕ บาท
สำนักพิมพ์ ดวงกลม ผู้พิมพ์

ผมเข้าใจว่าการแพทย์แนวผสม-ผสมกำลังเป็นที่สนใจและยอมรับเพื่อเป็นแนวทางในการดูแลรักษาสุขภาพของคนไทยมากยิ่งขึ้น เนื่องเพราะข้อจำกัดของการแพทย์แผนปัจจุบันกำลังจมน้ำกับโรคอันเนื่องมาจากวิถีชีวิตที่ห่างไกลกับธรรมชาติ เช่น มะเร็ง แม้โรคติดเชื้อมาโรคที่เคยควบคุมได้แล้ว ก็กำลังกลับมาแผลงฤทธิ์อีก ดังเช่น

วันโรค

สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง แพทย์ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้ลงความเห็นว่าเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมของคนในปัจจุบันมีส่วนทำให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์เสื่อมถอยลงเรื่อยๆ อ.สาทิส เป็นผู้ที่บุกเบิกให้คนสนใจการดูแลสุขภาพแนวผสมผสม แกเน้นการเปลี่ยนการกินการอยู่ให้เรียบง่ายใกล้ชิดธรรมชาติซึ่งเรียกว่า “แนวชีวิต” ในหนังสือเรื่อง “มะเร็งแห่งชีวิต” อ.สาทิสพยายามอย่างยิ่งที่จะสื่อเรื่องราววิชาการอันยากให้เข้าใจง่าย เรื่องระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเป็นเรื่องเอกในเล่มนี้ แก้อธิบายว่า ระบบนี้เองที่เป็นตัวคุ้มครองป้องกันชีวิตของคนเราจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งยังสร้างและบำรุงพลังกำลังของร่างกายและจิตใจเรียกได้ว่า ทั้งชีวิตของคนเราเลยทีเดียว แล้วทำอย่างไรละครับที่จะให้ระบบภูมิคุ้มกันของเราทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง นี่เป็นสาระสำคัญต่อมาที่ไขไว้ในหนังสือเล่มนี้ นอกจากนี้ เรื่องความเข้าใจผิดหรือถึงขั้นมกมายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพก็เป็นประเด็นน่าสนใจในเล่มนี้เช่นกัน แถมพกกันด้วยบันทึกของคนไข้ ๒ รายที่ป่วยเป็นโรคร้าย (มะเร็ง) แล้วมาเข้ารับการรักษาตามแนวชีวิตแล้วประสบความสำเร็จ รายแรกเป็นเพื่อนในแวดวงของเราเอง คือพี่สุภาพร พงศ์พฤกษ์ ส่วนรายหลังนี้ถึงกลับกล่าวเลยทีเดียวว่า “ฉันตั้งใจที่เป็นมะเร็ง” เนื่องเพราะการเป็นมะเร็งของเธอทำให้เธอได้เปลี่ยนวิถีคิด เปลี่ยนทัศนคติพื้นฐานในการมองชีวิตจากเดิม ซึ่งแกคิดว่าเป็นโลกใหม่ที่มีคุณค่าและน่าอยู่สำหรับเธอ และเพื่อนร่วมทุกข์ในสังคม เพียงแค่นี้ก็รับประกันได้ว่า เล่มนี้ต้องหาอ่านกันแล้วละครับ

อีกกิจกรรมหนึ่งที่ผมเพื่อนหมิตลมีส่วนร่วม และอยู่คู่กับมือบคือ การรวมตัวเป็นหน่วยรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “หน่วยพยาบาลเพื่อมวลชน” (พมช.) ในการจัดงานพิธีรำลึกในปี นี้ นอกจากมีการเชิญญาติมิตรของผู้ล่วงลับมาแล้ว ยังได้เชิญคุณพ่อหอมเสม พรังพวงแก้ว บิดาแห่งวงการสาธารณสุขไทยที่ยืนเคียงข้างประชาชนผู้ทุกข์ยากและเส้นทางประชาธิปไตยมาด้วย ท่านได้กล่าวเปิดงานโดยย้ำถึงความดีงามของผู้ที่เสียสละชีวิตไปแล้ว ซึ่งควรได้รับการสืบทอดเพื่อสังคมที่ดียิ่งต่อไป ต่อจากนั้นพระไพศาล วิสาโล ได้แสดงธรรมกถาเรื่อง “กรณีศึกษาแห่งชีวิต” กล่าวถึงการปฏิบัติตนของผู้ที่ยังอยู่ให้สนใจในธรรมและพัฒนาตนเองด้วย

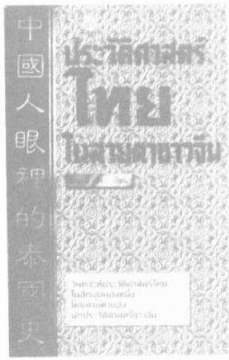
นางลักษณ์ ตรงศีลสัตย์

แนะนำหนังสือ

ประวัติศาสตร์ไทยในสายตาชาวจีน

ต้วน ลี เชิง เขียน

ราคา ๑๒๐ บาท กระดาษปกอ่อนหนา ๑๙๑ หน้า

เป็นธรรมดาอยู่อย่างนั่นเอง ที่นักประวัติศาสตร์มักอ้างเสมอว่าตนเป็นผู้ประวัติศาสตร์ โดยหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆมากมาย มาสนับสนุนความเห็นของตน จนก่อให้เกิดการวิวาทะกันในแวดวงนักประวัติศาสตร์อยู่เนืองๆ กรณีหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กรณี

คำว่า “ลานนา” กับ “ล้านนา” นับเป็นตัวอย่างหนึ่งของความสับสนอลหม่านที่นักประวัติศาสตร์เป็นเหตุตั้งนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ จึงเป็นการยากยิ่งที่จะปักใจเชื่อลงไปได้ว่า ประวัติศาสตร์ไหนเป็นจริงและไม่เป็นจริง ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยหลายประการที่จะต้องพิจารณาประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประวัติส่วนตัวของผู้บันทึกและนักประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำเราไปสู่ความจริงในอดีตอีกชั้นหนึ่งว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร หลายต่อหลายครั้งที่ผู้บันทึกและนักประวัติศาสตร์บิดเบือนข้อเท็จจริง มักเขียนออกมาเพื่อประโยชน์ทางการเมืองหรือของตนเป็นสำคัญ กรณีประวัติศาสตร์ไทยที่สอนกันในสถานศึกษาขณะนี้ เป็นตัวอย่างหนึ่งของบันทึกประวัติศาสตร์ ที่มุ่งรับใช้ฝ่ายเจ้าแต่เพียงฝ่ายเดียว

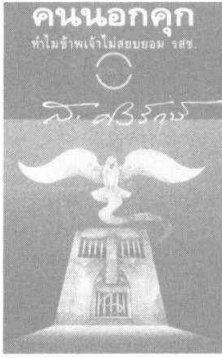
หนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทยในสายตาชาวจีน” ของอาจารย์ต้วน ลี เชิง เล่มนี้ นับเป็นข้อเขียนที่ท้าทายนักประวัติศาสตร์ร่วมสมัยอีกเล่มหนึ่ง ที่ท่านผู้นี้ได้พยายามศึกษาค้นคว้าเอกสารทางฝ่ายจีนมาอ้างอิง ตั้งแต่บทแรกไปถึงบทสุดท้าย ทำให้อาจารย์ต้วน ลี เชิง ถึงกับกล้าประกาศท้าทายนักประวัติศาสตร์ไทยว่า ประวัติศาสตร์ไทยต้องเขียนใหม่เสียแล้ว

ในทัศนะของอาจารย์ต้วน ลี เชิง มองว่า ประวัติศาสตร์ไทย มิได้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยสุโขทัยเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงอาณาจักรน้อยใหญ่ในภูมิภาคนี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประวัติศาสตร์ไทยเช่นกัน การศึกษาประวัติศาสตร์อย่างเดิมนั้น ทำให้ประวัติศาสตร์ไทยดูยิ่งใหญ่อย่างที่น่าจะเป็น โดยอาจารย์ได้ยกเอกสารอ้างอิงจากฝ่ายจีนสมัยราชวงศ์ต่างๆ ที่มาติดต่อสัมพันธ์กับอาณาจักรในแถบนี้แต่ละยุคสมัยมาเป็นข้อสนับสนุน

อย่างไรก็ตาม แม้อาจารย์ต้วน ลี เชิง จะพยายามหาหลักฐานมาสนับสนุนความเห็นของตนเพียงใดก็ตาม ในรายละเอียดของเนื้อหาที่มีข้อผิดพลาดที่นักประวัติศาสตร์สมควรจะมี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์คลาดเคลื่อนไปจากเดิม กรณีตอนที่ว่าด้วย “เชียงใหม่อาณาจักรมเหสีแปดร้อย” หน้า ๕๒ บรรทัดสุดท้ายและหน้า ๕๔ สองบรรทัดแรก อาจารย์ได้พูดถึงชาวจีนทางภาคเหนือว่า “...ทางภาคเหนือของเมืองเชียงแสน ซึ่งมีแม่น้ำโขงกับแม่น้ำวังไหลมาบรรจบกัน จึงเกิดเป็นรูปสามเหลี่ยม เรียกดินแดนนี้ว่า สามเหลี่ยมทองคำ...” ในความเป็นจริง แม่น้ำที่ไหลมาบรรจบกันกับแม่น้ำโขงที่อาจารย์กล่าวถึงคือแม่น้ำสายต่างหาก นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งของความสะเพร่า หรืออะไรก็ไม่ทราบที่นักประวัติศาสตร์มักจะมีผิดพลาดกันอยู่เสมอ ดังนั้นจะแปลกอะไรที่การบันทึกประวัติศาสตร์ของสมัยก่อนผิดเพี้ยนไป ทำให้คนรุ่นหลังต้องมานั่งถกเถียงกันเรื่องสถานที่ตั้งของเมืองต่างๆดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งนักประวัติศาสตร์ก็ควรสังวรไว้

แต่นั้น ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญมากไปกว่าเนื้อหาโดยรวมของหนังสือเล่มนี้ ที่ท้าทายให้เราตั้งคำถามกับประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาได้ไม่มากนัก

ส.มีธรรม

คนนอกคุก : ทำไมข้าพเจ้าจึงไป

สยบยอม รสช. ภาค ๒ (จบ)

ส.ศิวรักษ์ คีกริตสยาม (๑๐) + ๖๒๐ หน้า
ภาพประกอบ ราคา ๘๕๐

เป็นภาคอวสานของ*คนนอกคุก* ที่ ส.ศิวรักษ์เริ่มจับความบันทึกไว้ตั้งแต่เมื่อก่อนการรัฐประหาร รสช. เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ จนเมื่อเหตุการณ์เขม็งเกลียวขึ้นในคราวการรัฐประหารครบ ๖ เดือน ซึ่งเขาได้ก้าวออกมาวิจารณ์การทำรัฐประหารดังกล่าวอย่างรุนแรง

กระทั่งเป็นเหตุให้ถูกหมายหัวในฐานะศัตรูตัวสำคัญของ รสช. โดยในเดือนกันยายนของปีนั้น เขาได้ถูกออกหมายจับในคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และหมิ่นประมาทพลเอก คนหนึ่งซึ่งเป็นหัวเรือใหญ่ในขบวนการ รสช. ท่ามกลางเหตุการณ์ทางการเมืองที่ตึงเครียดเป็นอย่างยิ่ง ส.ศิวรักษ์ได้เลือกที่จะเดินทางออกนอกประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงจากภยันตรายคุกคามของพลพรรครสช. โดยการตระเวนไปแทบทั่วโลกเป็นเวลา ๑๔ เดือน จึงได้หวนกลับสู่มาตุภูมิเพื่อต่อสู้แก้ออกกล่าวหา ซึ่งลงเอยด้วยชัยชนะในกระบวนการของศาลสถิตยุติธรรม

คนนอกคุก ๒ เป็นช่วงของการเดินทางสู่ต่างแดนในคำรบ ๒ เมื่อ ส.ศิวรักษ์เดินทางกลับมามอบตัวสู่คดีเมื่อถึงคราวสิ้นสุดลงของระบอบ รสช. ภายหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๔ แต่การเดินทางคราวนี้ เป็นการดำเนินตามพันธสัญญาที่มีกับกัลยาณมิตรทั่วโลก ในงานสอนงานประชุมสัมมนา ตลอดจนกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างอื่น ๆ ต่อเนื่องไปจนถึงวันตัดสินคดีประวัติศาสตร์ ซึ่งในที่สุด ศาลได้พิพากษาให้เขาเป็นผู้บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากข้อกล่าวหาทั้งปวง

ตอนท้ายยังประกอบด้วยภาคผนวก อันเป็นเรื่องสืบเนื่องต่อมาจนคดีถึงที่สุด เพราะอัยการไม่ติดใจอุทธรณ์ฎีกาให้ยึดเยื่ออีกต่อไป

สาส์นจาก คณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ๑๖ สดาลัย

สืบเนื่องจากการที่ กรม.ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ให้ปตท.เข้าใช้พื้นที่ป่าในการวางท่อส่งก๊าซฯ อีกทั้งเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม นายพละ สุขเวช ผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยองค์การ เจ้าของโครงการได้ออกมาแถลงข่าวตอบรับกับมติ กรม.ดังกล่าวว่า จะใช้พรบ.การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มาตรา ๓๐ ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ ปตท.ในการก่อสร้าง หากมีประชาชนเข้าคัดค้าน เจ้าหน้าที่รัฐสามารถจับกุมดำเนินคดีได้ทันที

สถานการณ์การต่อสู้ นับจากวันนี้เป็นต้นไปจะมีความเข้มข้นขึ้น อันสืบเนื่องมาจากการตัดสินใจในการดำเนินการของรัฐบาลโดยไม่ฟังเสียงของประชาชน ดังนั้นสมาชิกองค์กรแนวร่วม ๓๔ องค์กร จึงร่วมจัดงานบวชป่าเพื่อสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม ในวันที่ ๑-๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เพื่อพิทักษ์ผืนป่าตะวันตกของประเทศไทย รณรงค์ให้ประชาคมในเมืองกาญจน์ ประชาคมชาวไทย และประชาคมโลกได้รับทราบ และเข้าใจต่อเหตุการณ์ของการเคลื่อนไหว เรื่องโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่าและสนับสนุนการต่อสู้ดังกล่าว

จึงขอเรียนเชิญท่านผู้รักความเป็นธรรมทั้งหลายเข้าร่วมงานดังกล่าว ที่หน้าศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โดยอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์จะเป็นผู้ปรูฏกาเปิดงานในวันที่ ๑ พฤศจิกายน เวลา ๑๘.๓๐ น.

(ดูหน้าที่ ๕๓ - ๕๔ ประกอบ)

บทกวี

ธรรมดาของชีวิต

อดีตกาลผ่านผันถึงวันนี้
และต่างมีความทุกข์มารุกราน

เราผ่านชั่วผ่านดีในชีวิต
เราผ่านร้อนผ่านหนาวทุกคราวครัน

ธรรมดาสุขโคกในโลคนี่
สุขตลอดปลอดโปร่งโล่งกลม

สุขประเดี๋ยวโคกประเดี๋ยวไมยรายืด
จงเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในต้นดี

อย่าจมตกลมหมกหมมในหล่มโลก
อย่าคาดหวังในชีวาจะอาวรณ์

จงแสดงบทบาทผลสุดเฉลา
ทำอะไรได้ด้วยการประมาณตน

อดีตกาลผ่านผันถึงวันนี้
จงทำใจใสสะอาดปราศตะกอน

เราต่างมีสุขสันต์มาผันผ่าน
เป็นบทเรียนเขียนอ่านทุกวานวัน

เราผ่านถูกผ่านผิดไขคิดฝัน
ไม่ต่างกันสักนิดชีวิตคน

ไม่คงที่เที่ยงแท้แน่สักหน
และโคกจนตายเลยไม่เคยมี

คล่องแล้วผิดเกิดดับสลับที่
ด้วยชีวีรู้เท่าทันทุกชั้นตอน

อย่าสุขโคกเกินไปมิได้ถอน
เราต่างคือตัวละครทุกคน

และใจเฝ้าเสียบ้างในบางหน
ให้แยบยลเบาๆ ไม่เร้าร้อน

จงสร้างดีให้เห็นเป็นอนุสรณ์
เพื่อจะนอนหลับตาตายสบายใจ

อยู่เพื่อสร้างบารมี

เท้าเปล่าเหยียบย่างบนทางเปลี่ยว
ก้มมองดูดินจนชินซา

อิสระเสรีไม่มีเรื่อง
เหมือนนกน้อยคอยฟ้ามีราศิน

เดินไปข้างหน้าอย่างกล้าหาญ
สิ่งต้องการนั้นหน้าคือบารมี

แม้โดดเดี่ยวเดียวดายอย่าหน่ายแห่ง
อุปสรรคหนักหนาอย่าจำนน

ลำบากบ่อยๆ อร่อยเพาะ
ขอให้กล้าฝ่าฟันมหันตภัย

ดุ่มเดินคนเดียวไม่เหี่ยวแห้ง
เดินด้วยความเรียบง่ายสบายอารมณ์

โดดเดี่ยวดุ่มเดินเพลินหนักหนา
แขนงมองจ้องฟ้าจนซาชิน

รุ่งเรืองอารมณ์สมถวิล
โบกโบายบินว่าเหวอย่างเสรี

ปณิธานเที่ยงแท้ไม่แพ้ผี
คือทำดีแม้ยากลำบากลำบาก

ถูกทิ่มแทงอย่างไรอย่าได้บ่น
ให้ออดทนทนอดอย่าหมองใจ

จะบ่มเพาะให้จริงและยิ่งใหญ่
เดินฝ่าไฟทุกข์ยากลำบากลำบาก

เดินด้วยแรงอุตสาหการณัฒสานผสม
เดินขึ้นชมประสบการณ์ที่ผ่านทาง

ประพันธ์โดย จันทเสฏฐ์

ให้ปตท.เผยแพร่ข้อมูล เพื่อทุกฝ่ายร่วมพิจารณาทำต่อ-รับ

“สุขุมพันธุ์” ระบุให้รัฐบาลและปตท.ต้องโปร่งใสในโครงการ เปิดเผยข้อมูลให้หมดจะได้พิจารณาว่าควรทำต่อหรือเจรจาในรายละเอียดต่อไป ด้าน NGO เห็นว่าเศรษฐกิจประเทศชะงัก ความต้องการไฟฟ้าเพียงพอแน่นอน ชี้ควรระงับโครงการนี้ก่อนที่จะเกิดโครงการต่อเนื่องตามมา

เมื่อวันที่ ๘ ต.ค. ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมเสวนาโต๊ะกลมเรื่อง “ฐานะและบทบาทของไทยในประชาคมโลกกับทอส่งก๊าซไทย-พม่า”

ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์กล่าวว่า เมื่อสังคมเจริญขึ้น การขยายตัวทางเศรษฐกิจตามมาก็ต้องมีการใช้พลังงานซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่า ประเทศนั้นจะเลือกใช้พลังงานในรูปแบบใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพของพลังงานและผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการตกลงในการซื้อก๊าซจากพม่าก็เป็นทางเลือกหนึ่ง เพราะเห็นว่า ก๊าซธรรมชาติเป็นพลังงานที่สะอาดช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมากกว่าชนิดอื่น

ทั้งนี้ในการทำข้อตกลงกับรัฐบาลพม่า ส่วนหนึ่งก็เห็นว่า เป็นสิ่งมีเหตุผล แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า มีข้อเสียเหมือนกัน ประการแรก คือ ความไม่ถูกต้องที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท.) ไปทำความตกลงกับรัฐบาลสโลว์คในการซื้อขายก๊าซ เนื่องจาก รัฐบาลสโลว์คไม่มีความชอบธรรม จึงไม่มีสิทธิที่จะขายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ จึงเปรียบเสมือนว่าเป็นการซื้อของกับโจร รวมทั้งในระยะยาวถ้าพม่าเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัฐบาลใหม่ของพม่าอาจจะยกเลิกสัญญาดังกล่าวได้ จึงเป็นเรื่องของความมั่นคงต่อความต่อเนื่องของสัญญา

ประการที่สอง ปตท.ยอมรัฐบาลสโลว์คมากเกินไป ที่รัฐบาลสโลว์คจะส่งก๊าซไปขึ้นที่บ้านอีต้อง

จ.กาญจนบุรี ทำให้เกิดปัญหาาระบบนิเวศน์ของผืนป่าตะวันตก ทั้งๆที่โรงไฟฟ้าที่จะดำเนินการของไทยอยู่ที่ จ.ราชบุรี ประการที่สาม กระบวนการทำสัญญาระหว่างรัฐบาลสโลว์คและปตท.ไม่โปร่งใส ประชาชนไม่รู้ว่าโครงสร้างเงินไขเป็นอย่างไร

ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์กล่าวว่า ควรหากกลไกควบคุมการทำงานของปตท. ตรวจสอบการวางท่อก๊าซกาญจน นอกจากนั้น ในเรื่องคณะกรรมการติดตามและแก้ปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการท่อก๊าซไทย-พม่าที่ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มี.ค. ๒๕๔๐ มีกลไกที่ไม่เพียงพอ เพราะที่ประธานคณะกรรมการที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด จะมีข้อจำกัดในการทำงานทั้งในเรื่องเวลาและในเรื่องกลไกการบริหาร

ดังนั้น การดำเนินการที่สำคัญคือ จะต้องมีการยกระดับชาติในการตรวจสอบที่มีรัฐมนตรีเป็นประธานรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก NGOรวมทั้ง ส.ส. และให้สภาผู้แทนราษฎรติดตามตรวจสอบการทำงานของปตท.ในเรื่องนี้

“เมื่อเดือน มิ.ย.ผ่านมาได้เสนอญัตติตัวนี้ให้คณะกรรมการสิทธิการสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็ยังไม่ได้รับคำตอบ ผมได้เสนอว่า น่าจะมีกลไกที่จะควบคุมดูแล ตรวจสอบการทำงานของปตท. อาจรวมถึงการแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อติดตามกำกับดูแลการทำงานของปตท. ให้มีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลางและน่าเชื่อถือด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวิศวกรรมเข้าร่วม” ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์กล่าว

นายวิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญ ตัวแทนจากโครงการฟื้นฟูนิเวศวิทยาในภูมิภาคอินโดจีนและพม่า กล่าวว่า ควรที่จะระงับการดำเนินงานโครงการจนกว่าจะมีความชัดเจนในเรื่องประโยชน์ทางเศรษฐกิจและขณะนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงจะกระทบโครงการในอนาคตที่ได้วางแผนไว้อย่างไรบ้าง

ทั้งนี้เหตุผลที่จำเป็นต้องซื้อก๊าซจากแหล่งขนาดใหญ่ ทางปตท.และรัฐบาลให้เหตุผลว่า พลังงานจะไม่พอเพียงต่อความต้องการของประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจทุกวัน แต่ ณ วันที่ที่เศรษฐกิจของไทยอยู่ในภาวะชะงักงันเกิดความตกต่ำของเศรษฐกิจทำให้ความต้องการในการใช้พลังงานต่างๆได้ลดลงและปัจจุบันไทยสามารถผลิตไฟฟ้าได้สูงเกินความต้องการแล้ว ดังนั้นควรจะเลิกพูดว่า ไทยจะขาดแคลนไฟฟ้าได้แล้ว

นอกจากนี้แล้ว ถ้าโครงการนี้ดำเนินการไปต่อเนืองก็จะมีโครงการอีก ๑๒ โครงการต่อเนื่องตามมาที่ส่งก๊าซไปทั่วประเทศ โดยเป็นโครงการระบบต่อเนื่องใน

การส่งก๊าซที่เป็นระบบแรงดันแบบ“กริด”ที่ต้องมีสายส่งที่เชื่อมโยงกันในลักษณะเดียวกับการส่งไฟฟ้า

“การที่คนกาญจนน์ต่อสู้เรื่องทำก๊าซ ไม่ได้เป็นการต่อสู้เพื่อตัวเอง แต่เป็นการต่อสู้เพื่อไม่ให้เกิด ๑๒ โครงการตามมาด้วย” นายวิฑูรย์กล่าว

จาก นสพ.ผู้จัดการรายวัน

หนึ่ง ในวันที่ ๑-๒ พ.ย. และ ๖-๗ ธ.ค. สกนนี้ กลุ่มชาวเมืองกาญจนบุรี ร่วมกับองค์กรพัฒนาและนักวิชาการ ตลอดจนผู้ห่วงใยในปัญหาสิ่งแวดล้อมจะร่วมกันทำพิธีบวงสรวงเมืองกาญจนน์ สนใจรายละเอียดของงานติดต่อได้ที่เบอร์ ๒๒๓-๒๘๘๘

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เรื่อง “อนุมัติเพิกถอนพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค” เพื่อวางท่อก๊าซโครงการต่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา(สหภาพพม่า) โดยคณะรัฐมนตรีอนุมัติตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอคือ

๑. อนุมัติให้เพิกถอนพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยคบริเวณที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย(ปตท.) จะวางท่อส่งก๊าซได้ตามความเห็นชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยที่แนวท่อส่งก๊าซจะผ่านเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยครวม ๔ ช่วง ความยาวรวม ๘.๔ กิโลเมตร ความกว้าง ๒๐ เมตร เนื้อที่ประมาณ ๑๐๕ ไร่ ซึ่งกรมป่าไม้ คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว เห็นควรเพิกถอนพื้นที่ดังกล่าวได้

๒. ผ่อนผันให้ ปตท.เข้าดำเนินการก่อสร้างในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยคได้ทันที

๓. ผ่อนผันให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เข้าทำไม้ในบริเวณก่อสร้างในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยคได้

จากการอนุมัติของครม.ดังกล่าว เป็นการทวนกระแสของชาวบ้านประชาชนและ NGO ซึ่งหากรัฐบาลจำเป็นต้องใช้แนวการวางท่อนี้จริง ก็ยังไม่สมควรที่จะรับดำเนินการในระยะนี้ เพราะจะมีผลกระทบต่อเมืองเพิ่มขึ้น จะทำให้ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ไม่เห็นด้วยพากันเดินขบวนเข้ามาในกรุงเทพฯอีก อันเป็นการที่จะทำให้กลุ่มอื่นเบียดเบียนประเด็นร่วมกันขับไล่ฯพณฯนายกรัฐมนตรีต่อไปอีก ปัญหาที่จะเพิ่มพูนอีกหลายประการ เช่น ทำให้การชุมนุมเรียกร้องยึดเยื่อได้ ดังนั้นกระผมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า สถานการณ์ในขณะนี้ยังไม่เหมาะสมที่ปตท.จะเข้าไปดำเนินการตามมติครม. และเห็นควรเชิญผู้ว่าการฯปตท.หรือรองผู้ว่าการฯ ดร.จิตพงษ์ กว้างสุขสถิตย์มาปรึกษาหารือให้ระงับไว้ชั่วคราว ในขณะเดียวกัน ขอให้ปตท.พยายามประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้าใจถึงความจำเป็นของปตท.ในการวางท่อก๊าซและผลที่ประเทศชาติประชาชนได้รับในอนาคต หลังจากที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนแล้ว จึงค่อยลงมือดำเนินการตามมติครม.ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดูที่หน้า ๕๑ ประกอบ)

อดีตพระประจักษ์รับรางวัลสรรโวทัย

เมื่อวันที่ ๓ ต.ค. ที่ผ่านมา นายมาร์ติน เพททริช เลขาธิการบริหารขององค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม (INEB) เป็นตัวแทนของขบวนการสรรโวทัยแห่งศรีลังกา ได้ทำพิธีมอบรางวัล “สรรโวทัย” ซึ่งประกอบไปด้วย บาททองเหลืองขนาดเล็ก ๑ สตูปทองเหลืองขนาดเล็ก ๑ ธงสรรโวทัย ๑ ใบประกาศเกียรติคุณซึ่งบรรจุอยู่ในกระบอกเงิน ๑ ฯลฯ แก่ นายประจักษ์ เพชรสิงห์ ณ บ้านพักของ ส.ศิวรักษ์ ย่านบางรัก กรุงเทพฯ เนื่องจาก นายประจักษ์ไม่สามารถเดินทางมารับรางวัลดังกล่าวที่ประเทศศรีลังกา ในวันที่ ๑ ส.ค. ที่ผ่านมาได้ เนื่องจากอยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในประเทศไทย

อนึ่ง “รางวัลสรรโวทัย” นี้ เป็นรางวัลที่ขบวนการสรรโวทัย จัดมอบให้กับพุทธบริษัท ๔ ทั้งเถรวาทและมหายาน ผู้ซึ่งอุทิศตนให้การพระศาสนา โดยมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า รางวัล “ศาสน กิรติ ศรี”

นายประจักษ์ให้สัมภาษณ์ในระหว่างพิธีรับรางวัลว่า “ดีใจที่มีการยอมรับว่า ได้ทำงานเพื่อสังคม ที่ผ่านมามีการมองตนว่ามีลักษณะเป็นคนนอกรีต นอกรอย ขณะนี้ยังต้องอาศัยอยู่ที่อาศรมวงศ์สนธิ จ.นครนายก และถ้าเขากระเจียว จ.ลพบุรี ซึ่งบุกเบิกไว้เมื่อครั้งเป็นพระภิกษุ เนื่องจากไม่มีรายได้ แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีเป็นจำนวนมาก จนเป็นหนี้อยู่ประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท”

ผู้ที่เห็นคุณงามความดีและต้องการช่วยเหลือ นายประจักษ์ในการต่อสู้คดี สามารถโอนเงินเข้าบัญชีในนาม INEB 1 เลขที่บัญชี 007-2-11064-9 ธนาคารมหานคร สาขาเสาชิงช้า

“ดีใจที่มีการยอมรับว่า
ได้ทำงานเพื่อสังคม”

อดีตพระประจักษ์ถูกตัดสินครั้งล่าสุด ให้ลงโทษจำคุก ๖ เดือน หากแต่ให้รอลงอาญา ๑ ปีและปรับ ๕,๐๐๐ บาท โดยศาลบุรีรัมย์เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคมที่ผ่านมา ในข้อหาฆ่าชาวบ้านตัดไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเมื่อครั้งเป็นพระประจักษ์ คุตตจิตโต ในปี ๒๕๓๗ นับเป็นคดีที่ ๓ ที่ได้ทำการพิพากษาคัดสินแล้ว

คดีนี้อดีตพระประจักษ์ยืนยันว่าได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ตัดไม้ในพื้นที่ ๑๐๐ ตารางเมตรเพื่อสร้างศาลาในป่าดงใหญ่ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ แต่ศาลเห็นว่าอดีตพระประจักษ์ไม่มีหลักฐานยืนยันจากกรมป่าไม้อย่างไรก็ตามศาลเห็นว่าที่ดินที่เกิดเหตุมีเนื้อที่จำนวนน้อย ประกอบกับจำเลยขณะนั้นเป็นพระภิกษุส่งเสริมพระพุทธศาสนา ดังนั้นโทษจำคุกจึงให้รอไว้กำหนด ๑ ปี

ส่วนอีก ๒ คดีที่ศาลจังหวัดนครราชสีมา เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติยังอยู่ในระหว่างการสืบพยาน

ฉีกหน้ากากไอเอ็มเอฟ (IMF)

นักบุญหรือว่าผีบุญ

สมเกียรติ มีธรรม

ฟูเศรษฐกิจ

กองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ IMF ที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์นั้น คือองค์การอย่างไร กำเนิดมาอย่างไร มีหน้าที่อะไร ทำไมถึงมีอำนาจบาบาทมากมายขนาดนั้น เป็นข้อฉงนของอีกหลายคนเช่นกันที่ไม่รู้ หรือเข้าใจว่าเป็นอัศวินม้าขาวเข้ามาปกป้องเศรษฐกิจ แต่จะเป็นอัศวินม้าขาวจริงหรือไม่นั้น เราจะได้พิจารณากันต่อไป

IMF ย่อมาจากภาษาอังกฤษว่า INTERNATIONAL MONETARY FUND แปลว่า กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หากจะพูดถึงกองทุนนี้แล้ว คงหนีไม่พ้นที่จะเอ่ยถึงธนาคารโลก ซึ่งทั้งสองสถาบันเปรียบเสมือนลิ้นกับฟัน มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น

ก่อนอื่นขอย้อนอดีตของธนาคารโลกเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง ประเทศต่างๆเกิดความปั่นป่วนของระบบเงินตราระหว่างประเทศ การกีดกันทางด้านการค้า ต่างก็รวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่นำโดยประเทศมหาอำนาจอเมริกา ซึ่งอยู่ในฐานะกำชัยได้เปรียบในขณะนั้น ได้รวบรวมประเทศมหาอำนาจและกลุ่มทุนข้ามชาติจัดตั้งธนาคารโลกขึ้นมา เพื่อให้สิ้นเชื้อในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ ที่เมืองเบิร์ดตันวูดส์ รัฐนิวแฮมป์เชียร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในการประชุมครั้งนั้นได้ร่างกฎบัตรขึ้นมา ๒ ฉบับด้วยกันกล่าวคือ ฉบับแรกมีชื่อว่า “ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา” หรือที่เราเรียกกันว่า ธนาคารโลกปัจจุบันเป็นสถาบันที่สนับสนุนการพัฒนาระยะกลางและ

สัมพันธ์ภาพอันแนบแน่นของสองสถาบัน

ในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา หลายท่านคงจะได้ยินข่าวคราวต่างๆนาๆของรัฐบาลตามหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยู โทรทัศน์ มีข่าวใหญ่ข่าวหนึ่ง ซึ่งส่งผลกระทบมาจนถึงวันนี้ ก็คือ ข่าวเศรษฐกิจตกต่ำจนรัฐบาลหันมาประกาศปรับค่าเงินบาทลอยตัว แต่ก็ไม่เป็นผล เศรษฐกิจกลับทรุดลงอีก ในที่สุดรัฐบาลตัดสินใจดึงเอากองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามาช่วยแก้ปัญหา ด้วยการยินยอมให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามาตรวจสอบ และกู้เงินมาเป็นทุนสำรองที่ถูกผลาญไปจากรัฐบาลชุดก่อนมาพื้น

ระยะยาว ในรูปแบบเงินกู้ยืมโครงการพัฒนาที่เน้นเฉพาะเป็นโครงการๆ ไป ส่วนมากจะเป็นโครงการขนาดใหญ่ เพื่อทำการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศโลกที่สาม อาทิ ระบบคมนาคม การไฟฟ้า การประปา ขนส่งมวลชน เชื้อนขนาดใหญ่ เป็นต้น ฉบับที่สอง มีชื่อว่า “กองทุนการเงินระหว่างประเทศ” หรือ IMF ที่เราเริ่มรู้จักกันในปัจจุบัน พร้อมกับข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าและภาษีศุลกากร ของกลุ่มเศรษฐกิจยุโรป หรือที่เรียกกันว่า GATT มีหน้าที่ดูแลให้ประเทศต่างๆ ทำการลดภาษีศุลกากรให้การค้ามีระบบเสรี โดยมีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจโลกให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ในที่นี้จะกล่าว จำเพาะเพียงกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่เป็นข่าวเกรียวกราวเท่านั้น

แก้มาตรการ มาตรฐาน IMF

กล่าวจำเพาะกองทุนการเงินระหว่างประเทศ กองทุนฯ เป็นสถาบันที่ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างเสถียรภาพให้แก่อัตราแลกเปลี่ยน ดูแลระบบการเงินระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยให้ประเทศลูกหนี้สามารถชำระหนี้คืนได้ ขณะเดียวกันก็ถือโอกาสเข้ามาจัดทำนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ พร้อมกันไป พุดง่ายก็คือ “คุณมีปัญหาเรื่องเงินใช่ไหม ยืมฉันก่อนก็ได้ แต่ฉันจะต้องควบคุมคุณนะ เพราะฉันไม่รู้ว่าคุณจะมีปัญญาใช้หนี้หรือเปล่า ดังนั้นคุณต้องทำตามที่คุณบอก ถ้าไม่อย่างนั้นฉันก็จะไม่ให้คุณยืม ถ้าคุณตกลง คุณต้องปฏิบัติตามที่ฉันกำหนด”

๑. เปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้าและการลงทุน
๒. ให้ลดอากรศุลกากร และส่งเสริมการลงทุนสร้างเขตปลอดภาษีเพื่อการส่งออก
๓. ลดค่าของเงิน และปฏิรูประบบภาษีอากร
๔. เปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายเงินตราต่างประเทศ
๕. ส่งเสริมการส่งออก
๖. นโยบายรัดเข็มขัดโดยการลดการใช้จ่ายของรัฐ
๗. ลดการใช้จ่ายอันเป็นการอุดหนุน โดยเฉพาะด้านสวัสดิการ อาหาร พลังงาน การคมนาคมและอื่นๆ

๘. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

๙. ปลดยราคาราคาสินค้าลอยตัว

ทั้ง ๙ มาตรการเบื้องต้น ล้วนเป็นไม้ตายที่ใช้มาแล้วทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศเม็กซิโก อาร์เจนตินา หรือประเทศอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกของกองทุนฯ เมื่อยื่นความจำนงต่อธนาคารโลก กองทุนฯ และสถาบันการเงินพหุภาคีอื่นๆ เข้ามาฟื้นฟูเศรษฐกิจ ซึ่งโดยมากมักจะได้รับคำแนะนำให้ดำเนินการปรับนโยบายตามเงื่อนไขที่สองสถาบันกำหนดไว้ในเบื้องต้น เช่นเดียวกับประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อยื่นความจำนงต่อสถาบันทั้งสองให้เข้ามาช่วยเหลือ ก็จำต้องดำเนินตามนโยบายที่ธนาคารโลกและกองทุนฯ กำหนด จนเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ นานาตาม หน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ บ้างก็เห็นเป็นอัศวินม้าขาวที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ บ้างก็เห็นเป็นผีบุญ ถึงกับกล่าวว่าเอาประเทศไทยไปจําจองกับสถาบันทั้งสอง ทำให้เกิดความสับสนในหมู่ประชาชนทั่วไป

แก้ปัญหหรือว่าซ้ำเติม

ในอดีตนั้น เราเคยล้มรสของกองทุนฯ มาแล้วครั้งหนึ่งสมัยของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ หรือก่อนหน้านั้นสถาบันดังกล่าวก็เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนทางทหารเพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์ แม้กระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ จนถึงฉบับที่ ๓ สถาบันทั้งสองได้เข้ามามีอิทธิพลเช่นกันในการกำหนดและนโยบายการพัฒนา จนเกิดปัญหาเรื้อรังระส่ำระสายไปทั่ว ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ชนบทล่มสลาย ล้วนเป็นผลพวงความล้มเหลวของนโยบายสถาบันดังกล่าวทั้งสิ้น

แม้ว่าที่ผ่านมา นโยบายในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของธนาคารโลกและกองทุนฯ ดูประหนึ่งจะสร้างภาพลักษณ์และเอกภาพที่ดีแก่กลุ่มประเทศโลกที่สาม แต่ความจริงแล้ว เป็นการเปิดแนวรุกเพื่อแสวงหาอาณาเขตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศมหาอำนาจ ภายใต้เงื่อนไขและนโยบายที่เอื้อประโยชน์อย่างยิ่งต่อกลุ่มธุรกิจข้ามชาติ โดยไม่คำนึงถึงหลักศีล

หลักธรรม จนเกิดปัญหาต่างๆ มากมายจากการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ กล่าวคือ

๑. ทำให้ชุมชนลดความสามารถในการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง เมื่อหันไปใช้นโยบายผลิตเพื่อการตลาดและการส่งออก จึงกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างระบบที่บีบบังคับให้ชุมชนมีทางเลือกอยู่เพียงทางเดียวคือ การผลิตเพื่อตลาด ทุกมิติของชีวิตชุมชนจะค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยกลไกของตลาด โดยคำนึงถึงแต่เรื่องเงินตรา กำไร-ขาดทุน วิธีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนอันอุดมด้วยความมีน้ำใจไมตรีจิต ช่วยเหลือเกื้อกูลกันต้องถูกทำลายลงไป

๒. การเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นการเปิดทางให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาแข่งขันกับอุตสาหกรรมในท้องถิ่น ทำให้อุตสาหกรรมที่ยังไม่ทันเติบโตต้องปิดกิจการลงไป ก่อปัญหาว่างงานมากมายอีกตามมา

๓. ผลจากนโยบายรัดเข็มขัด ทำให้ความมั่นคงทางการเมืองของประเทศสั่นคลอน เพราะต้องลดเงินอุดหนุนต่างๆ ด้านสวัสดิการสังคม ฯลฯ ทั้งนี้เพราะต้องปฏิบัติตามนโยบายรัดเข็มขัด เพื่อนำเงินไปชำระหนี้

๔. ความจำเป็นพื้นฐานของคนจนไม่ได้รับการตอบสนอง โดยเฉพาะด้านการรักษาพยาบาลและด้านการศึกษา ค่าแรงขั้นต่ำ หรืออาหารสำหรับเด็ก ฯลฯ

๕. ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจมากขึ้น เมื่อหันไปเพาะปลูกพืชไร่เพื่อส่งออกมากกว่าปลูกเพื่อกิน ทำให้อาหารไม่พอต่อความต้องการภายในประเทศที่สุดจำต้องสั่งเข้าจากต่างประเทศ หรือไม่ก็ไปพึ่งพาขอความช่วยเหลือจากประเทศมหาอำนาจ ในภาวะการณ์เช่นนี้ ทำให้เด็กและสตรีหรือผู้เสียเปรียบอื่นๆ เป็นผู้รับภาระหนักหน่วงที่สุด

๖. การลดค่าเงินบาทหรือปรับค่าเงินลอยตัว เป็นการผลักดันให้เงินไหลไปคนทั้งประเทศอย่างใหญ่หลวง เมื่ออัตราการค้าระหว่างประเทศ เป็นเงินตราของประเทศลูกหนี้ที่มีมูลค่าลดลง ทำให้หนี้สินเพิ่มสูงขึ้นตามเงินตราของประเทศเจ้าหนี้ นอก

จากนั้นยังเป็นการช่วยให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนด้วยต้นทุนที่ถูกลง เนื่องจากใช้เงินตราต่างประเทศมาซื้อสิ่งต่างๆ ในประเทศได้ในราคาถูก

ที่สำคัญก็คือ ราคาสินค้านำเข้าแพงขึ้น ต้องใช้เงินจำนวนมากในการซื้อสินค้า ทำให้ประชาชนคนยากคนจนต้องอดอยากทิวโหย กรณีการลดค่าของเงิน แม้ว่าจะมีผลดี สามารถส่งสินค้าเข้าไปเจาะตลาดของประเทศพัฒนาได้มาก แต่ก็ถูกกีดกันทางการค้าในที่สุด

๗. ปฏิกิริยาอาการเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันดังกล่าวว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ มาตรการนี้ ยิ่งเป็นการผลักดันภาระหนี้ให้กับประชาชนโดยตรงในการจับจ่ายซื้อหาสินค้าต่างๆ มาอุปโภคบริโภค เป็นการเก็บภาษีทางตรงที่ระดมเงินไปชำระหนี้ ดังเราทุกคนกำลังประสบอยู่ขณะนี้ ในนามภาษีมูลค่าเพิ่ม

๘. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ถูกทำลายอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากมาตรการเบื้องต้นทรัพยากรต่างๆ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตขั้นปฐมภูมิ ถูกผลาญมาผลิตเป็นสินค้าส่งออกเพื่อการชำระหนี้ ต้องถูกทำลายลงไปอย่างไม่บันยะบันยัง รังแต่เป็นการซ้ำเติมปัญหามากกว่าการแก้ไข้ปัญหา

จะโทษใครในเมื่อเราเป็นเอง

ผลพวงจากการเข้ามาของธนาคารโลกและกองทุนฯ ดังกล่าว หากเราพิจารณาอย่างแยกย่อย จะเห็นว่าส่งผลกระทบต่อทั้งระบบโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรมเลยทีเดียว นับตั้งแต่ตัวบุคคลที่ต้องเผชิญกับการตกงานภาวะและภาระหนี้สินกระทบกันเป็นลูกโซ่ จากหน่วยเล็กที่สุดไปจนถึงหน่วยที่ใหญ่ที่สุดของสังคมเชื่อมโยงกันทุกส่วน แม้ว่าที่ผ่านมาสถาบันทั้งสองจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ คัดค้านประท้วงอย่างหนักหน่วงจากองค์กรพัฒนาเอกชน ขบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน นักการเมือง ตลอดจนจนถึงประชาชนที่สนใจปัญหาบ้านเมือง จนทำให้ทั้งสองสถาบันหันมาปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อล้างภาพพจน์ของตน ด้วยการฉกฉวยเอาแนวคิดของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ มาเป็น

นโยบายก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติสถาบันทั้งสองก็ยังคงดำเนินงานเฉกเช่นเดิม หาได้ปรับปรุงรูปแบบไปไม่ นโยบายส่วนใหญ่จึงมีไว้กล่าวสุนทรพจน์หลอกคนทั้งโลกอย่างสวยหรู แต่เบื้องหลังก็ยังถือดาบไว้มี้อปล้นสดมภ์ประชาชนโลกที่สามอย่างไร้ศีลธรรม

จากที่กล่าวมาถ้าดูเพียงผิวเผิน เหมือนกับจะโยนความผิดไปให้กับสถาบันดังกล่าว ตรงกันข้ามในด้านหนึ่งนั้น เราก็คือเป็นส่วนหนึ่งเช่นกันที่เห็นดีเห็นงามไปพร้อมกับเขา โดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ ข้าราชการ นักเทคนิคของประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจล้วนถูกปลุกฝังให้มีความคิดทัศนคติตามแนวนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มบรรษัทข้ามชาติ ในรูปของการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่ข้าราชการ นักวิชาการ ไปศึกษาและวิจัยในสาขาวิชาที่เป็นคุณแก่บรรษัทเหล่านั้น หรือบางบรรษัทถึงกับตั้งโรงเรียนขึ้นมาก็มี กรณี

โรงเรียนในเครือบริษัทพีซี เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดเจนขึ้น ดังนั้นจึงไม่แปลกอะไรที่มันักวิชาการไทยกล่าวอย่างภาคภูมิใจว่า ทางธนาคารโลกและกองทุนฯ ไม่ได้เข้ามาบีบบังคับอะไรต่อเราเลย เราคิดเองดำเนินการปรับโครงสร้างในบางเรื่องของเราเองต่างหาก

กล่าวโดยสรุป การเข้ามาของธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ไม่ได้ก่อประโยชน์แก่ประเทศที่ยื่นความจำนงของความช่วยเหลือ แต่ประการใด รังแต่จะนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ประชาชนคนยากคนจน ต้องทนแบกรับภาระหนี้สินของประเทศ มากกว่าการพัฒนาและการเข้ามาฟื้นฟูเศรษฐกิจ แก่มาตรการเบื้องต้น แท้จริงก็คือกลวิธีถ่ายเทเงินจากประเทศยากจนสู่ประเทศที่ร่ำรวยนั่นเอง

รายชื่อผู้สมัครสมาชิกและผู้อุปถัมภ์ *ปวารณา*

๑. คุณสุรสีห์ โกศลนาวิน	๑๐,๐๐๐ บาท	๑๗. คุณเจียรนัย สันสุขีพ	๒๐๐ บาท
๒. อ.เลอเกียรติ วงศ์สารพิบูล	๒,๐๐๐ บาท	๑๘. คุณภักวดี จิตสกุลชัยเดช	๖๐๐ บาท
๓. คุณประเสริฐ ตั้งรักษะเมือง	๖๐๐ บาท	๑๙. คุณนวลอนงค์ จิพงเศรษฐี	๒๐๐ บาท
๔. อ.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	๖๐๐ บาท	๒๐. น.พ.ประพจน์ เกตราภาค	๒๐๐ บาท
๕. คุณพีรพล กุลพานิชย์	๒๐๐ บาท	๒๑. คุณพรรณิภา หลินปิยวรรณ	๖๐๐ บาท
๖. คุณกวีศักดิ์ หมอนทอง	๘๐๐ บาท	๒๒. คุณสุกัญญา หอมจันทร์	๒๐๐ บาท
๗. คุณกุลฤดี ฤทธิเดช	๒๐๐ บาท	๒๓. คุณเรืองศักดิ์ จูทะพงศัธรรม	๔๐๐ บาท
๘. คุณไจสศรานุ หิรัญพฤกษ์	๒๐๐ บาท	๒๔. คุณฉไน กองชุ่ม	๑,๔๐๐ บาท
๙. พระมหาหอมหวล ปุณฺณวโนโต	๒๐๐ บาท	๒๕. คุณนิรันดร์ ประดิษฐกุล	๔๐๐ บาท
๑๐. คุณนาคร อริยรัฐ	๔๐๐ บาท	๒๖. คุณกมล ดำแก้ว	๒๐๐ บาท
๑๑. คุณนารี นันตะภาลัย	๒๐๐ บาท	๒๗. คุณการุณย์ ฉันทาปรกรณ์	๔๐๐ บาท
๑๒. คุณวิจิตร อุษชิน	๒๐๐ บาท	๒๘. คุณวัลลภ วรรณประทีน	๔๐๐ บาท
๑๓. หจก.วังแดง เอ็กซ์เพรส	๖๐๐ บาท	๒๙. คุณชาติรี พนเจริญสวัสดิ์	๖๐๐ บาท
๑๔. คุณชำนาญ เดชนิรัติกัย	๖๐๐ บาท	๓๐. คุณสุธี สุทธิประการ	๖๐๐ บาท
๑๕. คุณวชิษุ อังคศุภกรกุล	๒๐๐ บาท	๓๑. คุณกิติภูมิ จุฑาสมิติ	๖๐๐ บาท
๑๖. อ.ประศักดิ์ ถาวรยุติการต์	๖๐๐ บาท		

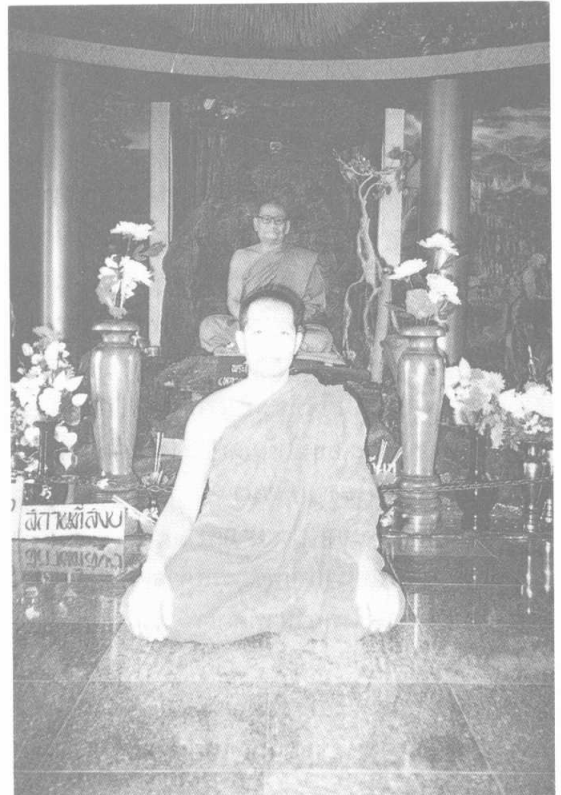
พระครูสุวิมลพัฒนกิจ “กุดชุม”

สถานธรรม

บ้านดีด้วยวัด...วัดดีด้วยบ้าน ฉันใดพระกับ
ญาติโยมจะดีได้ก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น อันบ้าน
เมืองปัจจุบันต่างก็มีตมณสัสน มองเห็นสิ่งผิดเป็นสิ่งที่
ถูก สิ่งไม่ควรเป็นสิ่งที่ควร พระดีปฏิบัติชอบในเวลา
จึงหาได้ยากยิ่ง มีน้อยและคล้อยตามสังคมเป็นส่วน
ใหญ่ แต่ว่า...ฟ้ากว้างมืดครึ้มยังมีวันสว่าง ในจิตคน
พาลยังมีส่วนดี แล้วพระในสังคมนับแสนรูปย่อมมี
พระที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่เช่น
กัน

พระดีศรีสยามฉบับนี้เป็นเรื่องราวพระครู
จังหวัดทางอีสานใต้ชื่อ พระครูสุวิมลพัฒนกิจ อยู่วัด
สามัคคีวนาราม อ. กุดชุม จ.ยโสธร พื้นที่ที่ ศพพ.
ได้ลงประสานกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสงฆ์ ปัจจุบันท่าน
อายุ ๔๑ ปีบวชปฏิบัติมา ๒๑ พรรชามีบทบาทใน
กิจกรรมงานพัฒนาร่วมกับกลุ่มสงฆ์ในเขตอำเภอ
กุดชุมชื่อกลุ่ม “สังฆอาสาพัฒนา” และกิจกรรมร่วม
กับกลุ่มเสขิยธรรม ประเด็นที่น่าสนใจที่นับเป็น
แบบอย่างในการศึกษาปฏิบัติได้รูปหนึ่ง เห็นจะเป็น
เรื่องบุคคลลักษณะที่ท่าน เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ฝึกฝน
ตนอยู่ตลอดเวลา มีความขยันกับการงาน และมีทำที่
อ่อนน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ

โดยประวัติ บ้านเกิดพื้นเพท่านเป็นคนกุดชุม
เกิดเมื่อปี ๒๔๙๘ ชีวิตครอบครัวเป็นชาวนา อยู่กิน
กับท้องนาอย่างเรียบง่ายมีความสุขไม่วุ่นวายสับสนจน
ตอนเรียนอยู่ป.๒เกิดอุบัติเหตุตกเกวียนโดนล้อเกวียน
ทับซี่โครงหัก ร่างกายก็อ่อนแอลงพร้อมการเรียน
ตกลงเรื่อยๆ เรียนไม่ทันคนอื่นฯ จนจบ ป.4 ต่อมา
ได้บวชเป็นสามเณรอยู่ ๕ พรรษาช่วงที่ได้บวชเป็น
สามเณร ได้เรียนรู้ปฏิบัติลองผิดลองถูกหลายอย่าง
พอมาอายุครบบวชแรงหนุนจากความรู้สึกที่ไม่ได้มี
โอกาสเรียนแบบคนอื่น และช่วงที่บวชเป็นสามเณร
การลองผิดลองถูก ก็ทำให้รู้สึกอยากจะลองแก้การใน

การปฏิบัติใหม่หลายอย่าง การบวชในครั้งนั้นจึงตั้งใจ
มุ่งมั่นเพื่อใฝ่เรียนรู้ในทางธรรม และตั้งใจเอาไว้ว่า
“จะศึกษาธรรมให้เกิดความเข้าใจ หากไม่รู้ธรรมจะ
ไม่ขอสึก”

ใฝ่รู้โพธิธรรม เมื่อบวชแล้วท่านก็มุ่งมั่นใน
การเรียนรู้ธรรม อ่านตำรับตำราถึงห้าหกเล่มทุกวัน
และมีอาจารย์ท่าน “พระครูวินิต ธมสาธิต” ที่เป็น
อาจารย์ทีุ่ดตันสอนศิษย์ ขยันเอาจริงเอาจังและเป็น
คนรักต้นไม้ ช่วยคอยอบรมสั่งสอน ท่านจึงได้แบบ
อย่างเป็นนิสัยมาหลายอย่าง มีคำที่อาจารย์สอนไว้ว่า
“หากเรามีอะไรแล้วเราจะไม่ทิว” นับเป็นคำสอนที่
มีนัยให้ขบคิดในทางธรรม และนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ

ที่ตีนัก

วัดกับบ้าน พระกับญาติโยม เมื่อท่านได้ศึกษาปฏิบัติในธรรมจนเกิดความเข้าใจขึ้นเป็นลำดับ ก็มองเห็นชาวบ้านที่มาวัด ต่างคนมีทุกข์มีสุขสลับส่น วันวาย ท่านก็เริ่มสนใจหาวิธีการหาธรรมะ เพื่อจะมาช่วยเป็นแนวทางชี้แนะให้แก่ญาติโยมได้ใช้แนวทางปฏิบัติของชีวิต พร้อมกับก็มองเห็นว่าบทบาทของพระสงฆ์สามารถทำอะไรได้หลายอย่างกับชุมชน หากตระหนักในความพึ่งพาอาศัยกันระหว่างวัดกับบ้าน พระกับญาติโยม

พระสงฆ์ศึกษาและปฏิบัติธรรมได้ด้วยอาศัยญาติโยมเลี้ยงดู วัดอาศัยแรงจากชาวบ้านเกือบหนุน ส่วนญาติโยมเองชีวิตก็ต้องการความสุขสงบมีธรรมะด้วยอาศัยวัดและพระ ฉะนั้นเองการมีหน้าที่เกือบหนุนต่อกันยิ่งในยามที่สังคมวิกฤติทางปัญญา บทบาทของพระสงฆ์ หากใส่ใจที่จะเข้ามาช่วยเหลือญาติโยมในส่วนนี้ จะก่อประโยชน์ให้เกิดกับสังคมได้มาก

จุดเริ่มต้นในงานพัฒนา เมื่อท่านมีจุดสนใจในการช่วยเหลือญาติโยม ประมาณปี ๒๕๓๓ ก็นำมาสู่จักทางกลุ่มสงฆ์ที่นำโดยพระครูสุภาจารวัตรและต่อมาก็เกิดเป็นกลุ่มสังฆอาสาพัฒนา ทำกิจกรรมงานเพื่อสังคมร่วมกับกลุ่มและองค์กรต่างๆ ในเขตอำเภอ กุดชุม นับเป็นจุดแรกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ต่อมาไม่นานก็ได้เข้ามาเชื่อมรู้จักกับกลุ่มเสขิยธรรม

การได้มารู้จักและร่วมทำกิจกรรมกับหลายๆ กลุ่มนี้เอง เมื่อดูกับพื้นฐานของท่านที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้ และต้องการหาวิธีการเข้าและแก้ไขปัญหาก็แก่ญาติโยม ความใส่ใจต่อการอ่านการค้นคว้าจากตำรับตำราที่ไม่ได้หยุดหย่อน การได้มีโอกาสเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมทำกิจกรรม พร้อมการติดตามข่าวสารสนใจสิ่งรอบตัว นับเป็นเรื่องสำคัญที่มีอิทธิพลต่อภายในตัวท่าน ท่านว่าช่วงที่ท่านได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มต่างๆนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจเหตุและปัจจัยที่เกิดขึ้นกับสังคมในแง่มุมมองต่างๆ โดยเฉพาะวิกฤตการณ์ทางปัญญาไม่ว่าสิ่งแวดล้อม การเมือง ชนบท....

จุดนี้ท่านนับเป็นแบบอย่างที่ดีในกระบวนการ

การเรียนรู้ของพระสงฆ์กับสังคมสมัยใหม่ เพราะเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นวิกฤติในสังคมขณะนี้ก็เพราะ การไม่เท่าทันโลกสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน รวดเร็ว ความเข้าใจในมิติต่างๆ ของสังคมแบบเป็นองค์รวม จะช่วยให้สามารถประยุกต์ธรรมมาใช้กับสังคมได้อย่างสมสมัย และแก้ปัญหาวิกฤติต่างๆ ได้อย่างเท่าทัน

บทบาทงานพัฒนา แต่แรกนอกจากท่านจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมแล้วยังเป็นผู้ประสานงานและเลขากายในกลุ่ม บทบาทนี้ในลักษณะกลุ่มสงฆ์นับได้ว่า มีความยากลำบากกว่าการทำงานอย่างฆราวาสมากนัก เพราะในสถานะของสงฆ์เอง การให้เวลากับกิจกรรมงานพัฒนา จำเป็นจะต้องวางบทบาทให้มีความเหมาะสม และการทำหน้าที่ในส่วนประสานกับพระสมาชิกรูปอื่นๆ ภายในกลุ่มที่มีความหลากหลาย หากในเรื่องฉันทะและประสพการณ์มีพร้อมคงจะไม่น่าค่อยมีปัญหาอะไร แต่ที่เป็นจริงเป็นเรื่องยากนักที่พระสงฆ์จะมีฉันทะและประสพการณ์เช่นนี้ ท่านเองมีหน้าที่ที่อ่อนน้อมเหมาะสมสามารถเป็นผู้ที่ช่วยให้อาจารย์ในกลุ่ม เกิดการประสานร่วมมือ และมีการฝึกฝนเรียนรู้พัฒนาศักยภาพภายในตัวเองขึ้น

และปีนี้ท่านก็เข้าร่วมในคณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเสขิยธรรม ทำในส่วนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มสงฆ์ที่สนใจในด้านการปรับประยุกต์ใช้ธรรมะกับสังคมปัจจุบัน

พระสงฆ์ ธรรมะ งานพัฒนา ท่านมองว่า “การทำงานที่เป็นประโยชน์ได้ชัดเกล่าจิตใจตัวเองเป็นเรื่องธรรมะ” เพราะธรรมะคือการทำงานทำหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ เราเป็นสงฆ์ก็ควรทำหน้าที่ทั้งต่อตัวเองและที่มีต่อญาติโยมด้วย ไม่ใช่สงฆ์ควรอยู่แค่ในวัดไม่ยุ่งเกี่ยวกับสังคม มีคติในใจของท่านอยู่ว่า “การทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมากที่สุด” และท่านเองก็มองให้ความสำคัญกับคนทุกๆ คนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าใครใหญ่ใครโต ปัญหาเล็กปัญหาใหญ่ ทุกคนที่มาปรึกษาขอให้ช่วยเหลือนับเป็นคนพิเศษควรให้เกียรติและทั้งหมดก็เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่ได้แยกจากกัน “พระสงฆ์ ธรรมะ งานพัฒนา”

ชาวบ้านเห็นเป็นพระนักพัฒนา อุปนิสัยของท่านเป็นคนขยันปกติจะทำอะไรอยู่ตลอดเวลาไม่อยู่เฉย

ตั้งแต่งานเล็กๆ ภายในวัด ที่จะลงมือทำเองอยู่เสมอ เรื่องการฝึกฝนเรียนรู้ไปจนถึงการสงเคราะห์ช่วยเหลือญาติโยม และการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ท่านเป็นคนรักที่จะทำงานต่างๆ มีแรงก็ทำถึงเวลาเหนื่อยจริงๆ ก็พัก และความเป็นคนมีอัธยาศัยอ่อนน้อม ถ่อมตนบวกกับการเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เวลาที่เทศน์ให้กับญาติโยมฟังท่านจะชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าของปัญหา ญาติโยมฟังก็จะรู้สึกท่านเทศน์แปลก แต่ฟังแล้วก็ได้แง่คิดเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น นับว่าเป็นธรรมะที่ใช้ได้จริงกับชีวิต ชาวบ้านในละแวกอำเภอจึงมองด้วยความรู้ว่าท่านเป็น “พระนักพัฒนา”

วิธีการทำงานพัฒนา ท่านชอบที่จะทำอะไรให้เห็นจริงคิดอะไรแล้วจะลงมือทำ ทำไปตามแรงที่จะทำได้ไม่ได้แรงที่จะต้องทำให้สำเร็จอย่างไร และคิดว่าสำเร็จไม่สำเร็จไม่ใช่เรื่องที่จะต้องไปคาดหวังผลมันจะเกิดขึ้นเอง ในเรื่องปัญหาอุปสรรคก็คิดว่าทั้งหมดอยู่ที่ตัวเอง เราจะมีท่าทีมีวิธีการต่อปัญหาอย่างไร อย่างเรื่องการอยู่ร่วมกับกลุ่มสงฆ์ ซึ่งก็มีเรื่องการเข้าอกเข้าใจกันในสิ่งที่ทำอยู่ หากเราวางจิตวางใจได้คิดว่าไม่ได้เป็นปัญหาที่สามารถอยู่ได้ การมองจากภายนอกก็สำคัญที่จะเข้าใจในความตั้งใจจริงในการทำไม่ได้มีเรื่องหวังผลประโยชน์อย่างอื่น

กับสิ่งที่อยากทำ ถ้าทำได้ท่านคิดว่าอยากทำกลุ่มสงฆ์ที่สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลเข้าใจกัน ร่วมกันทำในเรื่องราวธรรมะมาใช้กับสังคม แม้ว่าการสร้างให้

เกิดเป็นกลุ่มนั้นทำได้ยากและช้า แต่ก็รู้สึกว่ายากทำน่าจะดีกว่าการทำอะไรอยู่รูปเดียว

จุดที่ท่านอยากทำนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญ เพราะปัจจุบันการคิดจะสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์กับสังคม จำเป็นจะต้องด้านทานต่อกระแสที่รุนแรงในเรื่องบริโภคนิยม ที่นับเป็นต้นตอที่ทำให้เกิดความต้องการแบบไม่มีที่สิ้นสุดของผู้คน กลุ่มที่เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ มีส่วนช่วยเป็นเรี่ยวแรงเป็นกำลังใจช่วยเหลือกัน

สิ่งที่ผ่านมา...จนวันนี้ รู้สึกพอใจอยู่ระดับหนึ่ง เพราะในใจมีเรื่องที่จะเรียนรู้และฝึกปฏิบัติอีก ที่ผ่านมาคิดว่าตัวเองได้เริ่มจากศูนย์คือการไม่รู้ไม่เข้าใจอะไรหลายอย่าง จนมาวันนี้เรียนรู้และเข้าใจอะไรกับสิ่งต่างๆ มากมาย

จากแง่มุมต่างๆ ที่มีโอกาสสัมภาษณ์พูดคุยกับท่าน พร้อมการได้ลงคลุกคลีทำกิจกรรมด้วย ก็ทำให้เราได้มีความหวังที่จะเห็น การเกื้อหนุนพึ่งพาอาศัยกันดังเช่นก่อน ที่เป็นวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยเรา “วัดกับบ้าน พระกับญาติโยม” สิ่งที่น่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เข้าถึงคุณค่าของชีวิตในการดำรงอยู่ อนาคตอันไกลข้างหน้าพุทธศาสนาจะเป็นอย่างไรต่อไป คงจะเป็นคำถามที่ ทำทายกับพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันไม่เบา

ถูกต้องดีกว่าถูกใจ

เร่งรีบอย่าเร่งร้อน	รู้ก่อนให้รู้เวลา
รู้หนักและรู้เบา	อย่าร้อนร่าเอาแต่อารมณ์
ถูกต้องหรือต้องถูก	อย่าได้ถูกเป็นเงื่อนปม
อาจทอนทุกซักระหม	ความต้องการที่ถูกใจ
ความถูกมีที่ชนิด	และความผิดมีที่โดน
ล้วนแต่กำหนดไป	ตามสมมุติมนุษย์มนา
ความถูกก็มีฤทธิ์	และความผิดก็มีค่า
ล้วนแต่กำหนดมา	เป็นสิ่งที่รู้หรือ
ความถูกอยู่ที่จิต	และความผิดอยู่ที่ใจ
ปล่อยวางก็สุขใจ	ไม่ปล่อยวางก็กังวล

ปล่อยวางก็ว่างเบา จิตของเราไม่ร้อนรน
รู้ชัดในเล่ห์กล ของโลกาห้าประการ

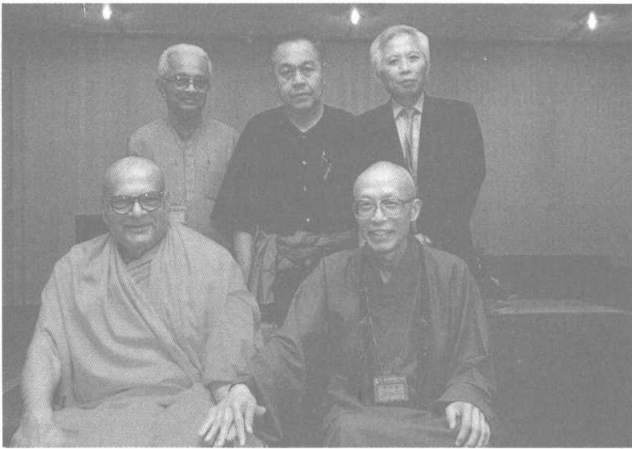
สังัจจธรรมคู่โลก

สรรพสิ่งสรรพสัตว์ ย่อมวิบัติอันตรธาน
เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน เป็นสังจกาลแห่งโลกา
แม้ไหนใจมนุษย์ สิ่งสมมุตินั้นแหละหนา
เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามธรรมตาประสาใจ
ใจใครก็ใจเขา เหมือนใจเรากระไรได้
ยึดมั่นกันทำไม ปล่อยวางเกิดประเสริฐเอย
ประพันธ์โดย จันทเสฏฐิโร

ระหว่างวันที่ ๑๙ ถึงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม มีประชุมพุทธศาสนิกนานาชาติของสถาบัน จงหัว ไต้หวัน ณ กรุงไทเป นับเป็นครั้งที่ ๓ ข้าพเจ้าเคยไปร่วมมาก่อนแล้ว ดังเมื่อ ครั้งที่ ๒ ก็ได้ขอบทความจากปาฐกถาหลาย ชิ้นมาตีพิมพ์ฉลองอายุท่านอาจารย์พุทธทาส

สภาพของ พุทธศาสนาในไต้หวัน

ส. ศิวรักษ์

แถวหลังจากซ้าย นายอาร์ รัตนะ (ผู้นำขบวนการสรรโวทัย) ส.ศิวรักษ์, มร.เชน เซ็ง ฮวง (บรรณาธิการ Torch of Wisdom) แถวหน้าจากซ้าย พระซึ่งเป็นประธานสงฆ์ในมาเลเซียและ พระอาจารย์จาง เซิน เหยียน

ครบ ๗ รอบนักษัตร ชื่อ RADICAL CONSERVATISM : Buddhism in the Contemporary World ท่านอาจารย์พุทธทาสเป็นผู้

ที่มีชื่อเสียงมากในไต้หวัน งานของท่านหลายชิ้นมีผู้พิมพ์เป็นภาษาจีนและแจกแพร่หลายทั่วไป ล่าสุดนี้มีเรื่อง อานาปานสติ ของท่านลงพิมพ์ทุกสัปดาห์เป็นภาษาจีนและอังกฤษ ในนิตยสารชื่อ Torch of Wisdom ดังงานของท่านอาจารย์ชา ก็มีแปลเป็นจีนแพร่หลายด้วยเช่นกัน

ณ การประชุมครั้งที่ ๓ นี้ ประธานาธิบดีดีถึงกับมาเปิดประชุม ซึ่งต้องถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ เพราะตราบจนเมื่อราว ๑ ทศวรรษ มาที่รัฐบาลไต้หวันกดขี่พุทธศาสนาคล้ายๆจีนแผ่นดินใหญ่ เกาหลี และเวียดนาม เพื่อบุญขาดให้พุทธศาสนิกมีบทบาททางสังคมสงเคราะห์ อย่างกว้างขวางเมื่อราวๆกึ่งทศวรรษมานี้เอง

นายอินดีที่ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน ปฏิบัติธรรม เข้ากรรมฐานกับพระอาจารย์จาง เซิน เหยียน(Shen - Yen Chang) ซึ่งเป็นผู้จัดสัมมนาคราวนี้ และเมื่อเร็วๆนี้ก็ต้อนรับทะเลาะอย่างเป็นการเป็นเหตุให้จีนแผ่นดินใหญ่โกรธยิ่งมากเพราะไต้หวันกับปักกิ่งเคยเห็นตรงกันว่าอิเบตเป็นส่วนหนึ่งของจีน หากบัดนี้ไต้หวันคิดต่างไปแล้ว ไต้หวันยอมรับไม่ได้ในเรื่องที่ย่องงกับจีนเป็นสองประเทศ หากมีระบอบการปกครองต่างกัน เพราะไต้หวันเห็นว่านั่นคือการสูญเสียอธิปไตย ปล่อยให้ปักกิ่งเข้ามาก้าวก่ายกับกิจการภายใน

ที่น่าชื่นชมก็ตรงที่ผู้คนในไต้หวันเอง เริ่มเห็นโทษของการพัฒนาทางเศรษฐกิจจนกินที่อยู่ดีรองลงมาจากญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ผู้คนกลับมีความทุกข์ยิ่งขึ้น โจรกรรมและทารุณกรรม ทั้งทางเพศและอื่นๆตลอดจนการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่าง

ร้ายแรงขึ้นเรื่อยๆ โดยเขาจะเห็นด้วยหรือไม่ ก็ไม่ทราบว่าเขาเอาเปรียบแรงงานไทย และมีโสภณีย์ไทยมีใช้น้อย พร้อมกันนั้นเราก็มียัดไทยในไต้หวัน ซึ่งมีบทบาทในทางสังคมสงเคราะห์เพียงใด หรือทำหน้าที่ทางพิธีกรรมอย่างล้ำสมัย ชนิดที่พระองค์ก็คงไม่รู้ตัวว่าตนเป็นส่วนแห่งการเอาเปรียบกรรมกรและโสภณีย์เหล่านั้นด้วย

เมื่อเรารู้ว่าประชาชนกว่าหกหมื่นคนเดินขบวนอย่างสันติวิธีไปยังทำเนียบรัฐบาลประท้วงว่า การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นเหตุให้ไต้หวันถูกถอนรากถอนโคนทางวัฒนธรรม ศาสนธรรม และเขาต้องการศีลธรรมกลับมา แม้จะขลอการพัฒนาเศรษฐกิจก็ยินดี

รัฐบาลไม่ตอบสนองคำขอร้องนี้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นเหตุให้มีการเดินขบวนอีกเป็นครั้งที่ ๒ โดยมีพระร่วมนำหน้าอย่างน่าชมเชย เพราะเชื่อหิงธรรมอย่างนุ่มนวล และอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องคิดหนักในการอุดหนุนศาสนาและहारือกันถึงการพัฒนาเศรษฐกิจว่า ต้องคำนึงถึงธรรมชาติด้วยว่าตนไม่จักไม่ถูกทำลาย น้ำจะต้องไม่เห่าเหม็น อากาศต้องไม่เป็นพิษ ข้อแตกต่างระหว่างคนรวยกับคนจนต้องลดลงไปทุกๆ ที่

ที่ประธานาธิบดีมาร่วมพิธีเปิดประชุมคราวนี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองขบวนการที่เรียกร้องให้รัฐบาลอุดหนุนศาสนาและศีลธรรมจรรยาตนเอง โดยเราต้องไม่ลืมว่าประธานาธิบดีคนนี้มีความจริงใจ ในทางพุทธศาสนามาก

ไต้หวันมีประชากรทั้งหมด ๒๑ ล้านคน คนถือพุทธเคยมี ๔-๕ แสนคน ภายในช่วง ๒-๓ ทศวรรษนี้ เพิ่มขึ้นถึง ๔ ล้านเศษ นับว่าน่าอัศจรรย์ พระภิกษุภิกษุณีก็มีถึง ๒ หมื่นเศษ จำนวนภิกษุณี

มีมากกว่าพระภิกษุประมาณ ๓๐% และทั้งภิกษุและภิกษุณีมีระดับการศึกษาสูง มีศิลาจารวัตตรงตามเป็นส่วนมากไม่ปรากฏมีเรื่องบดสีบดเกล็ดในวงการสงฆ์

ถ้าจะถามเหตุผลว่าทำไมก็ตอบได้ว่าคนจีนนั้นรังเกียจที่ลูกชายไปบวชคนไปบวชต้องมีศรัทธาปาสาทะจริง ๆ และการบวชนั้นต้องถวายตัวตลอดชีวิต การสึกหาลาเพศมีน้อย เด็กฉลาดที่มีคุณธรรม ทนความเจริญแบบโลกไม่ได้ หันมาเข้าใจคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา จึงหันมาออกบวชกันเรื่อยๆ ยิ่งภิกษุณีด้วยแล้ว ได้รับความเคารพนับถือมาก มีสถาบันการศึกษาชั้นสูงของตนเองมากแห่ง ถ้าสตรีไทยอยากบวชกันข้าพเจ้าขอแนะนำให้ไปไต้หวัน ดั้งบัดนี้ก็มีพระภิกษุไทยไปเรียนที่นั่นกันด้วยแล้ว รวมทั้งพระจากเนปาลและบังคลาเทศที่เคยมาเรียนมหาวิทยาลัยสงฆ์ในกรุงเทพฯ แล้วไปเรียนต่อที่ไต้หวันก็มีหลายรูป

พร้อมกันนั้นเราต้องเข้าใจว่าพุทธศาสนาตื่นตัวในไต้หวันพร้อมกับบนผืนแผ่นดินใหญ่ของจีนแต่ก่อนคอมมิวนิสต์ยึดครองแล้ว ท่านได้ลือมีชื่อเสียงไม่แพ้ท่านพุทธทาส ท่านเดือนว่าพุทธศาสนาของจีน(คล้ายของญี่ปุ่นและเกาหลี)ที่มีคุณค่าจำเพาะการทำพิธีเด็กให้คนตาย พระรวยมากจากพิธีกรรมพวกนี้ หากไม่ก็เป็นเรื่องของไสยศาสตร์และมีสาบเทวดา ซึ่งปนกับลัทธิศาสนาพื้นเมือง ดังญี่ปุ่นเองก็ยังเป็นเช่นนั้นอยู่โดยมาก หากทางเกาหลีได้มีการตื่นตัวขึ้นมากแล้ว

นอกจากพิธีกรรมพวกนี้แล้วที่ญี่ปุ่น เกาหลีและจีน มีพระอาจารย์เจ้าจำนวนน้อยที่สอนการปฏิบัติธรรมในชั้นต่างๆตามป่าเขาถ้ำเนาไพร คล้ายพระป่าของเรา ท่านได้ลือต้องการให้ศาสนามีบทบาททางสังคม ให้นำศีลมาประยุกต์ใช้กับสังคมสมัยใหม่ ไม่ให้คนรวยเอาเปรียบคนจน ไม่ให้คนมีอำนาจเอาเปรียบคนไร้อำนาจ โดยมีภาวนาเป็นสื่อที่ช่วยให้ทุกคนเผชิญความทุกข์ และหาทางเข้าหาความหลุดพ้นได้ โดยไม่ต้องพึ่งกามคุณทั้ง ๕ ซึ่งลัทธิบริโภคนิยมนำเอามาล้างสมองคนโดยสื่อต่างๆ อยู่ในบัดนี้

ศาสนาส่วนใหญ่เน้นเพียงด้านทานให้ทำบุญ ให้ช่วยคนจน เพื่อคนจนก็จนอยู่อย่างเดิม ที่จริงศีลคือการปรับให้เข้าสู่ความเสมอกัน ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองโดยหาทางช่วยให้ทุกๆคนรู้จักศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ในตน เพื่อรวมพลังมาช่วยให้สังคมดีขึ้น สิ่งแวดล้อมทางชุมชนน่าอยู่ มีความงามทางศิลปวัฒนธรรม อยู่ในขอบเขตของศีลธรรมอันดี

งานของท่านได้ลือบนผืนแผ่นดินใหญ่ถูกคอมมิวนิสต์บดขยี้

ตั้งคอมมูนิสต์จีนตามไปเบียดเบียนบีทา ถึงอิเบตด้วย แม้บัดนี้ปักกิ่งจะอนุญาตให้ ศาสนาพื้นดินซีฟขึ้นมาได้ แต่ระบอบการ ปกครองยังอยู่ใต้เผด็จการโดยรัฐ พระยัง ถูกรังแกด้วยประการต่างๆ ดังทางเวียดนามก็เช่นกัน หากทางเกาหลีนั้นพวก คริสเตียนหัวโบราณก็ใช้ฐานอำนาจทาง เศรษฐกิจและการเมืองเอาเปรียบพุทธ ศาสนาอย่างน่าละอายใจ

ในเมื่อได้วันให้อิสภาพในทาง ศาสนาและที่ไต้หวันมีพระอาจารย์เจ้า ทั้ง ภิกษุและภิกษุณีชั้นนำที่ปฏิบัติภาวนา อย่างมุ่งทั้งสมาธิและปัญญาโดยมีศีล ลีขาอันไม่ต่างพร้อยเป็นที่ตั้งศรัทธา- ปสาทะของประชาชนทุกหมู่เหล่า แต่สูง สุดจนต่ำสุด และที่สำคัญก็ตรงที่สื่อกับคน รุ่นใหม่ได้ใช้เพลงอย่างใหม่ ภาษาอย่าง ใหม่ อธิบายพระธรรมวินัยอย่างสมสมัย

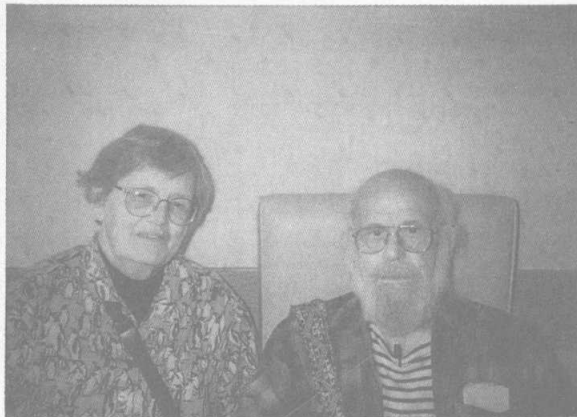
นำเอาคำสอนดีๆของพระจากนิกายธรรมจีน อย่างของท่าน อาจารย์พุทธทาสและท่านอาจารย์ชา มาเผยแผ่ย่อมได้ผล อย่างน่าทึ่ง

อนึ่งพระอาจารย์เจ้าทางไต้หวันยกย่องเถรวาทโดยไม่ เรียกว่าหินยาน (คือยานอันแคบ) เลย หากเรียกว่าคำสอนของ ฝ่ายเถรวาทเป็นคำสั่งสอนชั้นต้นดั้งเดิม(original teaching) ปรากฏจากการเสริมเติมแต่งอย่างของฝ่ายมหายาน ไม่ได้เน้น ว่า ลัทธิหินกายใดดีกว่ากัน หากควรใช้อุบายวิธี นำคำสั่งสอนของ พุทธศาสนามาช่วย สรรพสัตว์ให้มีชีวิตอย่างรู้จักออกจากความ ทุกข์ รู้จักหาความสุขที่เที่ยงแท้ยิ่ง กว่าความสุขชนิดจอมปลอม ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เอารัตเอาเปรียบกัน ไม่แต่ระหว่าง มนุษย์ หากรวมถึงสัตว์อื่นๆ ตลอด จนสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งหมด

ข้าพเจ้าอดเสียมิได้ที่ต้องแสดงความ ชื่นชมกับความมอก งามของพุทธศาสนาในไต้หวัน แม้จะยังมีข้อบกพร่องเล็กๆ น้อยๆ อยู่บ้าง ก็เป็นธรรมดาของมนุษย์ หากถ้าเราดูเขาแล้วเอามา ประยุกต์ใช้กับพุทธศาสนาในเมืองไทย แทนที่จะมุ่งให้พุทธ ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติน่าจะเป็นประโยชน์ใตผลผลิตไม่น้อย

ปาฐกถาปาจารย์สาร ครั้งที่ ๑๐ และงานวันเสฐียรโกเศศ นาคะประทีป

ยอชและลิเลียน อาศรมวงศ์สนิท วันเสาร์ การศึกษาทางเลือก : เล่า ตัวของสองผู้เฒ่าวัย ๘๐ เรามากกว่าสี่ชั่วอายุคนใน การ ทดลองนิวเคลียร์ บันฑิตกิตติมศักดิ์จาก ลือชื่อของพวกแควกเกอร์ ธรรมยาดราจากอินเดีย เพราะเงินห้ามเข้าประเทศ อินเดียและไทยด้วยอย่างมาก รวมถึงอเมริกาละตินหลายคนได้เรียนกับสามีภรรยาคุณี่มาแล้วในเรื่องการสร้างสรรค์ชุมชน การแก้ไขข้อขัดแย้ง ฯลฯ

วิไลบี จะแสดง ณ ที่ ๑๓ ธันวาคม เรื่อง จากประสบการณ์ส่วน ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรของ ศตวรรษ โดยทั้งคู่ได้ต่อ เรื่องสงคราม ในเรื่อง ฯลฯ และทั้งคู่ได้รับดุษฎี วิทยาลัยโอเบอกินอัน ในสหรัฐ ยอชเคยเดิน ไปจนขายแดนเงิน เขามี บทบาทในลึงกา

ผู้ใดสนใจจะไปค้าง เพื่อร่วมกิจกรรมอื่นๆ ในวันเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป (๑๓-๑๔ ธันวาคม) โปรดติดต่อ ได้ที่ อาศรมวงศ์สนิท ตู้ปณ. ๑ อำเภอองครักษ์ นครนายก ๒๖๑๒๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๕๔๖-๑๕๑๘

นักมวยเขียนรูป

เทพศิรี สุขโสภา

ปายวันนั้น ฝนซาเม็ดลงไปแล้ว... อ้อมกอดของขุนเขาระหว่างทางไปเมืองปาย-แม่ฮ่องสอน มีเงาแดด “ผีตากผ้าอ้อม” สีแสดสวยงาม

ชายวัยกลางคนหน้าตาเหมือนคนสุโขทัยยุคเก่าแต่สวมแว่นสายตา ก้าวออกมาจากเพิงกระท่อมข้างที่ชาวเขาสร้างไว้ขายของป่าแขวงกล่อมเป็นมัดจากขอบพับเสื้อยืดสีขาวซึ่งมีลวดลายสกรีนรูป “ศิลปิน-พระศรี” บนหน้าอก

แต่นั้นกลับหาใช่หลักฐานทางรูปลักษณ์ที่แสดงถึงสถานะเกี่ยวกับตัวของเขา “เทพศิรี สุขโสภา” ที่สังคมเมืองต่างรู้จัก รับรู้และยกย่องได้เลย

เพราะยามนี้กายด้านขวาของเขาปราศจากทั้งแผ่นกระดูก ที่หนีบกระดูกขาขวาวางเปล่า และมีอีกข้างที่กำขวดหมึกและพู่กัน

บางที คนขับรถปิกอัพขนกะหล่ำจาก ดอยอีกลูกหนึ่งผ่านมา อาจคิดไปไกลว่า ชายผู้นี้ไม่เป็นคนสวนประจำรีสอร์ทของท่านนายพลฯ บริเวณโค้งด้านล่าง ก็อาจจะเป็นนักท่องเที่ยวนะคนหนึ่งที่เท่านั้น

แต่โชคดีที่ป้ายนั้น เขามีอุปกรณ์ดังกล่าวครบมือ ผู้คนที่ผ่านไปมาผ่านไปจึงพอจะประเมินได้บ้างว่า

ชายผู้มีวงกลมแข็งแรงผู้นี้คงเป็น “ศิลปิน” คนเขียนรูป ไม่ใช่คนสวนของท่านนายพลฯ

“ผมชอบเขียนรูปป่า พอกๆ กับเขียนรูปคน” เขากล่าวก่อนเอาพู่กันขนอ่อนนุ่มจุ่มลงไปในขวดหมึก

ห่างกันเพียงเสี้ยววินาที สายตาของเขาก็ลอดมองผ่านแว่นใสไปที่ฉากของห้องฟ้าและภูเขาเบื้องหน้า

เมื่อถึงพร้อม จึงรวบปลายพู่กันอันพุ่มและลงบนกระดาษขาวที่วางเปล่า จากนั้น ลูบมันอย่างแผ่วเบา แล้วกดตามน้ำหนัก พร้อมตวัดมือขึ้นและขยี้อยู่อีกหลายครั้ง ดูประหนึ่งว่าพู่กันนั้นจะทำงานด้วยตัวของมันเอง

“นักบวชนั้นจะตัดอารมณ์ แต่ศิลปินต้องสนุกในอารมณ์ ทั้งรัก ทั้งโกรธ ทั้งเกลียดสุดๆ นี่กรรมังที่เป็นข้อแตกต่างระหว่างศิลปินกับนักบวช”

เขาพยายามอธิบายภาวะในใจ อันเป็นสิ่งที่อยู่ลึกและลึกลับ ยากที่คนนอกซึ่งขโมยแอบมองดูภาพของเขาจะประจักษ์แจ้งได้ง่ายดายนัก แม้จะเป็นงานดอร์วอ์หมึกดำธรรมดาก็ตาม

“ยอดเขามียอดยอด และทุกคนมียอดเขาของตัวเอง ผมก็มียอดเขาของผม บางทีเรารู้ว่ายอดเขานั้นอยู่ตรงไหน เห็นอยู่ใกล้ๆ แค่นี้ แต่ต้องใช้กำลังใจกำลังกายตลอดจนเสบียงทั้งหลายปีนป่ายขึ้นไป

เสบียงมันก็คือพู่กันและหมึกขวดเดียว หรือปากกา ดินสอดาด้ามเดียวเหมือนกันนี่แหละ แต่กิเลสความทะยานอยากจะไปให้ถึงยอดเขาลูกนั้น ลูกนี้ให้สูงกว่าคนอื่นฯ มันต้องมี และมันมีที่ สุดของมัน ผมอยากเป็นคนหนึ่งที่ต้องการงานให้ได้มาตรฐานสากล

“เรามีสิทธิ์จะทำได้เพราะมันก็เกิดจากตะวัน

ดวงเดียวกัน ต้นไม้ต้นเดียวกัน ตรงนี้มันทำท่ายและเราต้องพยายามไป...มันมีทางของมัน”

นานกว่าสิบปีแล้วที่เทพศิริ สุขโสภา ใช้เวลาสำหรับการเดินทางเพื่อเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ทางความคิดจากทุ่งหญ้าและขุนเขาของภาคเหนือตอนบน ตั้งแต่เชียงราย แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน และเชียงใหม่ บางครั้งเราอาจจะพบเขากับกลุ่มชาวบ้านต้นน้ำแม่ปิง แม่แจ่ม แม่วัง แม่ยม หรือที่ไหนสักแห่งตามพื้นที่ร่มไม้กับเด็ก ๆ

ดังนั้น ผลงานของเขาในช่วงที่ผ่านมา จึงล้วนเกี่ยวข้องกับสายน้ำ ขุนเขา ต้นไม้และธรรมชาติรอบตัวทั้งสิ้น

นั่นละ เขาไม่อาจตกหล่นชีวิตคนซึ่งสัมพันธ์กันธรรมชาติมาอย่างยาวนานเหล่านั้น เช่นกัน

“ชุดบวชป่า เป็นอีกชุดหนึ่งที่ผมชอบมาก เพราะในนั้นมันไม่มีเฉพาะต้นไม้ แต่มีพิธีกรรม มีคนรวมอยู่ด้วย เขียนแล้วสนุก...”

เขากล่าวระหว่างดั่งภาพภูเขาเหนือสายน้ำแม่ปายออกจากที่หนีบแผ่นกระดาษ แล้ววางลงบนพื้นหญาริมทางให้แดดบ่ายวันนั้นโลมเลียเล่น จากนั้นก็ขยับมือขยับพู่กัน เพื่อสร้างภาพใหม่บนกระดาษขาวอีกครั้ง อีกประมาณสิบกว่านาที ก็ได้ต้นไม้และป่า

ดั่งที่เขาเห็นและรู้สึก...

“บางรูปลากสองสามที่แทบจะกลั้นหายใจไม่อยู่คงเหมือนที่ท่านกรมพระยานริศรชบอกรว่า แม่เขียนงูครบทุกเกล็ด แต่เสียไม่ได้ หากว่าใช้ถ่านลากสองสามที่ เป็นงูเลื้อยหายไปเลย”

เทพศิริ สุขโสภา อ้างถึงสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ผู้สร้างศิลปะไทยในรูปแบบใหม่ ซึ่งผสมผสานระหว่างศิลปะไทยกับแนวคิดตะวันตกในช่วงสมัย แผ่นดินรัชการที่ 5

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ติดตามภาพเขียนอิมเพรสชันนิสต์ของเทพศิริ สุขโสภา เมื่อหลายปีก่อนคงพบฉากประทับใจในงานของเขา ที่เน้นหนักไปกับการใช้สีเขียน มากกว่าเทคนิคอื่นใด

แต่ทว่า ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา เขาเปลี่ยน

ฉากประทับใจเหล่านั้นเป็นงานดอร์วอริง ในแนวสีเอกรงค์เน้นน้ำหนักและท่าทีจากปลายพู่กันบ้าง ดินสอหรือปากกาบ้าง ซอล์ก หรือ ถ่านบ้าง ซึ่งดูเหมือนเขาจะออกอาการสนุกกับงานดอร์วอริงและขอยืดเวลาออกไปอีกประมาณ ๒-๓ ปี

“ดอร์วอริง เป็นบทเริ่มต้นของทุกอย่างก่อนจะก้าวเป็นสู่จิตรกร เช่นเดียวกับ งานวรรณคดีที่ต้องเริ่มต้นเรียนรู้หลักไวยากรณ์ ระยะเวลา การเรียนศิลปะในเมืองไทยจะเน้นหนักไปในเชิงศิลปะทางความคิดคืองานไม่ต้องเนียบ แล้วใช้เทคนิคอื่นช่วยถ่ายทอดความคิดเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีหลายสถาบันที่ให้ความสำคัญกับงานดอร์วอริงและเปิดภาควิชานี้โดยเฉพาะแล้ว”

เขาให้เหตุผลว่า ภาพที่ใช้สีเดียวก็มีคุณค่า-คุณภาพ เช่นเดียวการเขียนรูปสี ดูจากภาพเขียนของจิตรกรเมืองจีน ซึ่งเพียงแต่พู่กันตัวตลงบนกระดาษสองสามที่ แผล็บเดียวทุกอย่างก็ลงตัว...รวดเร็ว มีพลัง เรียบง่าย แล่งงดงาม

“บางคนไม่เข้าใจบอกว่าทำไมอาจารย์ไม่เขียนสี ซึ่งสีผมเขียนมาเยอะแล้ว และมีคนขอมาเรื่อยแต่มันไม่สนุกแล้ว...ผมจะดอร์วอริงแบบนี้แหละ รู้สึกว่ามันมันดี นี่ต้องยืดออกไปอีก ๒-๓ ปี ชนิดที่ให้มันหลุดพ้นไปเลย”

เทพศิริ สุขโสภา กล่าวยอมรับว่า รูปดอร์วอริงขายยากกว่ารูปสี แต่นั่นมันไม่ใช่สิ่งสำคัญอะไรมากมายสำหรับชีวิตตัวคนเดียวในอาณาเขตส่วนตัวกลางซอยวัดอุโมงค์หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้วปล่อยให้สังคมรับรู้-คุ้นเคย แต่เปลือยกายนอกของเขาในฐานะศิลปินคนเขียนรูป นักเล่านิทาน นักแสดงจินตภาพ กวีแก้ว กวีขวัญ อาจารย์ศิลปะ และนักอนุรักษ์คนหนึ่ง แต่ “เทพศิริ สุขโสภา” ผ่านชีวิตมาอย่างไร? น้อยคนนักที่จะได้รับทราบจากคำบอกเล่าของเขา

“ผมใส่หน้ากากมานานแล้ว แต่คนไม่เห็น” เขาบอกกับคนทั่วไปเมื่อถูกถามว่า ไร้เงาดีทางการรำใส่หน้ากากนั้นหรือไร?

ทว่า นั่นก็เป็นเพียงอีกบทบาทหนึ่งของเขา ซึ่งมือดีดเป็นหนุ่มลุ่มแม่หน้ายม ลูกครูใหญ่โรงเรียน บ้านนอกในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย และ นักมวยไร้ค่าย ผู้ใช้ชื่อหากินบนสังเวียนเปลืองที่สุดคนหนึ่ง

“เทพประทาน...” เขาเผยชื่ออดีตนักมวย ผู้รักสนุกคนนั้น อย่างไรก็ตามนักมวยงานวัดบ้านนอกอย่างเขาก็ทำได้เอาดีทางนี้ไม่ เมื่อสบโอกาสได้ไปเรียนต่อวิชาด้านศิลปะที่มหาวิทยาลัยศิลปากร และทำงานเกี่ยวกับศิลปะเรื่อยมา แม้จะมีบางโอกาสที่อาจพลิกผันบ้างในช่วงเหตุการณ์เดือนตุลาคม กับชื่อจัดตั้ง “สหราชอาณาจักร”

“คืนวันของผม คือการตั้งวงพูดคุย ทำงานทำกิจกรรม ชักชวนกันเข้าไปในป่าในเขา” เขากล่าวและว่า งานเขียนรูปไม่อาจทำได้ทุกวัน บางทีกว่าจะได้อุปนิสัยสักชิ้นหนึ่ง ต้องใช้เป็นเวลาเป็นปีก็เคยมี ดังนั้นต้องหาโอกาส หรือหาพินามาสูไฟดตลอดเวลานอกจากการเดินทางและเรื่องราวระหว่างการเดินทางแล้ว ที่บ้านในซอยวัดอุโมงค์ของเทพศิริ สุขโสภา ซึ่งใช้สำหรับแสดงงานส่วนตัวของเขาแล้ว ที่แห่งนั้นยังเป็นแหล่งชุมนุมบรรดาเหล่าศิลปินนักคิด นักเขียน นักกิจกรรมของภาคเหนือเลยก็ว่าได้

เทพศิริ สุขโสภาเชื่อว่า การเกิดวิวาทะระหว่างคนสร้างงานศิลปะในหลายเรื่องหลายประเด็น แม้จะสร้างความขัดแย้งบ้าง แต่การ “พู่ฉาน-วิสัยนา” ในเรื่องต่างๆ ล้วนเป็นเรื่องที่ดี

“การวิพากษ์วิจารณ์เป็นการสร้างมุมมองเราต้องเปิดกว้างในเรื่องนี้ ซึ่งบางครั้ง บางทีอาจจะรู้สึกขัดแย้งกับคำวิจารณ์นั้นเหมือนกัน นั่นก็คิดว่ามันเป็นเสียงนก เสียงกา ที่เราฟังเสียงมันไพเราะจึงเลย...แต่ไม่รู้ภาษามัน”

เขากล่าวอีกว่า คนทำงานศิลปะสมัยใหม่ต้องเดินไปข้างหน้า แต่ไม่ควรที่จะดูถูกเหยียดหยามศิลปะแบบไทยๆ

ตะวันใกล้จะลับเหลี่ยมคอดยเหลืออีกเพียงสอศืบกว่าๆ บ่ายวันนั้น เขาได้ภาพประทับใจไปไม่

ต่ำกว่า ๑๐ รูป

“จุดหนึ่งก็พอใจ แต่มันยังไม่สะใจ...ยอดเขาของผมหินแล้ว แต่ต้องใช้กำลังใจและกำลังกายอีกนิดเดียว” เขาวางรูปเขียนแต่ละแผ่นเรียงกันและถอยออกมายืนดูห่างๆ ท่าทีของเขามีความสุขอยู่ไม่น้อย แต่มาบางชิ้นเขาก็ขี้มั้นทั้งอย่างไม่เสียตาย

“ในชีวิตของผมยังไม่เคยรู้สึกจนมุมสักครั้ง ผมมีทางของผม...แต่ถ้ารู้สึกว่าจะจนมุม ผมก็จะยอมรับเช่นเดียวกับถ้าหากปืนไม่ถึงยอดเขา ผมก็อาจจะมีส่วนเหมือนที่เคยชกมวย เมื่อครั้งหนุ่มๆ ที่ชกคู่ต่อสู้ไม่ไหวต้องยอมแพ้...คนเราต้องแพ้เป็น”

เขากล่าวและรีบเก็บรูปเก็บอุปกรณ์ ทันทีที่ได้ยินแตรรถยนต์ของหญิงสาวคนหนึ่งเรียก เมื่อโผล่พ้นจากโค้งมาเพียงเล็กน้อย

ชายวัยกลางคนหน้าตาเหมือนคนสุโขทัยยุคเก่าแต่สวมแว่นสายตา ก้าวไปยืนข้างหลักขาวดำแขวงกล่อมเป็นมัดจากขอบพับเสื้อยืดสีขาวพร้อมกางภาพภูเขาแผ่นหนึ่ง ตอบรับเธอ...และจากไปโดยหลงลืมบทกวีที่ยังไม่ได้ขีดเกล้าทิ้งไว้แผ่นหนึ่งที่เพิ่งกระท่อมชายของป่า บนถนนสายอำเภอป่าแม่ฮ่องสอน เด็กชายชาวเขาผู้ซึ่งเพิ่งผ่านโรงเรียนหลังเขาชั้นประถมสาม หยิบมันขึ้นมาอ่านอย่างงง ๆ

“นึกเผ้านึก กูเหนือกว่า

สีทาฯ ชิดเขีย

กูเก่ง กูฉลาด มีแต่กูรู้ศิลปะ

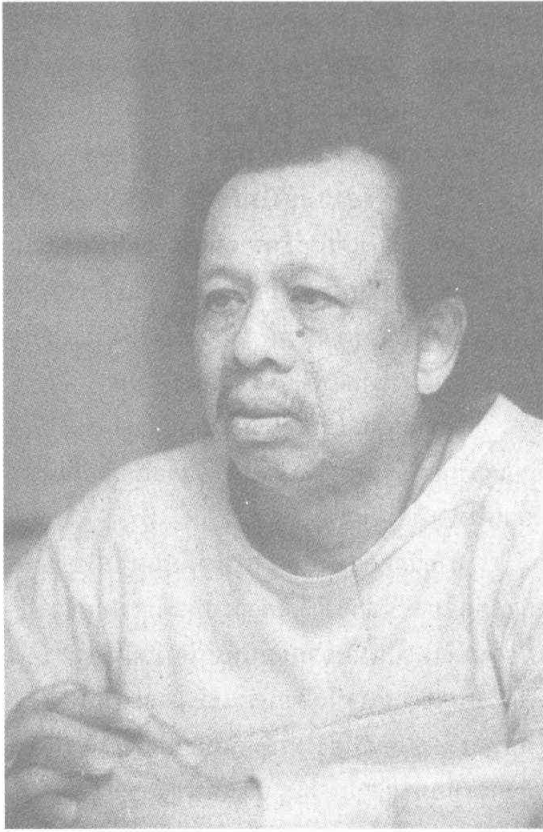
จนเที่ยวโทรมจมปลัก

นอนโลงไม้ถูกๆ เขิงตะกอนลายไทย

นิมนต์พระเิงๆ ลูกชวานาสวดส่ง

นี่จึง วิญสังขาร...เพื่อนเออย”

จาก นสพ.กรุงเทพธุรกิจ

ทศนกะวี

อังคาร กัลยาณพงศ์

ประชุม ประทีป

ให้สูงกว่าขณะนั้น

ความรู้ด้านภาษาไทยของท่าน ทำให้สร้างคำและความหมายขึ้นใหม่ด้วย

ใช่เด็ก ๆ ลูกชิ้นอ่าน “สังข์ทอง” ก็ได้รางวัลแล้ว ผมชอบมาทางนี้ ชอบวาดรูป เขียนหนังสือ “กุศลศิลป์” ผมก็คิดขึ้นเอง เรื่องสำเนียงการใช้คำให้ถูกต้องก็สำคัญ อย่างทุกวันนี้ใช้คำว่า ต้นชงโค ที่มาที่ถูกต้อง คือ ต้อง “เชิงโค” เพราะลักษณะใบคล้ายต้นโค เชิงเป็นคำเขมรหมายถึงดิน มันจะไปชงโคได้อย่างไร หรือใช้ “ยี่นกระต่ายขาเดียว” ไม่ถูกต้อง ต้องยี่นกระต่ายสามขา “ลู้อิบตา” ไม่ใช่ ต้องลู้อิบตา “ปรามาส” มาใช้ในรูปความหมายว่า สบประมาทผิด ปรามาสแปลว่า ลูบคลำ “ครุฑพั่งสายสวาทปรามาสขนิษฐา” ครุฑอุ้มกา ก็ไปแล้วถูกต่อว่าจึงลูบหน้าอก ผู้ชายก็รู้ว่าจับถิ้น “ประนาม” แปลว่า หนบน้อม “ปวงข้าเจ้าเหล่าเชื้อลูกเสื่อสยาม ขอประนามมาศบงกัพระทรงศรี” ลูกเสื่อจะไปด่ากษัตริย์ได้อย่างไร ต้องรู้ตำนานกระต่ายสามขา เรื่องว่ามีพระอาจารย์รับนิมนต์ไปเทศน์ ชาวบ้านก็ย้างกระต่ายทาเครื่องให้ลูกศิษย์นำมาถวายลูกศิษย์ มันหิวก็ฉีกขากระต่ายกินขาหนึ่งแล้วก็กลบเกลื่อนปิดอย่างดี ก็พอทำได้นะ กระต่ายอะไรจะหายไปตั้งสามขาจะวิ่งได้ไง อาจารย์ก็ถามว่า กระต่ายทำไมมี ๓ ขา มันก็บอกมีมาอย่างนั้น และอีกวันหนึ่งก็มีโอกาสเข้าไปขโมยเครื่องเสวยของกษัตริย์ ขโมยกินอยู่ได้หลายวัน เขาก็ทำอุบายขึ้น ธรรมดาคนอินดูเขาจะป้ายผงสีไว้ที่หน้าผาก ก็ใส่เครื่องเทศมาก ๆ อย่างแรง กินมาก ๆ ทำให้เหงื่อออกมาก ผงสีที่หน้าผากก็

เป็นกวีที่น่าจะมีลักษณะคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

กวีต้องกว้าง อย่างมีใจอัจฉริยภาพ มีจิตธรรม เข้าขั้นเป็นกวีวิเศษแก้ว หมายความว่าเขาย่อชาติลงมา เจียรระโนชีวิตสติปัญญาเพื่อเป็นประโยชน์กับสมัยที่เกิดมา เพื่อเป็นอมตะกับมนุษย์ทั้งหมดก็ยังดีใหญ่ ไหวงการบ้านเรามันอัจฉริยภาพและเลื่อนลอย อย่าเกิดมาเลยในไทยแลน (ไม่มี ด.เด็ก) ตายแล้วให้เกิดเป็นพระเจ้าให้หมดให้เป็นฮีโร่เต็มอัตรา กวีต้องทำงานผลงานเป็นที่ประจักษ์ บางอันลึกซึ้ง บางอันไม่ลึกซึ้ง แต่ก็ต้องทำ เป็นเจ้าฟ้าธรรมมาธิเบศร์ก็ต้องทำ ถ้าพ้นออกมาเป็นกวีมันก็เป็นตำแหน่งเหมือนหมอยาก เป็นข้าพชาก็แค่นั้น แต่ว่ากวีไม่ใช่ ต้องทำงานประจักษ์แก่โลก ใช้ชีวิตเจียรระโนคุณค่าให้ตกผลึก เป็นภูมิปัญญาของยุคสมัย ไม่ใช่อยากเป็นดาชดื่น ทำเดียนอยากคำกวีก็เอาตะกร้ามาใส่สี เอาตู้ไปบรรทุกกวีไปถอมถอมอ่อนนุชเอาให้เลยกองขยะไปหน่อย

หลุด ห้องเครื่องก็จับได้นำขึ้นสู่ตะแลงแกงจะประหาร อาจารย์ก็ตามมาตั้งใจจะสอบถามเพื่อช่วยเหลือก็ตั้งคำถามเรื่องกระต่ายอีกว่ามีกี่ขา เจ้าลูกศิษย์ก็ยืนยันกรานเหมือนเดิมว่า กระต่ายนั้นมีสามขา อาจารย์ใจอ่อนเห็นมันยังถือสัจจะเช่นเดิมก็เลยหาทางช่วยเหลือให้พ้นตาย

ในฐานะทำงานศิลปจิตรกรรมและรู้ถึงงานสถาปัตยกรรมด้วย พอละวิจารณ์งานจิตรกรรมฝาผนังทั่วไปเป็นอย่างไร

ผมคิดว่าจิตรกรรมฝาผนังผูกขาดอยู่ในคนกลุ่มเดียว ผมว่าเขาทำงานเอาเงินนะ การทำงานต้องคำนึงถึงศิลปะ แต่เท่าที่ดูเขียนรูปให้เสร็จๆไป ไม่อยากพูดมาก บางทีเหมือนไป “ต้ม” เขา คือทำงานอย่าให้เป็นแค่เด็กคอเรทิฟ (decorative) เป็นเครื่องประดับเท่านั้น แต่ว่า “เพียว อาร์ต” (Pure art) ดูแล้วจะชื่นใจ ยกกระต่ายจิตรกรรม งานพวกนั้นมันไม่ถึงเพียว อาร์ต ผมไม่ได้ว่าใครเจาะจงนะ ผมว่าทุกวันนี้ทำงาน “ตีกิน” มากกว่า ทำก็อปปีแล้วมาทำแสงเงาส่วนมากคนมีสตางค์ก็ไม่รู้

กรุณาวิจารณ์งานสถาปัตยกรรมหน้าศูนย์ประชุมสิริกิติ์

อันนี้เป็นของสูงนะ “ศิริประภา” แปลว่าฉัพพรรณรังสี รัศมี ๖ ประการ ถ้าดูโดยแบบพุทธ-ชินราชแล้ว ท่านเวียนขวา มีเส้นเพริศพราย ดูแล้วมีความเคลื่อนไหวของแสง ชาติไทยนี่มันแสงได้ ยุโรปยังทำไม่ได้ ศิลปะมีความยากตรง “ไดนามิค” เหมือนลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ต้องเขียนให้เห็นหมุนได้ เขียนต้นไม้ต้องลมพัด ต้องมีลมจริงๆ รังสีของพระพุทธเจ้า ดังนั้นต้องมีพวยพุ่งการเคลื่อนไหวของรังสี ปัญหา ก็คือ ต้องมี “ดอกบัว” รองรับ ดอกบัวหรือบงกช แปลว่า ผู้เกิดจากเปลือกตม หน้า คือ โลภะ รากบัวไปสัมผัสสระญูปุผชาติ คือ โลกุตระ จึงเอามาแทนอรหันต์ พระพุทธรูปทรงคโณโบสถ์จะต้องมีดอกบัวรองรับ ที่พระพุทธเจ้าประสูติแล้วย่างเดิน ๗ ก้าว โดยมีดอกบัวมีรองรับ หมายถึงรองรับผู้บริสุทธิ์เป็นเครื่องหมายของอรหันต์ ที่ไหนไม่มีดอกบัวรองรับ ก็

ไม่ใช่

ทราบที่ท่านได้รับยกย่องจากสภากรวิโลกด้วย ในจำนวนคนไทยหลายคนรู้สึกภูมิใจหรือไม่

ผมไม่รู้ว่ สภากรวิมันอยู่ห้องแถวหรือเปล่านั้น ไม่ได้ตื่นเต้นอะไรหรอก เขาส่งใบประกาศเกียรติคุณมาให้ แต่ผมเป็นคนไทย ผมก็เขียนเป็นภาษาไทย เขาไปแปลส่งกันเอง ก็ทราบว่ามีคนเขาไปแปลแล้วความหมายผิดไปอย่างมาก เช่น ไปแปลคำว่า “ฟ้า” เป็น “สกาย” (SKY) แปลคำว่า อากาศ เป็น อากาศ (the air) ไปคนละเรื่องคนละความหมายเลย “ฟ้า” ของผมคือ จักรวาล เอกภพ คือ ยูนิเวิร์ส (universe) “อวกาศ” ในความหมายว่า สเปซ (Space)

ท่านคงสนใจการบ้านการเมือง ความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย

ผมก็สนใจด้วย แต่ก็ไม่ได้มีความรู้ดีนัก รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองสมัยหนึ่ง ช่วงนั้นหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เผชิญกับช่วงเศรษฐกิจตกต่ำมาก และเจ้านายสองพระองค์ที่มีสิทธิขึ้นครองราชย์สิ้นพระชนม์ คือ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิชณุโลก กับเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบูรณ์ พระปกเกล้ารัชกาล ๗ จึงได้ขึ้นครองราชย์ต่อมา และก็ได้ถูกคณะราษฎร ทำการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่นั่นแหละ ทหารก็หลอกประชาชน มันเปลี่ยนแค่สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ที่เรียกว่าอำมาตยาธิปไตย คณะราษฎรก็เป็นพวกขุนนางทั้งนั้น สำนึกตอนนั้นมันต้องเกิดกันทุกคน จึงจะปกครองตนเองได้ ถ้าไม่สำนึกก็จึงเป็นไทยแลนด์อยู่นั่นดีแล้ว เป็นวัชรบ์แอกเสมอไป

เรื่องที่ดินทำกิน เรื่องอาหารการกินของคนไทยรู้สึกจะเป็นปัญหาใหญ่ของเมืองไทยในอนาคตหรือเปล่า

ที่ดินควรจะเป็นของกลางให้มากที่สุด ประชากรราษฎรควรจะมีสิทธิในการตั้งที่อยู่อาศัยได้ทั่วถึงไม่อย่างนั้นเราจะเป็นประเทศเอกราชทำไม ประชาชน

ไม่มีแผ่นดินอยู่ เกษตรกรก็ต้องการที่ดินเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ใช่คลังโคล่อุตสาหกรรม ญี่ปุ่นมันผลิตรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์มาขายเมืองไทยเต็มบ้านเต็มเมือง เราปลูกกล้วยหอม ข้าว ทูเรียน มังคุด ผมว่าเกษตรกรรมมันก็ทำให้คุ้มกันได้ เราปล่อยให้มันกินรถ กินโตโยต้า มอเตอร์ไซค์ไปสิ ดินนี้แสนดีที่สุด ญี่ปุ่นมันใช้เมืองไทยเป็นที่เพาะปลูก เป็นที่ทิ้งขยะ ถ้าผมเป็นรัฐบาล จะบรรทุกระเบิดมอเตอร์ไซค์ไปถล่มโตเกียวเลย คนไทยนี่พร้อมที่จะบ้าอยู่แล้ว ขับรถเร็วฯชน โหน่ชนนี่ คนขับรถเร็วไม่ใช่คน แต่คนเก่งคือขับไม่ชนอะไรเลย บังคับใช้เครื่องยนต์ลงเป็นทาสได้ อย่างคุณนักร้องที่เอาหน้าไปถูถนนคงสำคัญผิดว่าหน้าเป็นกระตาดทราย กระทั่งแสนต์มอเตอร์ไซค์ยังแตกเป็น

ปากฉลาม ผมว่าเราควรจะถูอีกนะ เราโง่ทุกอย่างแหละที่ไปซื้อของแพงของญี่ปุ่น อย่างขนมเกรียบกึ่งมันเอาเปลือกกึ่งกลับมาให้เรากินแพงๆอีกต่อหนึ่ง เขาปลูกทุกอย่างลงบนความหลับไหลของคนไทย ถ้าไม่รู้สีกตัว ต่อไปคงตั้งธนาคารสเปิร์มส่งพ่อมาจากญี่ปุ่น ทุกวันนี้ดูเหมือนจะเร่งเด็กให้โต ให้การบ้านเด็กมากๆ เหมือนเร่งถ่วงอกให้เป็นไม้ซุง

จากคอลัมน์ **จุดประกาย**
นสพ.กรุงเทพธุรกิจ
๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐

การประชุมนานาชาติ เพื่อหาทางออกจากลัทธิบริโภคนิยม ณ พุทธมณฑล นครปฐม ๘-๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ และการสัมมนาในหัวข้อและที่อื่นๆ

เป็นการประชุมของผู้นำทางศาสนา ผู้ทำงานระดับรากหญ้า ชาวบ้าน และนักกิจกรรมจากต่างวัฒนธรรม เพื่อแสดงความเป็นหนึ่งเดียวกันในการต่อสู้กับลัทธิบริโภคนิยมในชุมชนของเรา โดยการบอกเล่าเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนำไปสู่นาคตที่ยั่งยืน

ใครจะมาเข้าร่วมบ้าง?

ผู้ที่เราเชิญมาร่วมได้แก่ ผู้นำทางศาสนาจากต่างวัฒนธรรม มีอาทิ บิชอป ลาบายัน (ฟิลิปปินส์), จันทรามุสซาฟา จาก Just World Trust (มาเลเซีย), สมเด็จพระมหาโพชนันทะ (กัมพูชา), โรสแมรี รูเออ (อเมริกา) ผู้นำชนเผ่าพื้นเมืองจากอเมริกาเหนือ ชนพื้นเมืองเผ่าอะบอริจิน ในออสเตรเลีย และชุมชน Dayak จากอินโดนีเซีย และอื่นๆที่ต่อสู้เพื่อวิถีชีวิตที่แท้จริง รวมถึงสมาชิกเครือข่ายนักเคลื่อนไหวระดับรากหญ้า คนพื้นเมือง และโดยเฉพาะผู้ซึ่งใช้พลังทางศาสนธรรมพื้นบ้านเกื้อหนุนงานของตน และยังรวมถึงบุคคลที่สร้างสรรค์งานสื่อเพื่อช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆอย่างน่าสนใจ

การสัมมนาศาสนธรรมกับลัทธิบริโภคนิยม

พุทธมณฑล (๘-๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ ค่าลงทะเบียน ๔,๐๐๐ บาท)

การสัมมนามีกำหนด ๕ วัน โดยจะเริ่มต้นด้วยการจัดพิธีกรรมร่วมระหว่างศาสนา เพื่อแสดงออกถึงความเป็นหนึ่งเดียวกันของวัฒนธรรมทางศาสนาที่แตกต่างกัน โดยผู้นำชาวบ้านและผู้นำทางศาสนาที่มีความตั้งใจจะปูหนทางที่เหมาะสมร่วมกันในการเผชิญหน้ากับการคุกคามของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ในการสัมมนาจะมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การคุยกกลุ่มย่อย การแสดงออกทางความเห็นและวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างหลากหลายและมีสีสัน

๘๐ ปี พระโพธิ์รังษี

เอื้อเพื่อข้อมูลโดย อาจารย์เครือมาศ วุฒิการ

พระโพธิ์รังษี หรือที่เราเรียกกันว่า “เจ้าคุณ-โพธิ์” มีชื่อเดิมว่า บุญศรี ชัยบาล เกิดที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๖๐ เป็นบุตรนายหลุยและนางนวล ชัยบาล บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๔ ปีที่วัดพวกช้าง สมัยยังเป็นสามเณรเมื่อ ๔๐-๕๐ ปีที่แล้วนั้น เจ้าคุณโพธิ์จำได้ว่า ได้เห็นการทำลายวัตถุก่อสร้างที่เป็นของเก่าและมีความค่าของศิลปะของล้านนาในวัด เช่น วัดทรายมูล ซึ่งท่านเคยอยู่สมัยเป็นสามเณรได้มีการรื้อหรือธรรมและวิหาร เพื่อสร้างของใหม่ขึ้นโดยที่ไม่มีซากของเดิมเหลืออยู่เลย “ในสมัยนั้นไม่มีใครสนใจกับการอนุรักษ์ แม้แต่ทางราชการ” เจ้าคุณโพธิ์พูดถึงสิ่งก่อสร้างโบราณที่ถูกทำลายไปเหล่านั้นด้วยความรู้สึกเสียตายยิ่งและเห็นว่าเป็นความผิดพลาดอย่างมาก

เจ้าคุณโพธิ์อยู่เป็นเจ้าอาวาสวัดพันตองมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๘๒ วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นด้วยฝีมือของช่างเชียงแสนบ้านฮ่อม เดิมมีชื่อว่า “วัดพระงาม” เนื่องจากมีพระพุทธรูปที่งามมาก แต่ถูกบรรจุไว้ในเจดีย์ของวัดเพื่อซ่อนเอาไว้สมัยพม่าบุกเมืองเชียงใหม่ จากประสบการณ์ที่พบเห็นสิ่งมีค่าทางศิลปะโบราณได้ถูกทำลายลงไปในมือ ทำให้เจ้าคุณโพธิ์ได้พยายามรักษาและคงสิ่งที่ดีงามทางศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ไม่ว่าจะเป็นสิ่งก่อสร้าง ของโบราณของวัด หรือแม้กระทั่งการส่งเสริมให้ใช้สิ่งของพื้นบ้าน

นอกจากจะเป็นเจ้าอาวาสวัดพันตองแล้ว เจ้าคุณโพธิ์ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ซึ่งในหลายโอกาสทำหน้าที่และปฏิบัติภารกิจแทนเจ้าคณะจังหวัดผู้ซึ่งชราภาพแล้ว นอกเหนือจากนี้ท่านเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมสาธิตการปลูกและสาธิตส่งเสริมสังเคราะห์ในจังหวัดเชียงใหม่ หน้าที่โดยตรงในตำแหน่งนี้ของเจ้าคุณโพธิ์คือ พิจารณาอนุมัติการรื้อถอน หรือการก่อสร้างภายในวัดของจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นในกรณีที่มีผู้คนสงสัยว่าทำไม

พระสงฆ์รูปนี้ถึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในเรื่องการคัดค้านการสร้างกระเช้าลอยฟ้าขึ้นดอยสุเทพ ก็จะได้คำตอบและเข้าใจว่าท่านได้ทำหน้าที่ของท่านโดยตรง ส่วนในเรื่องของก่อสร้างอาคารในวัด โดยทั่วไปแล้ว เจ้าคุณโพธิ์มีความเห็นว่าโบสถ์นั้นไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นอีกแล้ว แต่ควรซ่อมแซมวิหารและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี

สิ่งที่เจ้าคุณโพธิ์ได้ทำมาตลอดก็คือ การรักษาไว้ซึ่งสิ่งที่ดีงามและมีคุณค่า จะใช้ศัพท์เป็นทางการในสมัยนี้คือการอนุรักษ์นั่นเอง ซึ่งท่านบอกว่าเป็นคำซึ่งฟังจะไต่ย่นเมื่อไม่กี่ปีมานี้ อย่างไรก็ตาม ท่านคิดว่าการอนุรักษ์เป็นสิ่งที่ดีมาก สมควรจะทำอย่างยิ่ง เพราะการอนุรักษ์จะทำให้คนยึดมั่นกับวัฒนธรรม สิ่งดีงาม และโดยทางอ้อมไม่ทำให้ศีลธรรมเสื่อมโทรมลง และนี่คือสิ่งที่ท่านย้ำอยู่เสมอในโอกาสที่รับนิมนต์ไปแสดงปาฐกถาหรือเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมประเพณี

ถึงแม้ว่าท่านอาจารย์จะมีหน้าที่บทบาทในการปกครอง ดูแลคณะสงฆ์มาโดยตลอดก็ตาม แต่ท่านก็ไม่ได้ละเลยในเรื่องของการปฏิบัติธรรม การค้นหาความเป็นจริงของชีวิตและธรรมชาติ ทุกวันในช่วงเวลาว่างหลังจากที่ท่านหมดภารกิจประจำวันแล้ว ท่านมักจะให้เวลากับตนเองในการเดินดูต้นไม้ ดูนกกา และแสงแดดในยามเย็น ท่านได้มองเห็นความ

เปลี่ยนแปลง ความเป็นไปต่างๆในธรรมชาติ เมื่อมัน มีการเกิด ก็ย่อมมีการดับเป็นธรรมดา มนุษย์เรา ทุกคนก็เช่นกัน เราต้องรู้ให้เท่าทันและเตือนตัวเอง ไม่ให้อยู่ด้วยความประมาท ชีวิตคนเราเมื่อสิ้นสุดลง แล้วก็ไม่สามารถทำอะไรติดตัวไปได้ นอกจาก บุญ

หรือบาปหรือผลกรรมที่ตนเองได้สร้างสมเอาไว้ ท่าน ได้เล่าต่ออีกว่า ธรรมะของพระพุทธเจ้า นั่นคือความเป็นจริง ที่มันมีอยู่อยู่แล้วในธรรมชาติ ธรรมชาติคือ ครุอันยิ่งใหญ่ มนุษย์เราควรให้ความเคารพอ่อนน้อม และไม่เบียดเบียน

สัตว์ร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย ช.ช้างวิงหน้

คันศร

ช้างเป็นสัตว์ฉลาด มีกตัญญูให้ใช้งานได้ จนมีกเป็นช้างรบเคียงคู่มหาราชามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่ช้างในทศวรรษนี้ ดูน่าห่วงโยเป็นพิเศษ นอกจากสภาพป่าที่ร่อยหรอแล้ว สภาพเมืองที่เกิดใหม่ก็เหมือนไม่มีที่อยู่ที่เหมาะจะควมช้าง คนรักช้างได้ติดตามข่าวคราวเรื่องราวของช้างที่ต่องประสบเคราะห์กรรมในเมืองหลวงหรือในป่าแล้ว อดรำลึกถึงเรื่องราวของช้างในโบราณกาลไม่ได้ อดคิด บังคับ และอนาคตของช้างขึ้นกับอะไร トラบใดที่มนุษย์ไม่มีจิตเมตตาเป็นที่ตั้งแล้ว สัตว์ใหญ่อย่างช้างก็อยู่ไม่ได้ บางคนมองว่าถึงเวลาแล้วที่ช้างน่าจะสูญพันธุ์ มันจะได้ไม่ต้องทรมานมากไปกว่านี้ อย่างไรก็ดี ขอเสนอเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเรื่องราวอันงดงามเกี่ยวกับช้าง ทั้งที่เป็นความเชื่อและชีวิตของช้างเท่าที่ได้อ่านได้ฟังมาว่า

ชาวไทยถือพุทธ มีความเชื่อเรื่องการบำเพ็ญบารมี และสั่งสมบุญกุศลอย่างถึงที่สุดจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ดังเรื่องสิลวานาคจรียาประวัติของพระพุทธเจ้าครั้งอดีตเป็นช้างผู้มีศีล หนึ่งในกาลสั่งสมศีลบารมี ๑๐ "ในสมัยที่เร เป็นช้างผู้เลี้ยงมารดาอยู่ในป่า พราณคนหนึ่งเห็นเข้าก็ไปกราบทูลแด่พระราช พระราชาจึงส่งควาญช้างไปจับเร พราณช้างสังเกตเห็นเรอดรอนรากเง่าบัวเพื่อเลี้ยงมารดา ก็เข้ามาจับวงเรียกเรว่า ลูกเอ๋ยจงมา เพื่อที่จะรักษาสิลไว้ เรามันจะมีกำลังมาก ก็มิได้ทำให้จิตปรวนแปรผิดปกติ"

มีหมู่บ้านหนึ่งในประเทศเวียดนาม ให้ความเคารพนับถือช้างว่ายิ่งใหญ่กว่าพระพุทธเจ้า เนื่องจากมีความเชื่อว่า ช้างเป็นผู้นำพระพุทธรูปเจ้าเสด็จมาประสูติในครรภ์ของพระมารดา หมู่บ้านนี้จะมีช้างประจำหมู่บ้าน ๑ เชือก สำหรับกราบไหว้สักการะ ตลอดจนมีพระรูปช้างไว้บูชาอยู่ทั่วไป ชาวบ้านจะไม่ล่วงเกินใดๆ ต่อช้างอย่างเด็ดขาด

สกานูจนาคนพันธุ์ ปราชาญคนสำคัญของไทย เขียนเล่าเรื่องช้างเมื่อพ.ศ.๒๕๓๙ หรือราว ๑๐๐ ปีมาแล้ว อย่างชวนน่าติดตามเพราะอนุชนรุ่นเรา นี้ยากที่จะมีประสบการณ์ดีนี้แล้ว

"เมืองน่านไม่มีถนนอย่างปัจจุบัน มีก็แต่ทางป่าชอกซอนไปตามที่เขา บิดาฉันช้างหนึ่งในภู มีควาญชื่อคือถือชื่อช้างเป็นช้างนำหน้า การขึ้นเขาถึงนี้ บิดาฉันช้างที่ชื่อว่าฉลาดที่สุด คือบางตอนขึ้น ช้างจะต้องเองวงจับต้นไม้ที่ขึ้นที่ชอกเขาเพื่อยึดตัวขึ้นไป เวลามันจับต้นไม้มันจะโยกเสียก่อน ถ้าต้นไม้มันแก่หรือผุหรือไม้มันคง มันก็จะกระชากทิ้งไปเลย แล้วจับต้นไม้ใหม่ ถ้าแข็งแรงมันคงไม่กระเทือน มันก็จะเอางวงยึดเหนี่ยวตัวขึ้นไป"

"ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ เป็นต้นมาใช้ช้างมาก ช้างที่เอามากกรุงเทพฯนั้นเป็นช้างมาจากเมืองนครนายก ซึ่งเป็นเมืองที่มีโขลงช้างมาก เมื่อช้างเข้าประตูมีมากก็มาแยกไปได้สามทาง คือไม่ปล่อยให้ช้างเดินเล่นในเมือง แต่ไปตามทาง หนึ่งถ้าเลี้ยงขายเดินเลียไปตามกำแพงเมืองถึงปากคลองตลาด สองถ้าเลี้ยงขายเดินเลียไปตามกำแพงเมืองถึงท่าช้างวังหน้าสามถ้าเดินตรงไปตามถนนบำรุงเมืองถึงที่เป็นสะพานช้างโรงสี สามทางที่อ้างมานี้ มาคิดอยู่ที่คลองตลาดและคลองหลอดเป็นคลองใหญ่ เพราะเป็นคลองคูเมืองเก่า เหตุนี้จึงต้องทำสะพานให้ช้างข้ามที่ปากคลองตลาดสะพานหนึ่ง ที่สะพานช้างโรงสีสะพานหนึ่ง กับที่ท่าช้างวังหน้าสะพานหนึ่ง สร้างทำอย่างแน่นหนาแข็งแรง อนึ่ง ที่ช้างมามาก ๆ ก็เพียงปีละสองครั้งเท่านั้น ไม่ได้เดินอยู่เสมอกันทุกวัน"

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงถามพสกนิกรว่า "ไทยถือว่าช้างเป็นสัตว์มีคุณ ในเมืองไทยห้ามมิให้ฆ่าช้างด้วยประการอย่างหนึ่งอย่างใด"

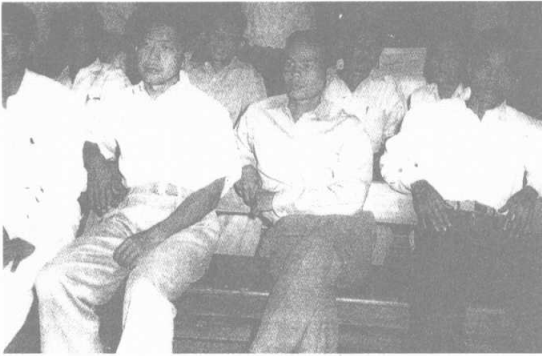
มีรายงานสภาพชีวิตของช้างในยุคปัจจุบัน จาก น.ส.พ.มิติน เรื่อง จากเส้นทางช้างไทย หนทางรอดยังบริบทว่า "ส่วนช้างในปี ๒๕๓๙-๒๕๔๐ นี้ พบว่ามีช้างไทยต้องได้รับความลำบากหลายเชือก ช้างหลายแรมโบ้ จากสุรินทร์ ถูกรถปิคอัพชนจนขาหน้าหัก ขณะควาญพากลับที่พักแถวจังหวัดนนทบุรี ช้างพังน้องดาวถูกชนกลางกรุงจนขาหลังหักทั้งสองข้าง ช้างป่าบางม กิ่งอ.เขาชะเมา จ.ระยอง ถูกพราณป่าสังหารด้วยปืนไรเฟิล ล้มกลางธารน้ำ ช้างพลายบาน อ.แจ้งหม จ.ลำปาง ถูกยิงด้วยปืนแก๊ป ๒ นัด เพราะแค้นที่ช้างไปอาศัยนมัก ช้างพังป่าถูกรถชนกลางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี ช้างพังทุเรียนขาดแม่ที่ถูกพราณล่าจนตาย ที่อุทยานแห่งชาติป่ากุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ คนใจโหดได้วางยาพิษช้างที่บุกเข้ามากินสับประรดในไร่ ดินทรนทรายตายพร้อมกันทีเดียว ๒ เชือก ชาวบ้าน จ.บุรีรัมย์พบช้างป่าตัวเมียถูกยิงตายกลางป่าดงใหญ่ ร่างกายเน่าเปื่อยถูกหนอนไต่ซอนไซเต็มไปหมด ที่น้ำแคร่สลดเมื่อพบถูกช้างอายุประมาณ ๑ ปี วันเวียนอยู่รอบๆ ซากศพส่งเสียงร้องโหยทวน"

ที่ร้ายยิ่งกว่านั้น มีการล่าช้างเพื่อเอาน้ำนมมาทำเนื้อเค็มขาย

แต่คนรักช้าง ชอบช้างที่มีอยู่ทั่วโลก จึงมีค้นหาทางช่วยเหลือช้าง เมื่อเดือน ต.ค. ๒๕๓๒ ที่เมืองไลฮานัน สวิตเซอร์แลนด์ ได้มีมติของ CITES ที่ประกาศให้ช้างเป็นสัตว์สงวน ห้ามล่า ห้ามขายผลิตภัณฑ์จากช้าง

น่าเสียดายที่ชาวไทยผู้เคยมีความเมตตา มีจิตใจสูงเคยมีความคิด ความเชื่อที่ดีต้องกลับกลายเป็นอะไรนอนดลใจให้บางคนบางพวกเห็นช้างเป็นแค่เครื่องฉานหรือเป็นสัตว์ที่มีความหมายเพียงแค่อินค้าหรือเงินตรา จะทำอย่างไรความสัมพันธกับสรรพชีวิตในธรรมชาติด้วยความเอื้ออาทรและห่วงใย จะหวนกลับคืนมา

ปกิณกะ:

อ.สมัคร บุรวาศ (แถวหน้า คนที่ ๒ จากซ้าย), สุพจน์
ด้านตระกูล (คนที่ ๓ จากซ้าย) ขณะฟังคำตัดสินในเรือนจำ

พอเอ่ยถามถึง พ.ศ. ๒๕๔๕ คนรุ่นหลังคงไม่รู้ว่าอะไรเกิดขึ้นในปีนั้น แต่ปี ๒๕๔๔ นั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง จนคนสร้างหนังรวยไปแล้วไม่รู้กี่ล้าน ในขณะที่ข้อวิพากษ์ *ภาพยนตร์ ๒๕๔๔ อันธพาลครองเมือง* กำลังจางหายไป โดยที่นักเขียนหลายคนได้ทุ่มเทศิปัญญ่ออกมาอย่างเต็มที่กับภาพยนตร์เรื่องนี้ แต่จะมีใครบ้างที่ให้ความสนใจกับเรื่องที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๕

ความจริงแล้ว เรื่องที่จะพูดคุยเป็นคนละเรื่องกับเรื่องที่ยกไว้เป็นนิกเขปบท แต่จะว่าไม่เกี่ยวเสียทีเดียวก็คงไม่ได้ เพราะอะไรนั้นคงต้องขอแรงติดตาม

สัมภาษณ์

คุณสุพจน์ ด้านตระกูล

เรื่อง

สมัคร บุรวาศ : นักคิดสามัญชนต่อปัญหาสังคมไทย

เชน นคร

อ่านเนื้อหาได้ในกันเอง สำหรับคนที่จะพูดคุยด้วยนั้น แฟน*เสขิยธรรม*คงจะได้ทราบประวัติมาบ้างแล้ว โดยเฉพาะเมื่อปี ๒๕๓๙ ท่านได้รับรางวัลเสขิยรโกเศศ ร่วมกับคุณเปลื้อง วรรณศรี ปัจจุบัน สุพจน์ ด้านตระกูล อยู่ในวัยเกษียณแล้ว แต่ร่างกายยังแข็งแรง เหมือนความคิดและอุดมการณ์ของท่านที่ประกาศยามกว่าสี่ทศวรรษเป็นผู้ที่ได้รับเชิญจาก ครป. ให้ไปพูดเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๐ และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ท่านได้เป็นผู้ที่ติดตามศึกษาความคิดของ สมัคร บุรวาศ อย่างใกล้ชิด จนกระทั่งได้มีโอกาสอยู่ร่วมกัน ณ สถานทัณฑ์สถานแห่งหนึ่ง ในนามของ กบฏสันติภาพ ที่เรียกขานกันในขณะนั้น

ถาม อยากให้เล่าเรื่องที่รู้จัก อ.สมัคร

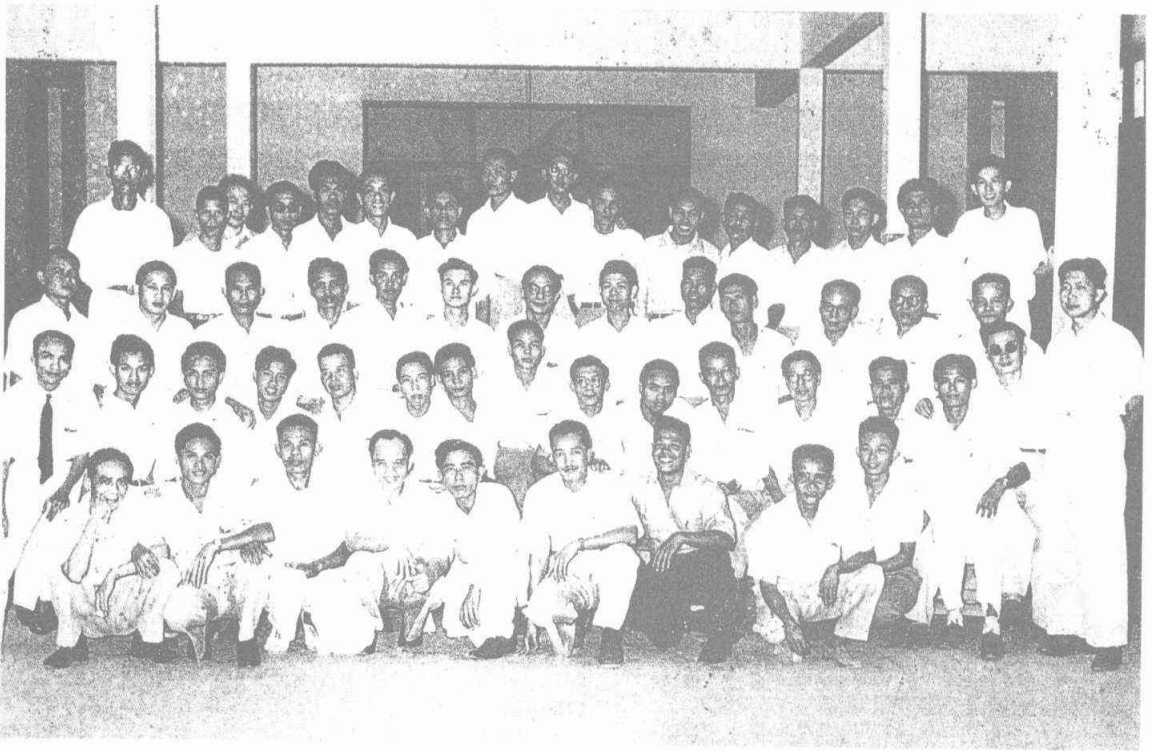
ตอบ ผมรู้จัก อ.สมัคร เมื่อวันขึ้นปีใหม่ปี ๒๕๔๕ ที่บ้านคุณเปลื้อง วรรณศรี หลังสถานีรถไฟบางกอกน้อย โดยคุณปาล พนมยงค์ เป็นผู้แนะนำให้รู้จัก ตอนนั้น อ.สมัคร ไปร่วมสังสรรค์ด้วย พอปลายปี วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ก็ถูกจับพร้อมกันในข้อหากบฏภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรือกบฏสันติภาพ

ถาม กบฏสันติภาพมีความเป็นมาอย่างไร

ตอบ เขาเรียกกันเอง ความจริงมาจากคำว่า World peace council สาขาประเทศไทย มีขุนเจริญสืบแสง เป็นประธานฝ่ายฆราวาส พระมหาติลก* วัตมหาธาตุ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ได้มีการเรียกร้องรณรงค์คัดค้านเรื่องการส่งทหารไปรบที่เกาหลี เป็นการเรียกร้องสันติภาพ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ เป็นต้นมา สมัยรัฐบาลจอมพล ป.

“เป็นวิวัฒนาการที่เพิ่มมากขึ้นว่าอะไรเป็นอะไร มาสุดยอดตอนเห็น
ปัญหาสังคมของมาร์กซ์ ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านวัตถุ แต่ปัญหา
วิวัฒนาการทางด้านนามธรรมมาถึงจุดสุดยอดสมัยพระพุทธเจ้า”

- ถาม ก่อนถูกจับกุม ได้มีความสนิทสนมกับอ.สมัคร แคนไหน
- ตอบ ไม่สนิทเป็นการส่วนตัว แต่สนิทในฐานะที่ท่านเป็นนักเขียนหนังสือ ท่านเป็นองค์ปาฐกไปพูดตามที่ต่างๆ ผมก็เลยติดตามไปฟังด้วยความสนใจ แล้วมารู้จักเป็นการส่วนตัวเมื่อปี ๔๕ นั้นแหละ
- ถาม ทราบว่าตอนนั้น กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือศรีบูรพา ก็ถูกจับกุมด้วย อ.สมัคร กับ ศรีบูรพา ได้เคยรู้จักกันมาก่อนหรือไม่
- ตอบ น่าจะรู้จักกันมาก่อน แต่เป็นคนละรุ่น อาจารย์กุหลาบแก่กว่า ใน*อักษรสาร*ของคุณสุภา อ.สมัครก็เขียนประจำอยู่ในนั้น และอาจารย์กุหลาบก็ร่วมเขียนอยู่ด้วย
- ถาม ช่วงระยะนั้น อ.สมัคร มีชื่อเสียงแล้วหรือยัง
- ตอบ มีชื่อเสียงมานานแล้ว ในฐานะที่เป็นราชบัณฑิตที่มีอายุน้อยที่สุด เป็นอาจารย์สอนวิชาปรัชญาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย สมัยก่อนนั้น มีการจัดปาฐกถาขึ้นตามวัดอย่างวัดอนงคาราม วัดประยูรฯ พระท่านเชิญอ.สมัครไปพูดด้านปรัชญา ช่วงก่อนถูกจับ อ.สมัคร มีชื่อเสียงมาก ในวงการสงฆ์รู้จักเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเมื่อตอนท่านออกหนังสือ*ปัญญา*มาลงนของอ.สมัครนั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาแล้วท่านได้แกะกระพี้ศาสนาพราหมณ์ออกจากพุทธและได้อธิบายพุทธเข้าสู่ทางวิทยาศาสตร์

คณะภคภูสันติภาพ ๒๔๔๕ อ.สมัคร(ยืนอยู่ขวาสุด)

ถาม โดยส่วนตัวแล้วคิดว่า อ.สมัคร เป็นคนอย่างไร
ตอบ ท่านเป็นคนน่ารัก เรียบง่าย มักน้อย เป็นแบบชาวบ้านธรรมดาทั่วไป นามปากกาของท่านนามหนึ่งคือ “ผู้ยิ่งใหญ่” ซึ่งสอดคล้องกับอุปนิสัยใจคอของท่านมาก

ถาม อยากให้พูดถึงแนวคิดที่สำคัญ

ตอบ แนวคิดที่สำคัญของอาจารย์คือ ทางด้านวิทยาศาสตร์สังคม ทำให้เห็นว่าพุทธที่แท้จริงนั้น เป็นวิทยาศาสตร์ทางจิตหรือทางนามธรรม ส่วนลัทธิมาร์กซ์เป็นวิทยาศาสตร์ทางสสารหรือทางรูปธรรม โดยที่คนเราหรือมนุษย์เราประกอบขึ้นด้วย ๒ ส่วน สำคัญคือ รูปกับนามหรือจิตกับสสาร ดังนั้น ถ้าวิทยาศาสตร์ทางจิตหรือทางนามธรรมผสมกลมกลืนกับวิทยาศาสตร์ทางสสารหรือทางรูปธรรม ก็จะนำโลกไปสู่ความสะอาดสว่างและสงบหรือนิพพานอย่างแน่นอน แต่ชาวคอมมิวนิสต์ส่วนใหญ่และชาวพุทธส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ ไม่มีความรู้ในมาร์กซิสต์และพุทธอิสต์ที่แท้จริง เพราะมีวัตถุลงยึดถือลัทธิตามทาง (Tailism) จึงหลงต่อต้านซึ่งกันและกันอย่างมีเดบอด

ถาม แล้วพวกเขาเข้าใจและยอมรับการอธิบายของอาจารย์สมัครหรือไม่

ตอบ คนที่มีปัญญาก็ยอมรับ แต่ส่วนใหญ่ถือลัทธิตามทาง(Tailism)

ถาม มีคำบางคำในหนังสือที่ อ.สมัครใช้คำว่า “สสารนิยม” อยากให้ช่วยอธิบาย

ตอบ คำว่า “สสารนิยม” อาจารย์สมัคร หมายถึงคำ Materialism ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความหมายทางปรัชญาของลัทธิมาร์กซิสต์ ที่ว่า “เป็นสมมุติฐานแห่งสรรพสิ่งทั้งหลาย” ความคิดและความเชื่อเช่นนี้เรียกว่า Materialism ส่วนคนที่คิดและเชื่อเช่นนี้เรียกว่า Materialist พวกคนจีนที่เข้ามาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในเมืองไทยเป็นครั้งแรกตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๒๔ (พ.ศ. ๒๔๖๗) และต่อๆ มา มีความรู้ความเข้าใจในภาษาไทยไม่ดีพอ จึงแปลคำปรัชญา Materialism ของมาร์กซ์ว่า “วัตถุนิยม” คือแปลศัพท์ Matter ว่า วัตถุอย่างความหมายของชาวบ้านธรรมดาๆ และนักทฤษฎีของพคท. (พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) ที่ตั้งขึ้นในปี ๒๔๘๕ ก็ได้รับเอาคำว่า Materialism ที่แปลว่า “วัตถุนิยม” สืบต่อมาจนบัดนี้

ในระหว่างปี ๒๔๙๕ อาจารย์สมัคร เขียนหนังสือให้กับนิตยสาร*อักษรสาร*ของคุณสุภา ศิริमानนท์ พิจารณาเห็นคำแปล Materialism ว่า วัตถุนิยมของนักทฤษฎีของพคท.ไม่ถูกต้อง เพราะคำว่า วัตถุในภาษาไทยในความหมายของชาวบ้าน หมายถึงสิ่งที่มองเห็นได้ สัมผัสได้ ซึ่งคับแคบเกินไปสำหรับคำ Materialism ในภาษาปรัชญาตามความหมายของมาร์กซ์ที่กล่าวมาแล้ว และเหนือสิ่งอื่นใดก็กริ่งเกรงความเข้าใจของคนทั้งหลายที่ไม่เคยศึกษาลัทธิมาร์กซ์ จะเข้าใจกลับกันว่า วัตถุนิยมคือนิยมวัตถุ และความกริ่งเกรงของอาจารย์สมัครก็เป็นความจริงขึ้นแล้วในเวลานี้

อาจารย์สมัครจึงใช้คำว่า “สสารนิยม” แทนคำว่า “วัตถุนิยม” ในข้อเขียนของท่านใน*อักษรสาร* ตั้งแต่บัดนั้น และต่อมาอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ใช้คำว่า “สสารธรรม” คือเปลี่ยนเพียงปัจจัยนิยมเป็นธรรม

แต่คำว่าวัตถุนิยม(ที่ไม่ถูกต้อง)ได้ลงหลักปักมั่นเสียแล้ว คำ “สสารนิยม” และ “สสารธรรม” (ที่ถูกต้อง) จึงไม่อาจเข้ามาแทนที่ได้

อาจารย์ท่านพุทธทาส ดูเหมือนจะเป็นคนแรกที่ประนามพวกนายทุนและพวกบริโภคนิยมว่าทำให้บ้านเมืองฉิบหาย(ตั้งอยู่ไม่ได้) ด้วยคำว่า “พวกวัตถุนิยม” แทนที่ท่านจะใช้คำว่า “พวกนิยมวัตถุ” และต่อมาพวกท่านที่มีชื่อเสียงในสังคมหลายคนเวลาจะประนามพวกนายทุนหรือพวกบริโภคนิยม ก็จะใช้คำ “วัตถุนิยม” ตามท่านอาจารย์พุทธทาส ผมดีใจมากที่สุดที่พบว่า บัดนี้อาจารย์สุลักษณ์ใช้คำว่า “พวกนิยมวัตถุ” เป็นคำประนามพวกนายทุนและพวกบริโภคนิยม

ถาม ชอบหนังสือเล่มไหนของ อ.สมัคร มากที่สุด

ตอบ หลายๆ เรื่องด้วยกัน

ถาม หนังสือ*ปัญญา* มีนักวิชาการสายปรัชญาวิจารณ์ว่าเป็นหนังสือดีมากที่สุดเล่มหนึ่ง มีความคิดเห็นอย่างไร

ตอบ เห็นด้วย มีเพื่อนหลายคนมาบอกว่า อ.สมัคร อธิบายได้สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางสังคม และสอดคล้องกับ Origin Family ของเฮเกิล

ถาม มีคนมองว่า งาน อ.สมัคร ลำส้าย

ตอบ ไม่จริง เพราะมันเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ชาติอย่างหนึ่ง ไม่รู้ว่าจะลำส้ายอย่างไร มัน เป็นข้อเท็จจริงที่เอามาตีแผ่ให้สังคมได้รับรู้ เป็นความเป็นมาของโลก ไม่ได้เป็นความคิดของท่านเอง แต่ท่านค้นคว้าแล้วนำมาตีความว่าเป็นอย่างนั้นๆ

ถาม อยากให้แสดงความเห็น เกี่ยวกับหนังสือ **ปัญญาวิวัฒน์**

ตอบ โดยรวมแล้ว มองว่าเป็นหนังสือที่อธิบายถึงวิวัฒนาการทางปัญญา ตั้งแต่ยุคคนป่ามาสู่ยุคปฐมสทการ แล้วมาสู่ยุคทาส-ศักดินาทุนนิยม “เป็นวิวัฒนาการที่เพิ่มมากขึ้นๆ ว่าอะไรเป็นอะไร มาสุดยอดตอนเห็น ปัญหาสังคมของมาร์กซ์ ซึ่งเป็นปัญญาทางด้านวัตถุ แต่ปัญญาวิวัฒน์ทางด้านนามธรรมมาถึงจุด สุดยอดสมัยพระพุทธเจ้า ทำให้จริงเป็นเช่นนั้น เพราะตอนนั้น ความยากไร้ทางวัตถุไม่มี มีแต่ความคับ แค้นทางจิตใจ มีแต่คำถามว่า ตายแล้วไปไหน มีแต่ความสงสัยทำนองนี้ พอมาถึงสมัยมาร์กซ์เกิดความ ยากไร้ทางด้านวัตถุ เขาจึงค้นปัญหาทางด้านวัตถุ แล้วก็พบปัญญาสูงสุดทางด้านนี้ ปัญญาทั้งสองด้าน เกิดคนละช่วง ปัญญาทางนามธรรมเกิดในสมัยพุทธกาล ซึ่งถือว่าสูงสุดแล้ว คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มองในข้อเท็จจริงที่ว่า ทุกอย่างอยู่ในกาลเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง ชัดแย้ง พังพัง สิ่งเหล่านี้มีความเป็น จริงมาจนทุกวันนี้ สมัยพุทธกาล อนิจจัง ทุกขัง มีอยู่ก่อนแล้ว พระพุทธเจ้าออกมาประกาศว่ามีอยู่ โดยธรรมชาติของมันเป็นเอง แต่ก่อนหน้านั้น มีความเชื่อกันว่าพระผู้เป็นเจ้า เป็นผู้ให้เป็น มีแต่อนัตตาที่พระ พุทธเจ้าค้นพบใหม่ ซึ่งตรงกันข้ามกับศาสนาพราหมณ์ที่ยึดติดอดีตหรือปรมาดัมน์ พระพุทธเจ้าเฉลย ปัญหาตรงนี้ และชี้ให้เห็นถึงอริยสัจสี่และทางออกคือ อริยมรรคหรือมรรคมีองค์ ๘ อันเป็นหนทางไปสู่ ความสะอาดสว่าง และสงบหรือนิพพาน

ถาม เป็นไปได้หรือไม่ ที่บางคนกล่าวว่า จิตร ภูมิศักดิ์ ได้รับอิทธิพลทางความคิดของ อ.สมัคร

ตอบ เป็นไปได้ เพราะคุณจิตร ก็คงได้อ่านหนังสือ **อักษรศาสตร์** ของคุณสุภา ซึ่ง อ.สมัครก็ได้เขียนลงประจำที่นั้น อย่างไม่ก็ตาม ผมไม่ได้คุยกับจิตรเรื่องนี้ เพราะคิดว่า สองคนอายุห่างกัน

ถาม คิดว่า งานย้อนรอยสมัคร บุรพวาศ ที่จัดเมื่อปี ๓๗ มีผลอย่างไร

ตอบ ก็ดี ทำให้คนรู้จัก อ.สมัคร มากขึ้น เป็นความคิดที่คนปัจจุบันอีกมากยังตามไม่ทัน แต่กลับมองว่าลำส้าย ผมว่าเป็นการฟื้นฟูความถูกต้อง แน่หนอน อาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายที่ไม่เข้าใจ แต่ผมก็ว่าดี เพราะเป็นการยืนยันความถูกต้อง

ถาม ทางสำนักพิมพ์ศยาม จะจัดงานอีกครั้ง เรื่อง “สมัคร บุรพวาศ : นักคิดสามัญชนต่อปัญญาสังคมไทย” คิดว่าประเด็นที่ตั้งไว้เป็นอย่างดี

ตอบ ผมว่าหัวข้อนั้นสอดคล้องกับการประพฤติปฏิบัติของ อ.สมัคร จริงๆ ผมเคยเรียนอภิธรรมในเรือนจำ ตอนนั้น หลวงพ่อพิมพ์ธรรมกับพระมหาโชดกไปสอน กำลังเรียนด้วยความสนุกสนาน เริ่มตั้งแต่จิต เจตสิก รูป นิพพาน พระอธิบายทางอภิธรรม อ.สมัคร อธิบายทางวิทยาศาสตร์ แต่เรียนไปถึงรูป ยังไม่ทันถึงนิพพานก็มาได้รับนิโทษเสียก่อน เมื่อปี ๒๕๐๐

คุยกันมาถึงตรงนี้ ผู้สัมภาษณ์กล่าวขอบคุณ และขอลากลับด้วยความเกรงใจ เพราะก่อนสัมภาษณ์นั้น คุณลุงสุพจน์ กำลังอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลซีไรท์ประจำปีนี้ ด้วยความสนใจและท่านกล่าวด้วยความเป็นห่วงว่า หนังสือ **ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน** มีอันตรายต่อผู้ที่ไม่มีภูมิคุ้มกันทางด้านประวัติศาสตร์ อรรถาธิบายเป็น อย่างไรนั้น เราจะได้นำมาลงให้ทราบในฉบับหน้า

ส่วนผู้สนใจ ขอเชิญร่วมงาน เสวนาเรื่อง “สมัคร บุรพวาศ : นักคิดสามัญชนต่อปัญญาสังคมไทย” สำนักพิมพ์ศยามร่วมกับสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๐ ที่ ดึก อเนกประสงค์ ชั้น ๔ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เวลา ๑๓.๐๐ น. กล่าวเปิดงานโดย อ.กรุณา กุศลาสัย ๑๕.๐๐ น. ร่วมเสวนากับ พิบพ องไชย, สมภาร พรหมทา, สัมผัส พึ่งประดิษฐ์, อนงค์ บุรพวาศ ดำเนินรายการโดย สันติสุข โสภณสิริ

บทสัมภาษณ์ ณ สวนสัตว์ เบอร์ลิน

ส.ศ.๒.

สวนสัตว์ของกรุงเบอร์ลินนั้น ถือกันว่าเป็นสถานที่เข็ดหน้าชู้ตาของราชธานีเยอรมัน ทั้งๆที่เป็นสถาบันเอกชน ซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยความสนับสนุนของประชาชน โดยรัฐบาลจัดสรรงบประมาณสนับสนุนบ้าง และสวนน้อยใจกลางกรุง โดยสัตว์ต่างๆดำรงชีวิตอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ มีกรงขังน้อย มีบริเวณให้เป็นของตัวเองมาก เด็กและผู้ใหญ่มักชอบไปชมและพักผ่อนหย่อนอารมณ์ รวมทั้งไปศึกษาวิชาความรู้ต่างๆด้วยหลายคนทำพินัยกรรมยกมรดกให้สวนสัตว์นี้กันเอาเลย จนถือกันว่าวนาที่มีสัตว์แห่งนี้มีความเป็นเลิศในยุโรปหรือในโลกเอาเลยก็ได้

ทางเยอรมันถือกันว่าผู้อำนวยการสวนสัตว์เป็นผู้ทรงเกียรติคุณทางความรู้ ไม่แพ้บรรณารักษ์หอสมุดแห่งชาติและภัณฑารักษ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บุคคลผู้นี้มักได้รับเชิญให้ไปร่วมรับประทานอาหารกับประธานาธิบดีเวลามีแขกเมืองมาเยือน และชาวต่างประเทศสำคัญๆก็มักได้มีโอกาสไปชมสวนสัตว์นี้ด้วยเช่นกัน

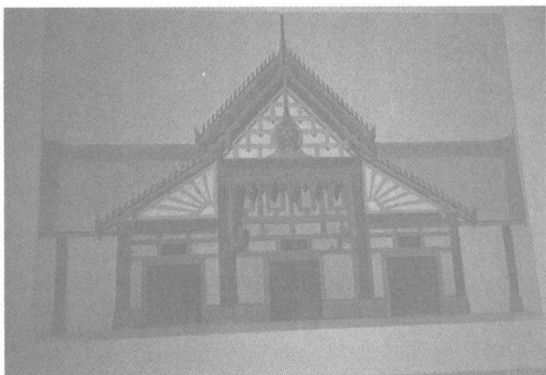
สวนสัตว์แห่งนี้มีเอกลักษณ์พิเศษอีกประการหนึ่ง ตรงที่มีสถาปัตยกรรมเป็นแบบนานาชาติ โดยเน้นที่ทวีปเอเชียเป็นพิเศษ เขาอาจเห็นว่าสัตว์ป่ามัก

ดร.ฮันส์ ฟราดริค กับคุณแสงเดือน

มาจากแถบนั้นเป็นอันมากก็ได้ เขาอาจประจักษ์อยู่ตรงทางเข้าสวนสัตว์ก็ทำเป็นรูปดั่งกับสถาปัตยกรรมจีนกึ่งญี่ปุ่น แถมมีข้างคิลาตั้งอยู่คูใหญ่ทางข้างหน้าอีกด้วย อาคารที่ไว้สัตว์ก็มีรูปสถาปัตยกรรมแบบอินเดียบ้าง แบบอาหรับบ้าง ทั้งยังมีอาคารแบบไทยหลังหนึ่งด้วย หากหลังนี้ถูกระเบิดทำลายลงในสงครามโลกครั้งที่แล้ว (ดูภาพหมายเลข ๑)

ดร.ฮันส์ ฟราดริค (Dr.Hans Fradrich) ผู้อำนวยการสวนสัตว์คนปัจจุบัน มีภรรยาเป็นไทย (แสงเดือน) ทั้งคู่เป็นพุทธศาสนิกซึ่งเคยอาราธนาพระไทยไปพัก ณ เรือนรับรองของสวนสัตว์แห่งนี้มาหลายรูปแล้ว รวมทั้งเคยต้อนรับคนไทยหลายต่อหลายคนอย่างเป็นกันเองมาก ตัวผู้อำนวยการเองนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านวิชาการอย่างลึกซึ้ง หากเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เข้ากับผู้คนได้ง่าย ผู้อำนวยการกับภรรยาปรารถนาอยากสร้างศาลาไทยขึ้นใหม่แทนหลังที่ถูกระเบิดทำลายลงไป จึงมีผู้เสนอขึ้นว่าปีพ.ศ.๒๕๓๙นั้น เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระปรเมน-ทรมหาอานันทมหิดลสวรรคตครบครึ่งศตวรรษโดยพระองค์ท่านทรงมีพระราชปฐุติกาล ณ เมืองไฮเดล-เบิร์ก ประเทศเยอรมัน ถ้าถ้าวโรกาสนั้นเริ่มสร้างศาลาไทยขึ้นเป็นพระบรมราชานุสรณ์ก็คงนับว่า

ภาพหมายเลข ๑

ภาพหมายเลข ๒

เหมาะสม ดังเมื่อฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี รัฐบาลเยอรมันก็ร่วมบูรณะภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดสุทัศน์เทพวราราม ซึ่งเป็นพระอารามประจำพระองค์ โดยได้บรรจุพระบรมราชสรีรังคารไว้ใต้ฐานพระประธานในพระวิหารแห่งวัดนั้น และมีพระราชอนุสาวรีย์อยู่ภายในพระอารามอีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมราชอัยกา ยังโปรดให้สร้างศาลาไทย ไว้ที่เมืองแบดฮัมเบิร์กมาแต่รัชกาลที่ ๕ แล้วด้วย โดยการเปิดศาลาหลังนี้ ได้โปรดเกล้าให้สมเด็จพระมหิตลาธิเบศ อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกเสด็จไปแทนพระองค์

อนึ่ง เมื่อสมเด็จพระบรมราชชนกมีพระราชปฐุติกาลครบศตวรรษในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ก็ทรงบำเพ็ญพระกุศล ให้มหาโพธิสมาคมสร้างหอสมุดในพระนามาภิไธยนั้น ไว้ที่ลาดัก ในชมพูทวีป ซึ่งเป็นสถานที่แห่งเดียวที่พระพุทธศาสนาดำรงคงอยู่ตลอดมาจนดราบเท่าทุกวันนี้ (ที่ในประเทศอินเดีย)

(ขอแทรกความไว้ตรงนี้ด้วยว่า ในโอกาสที่สมเด็จพระญาณสังวร องค์สกลมหาสังฆปริณายกมีพระชนม์ครบ ๗ รอบ ณ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๐ นี้ ได้ประทานพระไตรปิฎกฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้งภาคภาษาไทยและภาษาบาลี(อักษรสยาม)แต่

หอสมุดแห่งนี้ด้วย นับว่าน่าถวายอนุโมทนายิ่ง)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา ผู้อำนวยการฮันส์ ฟราดริก จึงทำหนังสือกราบทูลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ขอพระบารมีปกเกล้าฯให้ได้เริ่มสร้างศาลาไทย ในปี๒๕๓๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าหญิงมหาจักรีบรมราชินีนาถ โดยมิลายพระหัตถ์ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในเวลานั้น (คือ ม.ร.ว.เกษมสโมสร เกษมศรี) ซึ่งมอบหมายให้อธิบดีกรมสารนิเทศ (นายสุรพงศ์ ชัยนาม) ช่วยหาสถาปนิกจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ไปออกแบบอาคาร ทั้งนี้ด้วยความร่วมมือของสถานกงสุลไทยที่กรุงเบอร์ลิน ส่วนค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างเป็นของฝ่ายเยอรมัน

การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว เพื่อไว้กระถิงป่า จึงเรียกอาคารหลังนี้กันว่า

ภาพหมายเลข ๓

มหิงสศาลา แล้วเสร็จทันการประชุมผู้อำนวยการสวนสัตว์จากทั่วโลกในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๐ (ดูภาพหมายเลข ๒) และมหิงสศาลานี้เป็นสัญลักษณ์ของความร่วมมือระหว่างไทยกับเยอรมันในทางมิตรภาพ ในทางวิชาความรู้และเป็นอนุสรณ์ถึงพระเจ้าอยู่หัวของเราพระองค์หนึ่งซึ่งมีพระราชปฐุติกาลที่ประเทศนั้น โดยที่สวนสัตว์นี้เองก็ได้รับพระราชทานช้างไทยจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มาก่อนหน้านี้แล้วด้วย (ดูภาพหมายเลข ๓)

ส.ศ.ช.

ปกิณกะ

วาทะของ ส.สิวริกษ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รท.สน.ได้จัดกิจกรรมวิชาการเด่นๆ ขึ้นอีกครั้ง ในวันที่ ๖ สิงหาคมที่ผ่านมา

ช่วงเช้าวิทยากรมีชื่อเสียงจาก กรุงเทพมหานคร เข้าบรรยายที่ห้องประชุมอาคาร ๕ ผู้เข้าประชุมบางรายเล่าว่า นักศึกษาสนใจฟังเต็มที่ ไม่มีใครยอมออก นอกห้องประชุม

ช่วงบ่ายวิทยากร ๓ รายการ แยกบรรยาย ๓ ห้อง ตามเนื้อหาที่ถนัด ผมมีโอกาสเข้าฟังที่ห้องประชุมสำนักวิทยบริการ (ชั้น ๔)

ตั้งใจฟัง ส.สิวริกษ์ โดยเฉพาะ

ใช้เวลาเกือบ ๒ ชั่วโมง สารที่ได้จากการฟังครั้งนี้อาจเทียบได้กับการอ่านที่ใช้เวลาถึง ๒ สัปดาห์ ฉะนั้นครั้งใดที่มีการบรรยาย ผมจึงตั้งใจอย่างเต็มที่ที่จะหาโอกาส “รับฟัง” ยิ่งฟังนักพูดนักปราชญ์ระดับชาติ ผมยังไม่ปล่อยโอกาสไปง่าย

ขอขอบคุณคณะมนุษยฯ และผู้ดำเนินการจัดการบรรยายครั้งนี้ทุกท่าน (ไม่สามารถระบุชื่อได้ทั้งหมด) และอยากได้อาหารสมองรสเลิศ เช่นนี้บ่อยๆ เพราะชาวสกลมีโอกาสน้อยเต็มที่ในเรื่องเหล่านี้

ยังเสียดายอยู่บ้างในเหตุการณ์วันนั้น ด้วยมีข้อจำกัดเรื่องห้องบรรยายที่รับฟังได้ไม่มากนัก นักศึกษาและอาจารย์อีกหลายรายก็ยังไม่สามารถเข้าฟังได้ ไอ้สาเหตุอาจใช้ห้องประชุมประชาสัมพันธ์และเน้นให้นักศึกษาเข้าฟังอย่างทั่วถึง

ส.สิวริกษ์ ได้ชี้ทางออกของสังคมไทยยุคนี้ ซึ่งสับสน อลหม่าน ไร้ทิศทางตั้งเรือไว้ทางเสียดคือ ให้สังคมเรามี “ความคิด” มีสติ ทำสิ่งใดให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง ให้พึ่งตนเองให้มากที่สุด เลิกพฤติกรรมพึ่งเพ้อพุ่มเพี้ยง ไม่ปล่อยใจปล่อยกาย ให้สิ่งลลอปไปตามกระแสโลก

เพราะโลกทุกวันนี้มันยุ่งเหยิง และมนุษย์ต่างตกต่ำพัฒนาทาง “ความคิดและสติ” ทันทมาช่วยตนช่วยชุมชนให้สัมพันธ์กับธรรมชาติมากขึ้น

เลิกแข่งขันเอาชนะ เลิกขีตขิงเด่น เลิกโอ้อวด เลิกทำร้ายและเลิกทำลายกันเสียเถิด

ประโยชน์สูงสุดของคนส่วนใหญ่คือเป้าหมายของมนุษย์ที่สมบูรณ์
นายคนน้อย ผู้บอกกล่าว

การศึกษาชีวิตตามความเป็นจริง

ชลอ จันทสิริสุวรรณ

ตลอดเวลาช่วง ๔๐ ปีที่ผ่านมา ส.สิวริกษ์ได้ใช้ชีวิตนักคิดเขียน นักวิพากษ์วิจารณ์ให้สังคมเห็นความจริง ภาพและเสียงทางโทรทัศน์ช่อง ๔ สัปดาห์ต้นกันยายน ๒๕๔๐ แสดงตำแหน่งอธิการบดีเสมสิกขาลัย

สถานศึกษาที่ทำทลายความคิดใต้วรครองอย่างมีสติของสังฆารก่อตั้งวันมาฆบูชา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ด้วยทุนเริ่มต้นได้มาจากเงินรางวัล Alternative Nobel หรือ Right Livelihood Award หรือรางวัลสัมมาอาชีวะของอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (รัฐสภาสวีเดน ๘ ธันวาคม ๒๕๓๘) ร่วมด้วย เงินบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของ อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้มีอาจารย์ นิลฉวีเป็นผู้ช่วย เสมสิกขาลัย นอกจากวิทยากรที่เป็นนักคิดทางการศึกษาที่มีชื่อเสียง ทั้งชาวไทยและต่างประเทศแล้วยังมีองค์อุปถัมภ์ เป็นพระเถระอีกสามรูปด้วยกัน ท่านพระธรรมปิฎก (ประยูรยุทธ์โต) สมเด็จพระมหาโพธิชนันท์แห่งกัมพูชา และท่านติช นัท ฮันห์ พระชาวเวียดนาม

คำว่า “เสม” มาจากชื่อของศาสตราจารย์นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว ปุชนิยบุคคล คำว่า “สิกขา” เป็นคำบาลีตรงกับ สันสกฤต ว่าศึกษาใช้ในความหมายเดียวกับกับคำว่า ไตรสิกขา ในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา คำว่า “ลัย” ใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า มหาวิทยาลัย ในภาษาอังกฤษ S.E.M. ย่อมาจาก Spirit in Education Movement หมายถึง ขบวนการศึกษาอย่างมีจิตวิญญาณ

ท่านพระธรรมปิฎกให้คำนิยามไว้ในหนังสือประโยชน์สูงสุดของชีวิตนี้ (หน้า ๑๕๕) ว่า วิญญาณ หมายถึง จิตใจมีคุณภาพ มีคุณสมบัติ และมองเห็นโลกเห็นชีวิตไปตาม ความปรุปรุ่งนั้น (สังขาร) ละความชั่วกระทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ สงบ เห็นความจริง (อวิชชา) เสมสิกขาลัย หมายถึง ขบวนการศึกษาชีวิตตามความเป็นจริงของทุกคนเพื่อแต่ละคนเท่าที่ที่สุด

เสมสิกขาลัยดำเนินกิจกรรมในสังกัดมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป นิตยบุคคล ผู้เปิดรับความหลากหลายของความคิดทางขณะโครงสร้างอันอยู่ดีธรรม ยินหยัดต่อต้านลัทธิบริโภคนิยมในทุกๆ ทาง เจ้าของ “ป่าจารย์สาร” (ครูอย่างยัง) มีผู้แทนต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมัน สวีเดน อังกฤษ และญี่ปุ่น

ท่านที่ได้อ่านหนังสือ “ยังไม่สิ้นแสงตะวัน” พ.ต.อ.เสฐียรสินธุเสน (ต.ม.ธ.ก.รุ่น ๕) ผู้เรียบเรียงได้บันทึกไว้หน้า ๖๖ ท่านรัฐบุรุษอาวุโสของประเทศไทยฝากบอกจากกรุงปารีส (ในวันสวรรคตครบรอบ ๓ ปีของในหลวง ร.๘) ขอให้ทุกคนศึกษาชีวิตของท่านตามความเป็นจริง

ข้าพเจ้าขอระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง พระองค์ทรงสอนให้ละความชั่ว กระทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ สงบ ให้ระลึกว่าทุกอย่างทุกอย่างล้วนเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อนิจจัง ไม่เที่ยง ทุกขัง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อนัตตา ไม่ใช่ตัวตนอะไรของเรา ควบคุมบังคับบัญชาไม่ได้ เกิดขึ้นตั้งอยู่เสื่อมดับไปเป็นธรรมดา จงอย่ายึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง จงมีสติสัมปชัญญะอยู่กับตัวตลอดเวลาที่ทำงานใดๆ จงทำด้วยความมีศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ประมาทในกาลเวลา บุคคล สถานที่

“สาวก” ผู้เรียบเรียงหนังสือ “พุทธศาสนาสอนอะไร?” ได้แสดงชีวิตและผลงานของพระพุทธเจ้าผู้ทรงค้นพบความจริงแท้ของโลกและพร้อมกันนั้น พระพุทธองค์ก็ได้ทรงค้นพบถึงวิถีทางแห่งความสัมพันธกับโลกอย่างถูกต้องเที่ยงตรงอีกด้วย

บัดนี้ มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป (๒๐ เมษายน ๒๕๓๕) ได้ประกาศเกียรติคุณผู้ทำคุณประโยชน์ดีเด่นในทางวรรณกรรม ๒๕๓๕ ให้นายเปลื้อง วรรณศรี และนายสุพจน์ ด้านตระกูล โดยเฉพาะนายสุพจน์ ด้านตระกูล เป็นบุคคลผู้เรียบเรียงหนังสือ “กระบวนการสร้างพยานเท็จ อันเนื่องมาจากกรณีสวรรคตในหลวงอานันท์ฯ” แสดงสำเนาหนังสือของนายตี ศรีสุวรรณ ขอชมที่ท่านผู้ประกาศสนการณ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนายสุพจน์ เป็นบุคคลผู้ค้นคว้าหาข้อมูลอย่าไ่มระย่อทอดเลย สามารถประมวลเอกสารหลักฐานสำคัญมาเรียบเรียงเป็นลำดับๆ จนถึงกับพิสูจนได้ว่า ขบวนการด้านศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้บริสุทธิ์บริบูรณ์โดยสิ้นเชิงจากคำกล่าวหาในเรื่องที่เกี่ยวกับ กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๘

ทั้งนี้เพื่อขอบคุณต่อท่านปรีดี พนมยงค์ ศาสนุชนผู้เป็นแบบอย่างกล้าทำหายุต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมทั้งมวล

รายการเดินทางของ ส.สิวรักษ์

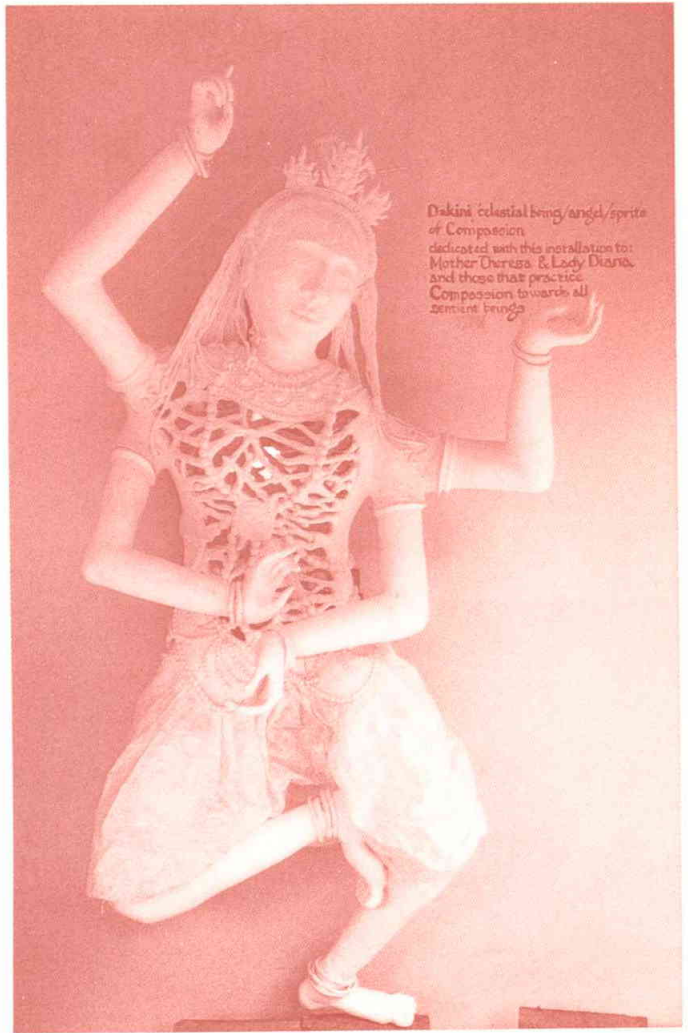
- วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๐ บรรยาย ปรากฏการณ์หายานที่นำรู้จัก จัดโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ณ วัดจักรวรรดิราชาวาส
- ๖ ปาฐกถา ความรุนแรงและความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมในสังคมไทย ณ หอประชุมเล็ก
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๑๐ เสวนาเรื่อง บทบาทของปรัชญาและศาสนาในธุรกิจ จัดโดยคณะปรัชญา และศาสน-ศึกษ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอแบค)
- ๒๑ ปาฐกถา สร้างสรรค์สุขภาพใหม่ด้วยเอกลักษณ์ไทย จัดโดย ชมรมอยู่ ๑๐๐ ปี ชีวีเป็นสุข
ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๒๔ อภิปราย วิสัยทัศน์ของวิทยาศาสตร์ไทยในทศวรรษหน้า จัดโดย การประชุมวิชาการ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒๓ ณ โรงแรม โลดัส กาดสวนแก้ว
เชียงใหม่
- ๒๕ ปาฐกถาที่หอประชุมครุสภา ให้สมาพันธ์ครูประถมแห่งประเทศไทยทั่วประเทศ
- ๓๐ ปาฐกถาที่ วายเอ็มซีเอ เชียงใหม่ เรื่อง เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ
- วันที่ ๑ พฤศจิกายน ปาฐกถาที่กาญจนบุรี ต่อต้านการสร้างท่อแก๊ส
- ๘ บรรยายที่วังน้ำเขียว นครราชสีมา เรื่อง พรรคมหาชน

การเป็นสมาชิกจดหมายข่าว

เสขิยธรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....
ที่อยู่(วัด/บ้าน) เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....
ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
บอกรับเป็นสมาชิก [] ๑ ปี (๓ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....
[] ๒ ปี (๖ ฉบับ) ๔๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....
[] ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี
ส่งจ่ายโดย [] ธนาณัติ [] ตัวแลกเงิน [] เช็ค [] เงินสด
ในนาม นายวรวงษ์ เวชมาลินนท์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
ธนาณัติ ส่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน

รูปนางทักษิณี
ที่ประดิษฐาน
ณ สันฐานคาร อาศรมวงศ์สนิท
อุทิศแด่คุณแม่เทเรซาและเจ้าหญิงไดอานา

Daskini, celestial being/angel/sprite
of Compassion
dedicated with this installation to:
Mother Theresa & Lady Diana,
and those that practice
Compassion towards all
sentient beings

อนุสาวรีย์พระเจ้าบุเรงนองภายใต้การนำของสภา
ฟื้นฟูกฎระเบียบวินัยแห่งรัฐ (สลอร์ค) กองบัญชาการภาค
ตะวันออก(ตองยี)และกองบัญชาการส่วนภูมิภาค(จันทอง)
อนุสาวรีย์บุเรงนองและจตุรัสนี้ได้ก่อสร้างโดยปฏิมากร
อุยั่น ตัน และวิศวกรชาวพม่า ภายใต้การจัดการของการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น การก่อสร้างได้เริ่มในวันศุกร์ที่
๑๗ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ และเสร็จสมบูรณ์ในวันศุกร์ที่
๑๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๕ อนุสาวรีย์นี้ได้มีพิธีเปิดในวันที่
๖ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๖ อำเภอ ณ ท่าช้างเหล็ก
(แปลจากข้อความบนฐานอนุสาวรีย์) ดูหน้า ๑๐ ประกอบ
ให้เห็นว่าเผด็จการทหารพม่าSLORCทำร้ายไทยอย่างไรบ้าง
เราควรแผ่เมตตาให้เขา .

“ล้มมาอาชีพะ” เป็นความคิดแบบโบราณ
 ซึ่งชี้ให้เราตระหนักถึงภาระรับผิดชอบที่เกิดแต่ผลจากการกระทำของเราเอง
 และพยายามที่จะอยู่อย่าง “เบาสบาย” ในโลกนี้
 โดยไม่คิดครอบครองสิ่งใดมากจนเกินกว่าสัดส่วนที่ชอบธรรม

ปาฐกถาเสม พริ้งพวงแก้ว ครั้งที่ ๓

ความหวังสู่ศตวรรษใหม่ หลังการล่มสลายของระบบทุน

ยาขอบ ฟอน อุลสกาล

ยาขอบ ฟอน อุลสกาล
 ผู้ก่อตั้งรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพอาชีพะ
 Right Livelihood Awards

“ในการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจอย่างที่เป็นอยู่
 เราจำเป็นต้องมีผู้นำที่กล้าส่งเสริมให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อสามารถมีสิทธิ
 มีเสียงและมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น ทำให้เกิดสมดุลระหว่าง
 พลังทางเศรษฐกิจและพลังด้านอื่น ๆ ของสังคม และทำให้กระบวนการ
 ตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งโลกเกิดความโปร่งใสมากขึ้น”

พบกับนักคิด นักเขียน และบุคคลชั้นนำ อาทิ พระมหาสมชัย กุสลจิตฺโต น.พ.เสม พริ้งพวงแก้ว อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ น.พ.ประเวศ วะสี อธิการบดี
 มหาวิทยาลัยศิลปากร พิภพ รงไชย อุทัย ดุลยเกษม ขวัญดี อัดวาญ์ชัย อีกทั้ง การแสดงภาพโดยคุณอาร์ยัน เลาส์ดีย์ คัดบันทึก การออกธำมรงค์ ๑ ฯลฯ

น.พ.เสม พริ้งพวงแก้ว เปิดการแสดงภาพ อาร์ยัน เลาส์ดีย์	๑๗.๐๐ น.	๑๘.๓๕ น.	สุลักษณ์ ศิวรักษ์ แนะนำปาฐก
พระมหาสมชัย กุสลจิตฺโต นำภาวนา	๑๗.๓๐ น.	๑๘.๕๐ น.	ปาฐกถาเสม พริ้งพวงแก้ว ครั้งที่ ๓
น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวเปิดรายการ	๑๗.๕๐ น.		“ความหวังสู่ศตวรรษใหม่ หลังการล่มสลายของระบบทุน”
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร			ยาขอบ ฟอน อุลสกาล
กล่าวต้อนรับ		๑๘.๕๐ น.	น.พ.เสม พริ้งพวงแก้ว กล่าวขอบคุณปาฐกและให้พรทุกคน
พิภพ รงไชย กล่าวรายงานกิจกรรมของเสมศิลปาลัย	๑๘.๐๐ น.		แล้วพระภิกษุและภิกษุณีร่วมเจริญชัยมงคลคาถา
คิตบ้านเที่ยง	๑๘.๑๕ น.	๒๐.๐๐ น.	ปิดงาน

(เชิญชมการแสดงภาพเขียนของคุณอาร์ยัน เลาส์ดีย์ บริเวณหน่วยงาน)

วันพุธที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๐ เวลา ๑๗.๐๐ น.
 ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยศิลปากร (วังท่าพระ)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับ เสมศึกษาลัย